

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

DIRECTIE KENNIS EN STRATEGIE

Referentieraming 2025

Leerlingen- en studentenraming ter onderbouwing van de begroting van OCW

Datum 25 april 2025

Versie 1.0

Status Definitief

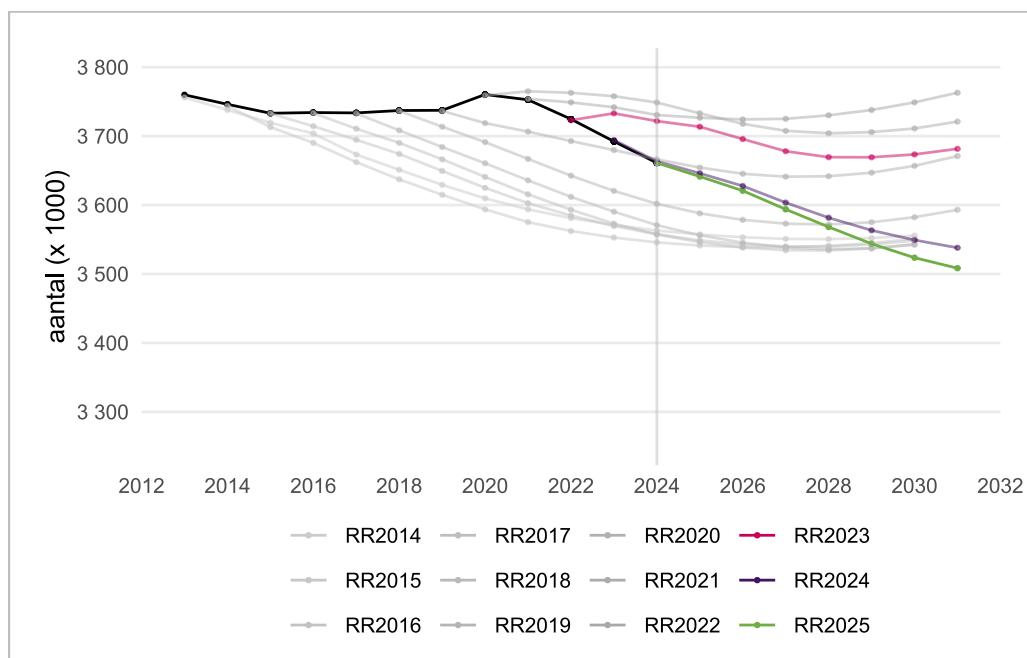
Colofon

Uitgegeven door	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap directie Kennis en Strategie, afdeling Prognoses, Scenario's en Beleidsstatistieken, in samenwerking met DUO, afdeling Informatieproducten	
Auteurs	T. Brils (DUO/IP) H. van Breugel (Kennis en Strategie/PSB) R. Hamming (DUO/IP) M. Heres Hoogerkamp (DUO/IP) A.P. Klapper (DUO/IP) A.S. van Leeuwen (DUO/IP) T. Noordzij (Kennis en Strategie/PSB) C.A.A.D.T. Ramada (Kennis en Strategie/PSB) A. Rutten (DUO/IP)	
Informatie	T. Noordzij (projectleider)	
Telefoon	+316 15 03 82 67	
E-mail	referentieramingen@minocw.nl t.a.v. dhr T.Noordzij	
Datum	25 april 2025	
Versie	1.0	
Status	Definitief	
Versiebeheer		
.8	14 januari 2025	eerste versie voor clr
.8.5	22 januari 2025	clr presentatie versie
.9	5 februari 2025	nota coach versie
.9.900	26 februari 2025	bls versie
1.0	25 april 2025	Definitief

Samenvatting

Vorige raming een nauwkeurige voorspelling van 2024

De (RR2024) heeft een nauwkeurige raming opgeleverd voor studiejaar 2024-2025. In de telling van 2024 zitten er 2.400 mensen minder in het onderwijs dan vorig jaar is geraamde. De raming van vorig jaar wijkt daarmee -0,1% af van de telling van 2024. Naarmate er verder in de tijd wordt gekeken, worden de verschillen groter. In 2031 is er een verschil van -0,8% tussen (RR2025) en RR2024. In vergelijking met eerdere ramingen, was RR2024 erg nauwkeurig, de raming van RR2024 voor 2024 ligt erg dicht bij de realisatie en de bijstellingen in RR2025 zijn vrij gering (zie Figuur 1).

Figuur 1: Afgelopen twaalframingen, waarbij de laatste drie zijn uitgelicht

Minder leerlingen en studenten dan in de vorige raming

De RR2025 wordt naar beneden bijgesteld ten opzichte van de vorige raming. Het wo kent de grootste bijstellingen naar beneden. Ook het po en vo zijn naar beneden bijgesteld. Het mbo is voor de eerste jaren naar beneden bijgesteld, maar voor de langere termijn naar boven. Het hbo is naar boven bijgesteld.

Tabel 1: Bijstellingen in het onderwijs per sector (x 1.000 leerlingen/studenten)

	telling	raming	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
	2022/23	2023/24							
totaal po	-0,6	-1,4	-1,3	-1,2	-1,0	-1,1	-2,3	-3,6	-4,3
totaal vo	-0,3	-1,0	-2,2	-3,9	-4,6	-4,4	-4,1	-4,5	-5,4
totaal ve	0,0	-0,9	-0,3	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
totaal mbo	-1,0	-1,3	-1,2	1,1	3,4	5,4	6,4	8,5	10,2
totaal hbo	0,0	5,0	6,7	7,7	7,7	7,0	6,3	5,7	5,7
totaal wo	-0,1	-2,8	-6,4	-10,1	-14,7	-19,9	-25,3	-31,2	-35,3
totaal	-2,0	-2,4	-4,7	-6,8	-9,7	-13,4	-19,5	-25,6	-29,6

Minder leerlingen en studenten in het onderwijs

Het aantal leerlingen en studenten neemt af in de komende jaren. Op 1 oktober 2024 waren er 3.661.000 leerlingen en studenten ingeschreven in het Nederlandse bekostigde onderwijs. In 2031 zijn dat er volgens de huidige raming 3.508.400. De krimp in het onderwijs is in alle sectoren zichtbaar.

Het aantal leerlingen in het primair onderwijs (po) neemt af in de komende jaren. In 2024 zijn er 1.461.400 leerlingen ingeschreven in het po. In 2031 daalt dat aantal volgens de huidige raming naar 1.428.600. Voornaamste oorzaak is de veranderende demografie van Nederland: er worden minder kinderen geboren. De Referentieraming volgt hierbij de bevolkingsprognose van het CBS.

Ook in het voorgezet onderwijs (vo) daalt het aantal leerlingen. In 2024 zijn er 929.600 leerlingen in het vo geregistreerd en in 2031 zijn dit ernaar verwachting 880.700. De krimp heeft voornamelijk te maken met de dalende instroom van leerlingen vanuit het po. Naast dat de Nederlandse demografie verandert, zijn de leerlingenaantallen ook lager doordat er minder leerlingen blijven zitten in havo en vwo en leerlingen dus sneller het vo weer verlaten.

In 2024 volgen 14.600 leerlingen volwasseneneducatie (ve), wat naar verwachting zal afnemen tot 13.000 in 2031. Deze afname hangt, naast demografische ontwikkelingen, onder andere samen met de slagingskansen in het vo. Naarmate de slagingskansen toenemen en weer vergelijkbaar zijn met het gemiddelde van voor corona, stromen er minder leerlingen het ve in.

Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) vormt een uitzondering op het algemene beeld van krimp in het onderwijs: in de komende jaren wordt een lichte toename in het aantal studenten verwacht. Daarna zal ook daar het aantal studenten afnemen. In de telling van 2024 zitten er 466.600 studenten in het mbo. In 2031 wordt verwacht dat dit aantal licht zal zijn afgenomen (460.300). Voordat het studentenaantal afneemt, neemt het in de huidige raming eerst licht toe, naar 472.000 studenten in 2027.

In het hoger beroepsonderwijs (hbo) daalt het aantal inschrijvingen verder in de komende jaren. In 2024 zijn er 449.200 studenten ingeschreven in het hbo. Naar verwachting zullen dat er in 2031 412.800 zijn. De daling wordt geraamd omdat er volgens de bevolkingsprognose minder jongvolwassenen in Nederland zullen zijn.

In het wetenschappelijke onderwijs (wo) neemt het aantal studenten ook af. In 2024 volgen er 339.600 een studie in het wo. In 2031 zijn dat er naar verwachting 313.000. Er worden vooral minder Nederlandse wo-studenten verwacht de komende jaren. Het aantal internationale studenten blijft daarentegen naar verwachting relatief stabiel.

Meer kinderen volgen geen (bekostigd) onderwijs

In de afgelopen jaren neemt het aandeel 4-jarigen in het onderwijs af. Dit verklaart een klein deel van de afname in het po. Deze bevindingen zijn in lijn met onderzoeksresultaten van de Inspectie van het Onderwijs. De afname in onderwijsdeelname is ook te zien in andere leeftijdsgroepen.

Niet langer stijgende instroom internationale studenten leidt tot krimpend wo

Naar verwachting zal het aantal internationale studenten in het wo de komende jaren relatief stabiel blijven. Dit is een trendbreuk ten opzichte van eerdere jaren: tussen 2014 en 2024 steeg het aantal wo-studenten van 32.900 naar 94.400. De instroom van internationale studenten stagneert al enkele jaren en is dit jaar gedaald. De verwachting is dat daarmee een einde aan de stijging van het aantal internationale studenten komt.

Tegelijkertijd daalt het aantal Nederlandse wo-studenten en zal dit naar verwachting verder doorzetten. Zonder een stijgende instroom van internationale studenten zal het wo daarom krimpen.

Verwachte stijging werkloosheid leidt tot meer bol- en minder bbl-studenten

De raming houdt rekening met de verwachte werkloosheidscijfers en corrigeert hiervoor in het mbo. Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht dat in de komende jaren de werkloosheid licht zal toenemen. Omdat een hogere werkloosheid is gerelateerd aan een groter aandeel bolstudenten in het mbo worden er meer bolstudenten en minder bbl-studenten in het mbo verwacht.

In het algemeen stromen leerlingen en studenten sneller door het onderwijs

Leerlingen en studenten stromen sneller door het onderwijs. Een aantal veranderende patronen valt op:

1. Leerlingen in het po en vo blijven minder zitten.
2. Slagingskansen in het vo trekken bij naar het gemiddelde van voor corona.
3. In het mbo, hbo en wo is het aandeel studenten dat een diploma haalt gestegen.
4. Ongediplomeerde uitstroom in het mbo, hbo en wo is juist gedaald.
5. In het vo, mbo en wo wordt minder gestapeld.

De slagingskansen in het vo trekken bij naar gemiddelde van voor corona

De slagingskansen in het vo trekken bij naar het gemiddelde van voor corona. In de jaren na corona waren de slagingskansen lager dan voor corona. In de referentieramingen van afgelopen jaren gingen we er vanuit dat ze terug zouden keren naar het niveau van ervoor. Dit is het eerste jaar dat deze correctie niet meer wordt doorgevoerd, omdat de slagingskansen al bijna op het niveau van voor corona zijn.

Isk-leerlingen stromen vaak door naar pro of bol-entree

Het aantal leerlingen in internationale schakelklassen (isk) is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Deze toename is veroorzaakt door migratiestromen uit onder meer Oekraïne en Syrië. Door de toename van het aantal isk-leerlingen is de uitstroom van isk naar andere onderwijssoorten ook hoger. Isk-leerlingen stromen het vaakst uit naar een bol-entree opleiding, de brugklas van het vo en naar pro.

Onzekerheden van geboorteprognose als eerst in po merkbaar

De CBS-bevolkingsprognose en de laatste tellingen van leerlingen en studenten zijn de belangrijkste bronnen waarmee RR2025 wordt doorgerekend. Daarmee vloeien de onzekerheden van de bevolkingsprognose door naar de referentieramingen.

Vooral de verwachte geboorten in Nederland hebben sterke invloed op het po. De aanname in de bevolkingsprognose over de toename van geboorten in Nederland – en de onzekerheden hiervan – werken door op hoe het po wordt geraamd.¹ Als de verwachte toename van het aantal geboorten uitblijft, heeft dit gevolgen voor het gehele onderwijsstelsel op langere termijn. De eerste daarvan zijn na vier jaar al te merken in het po. Als er minder kinderen geboren worden, gaan er immers vier jaar later ook minder kinderen naar het po.

Onzekerheid van immigratieprognose maakt omvang onderwijs onzekerder

De in 2024 feitelijk opgetreden immigratie en emigratie kwamen grotendeels overeen met de CBS-prognose van december 2023. De geschiedenis van de migratie in Nederland is echter grillig en in eerdere jaren hebben we gezien dat migratie bijzonder lastig te voorspellen is. Kinderen van arbeidsmigranten en asielzoekers volgen onderwijs en internationale studenten zijn ook migranten. Onvoorspelbare ontwikkelingen in binnen- en buitenland hebben grote invloed op migratie, zoals de coronapandemie en de oorlogen in Oekraïne en Syrië de afgelopen jaren laten zien. Deze onzekerheden in de immigratieprognose maken ook deze raming van onderwijsdeelname meer onzeker.

¹ CBS-bevolkingsprognose: recente-ontwikkelingen-en-bijgestelde-veronderstellingen

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	8
1.1 Nieuwe data als basis voor RR2025	8
1.2 Betrokken partijen	9
2 Reactie Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenramingen (BLS)	10
3 Resultaten op hoofdlijnen	11
3.1 Landelijke raming van onderwijsdeelname en diploma's	11
3.2 Caribisch Nederland	19
3.3 Open Universiteit	20
3.4 Onderwijsdeelname naar sector en leeftijd	21
4 Sectoren	25
4.1 Primair onderwijs	25
4.2 Voortgezet onderwijs	40
4.3 Volwasseneneducatie	52
4.4 Middelbaar beroepsonderwijs	56
4.5 Hoger beroepsonderwijs	74
4.6 Wetenschappelijk onderwijs	82
5 Verantwoording	93
5.1 Methoden	93
5.2 Nieuwe brongegevens	98
5.3 Opbouw van de ramingen	104
5.4 Betrouwbaarheid van de referentieraming	106
6 Bijlagen	115
6.1 Doorstroom naar hoger onderwijs	116
6.2 Stromen die in RR2024 geëxtrapoleerd werden	119
6.3 Lijst van Figuren	121
6.4 Lijst van Tabellen	124
6.5 Lijst van begrippen en afkortingen	125
6.6 Bronvermelding van gebruikte basisgegevens	129
6.7 Ledenlijst BLS	131
6.8 Opstellers van deze publicatie	132

1 Inleiding

Referentieraming 2025 (RR2025) laat de verwachte ontwikkeling zien van de aantallen leerlingen en studenten aan instellingen in het bekostigde onderwijs in Nederland. De raming dient primair als onderbouwing van de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Hiervoor worden de verwachte ontwikkelingen in het onderwijs tot en met 2031 in detail toegelicht.

Naast het onderbouwen van de begroting, wordt de raming gebruikt om recente en verwachte ontwikkelingen in het onderwijs te beschrijven. Dit rapport en www.ocwincijfers.nl zijn de belangrijkste producten hiervan. De raming loopt hiervoor tot en met 2040.

Tot slot wordt de referentieraming ook gebruikt als input voor andere ramingen. Voor een aantal van die ramingen worden data geleverd uit deze referentieraming tot en met 2069. Het gaat om:

- de studiefinancieringsraming van OCW;
- instellingsprognoses van DUO;
- arbeidsmarktramingen van Project Onderwijs-Arbeidsmarkt door ROA;
- ramingen voor de arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel door Centerdata;
- ramingen voor studentenhuisvesting door ABF Research;
- mobiliteitsbeeld van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM).

1.1

Nieuwe data als basis voor RR2025

Referentieraming 2025 is op data uit de volgende publicaties gebaseerd:

- De Bevolkingsprognose 2024-2070 van het CBS, van 17 december 2024. Dit is een prognose van de ontwikkeling en samenstelling van de bevolking van Nederland. De prognose geeft inzicht in het aantal geboorten, sterfte, migratie en emigratie per jaar en hoeveel mensen van elke leeftijd er per jaar in Nederland zullen zijn. Dat is een belangrijke bron voor de raming. Zo is het toekomstige aantal geboorten in Nederland belangrijk voor de prognose voor het primair onderwijs en op langere termijn voor de rest van het onderwijs.
- De onderwijsmatrices van de afdeling Informatieproducten van DUO. In de onderwijsmatrices staan de stromen in, door en uit het onderwijs tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2024. Deze stromen vormen de basis van de referentieraming. Verschillende inzichten uit de onderwijsmatrices zijn in dit rapport gebruikt voor het verklaren van de raming.
- De werkloosheidsverwachting in de Macro Economische Verkenning 2025 van het CPB van 17 september 2024, waarvan OCW de meerjarige werkloosheidsraming van FIN ontvangt. De werkloosheidsverwachting wordt gebruikt om te schatten welk deel van de mbo-studenten een bolopleiding volgt.

1.2

Betrokken partijen

De raming wordt opgesteld door de directie Kennis en Strategie van het ministerie van OCW en de afdeling Informatieproducten van DUO. De ramingen zijn vastgesteld door de directeur van de directie Kennis en Strategie van het Ministerie van OCW, op advies van de Coördinatiegroep Leerlingen Ramingen (CLR). Dit is de interne begeleidingscommissie, met experts van de onderwijsdirecties en FEZ van OCW.

De Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenramingen (BLS) adviseert het ministerie over de methoden en de wijze van publicatie. Ze bestaat uit onafhankelijke experts van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de planbureaus (CPB, SCP en PBL), de onderwijsraden en een aantal onderzoeksinstellingen met expertise over onderwijsdeelname en ramingen. De BLS heeft voor de start van RR2025 geadviseerd om voor deze raming de methode te hanteren die we in dit rapport gebruiken. Zie Paragraaf [6.7](#) voor de ledenlijst van de en Hoofdstuk [2](#) voor de reactie van de BLS.

2 Reactie Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenramingen (BLS)

De Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenraming¹ (BLS) was betrokken bij de totstandkoming van deze referentieraming. De BLS, onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, bestaat uit deskundigen op het gebied van methoden en technieken en vertegenwoordigers van de sectorraden van het onderwijs. Zowel voorafgaand als tijdens de uitvoering van de raming heeft de BLS advies gegeven over de gebruikte methodologie. Een indicatieve raming is met de BLS besproken, waarbij methodologische en inhoudelijke keuzes ter advisering zijn voorgelegd.

Op basis van het advies van de BLS heeft het ramingsteam van OCW de uiteindelijke raming opgesteld. Bij het opstellen van dit rapport zijn de aanbevelingen van de BLS meegenomen in de methodologische en inhoudelijke afwegingen. Het voorliggende rapport dient als verantwoording voor de Referentieraming 2025. Voor publicatie heeft de BLS het rapport beoordeeld en voorzien van inhoudelijke en methodologische feedback. De BLS spreekt complimenten uit over de raming. De uitkomsten van de raming zijn goed verklaard en helder beschreven. De BLS waardeert de manier waarop de internationale studenten in de hoofdstukken over het hoger onderwijs geïntegreerd zijn. Het rapport is hierdoor een goed lopend verhaal.

De BLS is tevreden met de overgang naar de nieuwe methodologie. Met ingang van dit jaar wordt afgestapt van het extrapoleren van onderwijsstromen waar beleid veel invloed op heeft. Uit onderzoek blijkt namelijk dat dit leidt tot minder nauwkeurige ramingen. De raming van onderwijsdeelname in Caribisch Nederland in het rapport is een goede toevoeging aan de Referentieraming.

¹De taken en verantwoordelijkheden van de BLS zijn vastgelegd in het Instellingsbesluit Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenramingen: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047356/2022-10-25>

3 Resultaten op hoofdlijnen

3.1 Landelijke raming van onderwijsdeelname en diploma's

Tabel 3.1: Deelname per onderwijs type (x 1.000 leerlingen/studenten)

	telling	raming	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
bao	1359,3	1353,6	1356,8	1353,5	1344,3	1334,2	1325,6	1319,7	1317,9		
sbao	33,9	33,2	32,9	32,7	32,5	32,3	32,2	32,2	32,2	32,1	
so-wec	34,8	35,4	36,2	36,8	37,3	37,5	37,7	37,7	37,7	37,6	
vso-wec	38,6	39,2	39,9	40,3	40,5	40,7	40,8	40,9	40,9	41,0	
totaal po	1466,6	1461,4	1465,7	1463,3	1454,6	1444,8	1436,2	1430,5	1428,6		
vo 1-2	367,9	363,7	355,7	354,1	353,3	352,9	352,3	348,8	345,7		
vmbo 3+	191,4	190,8	192,2	189,5	185,1	183,4	182,9	182,8	182,2		
havo/vwo 3	93,1	91,8	92,7	90,5	89,1	89,7	88,7	89,3	88,6		
havo/vwo 4+	235,1	228,7	225,0	224,9	222,9	219,9	217,9	216,6	216,4		
pro	28,9	29,6	30,0	30,0	29,8	29,4	29,0	28,7	28,5		
isk	24,0	25,0	23,6	22,3	21,3	20,5	19,9	19,5	19,3		
totaal vo	940,5	929,6	919,1	911,4	901,6	896,0	890,8	885,6	880,7		
vavo vo	6,7	6,0	5,8	5,7	5,7	5,6	5,6	5,5	5,4		
vavo roc	8,1	8,0	7,7	7,4	7,3	7,3	7,3	7,2	7,1		
vavo isk	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4		
totaal ve	15,4	14,6	14,0	13,6	13,5	13,4	13,3	13,1	13,0		
bol	329,1	328,9	342,4	349,2	357,8	362,5	365,5	365,5	364,2		
bbl	139,3	137,7	125,4	121,4	114,2	107,7	100,7	97,6	96,1		
totaal mbo	468,4	466,6	467,7	470,6	472,0	470,1	466,2	463,0	460,3		
vt-hbo ass. degree	15,1	17,0	17,8	18,2	18,3	18,4	18,4	18,5	18,4		
vt-hbo bachelor	380,0	367,9	356,8	348,7	343,3	339,4	336,1	333,4	331,0		
vt-hbo master	6,8	7,2	7,3	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4		
dt-hbo ass. degree	9,0	9,8	10,1	10,2	10,3	10,4	10,4	10,4	10,4		
dt-hbo bachelor	40,8	39,4	38,3	37,8	37,5	37,4	37,3	37,3	37,3		
dt-hbo master	7,9	8,0	8,0	8,1	8,1	8,1	8,2	8,2	8,2		
totaal hbo	459,6	449,2	438,5	430,4	425,1	421,1	417,9	415,2	412,8		
vt-wo bachelor	217,9	214,6	210,3	206,3	203,4	200,9	199,1	197,2	195,2		
vt-wo master	119,3	120,7	122,0	121,2	119,6	118,0	116,5	115,1	113,9		
dt-wo bachelor	1,5	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1		
dt-wo master	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8		
totaal wo	341,7	339,6	336,3	331,5	327,0	322,8	319,5	316,2	313,0		
totaal	3692,3	3661,0	3641,3	3620,8	3593,8	3568,2	3543,8	3523,6	3508,4		

Tabel 3.2: Diploma's per onderwijsstype (aantallen x 1.000)

	telling	raming	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29
vmbo	80,7	85,9	83,8	84,7	84,9	82,5	81,0	81,0	80,6
havo	42,0	44,3	42,6	41,5	41,0	41,2	40,7	39,9	39,8
vwo	33,1	33,5	32,2	30,8	31,2	30,7	30,9	30,2	29,8
totaal vo	155,9	163,7	158,6	157,0	157,2	154,4	152,5	151,1	150,2
vavo	6,8	10,1	9,5	9,1	8,9	8,8	8,8	8,7	8,6
bol	97,7	94,2	92,1	92,3	93,5	93,9	93,7	95,5	95,8
bbl	52,3	55,0	54,3	54,1	54,4	54,6	54,8	51,3	49,7
totaal mbo	150,0	149,2	146,4	146,4	147,9	148,6	148,5	146,8	145,5
hbo ass. degree	5,2	5,9	6,5	6,9	7,1	7,1	7,2	7,2	7,2
hbo bachelor	69,6	72,0	69,3	65,9	63,6	62,4	61,5	60,6	60,0
hbo master	5,1	5,2	5,3	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
totaal hbo	79,8	83,1	81,1	78,3	76,2	75,1	74,2	73,3	72,7
wo bachelor	43,3	49,1	48,3	46,9	45,8	45,0	44,2	43,6	43,1
wo master	53,1	54,0	53,8	54,8	54,9	54,2	53,5	52,8	52,2
totaal wo	96,4	103,2	102,1	101,7	100,8	99,2	97,7	96,4	95,3
totaal	489,0	509,3	497,7	492,6	490,9	486,2	481,6	476,4	472,3

Tabel 3.3: Deelname per onderwijs type (geïndexeerd op 2024 = 100)

	telling	raming	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
bao	100		100	100	100	99	99	98	98	97
sbao	100		100	99	98	98	97	97	97	97
so-wec	100		100	102	104	105	106	106	106	106
vso-wec	100		100	102	103	103	104	104	104	105
totaal po	100		100	100	100	99	98	98	98	98
vo 1-2	100		100	98	97	97	97	97	96	95
vmbo 3+	100		100	101	99	97	96	96	96	96
havo/vwo 3	100		100	101	99	97	98	97	97	97
havo/vwo 4+	100		100	98	98	97	96	95	95	95
pro	100		100	101	102	101	100	98	97	96
isk	100		100	94	89	85	82	80	78	77
totaal vo	100		99	98	97	96	96	95	95	95
vavo vo	100		100	96	94	94	93	92	91	90
vavo roc	100		100	96	93	92	91	91	90	89
vavo isk	100		100	96	91	86	82	78	76	74
totaal ve	100		96	93	92	92	91	90	89	
bol	100		100	104	106	109	110	111	111	111
bbl	100		100	91	88	83	78	73	71	70
totaal mbo	100		100	101	101	101	101	100	99	99
vt-hbo ass. degree	100		100	105	107	108	108	109	109	109
vt-hbo bachelor	100		100	97	95	93	92	91	91	90
vt-hbo master	100		100	102	103	103	103	103	102	102
dt-hbo ass. degree	100		100	103	105	106	106	107	107	107
dt-hbo bachelor	100		100	97	96	95	95	95	95	95
dt-hbo master	100		100	101	101	102	102	103	103	103
totaal hbo	100		98	96	95	94	93	92	92	
vt-wo bachelor	100		100	98	96	95	94	93	92	91
vt-wo master	100		100	101	100	99	98	96	95	94
dt-wo bachelor	100		100	92	90	87	87	86	86	86
dt-wo master	100		100	97	96	95	95	94	93	93
totaal wo	100		99	98	96	95	94	93	92	
totaal	100		99	99	98	97	97	96	96	

Tabel 3.4: Diploma's per onderwijs type (geïndexeerd op 2023/2024 = 100)

	telling	raming						
	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
vmbo	100	98	99	99	96	94	94	94
havo	100	96	94	93	93	92	90	90
vwo	100	96	92	93	92	92	90	89
totaal vo	100	97	96	96	94	93	92	92
vavo	100	94	90	88	87	87	86	85
bol	100	98	98	99	100	99	101	102
bbl	100	99	98	99	99	100	93	90
totaal mbo	100	98	98	99	100	100	98	98
hbo ass. degree	100	111	118	121	122	123	123	123
hbo bachelor	100	96	91	88	87	85	84	83
hbo master	100	102	105	106	106	106	106	106
totaal hbo	100	98	94	92	90	89	88	87
wo bachelor	100	98	96	93	92	90	89	88
wo master	100	100	101	102	100	99	98	97
totaal wo	100	99	99	98	96	95	93	92
totaal	100	98	97	96	95	95	94	93

Tabel 3.5: Deelname per onderwijs type (verschil met referentieraming 2024, x 1.000 leerlingen/studenten)

	telling	raming	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
bao	-0,5	-0,9	-0,7	-0,7	-0,5	-0,3	-1,1	-1,8	-1,8		
sbao	0,0	-0,3	-0,4	-0,5	-0,7	-0,8	-1,0	-1,2	-1,3		
so-wec	0,0	0,1	0,4	0,7	0,9	1,0	1,0	0,8	0,5		
vso-wec	0,0	-0,4	-0,5	-0,6	-0,8	-1,0	-1,2	-1,5	-1,6		
totaal po	-0,6	-1,4	-1,3	-1,2	-1,0	-1,1	-2,3	-3,6	-4,3		
vo 1-2	0,4	1,8	1,8	1,8	2,3	2,9	3,5	3,6	2,8		
vmbo 3+	0,0	1,2	3,9	4,2	4,0	4,2	4,8	5,5	6,0		
havo/vwo 3	0,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,8	-0,9	-1,0	-1,1	-1,0		
havo/vwo 4+	-0,1	-2,9	-6,5	-8,5	-9,0	-9,1	-9,5	-10,0	-10,4		
pro	0,0	0,6	1,2	1,4	1,5	1,3	1,0	0,7	0,4		
isk	-0,6	-0,2	-1,6	-2,3	-2,7	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2		
totaal vo	-0,3	-1,0	-2,2	-3,9	-4,6	-4,4	-4,1	-4,5	-5,4		
vavo vo	0,0	-0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1		
vavo roc	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4		
vavo isk	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2		
totaal ve	0,0	-0,9	-0,3	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5		
bol	-0,3	-11,1	-7,2	-7,0	-3,8	-2,2	3,1	7,2	9,7		
bbi	-0,7	9,8	6,1	8,1	7,2	7,6	3,4	1,3	0,5		
totaal mbo	-1,0	-1,3	-1,2	1,1	3,4	5,4	6,4	8,5	10,2		
vt-hbo ass. degree	0,0	0,7	0,8	0,7	0,4	-0,1	-0,7	-1,4	-1,7		
vt-hbo bachelor	0,0	4,1	6,4	8,1	9,1	9,5	10,1	10,9	11,6		
vt-hbo master	0,0	0,1	0,1	0,0	-0,2	-0,3	-0,5	-0,7	-0,8		
dt-hbo ass. degree	0,0	0,3	0,2	0,0	-0,3	-0,6	-1,1	-1,5	-1,8		
dt-hbo bachelor	0,0	-0,5	-1,0	-1,3	-1,4	-1,5	-1,6	-1,6	-1,6		
dt-hbo master	0,0	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0		
totaal hbo	0,0	5,0	6,7	7,7	7,7	7,0	6,3	5,7	5,7		
vt-wo bachelor	0,0	-2,1	-4,5	-7,2	-10,8	-15,2	-19,8	-24,4	-27,4		
vt-wo master	0,0	-0,7	-1,6	-2,7	-3,6	-4,3	-5,2	-6,4	-7,5		
dt-wo bachelor	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2		
dt-wo master	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		
totaal wo	-0,1	-2,8	-6,4	-10,1	-14,7	-19,9	-25,3	-31,2	-35,3		
totaal	-2,0	-2,4	-4,7	-6,8	-9,7	-13,4	-19,5	-25,6	-29,6		

Tabel 3.6: Diploma's per onderwijs type (verschil met referentieraming 2024, aantallen x 1.000)

	telling		raming						
	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
vmbo	0,0	-0,1	-2,0	0,0	0,5	0,4	0,5	0,8	1,1
havo	0,0	1,1	-0,1	-1,0	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5	-1,6
vwo	0,0	0,3	0,1	0,0	-0,5	-1,2	-1,3	-1,2	-1,3
totaal vo	0,0	1,3	-2,0	-1,0	-1,7	-2,4	-2,2	-2,0	-1,9
vavo	0,0	1,6	1,2	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2
bol	-0,7	1,4	2,2	3,6	5,0	5,7	3,8	5,6	6,9
bbl	0,0	1,0	-0,2	-0,9	-1,2	-1,2	2,9	1,0	0,2
totaal mbo	-0,7	2,4	2,0	2,7	3,8	4,5	6,7	6,6	7,1
hbo ass. degree	0,0	0,1	0,2	0,4	0,4	0,2	0,1	-0,1	-0,4
hbo bachelor	0,0	1,8	2,0	2,4	3,0	3,5	3,6	3,6	3,6
hbo master	0,0	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	-0,1
totaal hbo	0,0	2,1	2,5	3,1	3,6	3,9	3,8	3,5	3,1
wo bachelor	0,0	2,8	1,9	1,6	1,1	0,4	-0,4	-1,3	-2,5
wo master	0,0	2,4	1,6	1,4	0,9	0,3	-0,1	-0,5	-1,1
totaal wo	0,1	5,2	3,6	2,9	2,0	0,7	-0,5	-1,8	-3,6
totaal	-0,5	12,7	7,2	9,2	9,1	8,1	9,1	7,5	6,0

Tabel 3.7: Deelname per onderwijs type (verschil met referentieraming 2024, relatief)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
bao	0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	0,0%	0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%
sbao	0,0%	-0,8%	-1,2%	-1,6%	-2,0%	-2,5%	-2,9%	-3,5%	-4,0%
so-wec	0,0%	0,3%	1,1%	1,9%	2,4%	2,7%	2,6%	2,1%	1,4%
vso-wec	-0,1%	-1,0%	-1,3%	-1,6%	-1,9%	-2,3%	-2,9%	-3,5%	-3,8%
totaal po	0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,3%	-0,3%
vo 1-2	0,1%	0,5%	0,5%	0,5%	0,7%	0,8%	1,0%	1,0%	0,8%
vmbo 3+	0,0%	0,6%	2,1%	2,3%	2,2%	2,4%	2,7%	3,1%	3,4%
havo/vwo 3	0,0%	-1,6%	-1,1%	-0,6%	-0,8%	-1,0%	-1,1%	-1,2%	-1,1%
havo/vwo 4+	0,0%	-1,2%	-2,8%	-3,7%	-3,9%	-4,0%	-4,2%	-4,4%	-4,6%
pro	0,0%	2,2%	4,0%	5,1%	5,2%	4,6%	3,6%	2,4%	1,3%
isk	-2,2%	-0,9%	-6,3%	-9,4%	-11,1%	-12,4%	-13,0%	-13,8%	-14,1%
totaal vo	0,0%	-0,1%	-0,2%	-0,4%	-0,5%	-0,5%	-0,5%	-0,5%	-0,6%
vavo vo	0,2%	-5,3%	3,6%	3,8%	3,0%	2,6%	2,5%	2,4%	2,3%
vavo roc	0,6%	-4,9%	-4,5%	-4,6%	-4,7%	-5,2%	-5,5%	-5,7%	-5,9%
vavo isk	-10,3%	-17,1%	-22,4%	-26,2%	-29,1%	-30,9%	-31,6%	-32,1%	-32,4%
totaal ve	0,0%	-5,6%	-2,2%	-2,4%	-2,9%	-3,4%	-3,6%	-3,7%	-3,9%
bol	-0,1%	-3,3%	-2,1%	-2,0%	-1,1%	-0,6%	0,8%	2,0%	2,7%
bbi	-0,5%	7,7%	5,1%	7,1%	6,7%	7,6%	3,5%	1,4%	0,5%
totaal mbo	-0,2%	-0,3%	-0,3%	0,2%	0,7%	1,2%	1,4%	1,9%	2,3%
vt-hbo ass. degree	0,0%	4,3%	5,0%	3,9%	2,0%	-0,6%	-3,8%	-7,0%	-8,5%
vt-hbo bachelor	0,0%	1,1%	1,8%	2,4%	2,7%	2,9%	3,1%	3,4%	3,6%
vt-hbo master	0,1%	1,7%	0,8%	-0,4%	-2,3%	-4,4%	-6,6%	-8,9%	-9,8%
dt-hbo ass. degree	0,0%	2,9%	1,9%	0,0%	-2,7%	-5,9%	-9,2%	-12,7%	-14,4%
dt-hbo bachelor	-0,1%	-1,3%	-2,6%	-3,3%	-3,7%	-3,9%	-4,0%	-4,1%	-4,2%
dt-hbo master	0,0%	3,2%	3,5%	2,8%	2,1%	1,5%	1,0%	0,4%	0,1%
totaal hbo	0,0%	1,1%	1,5%	1,8%	1,8%	1,7%	1,5%	1,4%	1,4%
vt-wo bachelor	0,0%	-1,0%	-2,1%	-3,4%	-5,1%	-7,0%	-9,0%	-11,0%	-12,3%
vt-wo master	0,0%	-0,6%	-1,3%	-2,2%	-2,9%	-3,5%	-4,3%	-5,2%	-6,2%
dt-wo bachelor	0,2%	-6,8%	-12,3%	-14,2%	-15,7%	-16,6%	-17,0%	-17,6%	-17,8%
dt-wo master	-0,1%	1,8%	-1,2%	-1,6%	-2,5%	-3,0%	-3,7%	-4,1%	-4,4%
totaal wo	0,0%	-0,8%	-1,9%	-3,0%	-4,3%	-5,8%	-7,3%	-9,0%	-10,1%
totaal	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,3%	-0,4%	-0,5%	-0,7%	-0,8%

Tabel 3.8: Diploma's per onderwijs type (verschil met referentieraming 2024, relatief)

	telling		raming						
	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
vmbo	0,0%	-0,1%	-2,3%	0,0%	0,5%	0,5%	0,6%	1,0%	1,3%
havo	0,0%	2,6%	-0,3%	-2,3%	-3,8%	-3,8%	-3,5%	-3,7%	-4,0%
vwo	0,0%	0,9%	0,3%	-0,2%	-1,7%	-3,8%	-4,0%	-3,9%	-4,2%
totaal vo	0,0%	0,8%	-1,3%	-0,6%	-1,1%	-1,5%	-1,4%	-1,3%	-1,2%
vavo	-0,4%	19,4%	13,8%	18,6%	18,6%	18,0%	17,3%	17,0%	16,8%
bol	-0,7%	1,5%	2,5%	4,1%	5,6%	6,4%	4,3%	6,2%	7,8%
bbl	0,0%	1,8%	-0,4%	-1,6%	-2,1%	-2,1%	5,6%	2,0%	0,3%
totaal mbo	-0,4%	1,7%	1,4%	1,9%	2,6%	3,1%	4,8%	4,7%	5,1%
hbo ass. degree	0,0%	1,7%	3,8%	5,7%	5,4%	3,5%	1,2%	-1,7%	-5,2%
hbo bachelor	0,1%	2,6%	2,9%	3,8%	4,9%	5,9%	6,2%	6,3%	6,3%
hbo master	0,0%	3,1%	4,6%	6,2%	5,5%	4,1%	2,2%	0,5%	-1,3%
totaal hbo	0,1%	2,6%	3,1%	4,1%	5,0%	5,5%	5,4%	5,0%	4,5%
wo bachelor	0,0%	6,1%	4,2%	3,5%	2,5%	0,9%	-0,8%	-2,9%	-5,5%
wo master	0,1%	4,7%	3,2%	2,5%	1,6%	0,6%	-0,2%	-1,0%	-2,0%
totaal wo	0,1%	5,4%	3,6%	3,0%	2,0%	0,7%	-0,5%	-1,8%	-3,6%
totaal	-0,1%	2,6%	1,5%	1,9%	1,9%	1,7%	1,9%	1,6%	1,3%

3.2

Caribisch Nederland

Dit jaar is er voor het eerst een raming opgenomen voor de leerlingen en studenten in Caribisch Nederland (de BES-eilanden). Deze groep wordt namelijk niet geregistreerd in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) en is daardoor niet opgenomen in de gegevens van DUO over onderwijsstromen die normaal gebruikt worden voor de referentieramingen. Vanwege de beperkte beschikbaarheid van data voor Caribisch Nederland is een vereenvoudigde methode toegepast om het aantal leerlingen en studenten te ramen. De details van de methode staan in het methode hoofdstuk, zie Paragraaf [5.1.8](#).

Tabel 3.9: Aantal leerlingen en studenten op Bonaire

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
po	1995	1953	1951	1976	2095	2134	2173	2181	2191	2204	2239	2276
vo	1201	1284	1325	1415	1507	1526	1563	1583	1584	1576	1567	1566
mbo	700	725	748	756	855	845	864	889	902	910	916	926
totaal	3896	3962	4024	4147	4457	4505	4600	4653	4677	4690	4722	4768

Op Bonaire wordt een geleidelijke stijging van het aantal leerlingen in het primair onderwijs (po) verwacht. In 2024 telde het po 2095 leerlingen, 119 leerlingen meer dan in 2023. De groei zal naar verwachting doorzetten tot 2276 leerlingen in 2031. Ook in het voortgezet onderwijs (vo) wordt een lichte stijging voorzien. Het aantal leerlingen nam in 2024 toe met 92 ten opzichte van het voorgaande jaar, wat het totaal op 1507 bracht. De komende jaren wordt een verdere groei verwacht, met een geraamd totaal van 1566 leerlingen in 2031. In het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) werden in 2024 855 studenten geteld, een toename van 99 ten opzichte van 2023. Voor 2031 wordt een verdere groei geraamd, met 926 studenten. Zie Tabel 3.9

Tabel 3.10: Aantal leerlingen op Sint Eustatius

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
po	332	322	305	296	311	299	303	310	312	314	323	332
vo	241	229	233	229	221	219	221	229	218	212	204	206
totaal	573	551	538	525	532	518	524	539	530	526	527	538

Op Sint Eustatius¹ is het aantal leerlingen in het primair onderwijs (po) het afgelopen jaar gestegen van 296 in 2023 naar 311 in 2024. Op de korte termijn wordt echter een lichte daling verwacht, waarna er vanaf 2027 weer groei wordt voorzien. In het voortgezet onderwijs (vo) daalde het aantal leerlingen het afgelopen jaar heel licht, van 229 in 2023 naar 221 in 2024. Voor de komende jaren worden schommelingen in de leerlingenaantallen verwacht. In 2030 wordt het laagste aantal verwacht: 204 leerlingen. Zie Tabel 3.10

Tabel 3.11: Aantal leerlingen op Saba

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
po	159	170	150	153	149	146	147	152	158	159	160	162
vo	107	110	112	107	114	113	109	107	106	100	103	99
totaal	266	280	262	260	263	259	256	259	264	259	263	261

¹ Op zowel Sint Eustatius als op Saba is er ook een kleine groep mbo-studenten. De aantalen zijn echter te klein om een raming op te baseren. Voor Saba waren er in de jaren 2020 tot en met 2024 respectievelijk 29, 14, 5, 7, 1 mbo-studenten. Op Sint Eustatius waren er in dezelfde periode respectievelijk 25, 22, 24, 7, 14 mbo-studenten.

Op Saba worden geen grote schommelingen verwacht in het totale aantal leerlingen de komende jaren. In het primair onderwijs (po) is het aantal leerlingen in 2024 met 4 afgenomen ten opzichte van 2023. In het voortgezet onderwijs (vo) was er in 2024 een toename van 7 leerlingen. Zie Tabel 3.11

3.3

Open Universiteit

In 2024 waren er aan de Open Universiteit (OU) geregistreerde studiepunten voor omgerekend 3.143 voltijds studerende studenten. Het aantal inschrijvingen van 2024 ligt 84 (2,6%) lager dan vorig jaar geraamde. Hierdoor is ook de raming voor de komende jaren omlaag bijgesteld.

Naar verwachting neemt dat aantal in 2025 met -0,7% af en daalt het aantal voltijds studerende studenten tot 3.122. Ook in de jaren daarna wordt een krimp van -22 (-0,7%) studenten per jaar verwacht. In deze raming wordt het aantal voltijds studerende studenten vanaf 2029 constant gehouden.

Tabel 3.12: Aantal omgerekende voltijds studerende studenten aan de Open Universiteit

	telling					raming						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	3221	3582	4163	3153	3227	3302	3376	3451	3526	3526	3526	3526
RR2025	3221	3582	4163	3155	3143	3122	3100	3079	3057	3036	3036	3036
bijstelling	0	0	0	2	-84	-180	-276	-372	-469	-490	-490	-490

De studenten van de OU staan niet in de hoofdtabellen van de referentieraming, maar in een aparte tabel. Hier is voor gekozen, omdat studeren aan de OU anders is dan studeren aan een andere universiteit.

De OU biedt onderwijs in deeltijd aan, waarbij studenten in een tempo kunnen studeren dat past bij hun persoonlijke situatie. Door die flexibiliteit ligt het aantal studiepunten dat OU-studenten afnemen meestal lager dan in het reguliere wo. In de rest van het onderwijs wordt gekeken naar inschrijvingen van studenten op het peilmoment van 1 oktober van een school- of studiejaar, maar voor de OU is dus een periodegegeven nodig.²

De ontwikkeling van de aantallen OU-studenten is geëxtrapoleerd door lineaire regressie met een extrapolatiebasis van 5 jaar. Er is dit jaar voor gekozen om de coronajaren 2021 en 2022 niet mee te nemen in de regressie. De lineaire regressie is dus uitgevoerd met de jaren 2018, 2019, 2020, 2023 en 2024.

Met het uitvoeren van de lineaire regressie wordt de gemiddelde groei (of krimp) vanaf 2018 (exclusief 2021 en 2022) berekend. In de prognose voor OU-studenten wordt deze groei (of krimp) over een periode van 5 jaar voortgezet, beginnend bij het laatste realisatiejaar. Na 5 jaar wordt het aantal studenten constant gehouden. Deze methode sluit aan bij de p-OLS-methode die in vorige jaren in de referentieraming toegepast werd (zie Paragraaf 5.1).

Er is navraag gedaan bij de OU om te controleren of de raming aansluit bij de verwachtingen, omdat de doelgroep van de OU anders is dan die van de andere universiteiten en omdat de raming van de OU relatief onzeker is. In vergelijking met andere universiteiten zijn er nog weinig data beschikbaar in het ROD. Ook is de OU relatief gevoelig voor ontwikkelingen buiten het onderwijs, zoals de coronapandemie en economische ontwikkelingen.

²Voor de OU wordt het aantal voltijdstudenten berekend door het aantal studiepunten van alle modules op te tellen die in de periode van 2 oktober T-1 tot en met 1 oktober T zijn gestart. Modules van niet-EER-studenten en modules die de opleidingsfase "schakel" hebben, worden niet meegeteld, om aan te sluiten bij de bekostigingssystematiek van de OU.

De OU rekent in haar eigen meerjarenraming met een jaarlijkse groei van 1% van het aantal studenten vanaf 2026, terwijl deze lineaire regressie leidt tot een krimp van -0,7% per jaar vanaf 2025 voor de komende 5 jaar.

3.4

Onderwijsdeelname naar sector en leeftijd

In 2024 waren er 3.661.000 leerlingen en studenten in het Nederlandse onderwijsysteem. Dat is een daling van 0,8% ten opzichte van 2023. Naar verwachting daalt het aantal leerlingen en studenten vanaf 2024 verder met 4,6% tot 3.493.600 in 2033. Na 2033 zal het Nederlandse onderwijs naar verwachting weer groeien.

Die verwachting is gestoeld op de bevolkingsprognose van het CBS. De leeftijdsgroepen die het meest onderwijs volgen (4 t/m 25 jaar) zijn afgelopen jaren gekrompen en zullen naar verwachting de komende jaren eerst nog afnemen om vervolgens weer te groeien (zie Paragraaf 5.2.1 voor meer informatie). De raming reflecteert dit patroon: voor elke onderwijssector geldt dat het aantal leerlingen of studenten de komende jaren eerst daalt en daarna weer stijgt. Het omslagpunt verschilt wel per sector. Het po zal naar verwachting vanaf 2031 weer stijgen, het vo vanaf 2039, het mbo vanaf 2042, het hbo vanaf 2045 en het wo vanaf 2046.³

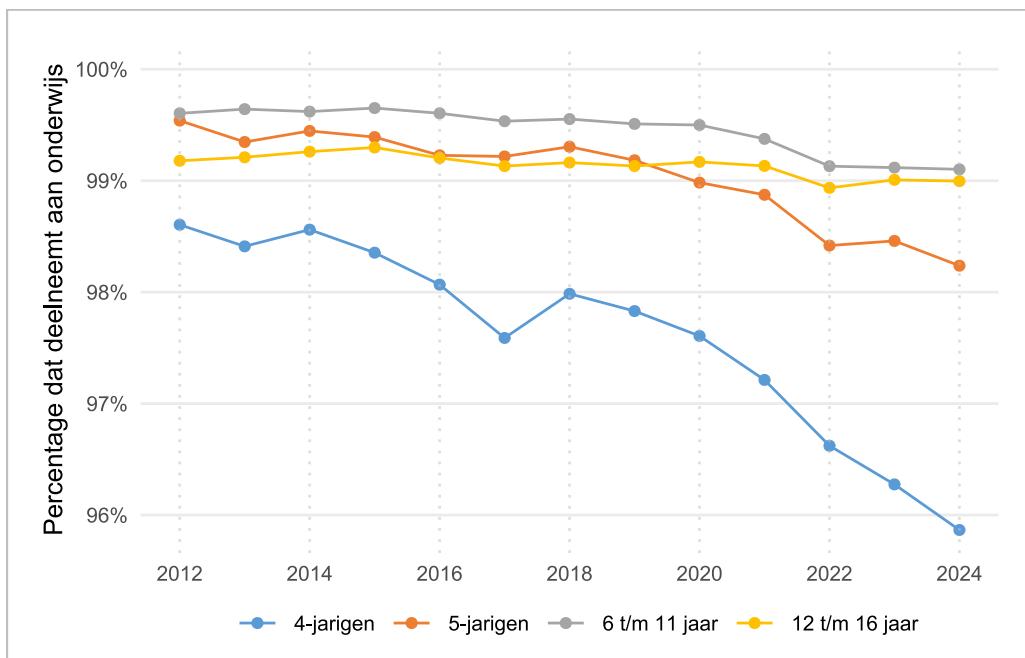
De daling van het aantal onderwijsvolgenden de komende jaren is naast de demografische ontwikkelingen ook toe te schrijven aan de verminderde onderwijsdeelname. In Tabel 3.13 staat de onderwijsdeelname per sector en leeftijd. De onderwijsdeelname van de totale bevolking is afgangen: in 2024 was de onderwijsdeelname 20%, terwijl ze in 2014 nog 22% was. Deze afname ligt niet alleen aan de vergrijzing van de bevolking: ook bij het jongere deel van de bevolking is er sprake van minder onderwijsdeelname.

Zo daalt het aandeel 4-jarigen dat onderwijs volgt al jaren, zie Figuur 3.1. Waar in 2014 nog 98,6% van de 4-jarigen onderwijs volgde, was dit in 2024 95,9%. Ook de onderwijsdeelname onder 5-jarigen is gedaald. Bij de leeftijdsgruppen 6 t/m 11 jaar en 12 t/m 16 jaar was de onderwijsdeelname redelijk stabiel tot 2020. Tussen 2020 en 2022 daalde de onderwijsdeelname onder die groepen. Sinds 2022 is de onderwijsdeelname onder de groepen ongeveer gelijk gebleven, maar wel op een lager niveau dan voor 2020. Zie ook Paragraaf 4.1.

De lagere onderwijsdeelname zou deels verklaard kunnen worden door de toename van het aantal leerlingen op B3-scholen.⁴ Dit zijn particuliere scholen die niet zijn bekostigd door de overheid en niet zijn meegeteld in de raming.

³Let wel: ramingen op lange termijn hebben een grote onzekerheid.

⁴<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2025/02/05/rapport-beweegredenen-niet-bekostigd-onderwijs>

Figuur 3.1: Onderwijsdeelname per leeftijd en jaar, van 4- tot en met 16-jarigen

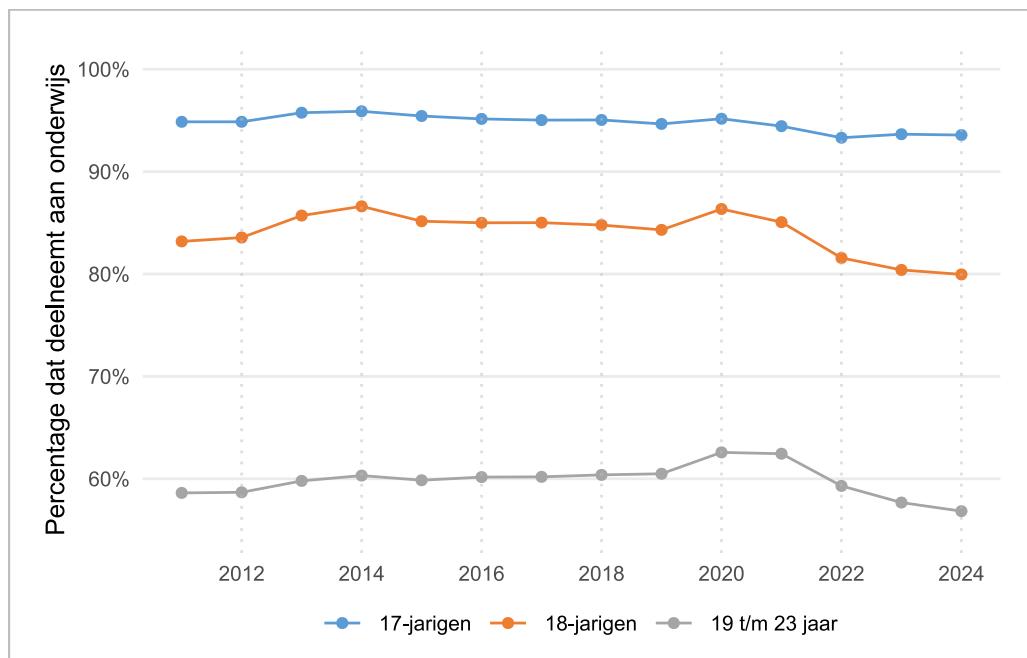
Ook onder jongvolwassenen is de onderwijsdeelname de afgelopen jaren gedaald. In Figuur 3.2 is de onderwijsdeelname van 17- tot en met 23-jarigen weergegeven. In 2020 was de onderwijsdeelname tijdelijk hoger, maar daalde de onderwijsdeelname vervolgens tot een niveau lager dan voor de coronapandemie.

De onderwijsdeelname onder 18-jarigen was in 2019 84,3% en in 2024 80,0%. De daling is waarschijnlijk deels te verklaren doordat er meer tussenjaren worden genomen. Toch is ook de onderwijsdeelname onder 19- tot en met 23-jarigen gedaald: van 60,5% in 2019 tot 56,8% in 2024.

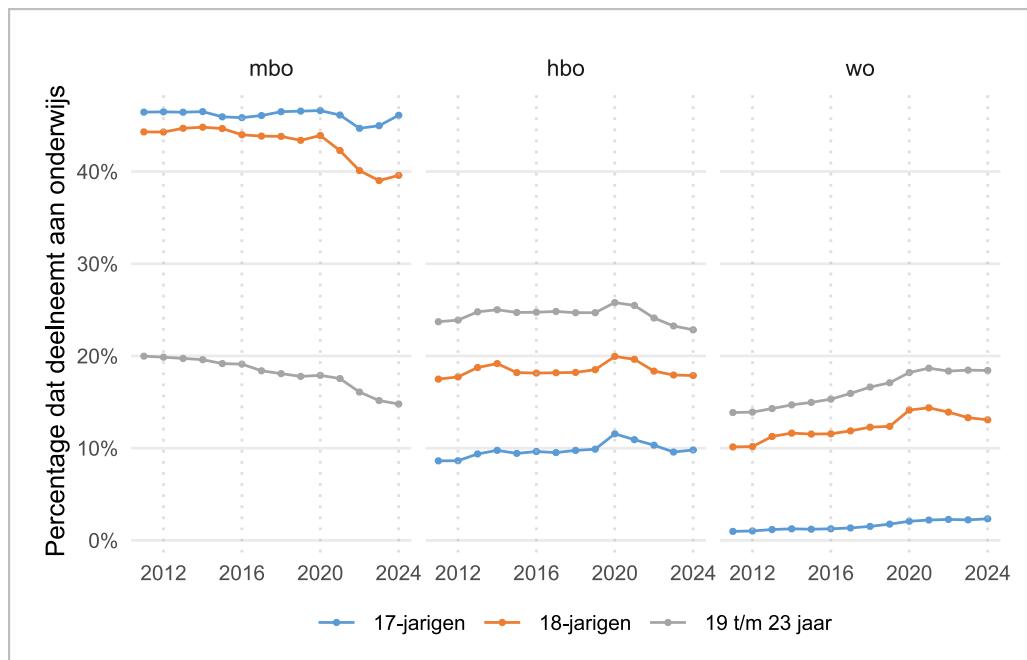
De ontwikkelingen in onderwijsdeelname van de 17- tot en met 23-jarigen verschillen per sector, zie Figuur 3.3. De onderwijsdeelname van 17- en 18-jarigen in het mbo was tot 2020 relatief stabiel, maar daalde daarna. In 2024 is de onderwijsdeelname in het mbo van 17- en 18-jarigen weer gestegen. Hierdoor is de raming voor het mbo dit jaar naar boven bijgesteld (zie Paragraaf 4.4).

De onderwijsdeelname van het hbo piekte in 2020 en daalde in de jaren erna. Van 17- en 18-jarigen is de onderwijsdeelname in 2024 ongeveer gelijk met de onderwijsdeelname van voor 2020. Van de 19- tot en met 23-jarigen is de onderwijsdeelname nog verder gedaald. Dat zou verklaard kunnen worden doordat er meer studenten hun diploma haalden dan verwacht (zie Paragraaf 4.5).

De onderwijsdeelname van 17- tot en met 23-jarigen in het wo steeg tot 2020. Daarna is de onderwijsdeelname van 19- tot en met 23-jarigen ongeveer gelijk gebleven, maar van 18-jarigen iets gedaald. Dat is mogelijk te verklaren doordat meer studenten voor het starten van hun opleiding een tussenjaar nemen. Zie Paragraaf 4.6 voor meer informatie.

Figuur 3.2: Onderwijsdeelname per leeftijd en jaar van 17- t/m 23-jarigen

Figuur 3.3: Onderwijsdeelname per leeftijd, jaar en sector van 17- t/m 23-jarigen

Tabel 3.13: Onderwijsdeelname naar sector en leeftijd ten opzichte van de leeftijds groep

leeftijd	po				vo				ve				mbo				hbo				wo				geen onderwijs					
	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029	2014	2019	2024	2029		
3-	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%	100%	100%	
4	99%	98%	96%	96%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	4%	4%	
5	99%	99%	98%	98%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	2%	2%	
6	100%	99%	99%	99%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
7	100%	99%	99%	99%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
8	100%	99%	99%	99%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%
9	100%	100%	99%	99%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
10	100%	99%	99%	99%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
11	92%	88%	87%	86%	8%	12%	13%	13%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
12	20%	17%	17%	17%	80%	83%	82%	83%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
13	3%	4%	4%	4%	96%	96%	95%	95%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	
14	3%	3%	4%	4%	96%	96%	95%	95%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%		
15	4%	4%	4%	4%	95%	93%	92%	91%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	3%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%			
16	3%	3%	3%	3%	67%	63%	60%	60%	0%	0%	0%	0%	27%	30%	33%	33%	0%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	2%			
17	2%	2%	2%	2%	35%	33%	32%	30%	1%	1%	2%	2%	46%	47%	46%	48%	10%	10%	10%	10%	1%	2%	2%	2%	4%	5%	6%			
18	1%	1%	1%	1%	7%	7%	6%	6%	2%	2%	2%	2%	45%	43%	40%	43%	19%	19%	18%	17%	12%	12%	13%	12%	13%	16%	20%	19%		
19	1%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	35%	32%	27%	31%	25%	25%	24%	22%	15%	17%	19%	17%	22%	24%	28%	28%		
20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	0%	23%	20%	17%	19%	29%	29%	27%	25%	15%	18%	20%	18%	32%	33%	36%	37%		
21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	15%	13%	11%	12%	28%	27%	25%	24%	15%	17%	19%	18%	42%	42%	45%	46%		
22	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	10%	8%	7%	8%	24%	23%	21%	20%	15%	17%	18%	17%	52%	51%	54%	54%		
23	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	6%	6%	5%	5%	19%	18%	16%	16%	13%	16%	16%	16%	62%	60%	62%	63%		
24	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	4%	3%	3%	14%	13%	12%	11%	11%	12%	13%	13%	71%	71%	72%	73%		
25	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	3%	3%	2%	10%	9%	8%	8%	7%	8%	9%	9%	79%	79%	80%	82%		
26	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	3%	2%	2%	7%	7%	6%	5%	5%	5%	5%	5%	85%	85%	86%	88%		
27	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	2%	1%	5%	5%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	90%	89%	91%	91%		
28	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	1%	1%	4%	4%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	93%	92%	93%	94%		
29	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	1%	1%	3%	3%	2%	2%	1%	1%	1%	1%	95%	94%	95%	95%		
30	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	1%	1%	1%	96%	95%	96%	96%		
31	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	97%	96%	97%	97%		
32	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	97%	97%	97%	98%		
33	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	98%	97%	98%	98%		
34	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	98%	98%	98%	98%		
35	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	98%	98%	98%	98%		
36+	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	99%	99%	100%	
totaal	9%	9%	8%	8%	6%	5%	5%	5%	0%	0%	0%	0%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	78%	79%	80%	81%		

4 Sectoren

4.1 Primair onderwijs

4.1.1

Daling in primair onderwijs tot 2031, daarna groei.

De prognose voor het primair onderwijs lijkt sterk op die van het vorig jaar (zie Figuur 4.1). In 2024 telt het primair onderwijs (po) 1.461.400 leerlingen. Voor 2025 wordt een lichte toename verwacht tot 1.465.700 leerlingen. Er was namelijk een kleine piek in het aantal geboortes in 2021, tijdens de coronapandemie. Kinderen die geboren zijn tijdens die coronapiek gaan vanaf 2025 naar school. Na 2025 zal het aantal leerlingen naar verwachting dalen tot 1.428.600 in 2031. Dit komt doordat het aantal geboorten, afgezien van 2021, de afgelopen jaren is afgenomen. Het aantal geboorten gaat volgens de CBS bevolkingsprognose de komende jaren juist weer stijgen (en vanaf 2027 sterker). Hierdoor neemt de verwachte omvang van het primair onderwijs na 2031 weer toe tot in 2040 een aantal van 1.578.000 leerlingen bereikt wordt.

We zien dat de telling dit jaar ten opzichte van de verwachting in de RR2024 voor 2024 1.400 leerlingen lager is uitgekomen (zie ook Tabel 4.1). De bijstelling neemt toe van 1.300 in 2025 tot 4.300 in 2031, om daarna weer af te nemen tot 1.800 in 2040. Opvallend is dat de deelnamecijfers in het primair onderwijs iets lager zijn dan voorzien. Er blijven meer kinderen in de leeftijd van 4 tot 11 jaar buiten het onderwijs. Zie ook de bespreking onder Paragraaf 4.1.2.1 en Paragraaf 3.4.

Het aantal te verwachten geboorten in de bevolkingsprognose is dit jaar maar weinig bijgesteld, wat verklaart waarom de RR2025 zo sterk lijkt op de RR2024. Zie ook Paragraaf 5.2.1 waarin de bevolkingsprognose nader beschreven wordt.

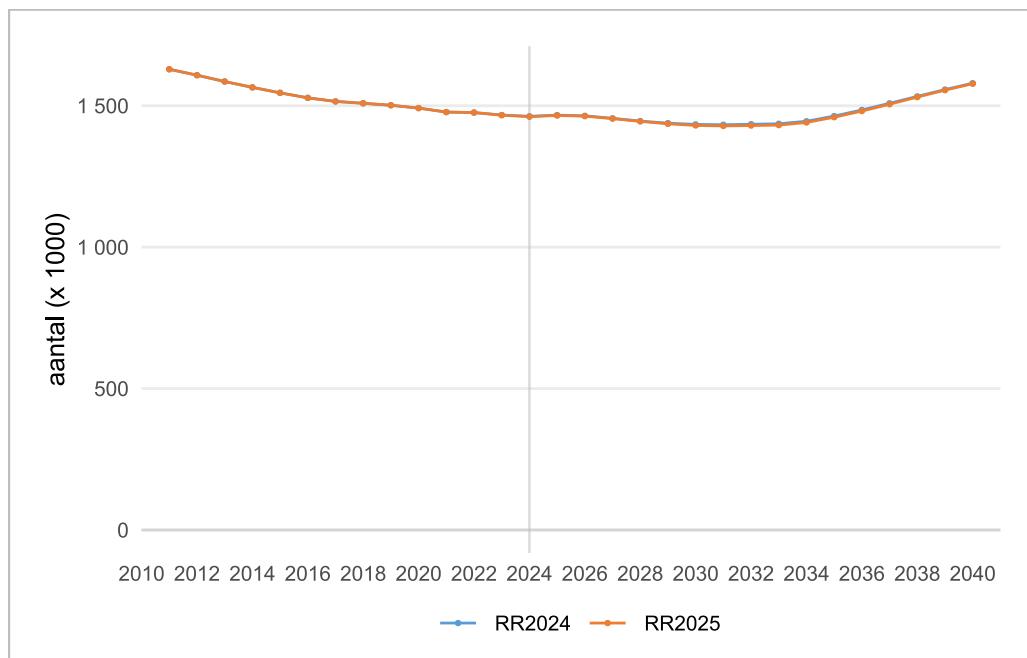
Ook wordt verwacht dat het migratiesaldo de eerstvolgende jaren nog verder afneemt ten opzichte van de in dit jaar getelde aantallen, zie ook Paragraaf 5.2.2.

Het nettoresultaat van deze twee ontwikkelingen is dan ook dat het primair onderwijs de eerstvolgende jaren nog wat kleiner wordt, maar dat de daling rond 2031 stopt en overgaat in groei.

Van de 1.461.400 leerlingen in 2024 in het primair onderwijs zitten er:

- 1.353.600 (92,6%) in het basisonderwijs
- 33.200 (2,3%) in het speciaal basisonderwijs
- 35.400 (2,4%) in het speciaal onderwijs, en
- 39.200 (2,7%) in het voortgezet speciaal onderwijs.

1. Het speciaal basisonderwijs (sba) biedt onderwijs aan leerlingen die door leer- en gedragsproblemen niet terecht kunnen in het reguliere onderwijs. In vergelijking met de andere twee soorten speciaal onderwijs hebben deze leerlingen een lichtere problematiek.
2. Speciaal onderwijs (so of so-wec) is er voor leerlingen met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke handicap, en leerlingen die door leer- of gedragsproblemen zware onderwijsondersteuning nodig hebben.
3. Voortgezet speciaal onderwijs (vso of vso-wec) is bedoeld voor leerlingen van 12 tot 20 jaar, die instromen uit het speciaal onderwijs.

Figuur 4.1: Aantal leerlingen in het primair onderwijs

Tabel 4.1: Aantal leerlingen in het primair onderwijs (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	1467,2	1462,8	1466,9	1464,5	1455,6	1445,9	1438,5	1434,1	1432,9
RR2025	1466,6	1461,4	1465,7	1463,3	1454,6	1444,8	1436,2	1430,5	1428,6
verschil	-0,6	-1,4	-1,3	-1,2	-1,0	-1,1	-2,3	-3,6	-4,3

4.1.2

Daling aantal leerlingen basisonderwijs vanaf 2025, na 2031 groei

Het beeld van het (regulier) basisonderwijs lijkt sterk op dat van het primair onderwijs. Dat is logisch, omdat het basisonderwijs het grootste deel van het primair onderwijs vormt. Zie Figuur 4.2 en Tabel 4.2.

Dit jaar zitten er 1.353.600 leerlingen in het basisonderwijs, 900 minder dan verwacht. Volgend jaar zien we een lichte groei in het basisonderwijs, tot 1.356.800 leerlingen. De lichte groei wordt door de geboortepiek in 2021 veroorzaakt. Daarna zet een daling in tot 1.317.900 in 2031. Daarna groeit het basisonderwijs weer. Voor 2040 worden 1.462.400 leerlingen voorzien, ongeveer evenveel als in 2014.

Vergeleken met de RR2024, is er in 2025 een bijstelling van 700 leerlingen naar beneden. De bijstelling is op zijn grootst in 2030 (1.800 leerlingen naar beneden). Daarna wordt de bijstelling kleiner en keert deze uiteindelijk om naar een positieve bijstelling rond 2035, om in 2040 met 3.700 leerlingen naar boven te eindigen. Hieronder gaan we in op de oorzaken voor de bijstellingen naar beneden.

4.1.2.1

Lagere deelnamepercentages basisonderwijs

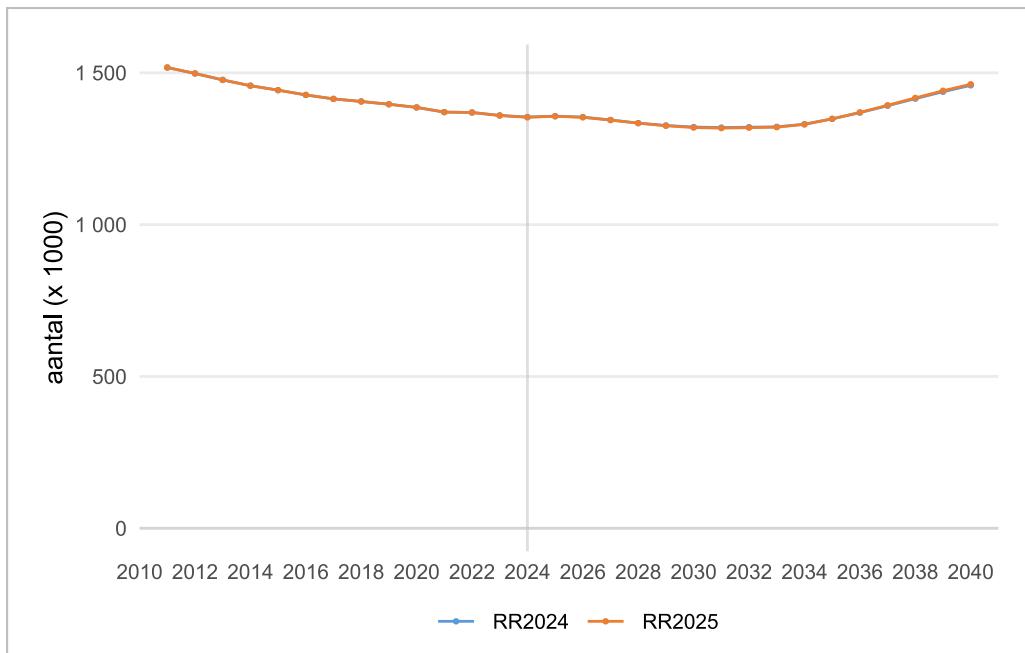
Het valt op dat de bevolkingsprognose iets naar boven bijgesteld is voor 4- tot 11-jarigen (zie ook Tabel 5.5), terwijl de bijstelling in het basisonderwijs (en in het primair onderwijs in het algemeen) negatief is (zie ook Tabel 4.1).

Ten eerste lijkt het er op dat het aantal 4- tot 11-jarige leerlingen dat buiten het onderwijs blijft gestegen is. We weten alleen dat die leerlingen dit jaar buiten het bekostigde onderwijs in Nederland zijn en blijven, niet hoe hun verleden was. De grootste groep bestaat uit 4-jarigen die vaak te laat geregistreerd worden, en hiervoor is, net als vorig jaar, een correctie uitgevoerd (zie ook Paragraaf 5.2.3). De raming trekt dit hoge niveau van getelde ‘thuiszittende jongeren’ dit jaar door naar komende jaren.

De oorzaak van de dalende deelnamecijfers is onduidelijk. Vermoedelijk heeft dit deels te maken met nieuwkomers uit Oekraïne en met wachttijden in het primair onderwijs (deels door een verdringing door nieuwkomers). Daarnaast zijn er steeds meer vrijstellingen, waarschijnlijk door een wisselwerking tussen (personeels)tekorten in de jeugdzorg en het onderwijs. Daardoor zijn er niet voor alle jongeren de juiste voorzieningen. Zie ook de leerplichttelling over 2022 en 2023¹, en de duiding van deze cijfers door Ingrado, de branchevereniging van de leerplichtambtenaren bij de gemeenten².

Een tweede mogelijke verklaring voor de lagere onderwijsdeelname van 4- tot 11-jarigen is dat kinderen in het basisonderwijs in 2024 iets minder vaak bleven zitten dan verwacht. Dit zorgt voor een vlottere doorstroming. Zo zijn er in groep 4 van het basisonderwijs dit jaar 400 minder zittenblijvers en 2.700 meer leerlingen die overgaan naar groep 5. Dat patroon zien we in de meeste groepen van het basisonderwijs.

Zie voor de analyse van de onderwijsdeelname naar sector en leeftijd ook Paragraaf 3.4.

Figuur 4.2: Aantal leerlingen in het basisonderwijs

¹ Zie <https://www.tweede kamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024D18454&did=2024D18454>

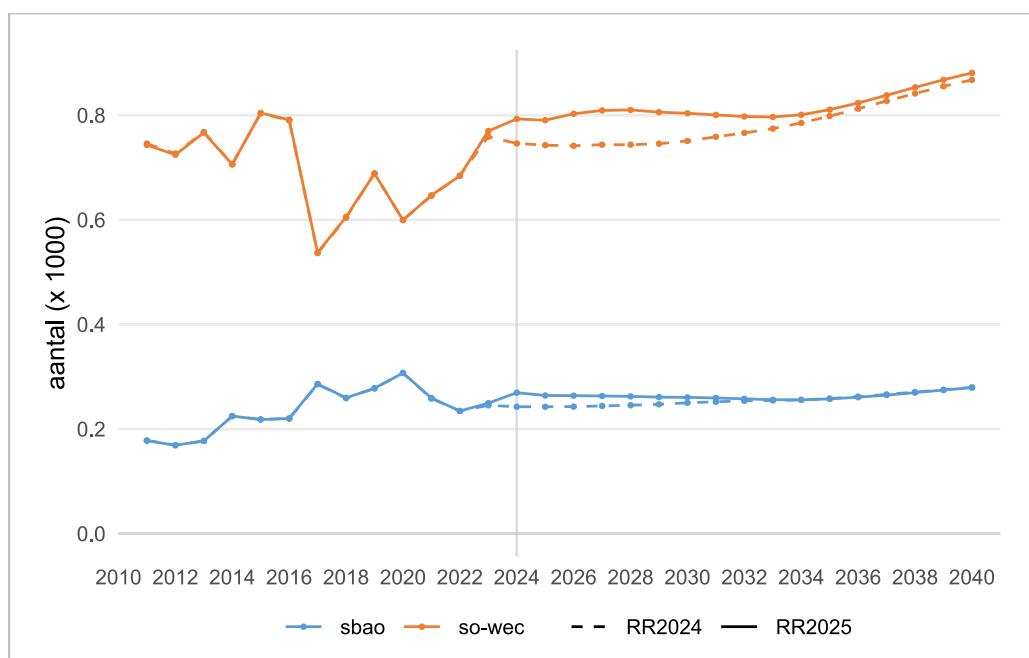
² Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/05/10/bijlage-10-analyse-verzuim-2022-2023>

Tabel 4.2: Aantal leerlingen in het basisonderwijs (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	1359,8	1354,4	1357,5	1354,2	1344,8	1334,5	1326,6	1321,5	1319,7
RR2025	1359,3	1353,6	1356,8	1353,5	1344,3	1334,2	1325,6	1319,7	1317,9
verschil	-0,5	-0,9	-0,7	-0,7	-0,5	-0,3	-1,1	-1,8	-1,8

4.1.2.2 Instroom basisonderwijs

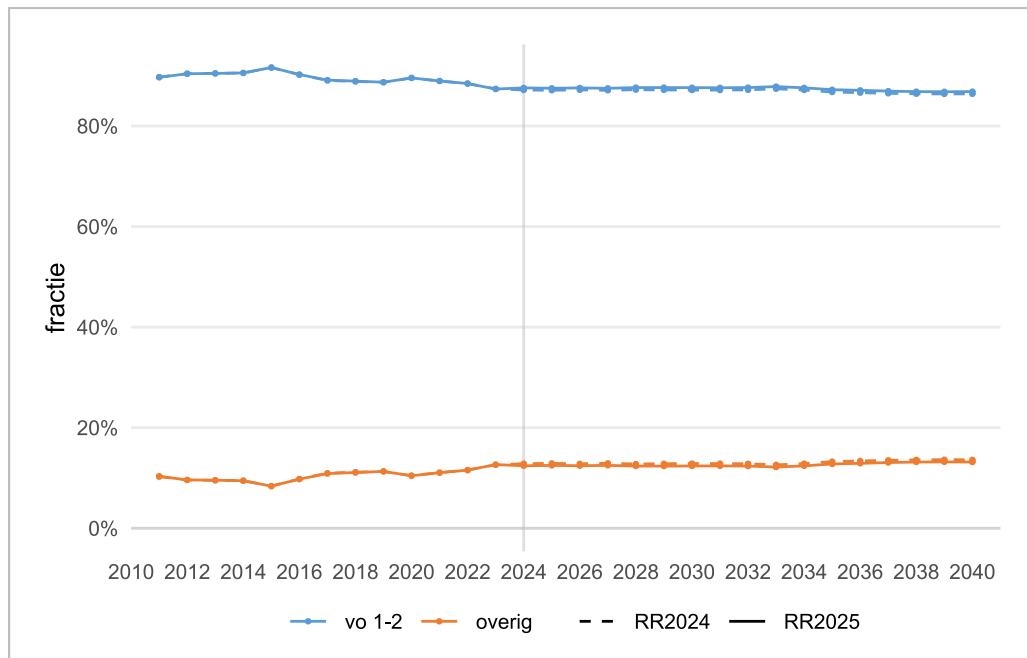
Bijna alle leerlingen – dit jaar 183.500 (99,4%) – stromen het basisonderwijs in van buiten het onderwijs. In de onderstaande grafiek kijken we naar de groepen die vanuit andere vormen van onderwijs het basisonderwijs instromen.

Figuur 4.3: Instroom naar basisonderwijs naar herkomst.

Vanuit het speciaal onderwijs komen er dit jaar 800 leerlingen naar het basisonderwijs en vanuit het speciaal basisonderwijs 300. Verder zien we, dat de stromen iets hoger zijn dan in de RR2024 werd voorzien, en dat verwacht wordt dat ook deze stromen na 2034 licht toenemen.

4.1.2.3

Uitstroom basisonderwijs

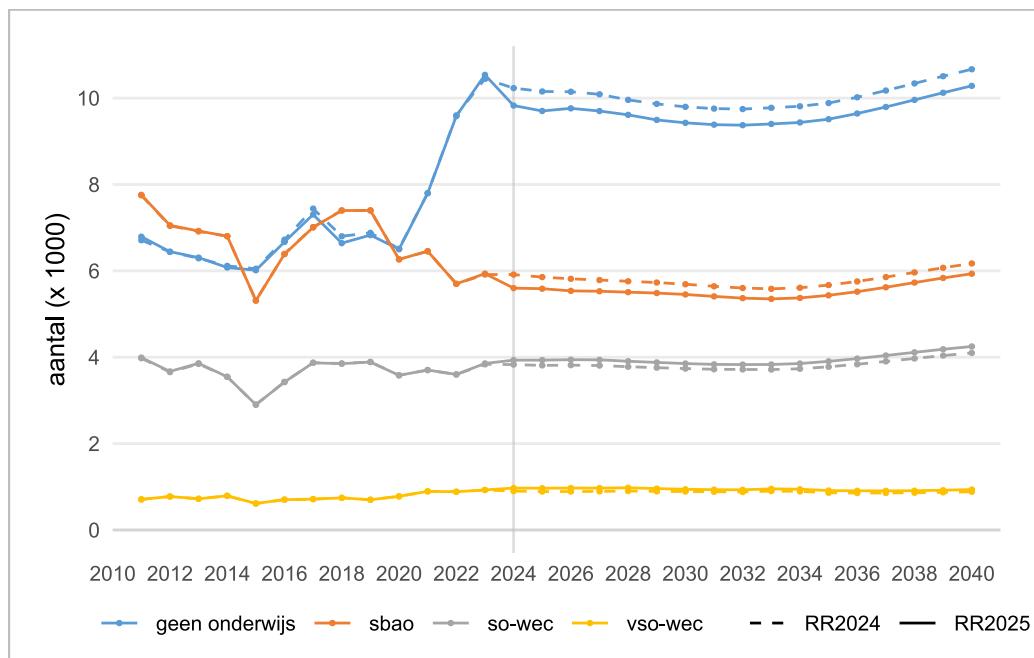
Figuur 4.4: Uitstroom naar basisonderwijs op percentages herkomst

De overgrote meerderheid van de basisschoolleerlingen stroomt uit naar het voortgezet onderwijs, zie Figuur 4.4. Dit jaar stromen 166.600 leerlingen vanuit het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Dit is 87,6% van de totale uitstroom uit het basisonderwijs.

De overige uitstroom bestaat uit

- 2,9% naar het speciaal basisonderwijs
- 2,1% naar het speciaal onderwijs
- 0,5% naar het voortgezet speciaal onderwijs, en
- 5,2% naar buiten het (bekostigd) onderwijs.

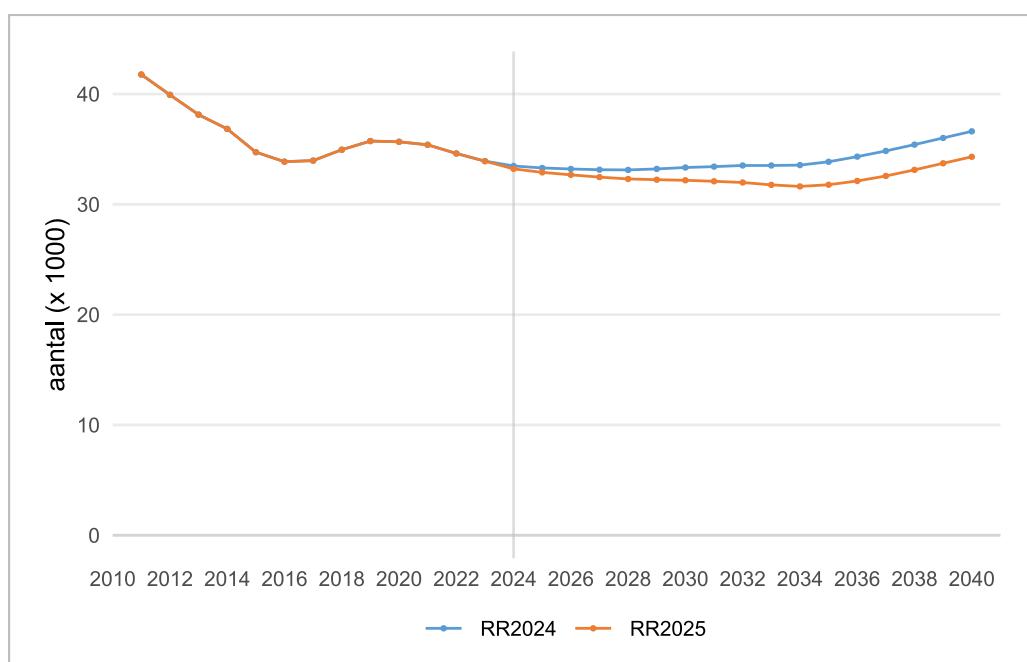
Het gaat hier om percentages gemiddeld over alle leerjaren; het kan hierbij zowel om leerlingen in groep 1 als in groep 8 gaan. De percentages blijven ook stabiel in de komende jaren. Wel zien we dat er dit jaar ten opzichte van de RR2024 iets meer naar het speciaal onderwijs stroomt ten koste van het speciaal basisonderwijs, zie ook Figuur 4.5. Ook valt op dat de uitstroom naar buiten het (bekostigd) onderwijs weliswaar iets lager is dan vorig jaar, maar nog steeds erg hoog blijft vergeleken met de jaren vóór corona. Dit zien we terug in de lagere cijfers van de onderwijsdeelname bij hogere leeftijden (zie ook Paragraaf 3.4).

Figuur 4.5: Uitstroom vanuit bao (zonder uitstroom naar vo)

Ook zijn de percentages een beetje vertekend doordat het voortgezet speciaal onderwijs weliswaar onder het primair onderwijs valt, maar de leerlingen 12 jaar en ouder zijn. Bovendien gaat het in zekere zin over een ‘gewone’ doorstroomroute en niet om een stroom naar een parallelle vorm van onderwijs. En ook in het voortgezet speciaal onderwijs is een bijstelling naar beneden te zien (zie Paragraaf 4.1.5).

4.1.3 Speciaal basisonderwijs (sbao)

Figuur 4.6: Aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs

Tabel 4.3: Aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs (x 1.000)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
RR2024	33,9	33,5	33,3	33,2	33,1	33,1	33,2	33,3	33,4
RR2025	33,9	33,2	32,9	32,7	32,5	32,3	32,2	32,2	32,1
verschil	0,0	-0,3	-0,4	-0,5	-0,7	-0,8	-1,0	-1,2	-1,3

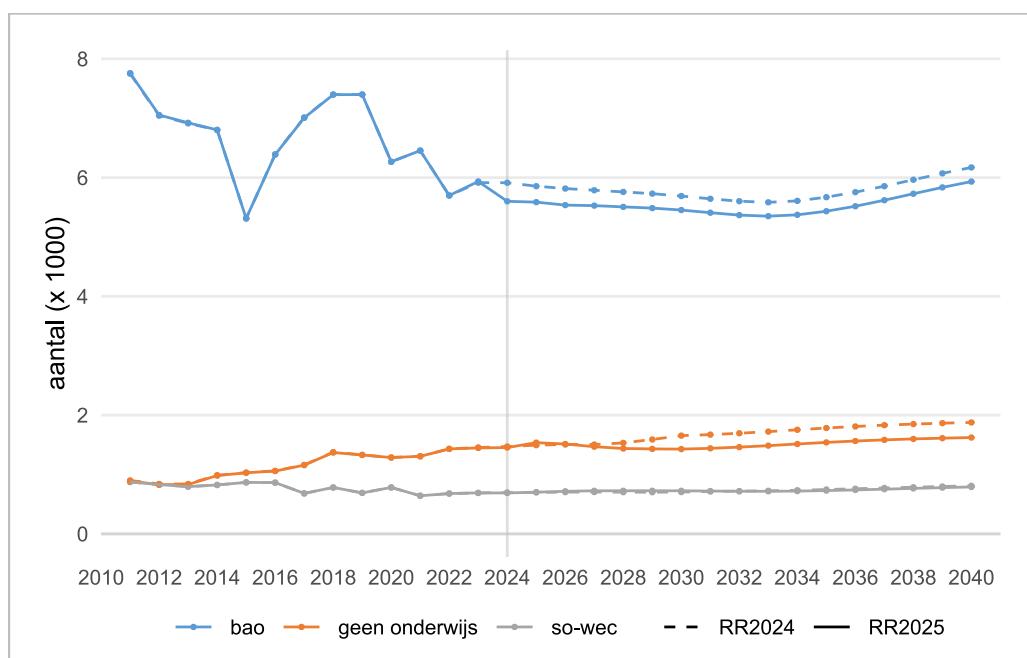
Zoals uit Tabel 4.3 blijkt, komen de tellingen dit jaar 300 leerlingen lager uit dan vorig jaar verwacht. In de jaren daarna wordt het verschil tussen de RR2025 en de RR2024 geleidelijk groter. Er wordt een daling verwacht van het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs tot 31.600 in 2034. Daarna is er weer groei, tot 34.300 leerlingen in 2040.

De reden voor de lagere verwachting dan in RR2024 is dat de uitstroom van het basisonderwijs naar het speciaal basisonderwijs iets lijkt af te nemen (zie Figuur 4.7). Een deel van de leerlingen gaat mogelijk in plaats daarvan juist naar het speciaal onderwijs, omdat die instroom juist iets toeneemt (zie Figuur 4.11).

4.1.3.1 Instroom in het speciaal basisonderwijs wordt lager

In het speciaal basisonderwijs (zie Figuur 4.7) is het percentage dat dit jaar instroomt vanuit het regulier basisonderwijs iets lager (72,3%) dan vorig jaar voorzien (73,2%). Het percentage van buiten het onderwijs is juist iets hoger (18,8% tegen de 18,2% voor dit jaar voorzien in de RR2024).

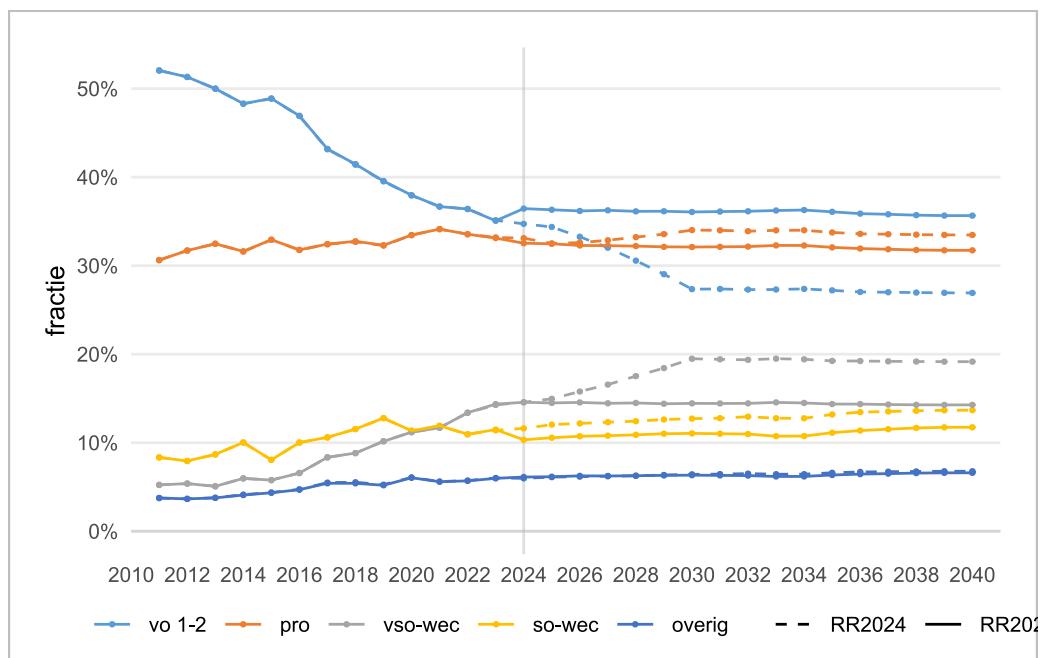
De instroom vanuit het basisonderwijs daalt van 5.600 leerlingen dit jaar naar 5.400 in 2033, wat een deel van de afname in het speciaal basisonderwijs verklaart. Ook wordt vanaf 2027 de bijstelling naar beneden van de instroom van buiten het onderwijs geleidelijk groter. Beide factoren verklaren waarom het speciaal basisonderwijs kleiner geraamd wordt dan in de RR2024 en het verschil tussen beide ramingen geleidelijk toeneemt.

Figuur 4.7: Instroom naar speciaal basisonderwijs per herkomst

4.1.3.2

Verschuiving van uitstroom speciaal basisonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs naar het regulier voortgezet onderwijs door methodewijziging

Figuur 4.8: Uitstroom vanuit sba o op percentages herkomst

Er valt een aantal zaken op als we naar de uitstroom van het speciaal basisonderwijs kijken, en deze vergelijken met het uitstroomprofiel van vorig jaar. Ten eerste de ‘uitwisseling’ tussen de uitstroom naar het voortgezet onderwijs en de uitstroom naar het voortgezet speciaal onderwijs.

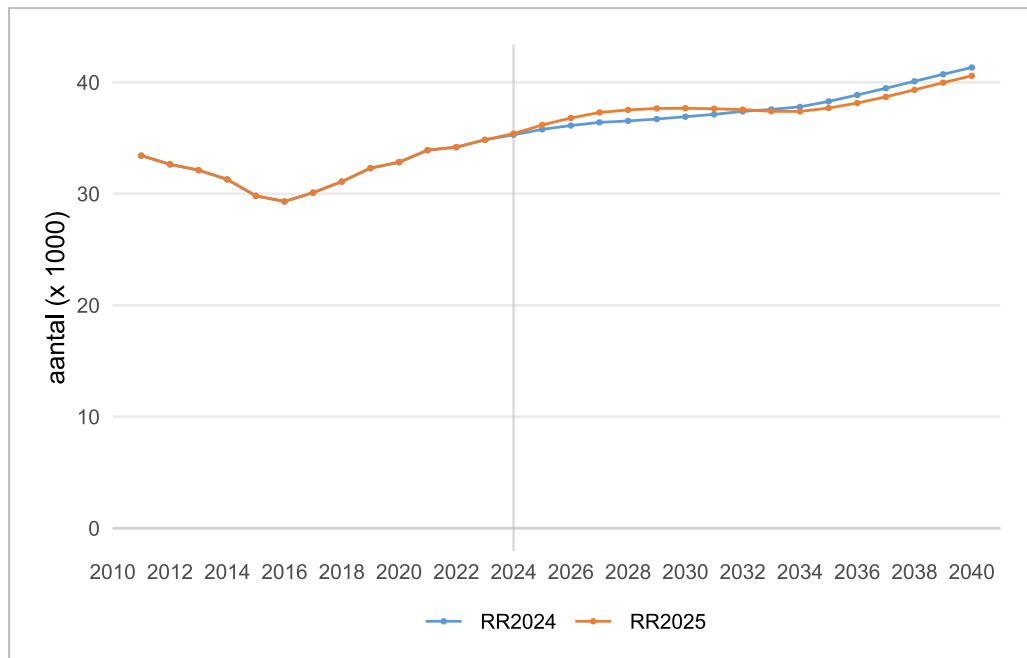
De verklaring hiervoor ligt vooral in de methodewijziging die in Paragraaf 5.1.3 beschreven is. De dalende historische trend in de stroom vanuit het speciaal basisonderwijs naar de brugklas in het vo werd in de RR2024 nog doorgetrokken. Hetzelfde gebeurde voor de stijgende uitstroomtrend naar het voortgezet speciaal onderwijs. Dat doen wij in de huidige raming niet meer, zodat beide stromen nu op ongeveer hetzelfde niveau blijven in de komende jaren.

In iets mindere mate heeft de methodewijziging ook invloed op de uitstroom naar het praktijkonderwijs (pro). Ook die lijn kent nu geen stijgende trend meer, maar loopt (qua uitstroompercentage) nu ongeveer horizontaal. Zie ook Paragraaf 4.2.11 voor een analyse van de verschuivingen in het pro.

Verder zien we een wat lager aandeel van uitstroom naar het speciaal onderwijs (10,3%) dit jaar, vergeleken met het aandeel van vorig jaar (11,5%).

4.1.4

Speciaal onderwijs

Figuur 4.9: Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs

Tabel 4.4: Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs (x 1.000)

	telling	raming	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	34,8	35,3	34,8	35,3	35,8	36,1	36,4	36,5	36,7	36,9	37,1
RR2025	34,8	35,4	34,8	35,4	36,2	36,8	37,3	37,5	37,7	37,7	37,6
verschil	0,0	0,1	0,0	0,1	0,4	0,7	0,9	1,0	1,0	0,8	0,5

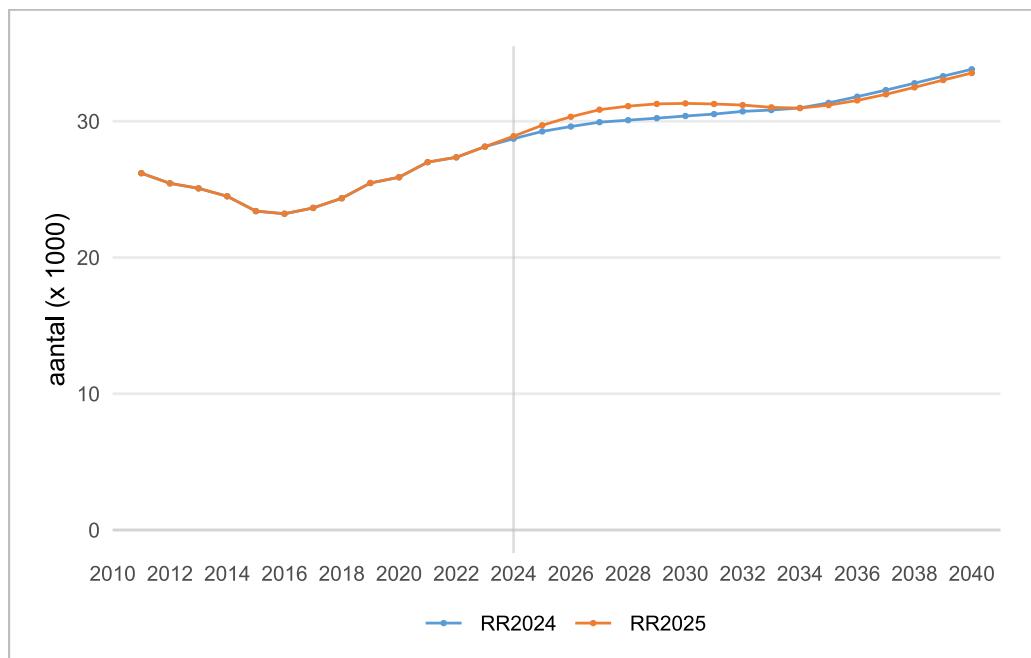
Dit jaar zitten er 35.400 leerlingen in het speciaal onderwijs. Dit zijn er 100 (0,3%) meer dan vorig jaar verwacht werd. Zie ook Figuur 4.9 en Tabel 4.4.

Net als in de RR2024 blijft in de raming van dit jaar het speciaal onderwijs de komende jaren groeien. Wel wordt het groeipatroon iets anders. Eerst wordt sterkere groei verwacht, tot 37.700 leerlingen in 2029, dan volgt een afvlakking en uiteindelijk zelfs een heel lichte daling tot 37.400 leerlingen in 2034. Daarna is er weer verdere groei tot 40.600 leerlingen in 2040.

Tabel 4.5: Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs naar cluster (x 1.000)

	telling		raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
so clusters 1-2										
RR2024	6,7	6,6	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,6	
RR2025	6,7	6,5	6,5	6,5	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	
verschil	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	
so clusters 3-4										
RR2024	28,1	28,7	29,3	29,6	29,9	30,1	30,2	30,4	30,5	
RR2025	28,1	28,9	29,7	30,3	30,9	31,1	31,3	31,3	31,3	

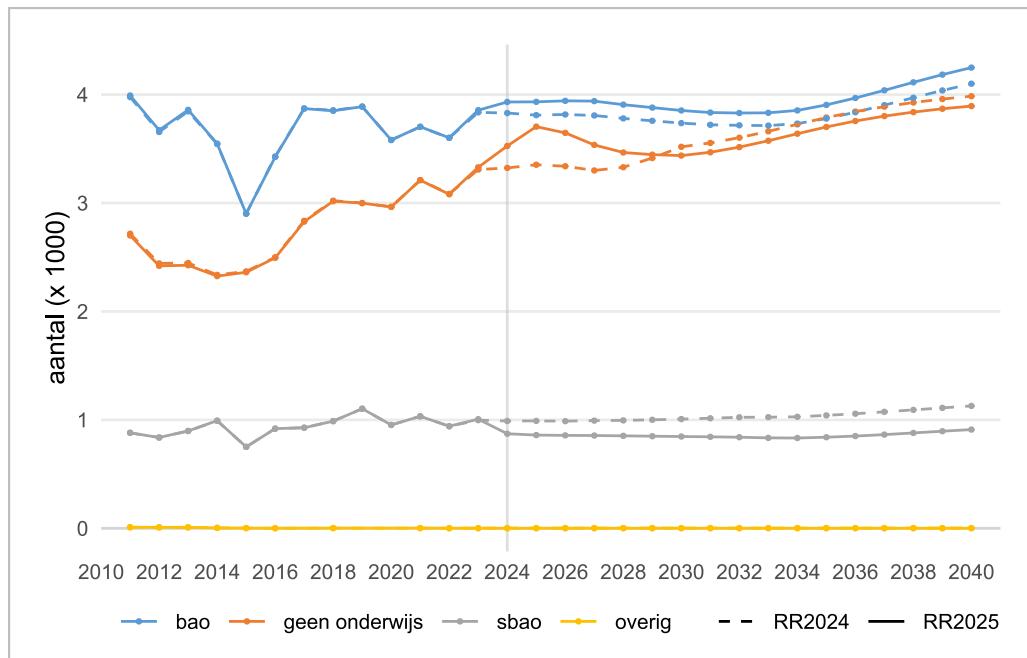
	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
verschil	0,0	0,2	0,5	0,7	0,9	1,0	1,0	0,9	0,7

Figuur 4.10: Aantal leerlingen in cluster 3 en 4

Volgens de RR2025 groeien cluster 3 (gehandicapte en langdurig zieke leerlingen) en 4 (kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen) sterker dan vorig jaar in de RR2024 werd verwacht (zie Tabel 4.5). Cluster 1 en 2 krimpen heel licht, tot 2031, waarna ook die groeien (voornamelijk onder invloed van de bevolkingsprognose).

4.1.4.1

Instroom speciaal onderwijs: meer vanuit geen onderwijs en bao, minder vanuit sbaö dan verwacht

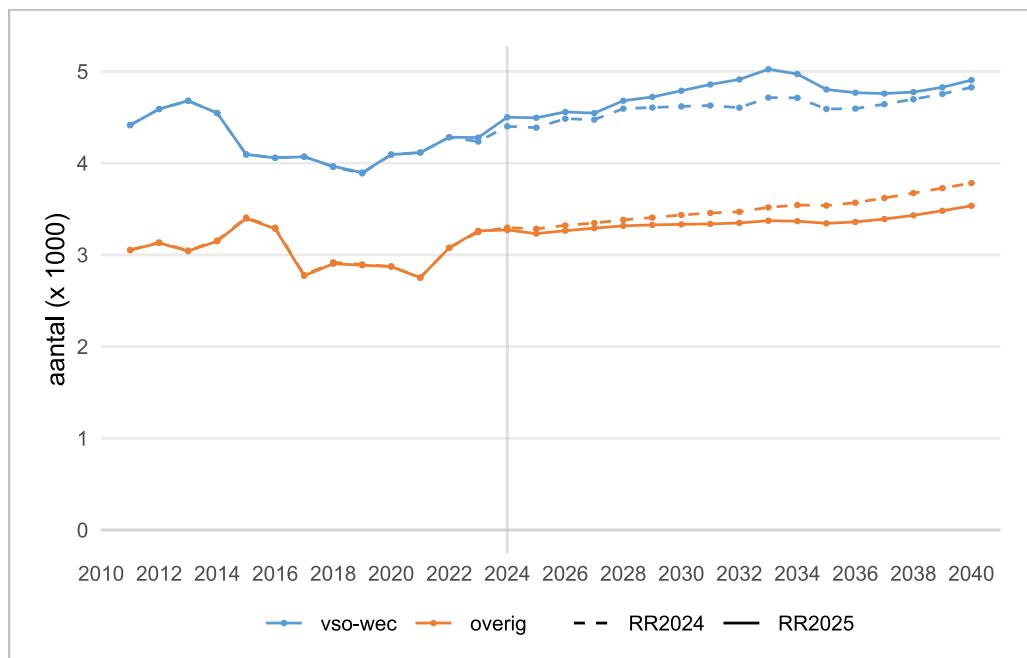
Figuur 4.11: Instroom in speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)

De meeste leerlingen in het speciaal onderwijs komen uit het regulier basisonderwijs (dit jaar 3.900 leerlingen, 47,2%), zie ook Figuur 4.11. Dat zijn er 100 meer dan vorig jaar werd verwacht. Een iets kleiner aantal (3.500 leerlingen, 42,3%) stroomt in van buiten het onderwijs. De piek in 2025 heeft waarschijnlijk te maken met de algemene geboortepiek van het coronajaar 2021. Dat zijn er 200 meer dan vorig jaar verwacht. Vanuit het speciaal basisonderwijs zien we juist een daling ten opzichte van vorig jaar. Dit jaar stromen er 900 (10,5%) leerlingen in vanuit het speciaal basisonderwijs, 100 minder dan vorig jaar verwacht.

4.1.4.2

Uitstroom speciaal onderwijs: meer naar voortgezet speciaal onderwijs en basisonderwijs, minder naar vo.
De grootste groep in het speciaal onderwijs stroomt door naar het voortgezet speciaal onderwijs, zie ook Figuur 4.12. Dit jaar zijn dat 4.500 leerlingen (57,9% van de totale uitstroom), 100 meer dan vorig jaar verwacht.

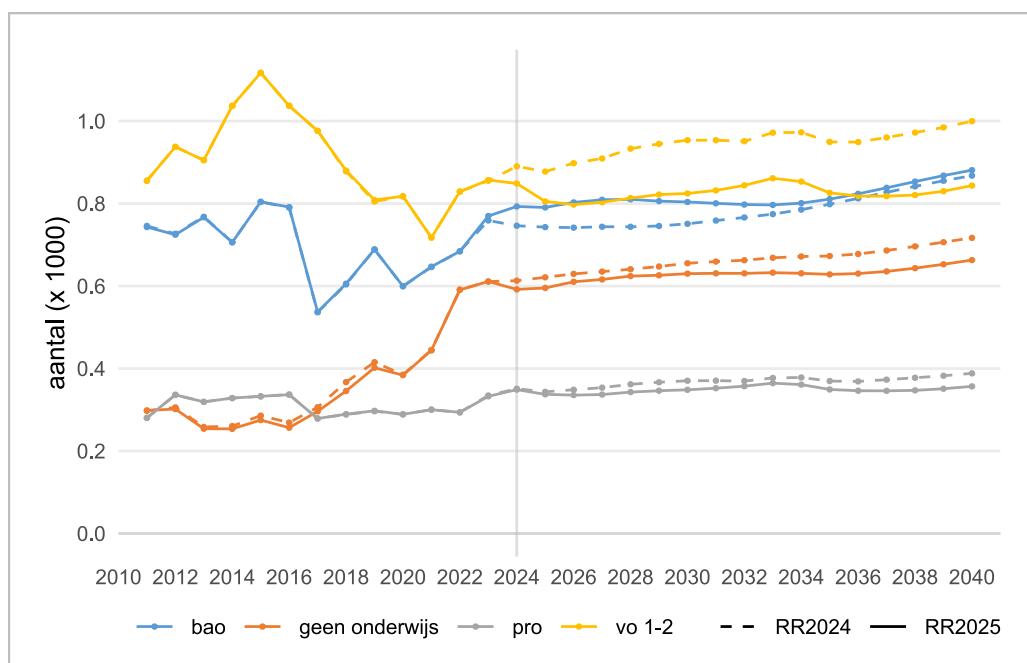
Die stroom blijft groeien tot een piek van 5.000 in 2033 waarna een daling inzet. De piek in de uitstroom heeft vermoedelijk te maken met de eerder genoemde instroompiek in het speciaal onderwijs van 8 jaar daarvoor.

Figuur 4.12: Uitstroom uit het speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)

In Figuur 4.13 wordt de ‘overig’ groep verder uitgesplitst.

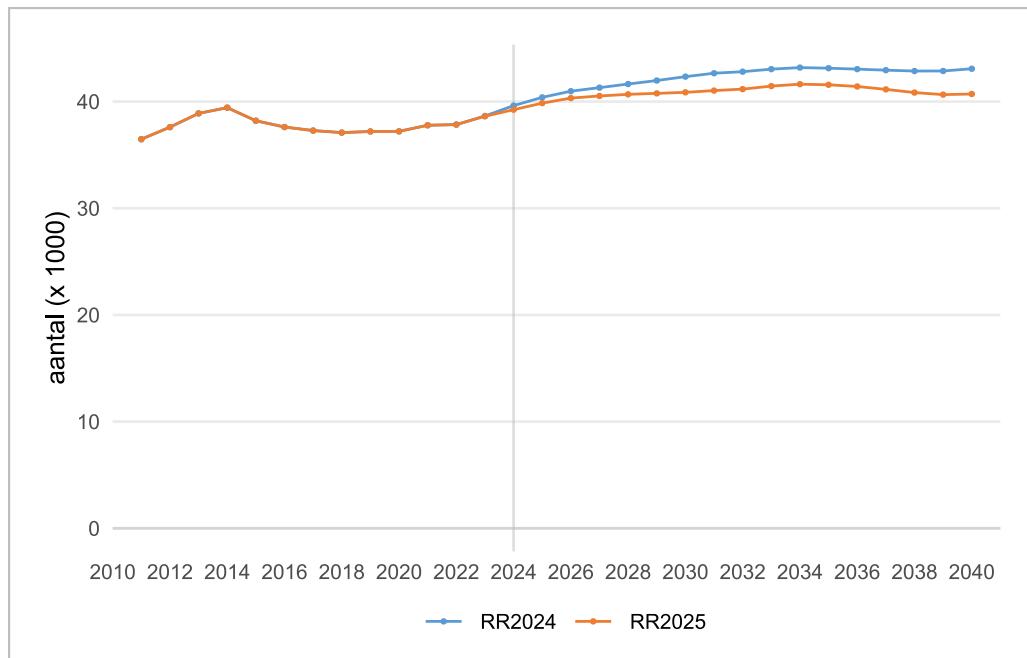
- 10,9% van de totale uitstroom uit het speciaal onderwijs stroomt naar het voortgezet onderwijs.
- 10,2% stroomt terug naar het gewone basisonderwijs.
- 4,5% naar het praktijkonderwijs.
- 7,6% stroomt naar buiten het (bekostigde) onderwijs.

Figuur 4.13: Uitstroom ‘overig’ uit het speciaal onderwijs uitgesplitst op aantal (x 1.000)

4.1.5

Voortgezet speciaal onderwijs (vso-wec)

Figuur 4.14: Aantal leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (x 1.000)

Tabel 4.6: Aantal leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	38,6	39,6	40,4	41,0	41,3	41,6	42,0	42,3	42,7
RR2025	38,6	39,2	39,9	40,3	40,5	40,7	40,8	40,9	41,0
verschil	0,0	-0,4	-0,5	-0,6	-0,8	-1,0	-1,2	-1,5	-1,6

Dit jaar zitten er 39.200 leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs. Dat aantal blijft de komende jaren (licht) groeien tot er in 2034 41.600 leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs zullen zitten. Daarna zet naar verwachting een lichte daling in. In 2040 zitten er 40.700 leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs.

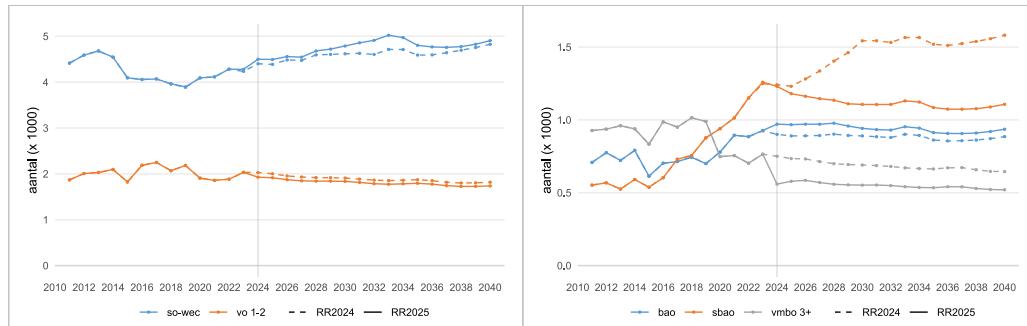
Er zitten dit jaar 400 (-1,0%) leerlingen minder in het voortgezet speciaal onderwijs dan vorig jaar werd verwacht. Het verschil met de RR2024 wordt geleidelijk groter. In 2040 bedraagt de bijstelling 2.400 (-5,5%) naar beneden. In de volgende paragraaf gaan we dieper op de oorzaken hiervoor in.

4.1.5.1

Instroom voortgezet speciaal onderwijs

We zien dit jaar minder instroom uit vmbo3+, speciaal basisonderwijs, en de eerste 2 jaar van het regulier voortgezet onderwijs dan we vorig jaar verwachtten. In totaal gaat het om ongeveer 400 minder leerlingen per jaar. Daar staat wel een toename vanuit het speciaal onderwijs en het basisonderwijs tegenover, maar dat zijn maar 200 extra leerlingen per jaar.

De methodewijziging heeft nog een belangrijker gevolg voor de verwachte instroom vanuit het speciaal basisonderwijs. Doordat we de positieve trend uit het verleden niet meer doortrekken, wordt de instroom uit het speciaal onderwijs bijgesteld: tot 400 naar beneden in 2030. In 2030

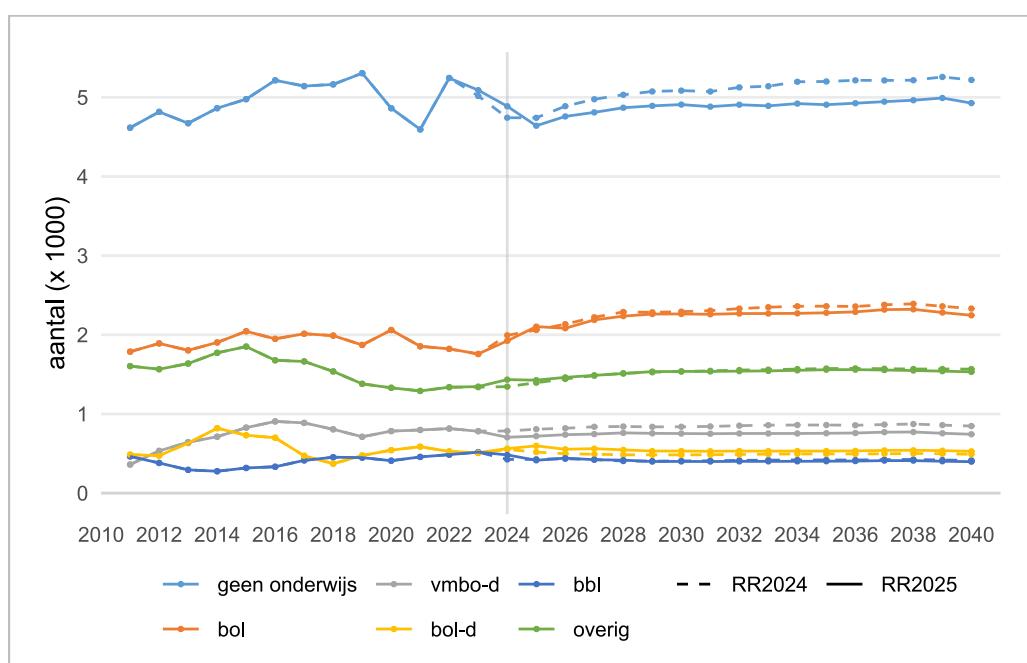

Figuur 4.15: Instroom in vso-wec op aantal- grote stromen (x 1.000)

Figuur 4.16: Instroom in vso-wec op aantal- reststromen (x 1.000)

gaat het in totaal om een bijstelling van 500 minder leerlingen in de instroom naar het voortgezet speciaal onderwijs.

4.1.5.2 Uitstroom voortgezet speciaal onderwijs

Figuur 4.17: Uitstroom in voortgezet speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)

In Figuur 4.17 is de uitstroom uit het voortgezet speciaal onderwijs te zien. De grootste groep (4.900) leerlingen, 48,9% stroomt uit naar ‘geen onderwijs’. In 2025 daalt die uitstroom (4.600 leerlingen), waarna groei plaatsvindt tot 4.900 leerlingen in 2030. Daarna blijft de uitstroom redelijk stabiel.

1.900 leerlingen (19,2%) stromen dit jaar door naar het bol. Dat zijn er meer dan vorig jaar (1.800 leerlingen in 2023). De verwachting is dat de stroom blijft groeien tot ongeveer 2.300 leerlingen in 2029 en daarna afvlakt.

Ook stromen er iets meer mensen naar het bbl door (500 leerlingen) dan in RR2024 voor 2024 verwacht werd (400 leerlingen).

Bij de tot nu toe besproken stromen ging het in principe steeds om *ongediplomeerde uitstroom*. Leerlingen kunnen op het voortgezet speciaal onderwijs een gewoon vo-diploma halen, maar daarin slaagt maar een minderheid. Wel haalt een aanzienlijke groep een staatsdiploma op het voortgezet speciaal onderwijs, maar die kan helaas nog niet meegenomen worden in de telgegevens, en dus in de raming.

Verder valt nog op dat er, vergeleken met RR2024, uit het voortgezet speciaal onderwijs naar verwachting iets minder leerlingen een vmbo-diploma, en juist iets meer leerlingen een boldiploma gaan halen. Bij de vmbo-diploma's zien we dat verschil al tussen de raming van vorig jaar voor 2024 (800 vmbo-diploma's verwacht) en de telling van dit jaar (700 diploma's geteld). Voor de boldiploma's verwachten we dat dit verschil vanaf volgend jaar zichtbaar wordt.

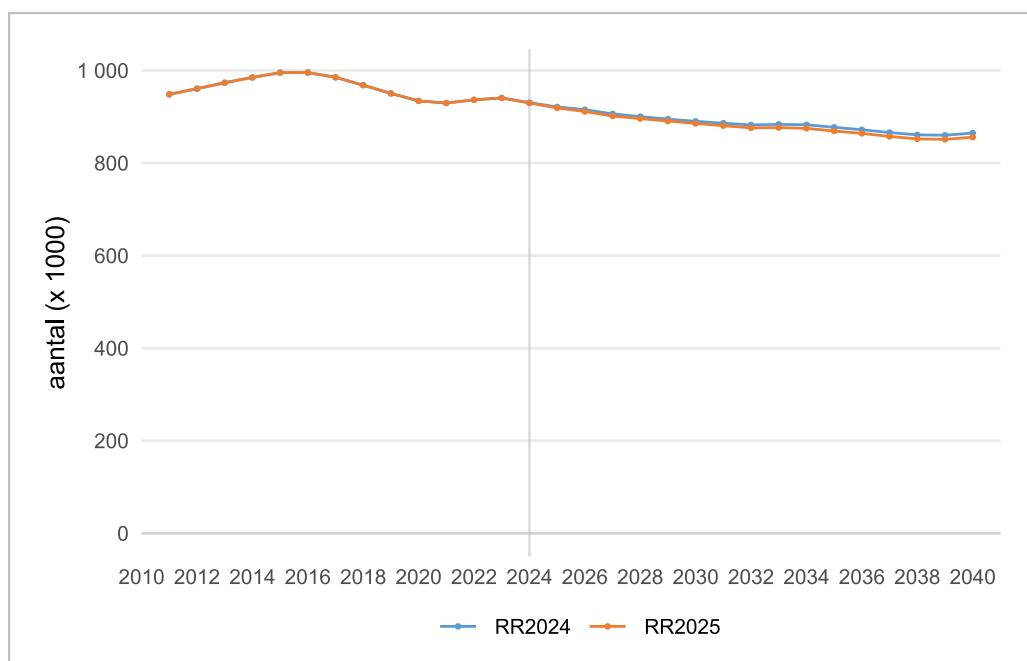
Verder lijken de uitstroompatronen stabiel.

4.2

Voortgezet onderwijs

Het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs daalt in de aankomende jaren. In 2024 telt het vo 929.600 leerlingen en in 2030 zijn het er 885.600. Het aantal leerlingen daalt al sinds 2016 en de trend zet zich voort. De leerlingendaling in het vo wordt veroorzaakt door de demografische daling in de leeftijdsgroep 12- tot en met 16-jarigen. De huidige raming stelt het leerlingenaantal minimaal bij ten opzichte van de vorige raming.

De telling van het leerlingenaantal in 2024 is in RR2025 met 1.000 (-0,1%) bijgesteld ten opzichte van de raming in RR2024. Het leerlingenaantal voor 2030 is met 4.500 (-0,5%) bijgesteld, ten opzichte van de vorige raming. De voornaamste oorzaken van de minimale bijstelling staan hieronder.

Figuur 4.18: Aantal leerlingen in vo

Tabel 4.7: Aantal leerlingen in vo (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	940,8	930,6	921,3	915,3	906,3	900,4	894,9	890,1	886,1
RR2025	940,5	929,6	919,1	911,4	901,6	896,0	890,8	885,6	880,7
verschil	-0,3	-1,0	-2,2	-3,9	-4,6	-4,4	-4,1	-4,5	-5,4

Dit zijn de drie voornaamste oorzaken dat RR2025 is bijgesteld ten opzichte van RR2024:

1. De instroom uit het bao naar vo daalt

Het aantal vo-leerlingen daalt de komende jaren door minder instroom vanuit het bao. In de CBS bevolkingsprognose van dit jaar (zie Paragraaf 5.2.1) staat dat het aantal geboortes in Nederland de komende jaren daalt. Daardoor daalt het aantal leerlingen in het onderwijs mee. Dit effect is vanaf 2035 zichtbaar.

2. Bovenbouw havo/vwo kleiner dan geraamd

Het aantal leerlingen in de bovenbouw van havo/vwo (leerjaar 4+) daalt. In de vorige raming bleven meer leerlingen in havo/vwo 4+ zitten. De huidige raming wijkt hiervan af. In RR2025 blijven minder leerlingen zitten. De bijstelling geldt voor havo en vwo.

3. Bovenbouw vmbo naar boven bijgesteld

Het leerlingenaantal in de bovenbouw van vmbo (leerjaar 3+) is naar boven bijgesteld. Leerlingen in vmbo-b en vmbo-k blijven vaker zitten in leerjaar 3 dan vorig jaar is geraamd.

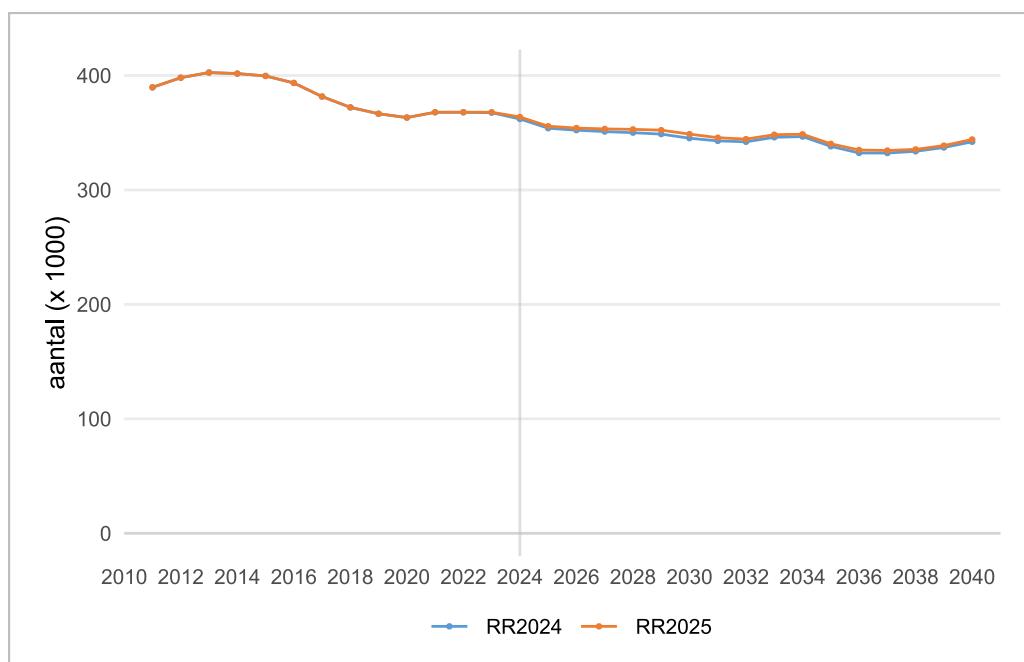
4.2.1

Aantal leerlingen in brugklassen daalt in komende jaren

In de referentieramingen wordt in de eerste 2 leerjaren geen onderscheid gemaakt tussen vmbo (basis, kader, gemengd, theoretisch), havo en vwo. Leerlingen zitten immers vaak in een brede brugklas met meerdere niveaus. Vanaf leerjaar 3 worden wel aparte labels voor de niveaus en richtingen gehanteerd. Leerjaren 1 en 2 van het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) maken in de ramingen ook onderdeel uit van de brugjaren.

De bijstelling naar boven wordt veroorzaakt doordat er meer leerlingen bleven zitten, vooral in brugjaar 2. Daarnaast nam de instroom licht toe van leerlingen buiten het onderwijs en van isk-leerlingen.

Het aantal leerlingen in brugklassen zal tot 2030 verder teruglopen, naar 348.800. Dat komt door de terugloop van leerlingen die uit het po instromen. De huidige raming is nagenoeg identiek aan de raming van vorig jaar, met minimale bijstellingen.

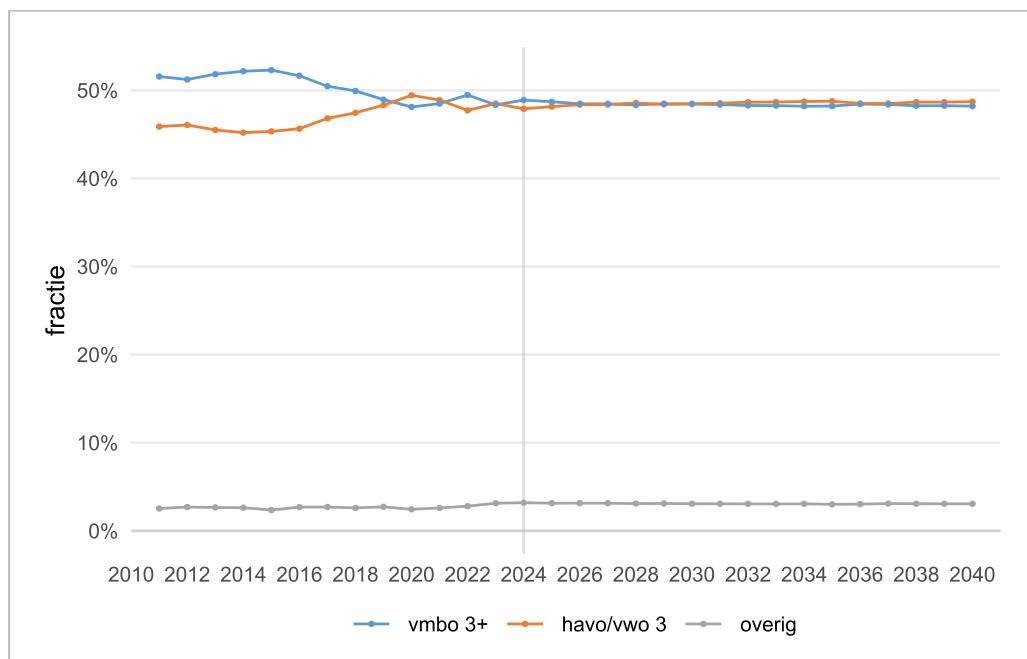

Figuur 4.19: Aantal leerlingen in vo 1-2

Tabel 4.8: Aantal leerlingen in vo 1-2 (x 1.000)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
RR2024	367,5	362,0	353,9	352,2	351,0	350,0	348,8	345,2	342,8
RR2025	367,9	363,7	355,7	354,1	353,3	352,9	352,3	348,8	345,7
verschil	0,4	1,8	1,8	1,8	2,3	2,9	3,5	3,6	2,8

In 2024 is het aandeel leerlingen dat doorstroomt vanuit een brugklas naar vmbo 3+ iets hoger dan de doorstroom naar havo/vwo 3. Figuur 4.20 toont dat in de komende jaren het aandeel leerlingen in vmbo 3+ en havo/vwo 3 nagenoeg gelijk is. Het aandeel leerlingen dat in 2024 vanuit de brugklas doorstroomt naar vmbo 3+ is 47,9% en daalt licht in 2030 naar 48,4%. Volgens de huidige raming gingen in 2024 47,9% van de doorstromende brugklasleerlingen door naar havo/vwo 3, in 2030 is het aandeel 48,5%.

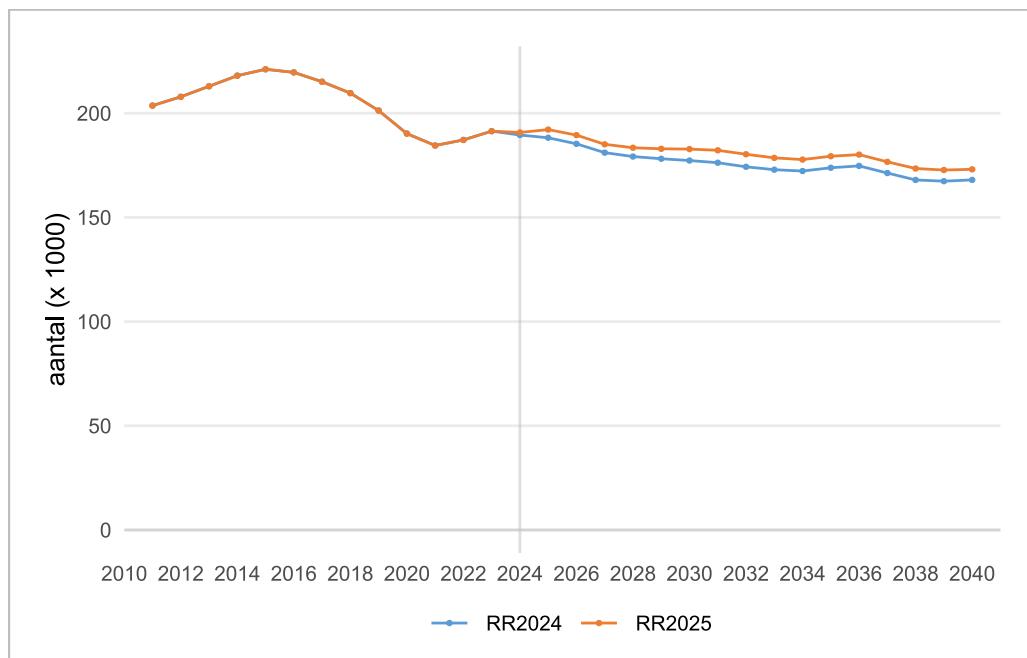

Figuur 4.20: Uitstroom uit brugjaren, naar bestemming (percentage)

4.2.2

Het vmbo 3+ krimpt

In 2024 zitten er in vmbo 3+ (leerjaar 3 en 4) 190.800 leerlingen en in 2030 182.800. In Figuur 4.21 is te zien dat RR2025 het aantal leerlingen in vmbo 3+ licht naar boven bijstelt ten opzichte van RR2024. Ook bij de telling van 2024 zijn er 1.200 (0,6%) meer leerlingen in het vmbo 3+ dan vorig jaar geraamde.

Figuur 4.21: Aantal leerlingen in vmbo 3+

Tabel 4.9: Aantal leerlingen in vmbo 3+ (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	191,4	189,5	188,2	185,3	181,1	179,2	178,2	177,3	176,3
RR2025	191,4	190,8	192,2	189,5	185,1	183,4	182,9	182,8	182,2
verschil	0,0	1,2	3,9	4,2	4,0	4,2	4,8	5,5	6,0

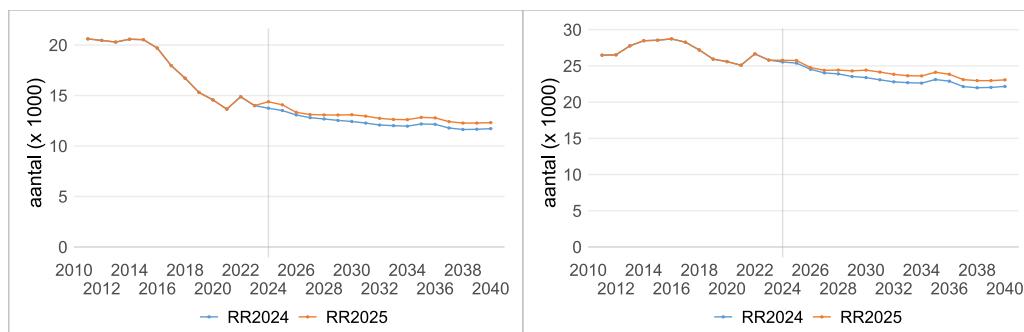
In de vorige raming werd een afname van het aantal leerlingen in vmbo 3+ verwacht, vanaf 2023. In 2024 zijn inderdaad minder leerlingen geteld dan in 2023, maar in RR2025 wordt voor het komende jaar weer een lichte stijging verwacht. Daarna daalt het aantal leerlingen weer.

De raming voor het aantal leerlingen in vmbo 3+ is hoger dan in de vorige raming. Dat komt doordat in RR2025 meer leerlingen vanuit brugjaar 2 naar vmbo-b/k doorstromen en meer leerlingen in leerjaar 3 blijven zitten.

4.2.3

Instroom naar vmbo-b/k 3+ naar boven bijgesteld

De instroom van leerlingen naar vmbo-b/k 3+ stabiliseert zich. Dat houdt aan tot 2025. In 2025 is het aantal leerlingen dat naar vmbo-b doorstroomt met 600 (4,2%) leerlingen naar boven bijgesteld, en bij vmbo-k met 400 (1,5%). Na 2025 daalt het aantal leerlingen dat instroomt in het vmbo-b/k 3+ weer.

Figuur 4.22: Aantal leerlingen dat van de brugklas doorstroomt naar vmbo-b 3+

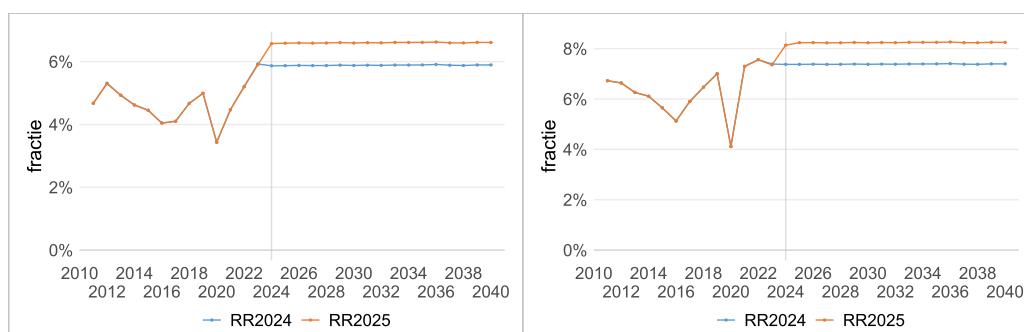
Figuur 4.23: Aantal leerlingen dat van de brugklas doorstroomt naar vmbo-k 3+

4.2.4

In leerjaar 3 van vmbo-b/k en vmbo-g/t blijven meer leerlingen zitten

Het aantal vmbo-leerlingen dat is blijven zitten in leerjaar 3 is hoger dan verwacht. In 2024 bleven in leerjaar 3 van vmbo-b/k 2.900 leerlingen zitten en in vmbo-g/t 4.300. Dat zijn er respectievelijk 12,0% en 10,3% meer dan verwacht in RR2024. Zie ook Figuur 4.17 en 4.18.

Het percentage zittenblijvers in leerjaar 3 van het vmbo-g/t nam de afgelopen jaren flink toe. In 2024 bleef 8% van de vmbo-g/t-3-leerlingen zitten. Dit is meer dan vorig jaar, toen 7% van de leerlingen bleef zitten. Het is ook meer voor de coronapandemie: in 2018 bleef 6% van de leerlingen zitten.

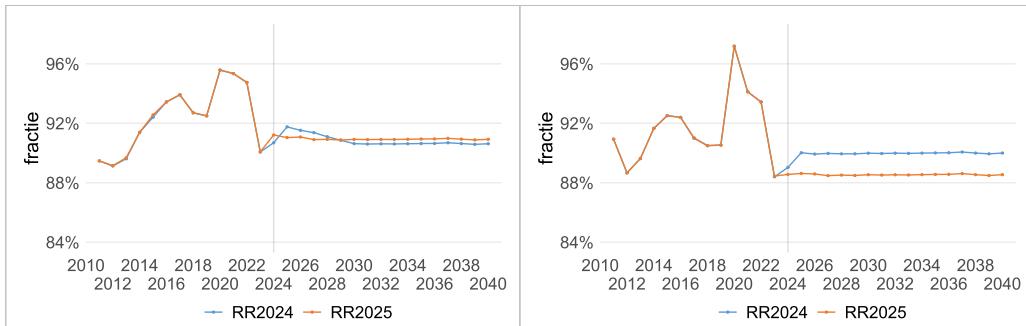
Figuur 4.24: Aandeel leerlingen dat blijft zitten in vmbo-b/k 3+

Figuur 4.25: Aandeel leerlingen dat blijft zitten in vmbo-g/t 3+

4.2.5

Slagingskansen van vmbo-g/t blijven lager dan voor corona

Het slagingspercentage van vmbo b/k-leerlingen steeg van 90% in 2023 naar 91,2% in 2024. Dat is in lijn met de verwachting in RR2024. Toen werd aangenomen dat het lage slagingspercentage in 2023 zou herstellen naar dat van voor corona, omdat de leerachterstanden langzaam worden weggewerkt. Die verwachting kwam niet uit bij vmbo g/t-leerlingen. Het slagingspercentage van vmbo g/t-leerlingen was 88,4% in 2023 en 88,5% in 2024. Bij de andere niveaus lopen de slagingskansen weer op, maar bij vmbo g/t blijft dit nog achter.

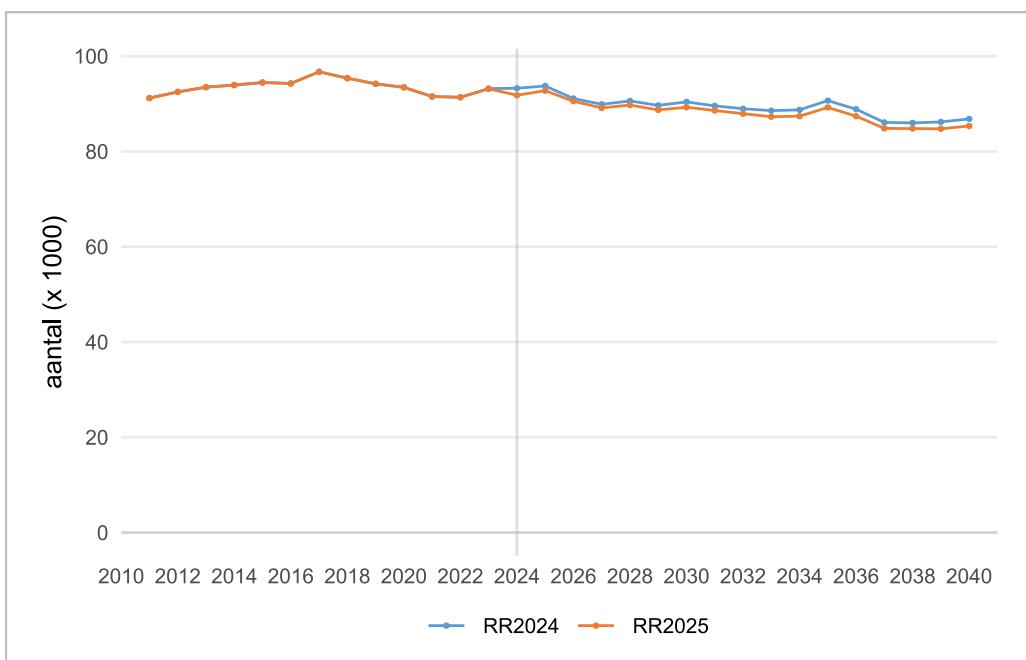
Figuur 4.26: Slagingspercentage van leerlingen in vmbo b/k 4

Figuur 4.27: Slagingspercentage van leerlingen in vmbo g/t 4

4.2.6

Het leerlingenaantal in havo/vwo 3 daalt

In 2024 zitten er 91.800 leerlingen in havo/vwo 3. In 2030 zijn er 2.500 minder leerlingen in het havo/vwo 3 dan in 2024. Havo/vwo 3 is ten opzichte van de vorige raming minimaal naar beneden bijgesteld. De telling van 2024 is in de huidige raming 1.500 (-1,6%) leerlingen lager dan in die van vorig jaar.

Figuur 4.28: Aantal leerlingen in havo/vwo 3

Tabel 4.10: Aantal leerlingen in havo/vwo 3 (x 1.000)

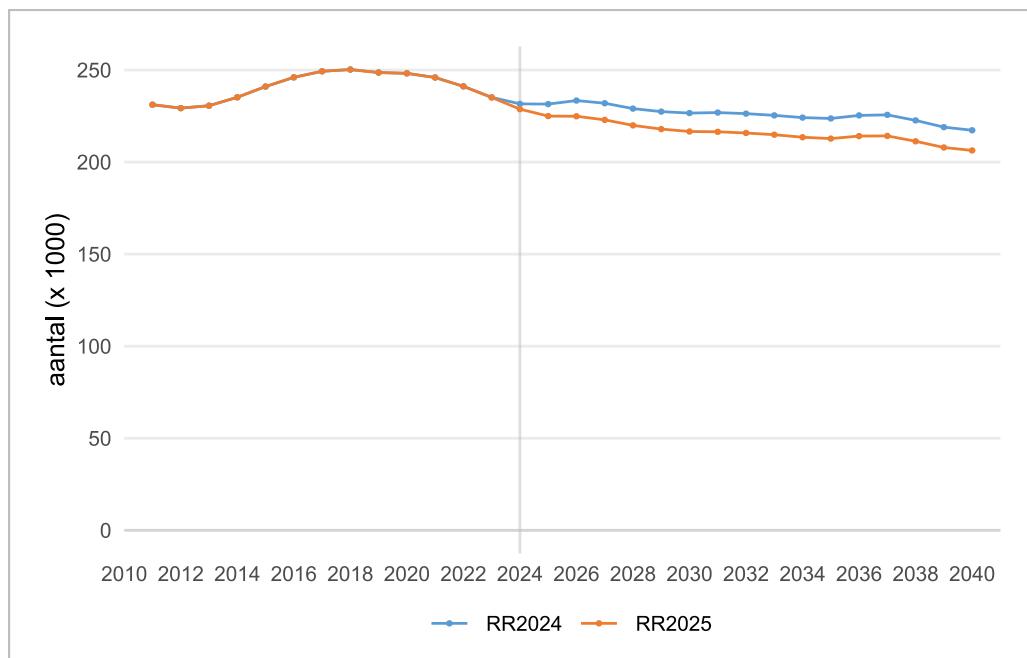
	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	93,2	93,3	93,7	91,1	89,9	90,6	89,7	90,4	89,6
RR2025	93,1	91,8	92,7	90,5	89,1	89,7	88,7	89,3	88,6
verschil	0,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,8	-0,9	-1,0	-1,1	-1,0

4.2.7

Aantal leerlingen in havo/vwo 4+ sterk bijgesteld

De daling van het aantal havo/vwo leerlingen in de leerjaren 4, 5 en 6 (havo/vwo 4+) zet zich voort. In 2024 zitten er 228.700 leerlingen in havo/vwo 4+ en in 2030 zijn dat er 216.600. Figuur 4.29 toont dat in 2030 het leerlingaantal met 12.100 is gedaald, ten opzichte van de telling in 2024.

De telling van leerlingen in havo/vwo 4+ in 2024 is 2.900 (-1,2%) leerlingen lager dan geraamde (Tabel 4.11). Hoofdoorzaak is dat in 2024 leerlingen in havo/vwo 4+ sneller uitstromen. De redenen daarvan zijn dat leerlingen vaker zonder startkwalificatie naar het mbo gaan, minder leerlingen blijven zitten in de bovenbouw van havo/vwo en minder leerlingen diploma's stapelen.

Figuur 4.29: Aantal leerlingen in havo/vwo 4+

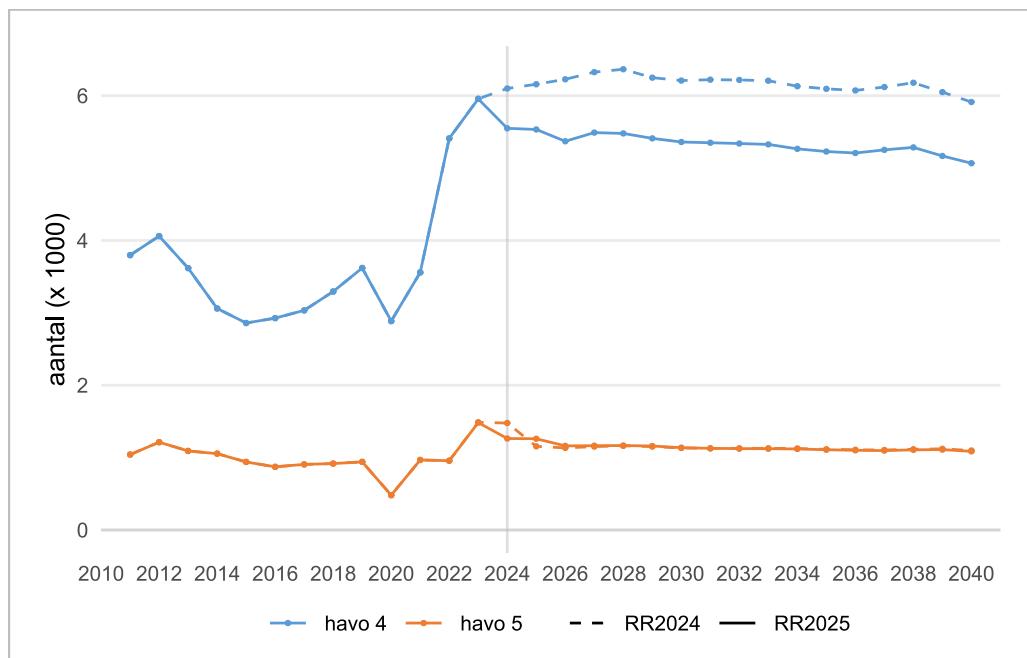
Tabel 4.11: Aantal leerlingen in havo/vwo 4+ (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	235,2	231,6	231,5	233,4	232,0	229,0	227,4	226,6	226,9
RR2025	235,1	228,7	225,0	224,9	222,9	219,9	217,9	216,6	216,4
verschil	-0,1	-2,9	-6,5	-8,5	-9,0	-9,1	-9,5	-10,0	-10,4

4.2.8

Meer havo 4/5-leerlingen stromen zonder startkwalificatie door naar het mbo

Sinds de coronapandemie is er een sterke trend van leerlingen die vanuit havo 4/5 doorstromen naar bol-niveau 3/4 zonder startkwalificatie. Vanaf 2020 is te zien dat meer leerlingen uit de leerjaren 4 en 5 van het havo naar bol niveau 3/4 doorstromen. In 2020 stroomden er 3.000 leerlingen vanuit havo 4 naar bol niveau 3/4. In 2024 zijn dat er 5.600. In havo 5 stroomden er in 2020 500 leerlingen door naar bol niveau 3/4. In 2024 stroomden 1.300 leerlingen door naar bol niveau 3/4.

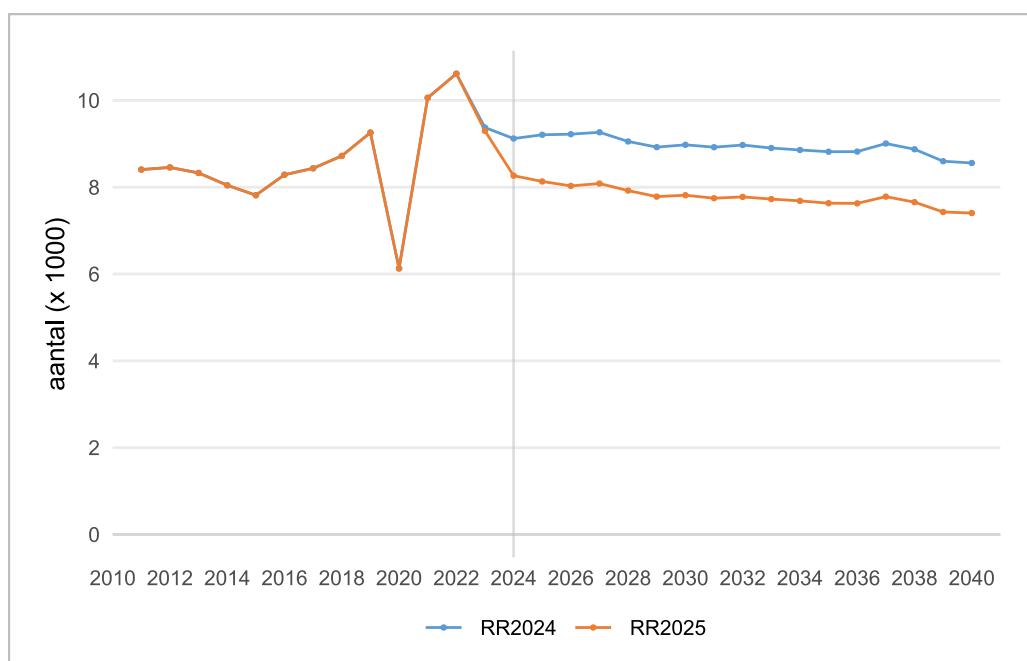

Figuur 4.30: Doorstroom van havo 4/5 naar bol niveau 3/4 (x 1.000)

4.2.9

Minder leerlingen blijven zitten in havo 4 en vwo 5

In de huidige raming doubleren minder leerlingen in havo 4 en vwo 5 dan in de vorige raming. Het aantal leerlingen dat in 2024 in havo 4 doubleert is 900 (-9,4%) leerlingen lager (zie Figuur 4.31). In vwo 5 doubleren 500 (-19,9%) leerlingen minder dan in RR2024 werd verwacht.

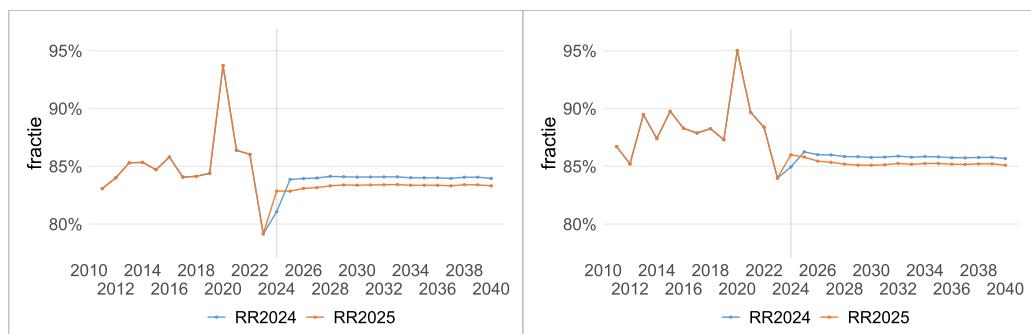
Figuur 4.31: Aantal leerlingen dat in havo 4 doubleert

4.2.10

Slagingskansen van havo en vwo stijgen weer naar voor corona

Het slagingspercentage van havoleerlingen steeg van 79,1% in 2023 naar 82,8% in 2024. Dat is in lijn met de verwachting in RR2024. Die verwachting is ook uitgekomen bij vwo-leerlingen. Het slagingspercentage van vwo-leerlingen was 83,9% in 2023 en 85,9% in 2024.

In voorgaande jaren zijn de slagingskansen in 2 jaar teruggestuurd naar het gemiddelde van voor corona (zie Paragraaf 5.1.4). RR2025 is de eerste raming na corona waarin we dat niet meer doen.

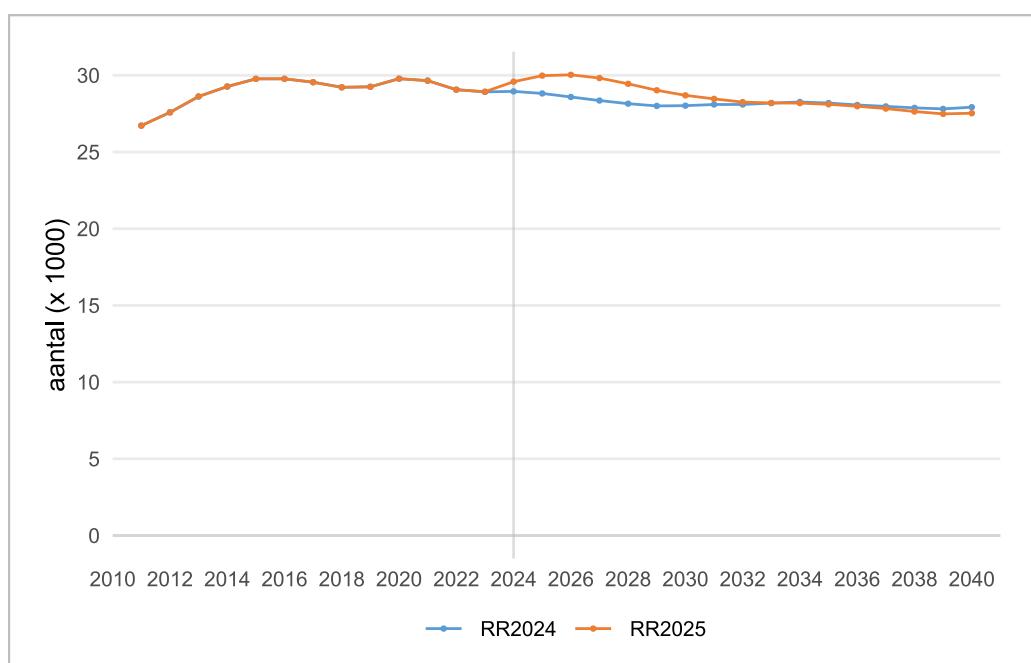
Figuur 4.32: Slagingspercentage van leerlingen in havo 5

Figuur 4.33: Slagingspercentage van leerlingen in vwo 6

4.2.11

Komende jaren iets meer leerlingen in het praktijkonderwijs (pro)

In 2024 zitten er 29.600 leerlingen in het praktijkonderwijs. In de komende jaren stijgt het aantal pro-leerlingen licht: met 500 tot 30.000 in 2026. De groei in pro van de komende jaren wordt veroorzaakt door meer instroom van isk-leerlingen. Leerlingen uit bao en sba ostromen juist minder vaak door naar pro dan in de vorige raming. Volgens de huidige raming zijn er in 2030 28.700 leerlingen in het pro, dat is een kleine bijstelling dan in de vorige raming (700 (2,4%)).

Figuur 4.34: Aantal leerlingen in pro

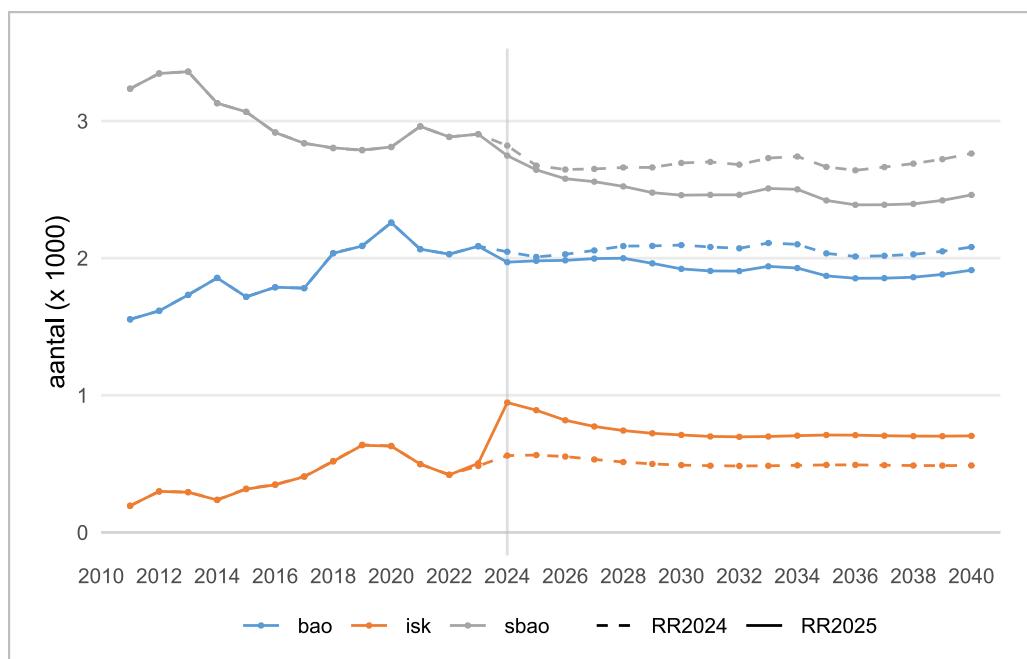
Tabel 4.12: Aantal leerlingen in pro (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	28,9	29,0	28,8	28,6	28,4	28,2	28,0	28,0	28,1
RR2025	28,9	29,6	30,0	30,0	29,8	29,4	29,0	28,7	28,5
verschil	0,0	0,6	1,2	1,4	1,5	1,3	1,0	0,7	0,4

4.2.12

Instroom van isk-leerlingen naar pro stijgt

De grootste groepen die instromen in het pro zijn bao en sbao, met respectievelijk 2.000 en 2.700 leerlingen in 2024. Dat is minder dan in RR2024 werd verwacht. De instroom vanuit bao en vanuit sbao was respectievelijk -3,7% en -2,6% lager dan verwacht. De groei in het pro wordt veroorzaakt door de instroom van isk-leerlingen. In 2024 stroomden 900 leerlingen in pro vanuit isk. Dat is een relatieve stijging van 69,0% ten opzichte van de vorige raming.

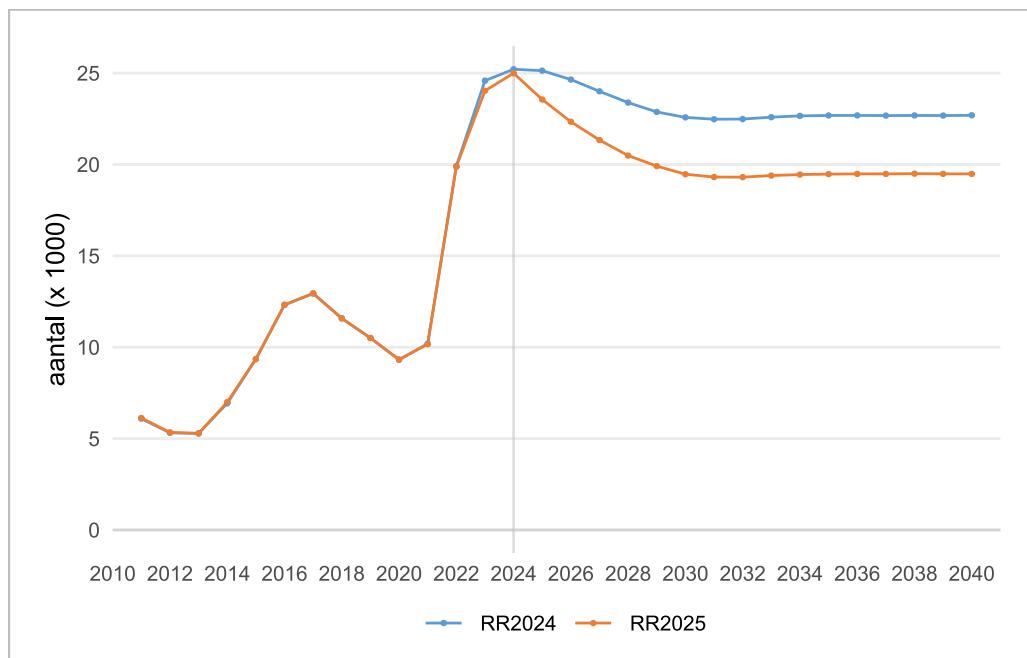
Figuur 4.35: Instroom van (s)bao en isk leerlingen in pro

4.2.13

Aantal isk-leerlingen blijft groeien, later weer daling

In 2024 zitten er 25.000 leerlingen in de isk. In de komende jaren daalt het aantal isk leerlingen. In 2030 zitten er 19.500 leerlingen in isk (Figuur 4.36). De categorie isk omvat in deze raming alleen klassen die uitsluitend zijn ingericht voor isk-leerlingen. Uit het onderzoek ‘Nieuwkomers in het primair en voortgezet onderwijs’³, blijkt dat ongeveer 1 van de 4 leerlingen die in aanmerking komen voor isk in het reguliere onderwijs instroomt. Ze vallen bij de raming onder de vo 1- en 2-leerlingen (zie Paragraaf 4.2.1).

³<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2023/06/15/doelgroepenonderzoek-nieuwkomers-in-het-primair-en-voortgezet-onderwijs/doelgroepenonderzoek-nieuwkomers-in-het-primair-en-voortgezet-onderwijs.pdf>

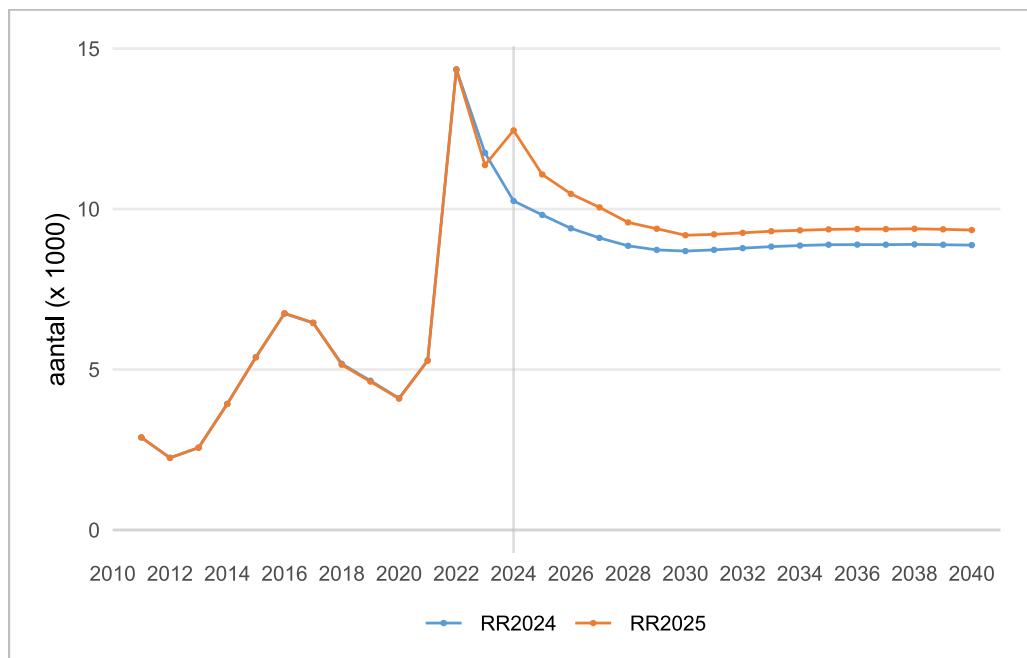

Figuur 4.36: Aantal leerlingen in isk

Tabel 4.13: Aantal leerlingen in isk (x 1.000)

	telling	raming								
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024		24,6	25,2	25,1	24,6	24,0	23,4	22,9	22,6	22,5
RR2025		24,0	25,0	23,6	22,3	21,3	20,5	19,9	19,5	19,3
verschil		-0,6	-0,2	-1,6	-2,3	-2,7	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2

Het aantal leerlingen dat in isk-onderwijs volgt is sterk afhankelijk van de toestroom van nieuwkomers en vluchtelingen. In Figuur 4.37 is de instroom van leerlingen in het isk vanuit geen onderwijs te zien. De piek van deze instroom hangt samen met de start van de oorlog in Oekraïne en de komst van vluchtelingen. Omdat de raming van isk-leerlingen samenhangt met de prognose van immigratie, is dit deel van de raming volatiel (zie Paragraaf 5.2.1.4).

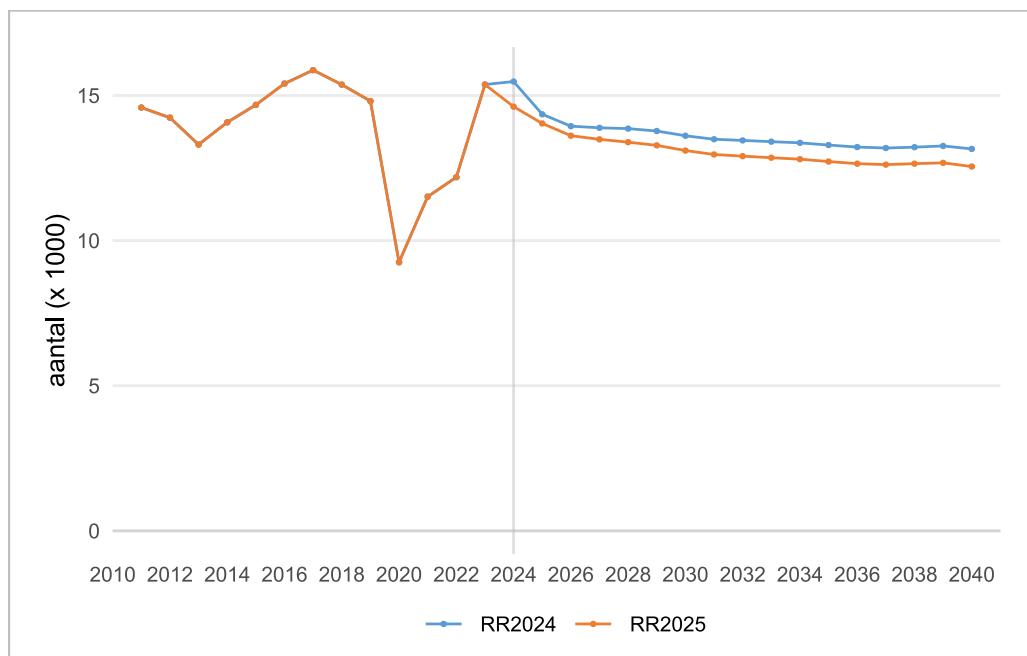

Figuur 4.37: Stroom van geen onderwijs naar isk

4.3

Volwasseneneducatie

Na enkele jaren van groei in de volwasseneneducatie (ve) krimpt het weer in de komende jaren. In 2024 zitten er 14.600 mensen in het ve. Het aantal mensen dat in 2024 ve volgt is 900 (-5,6%) lager dan in 2023 is geraamd. De verwachting is dat het ve ook op langere termijn krimpt. In 2030 volgen er naar verwachting 13.100 mensen ve.

Figuur 4.38: Aantal leerlingen in ve

Tabel 4.14: Aantal leerlingen in ve (x 1.000)

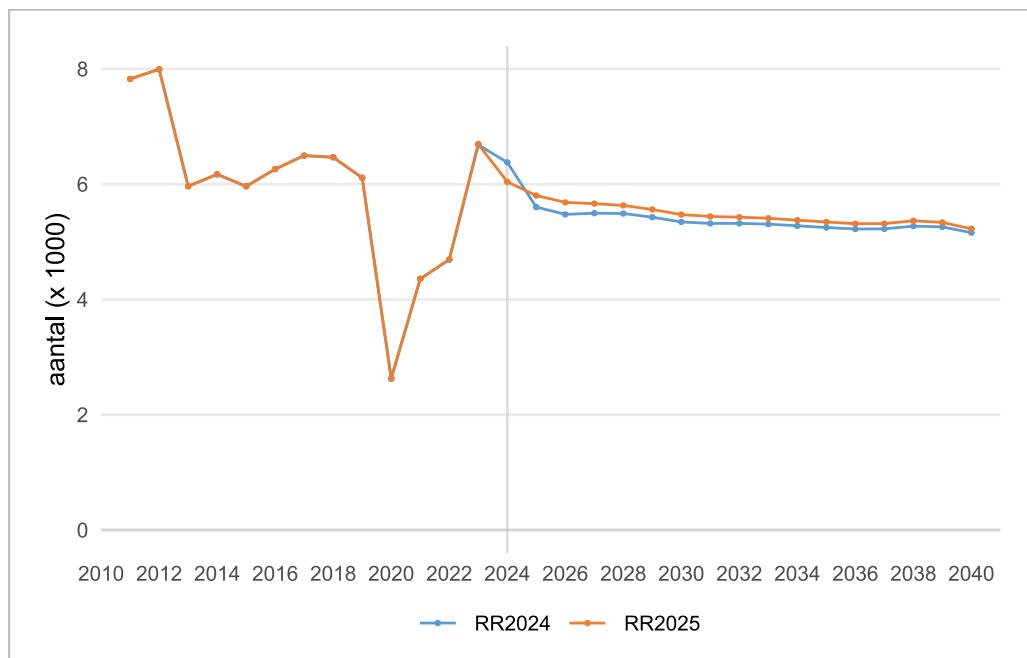
	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	15,4	15,5	14,4	13,9	13,9	13,9	13,8	13,6	13,5
RR2025	15,4	14,6	14,0	13,6	13,5	13,4	13,3	13,1	13,0
verschil	0,0	-0,9	-0,3	-0,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5

4.3.1

Vavo-vo neemt af naarmate de slagingskansen in het vo stabiliseren

Het vavo-vo neemt na enkele jaren van groei weer in omvang af. In 2030 heeft het volgens de huidige raming 5.500 leerlingen. De huidige raming stelt het aantal vavo-vo in 2030 naar boven bij met 100 (2,4%) ten opzichte van de vorige raming.

Dat de telling van 2024 lager is dan de raming van vorig jaar en dat RR2025 juist licht naar boven is bijgesteld, hangt samen met de slagingskansen in het havo en vwo. Als de slagingskansen stijgen, nemen de aantallen leerlingen in het vavo-vo af. In 2024 waren de slagingskansen hoger dan verwacht. In RR2025 worden de toekomstige slagingskansen daarom niet meer naar boven bijgestuurd naar het gemiddelde van voor corona. Daardoor is de raming van toekomstige slagingskansen lager dan in de vorige raming.

Figuur 4.39: Aantal leerlingen in vavo vo

Tabel 4.15: Aantal leerlingen in vavo vo (x 1.000)

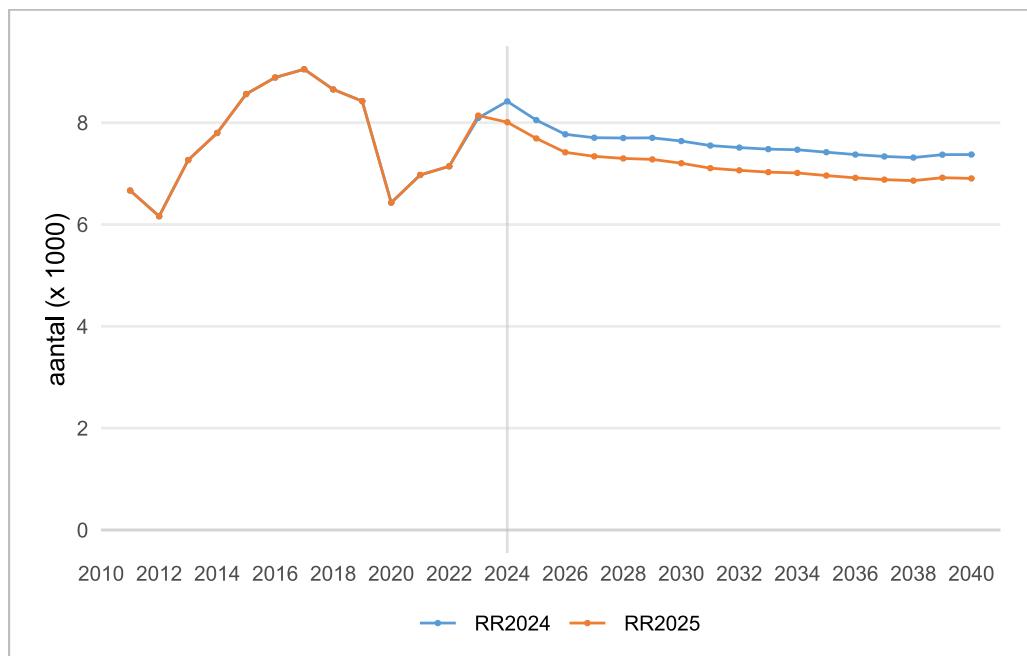
	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	6,7	6,4	5,6	5,5	5,5	5,5	5,4	5,3	5,3
RR2025	6,7	6,0	5,8	5,7	5,7	5,6	5,6	5,5	5,4
verschil	0,0	-0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1

In 2024 zijn er 6.000 leerlingen in het vavo-vo ingeschreven. Dat zijn er 300 (-5,3%) minder dan vorig jaar werd verwacht. Dat komt door een afname van het aantal leerlingen uit havo/vwo 4+ dat doorstroomt naar het vavo-vo en doordat meer leerlingen uitstromen.

4.3.2

Het vavo-roc neemt af door een lagere instroom uit havo/vwo 4+

In de komende jaren daalt het aantal leerlingen in het vavo-roc. In 2030 telt het vavo-roc naar verwachting 7.200 leerlingen. De huidige raming stelt de inschrijvingen in 2030 minimaal naar beneden bij met 400 (-5,7%), ten opzichte van vorige raming. In 2024 zijn er 8.000 leerlingen ingeschreven in het vavo-roc. De telling in 2024 is 400 (-4,9%) leerlingen lager dan de raming van RR2024. Net als bij vavo-vo, worden de verschillen veroorzaakt door een verlaagde doorstroom van leerlingen uit havo/vwo 4+ die naar het vavo-roc gaan en door een hogere uitstroom.

Figuur 4.40: Aantal leerlingen in vavo roc

Tabel 4.16: Aantal leerlingen in vavo roc (x 1.000)

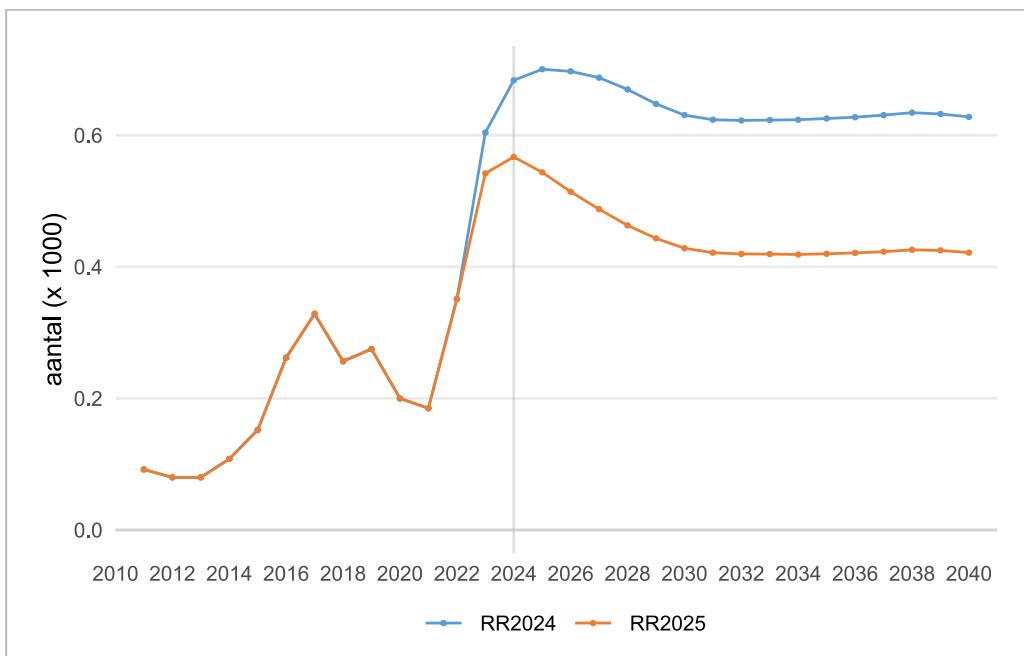
	telling		raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
RR2024	8,1	8,4	8,1	7,8	7,7	7,7	7,7	7,6	7,6	
RR2025	8,1	8,0	7,7	7,4	7,3	7,3	7,3	7,2	7,1	
verschil	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	

4.3.3

Inschrijvingen in het vavo-isk hangen samen met immigratie

In Figuur 4.41 is te zien dat het aantal vavo-isk-leerlingen sterk gegroeid is. Het aantal immigranten was hoog, vooral door de oorlog in Oekraïne. De verwachting is dat de instroom de komende jaren afneemt en zich daarna stabiliseert.

Dezelfde ontwikkeling is te zien in de prognose van vavo-isk. Die is gebaseerd op de immigratiecijfers van de CBS bevolkingsprognose (zie Paragraaf 5.2.1.4). De huidige raming is met 100 (-17,1%) leerlingen naar beneden bijgesteld ten opzichte van de vorige raming. De oorzaak is dat leerlingen minder doorstromen binnen vavo-isk. Daarnaast stromen minder leerlingen in vanuit isk.

Figuur 4.41: Aantal leerlingen in vavo isk

Tabel 4.17: Aantal leerlingen in vavo isk (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
RR2025	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
verschil	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2

4.4

Middelbaar beroepsonderwijs

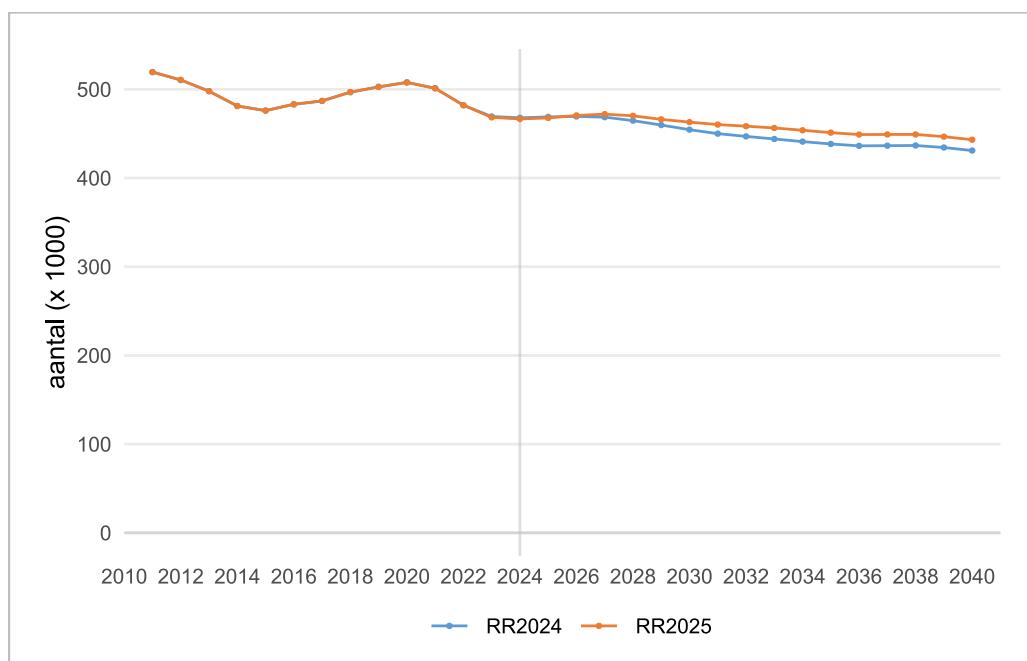
Het totaal aantal mbo-studenten daalde de afgelopen jaren, van 507.800 in 2020 tot 466.600 in 2024. De nieuwe raming laat zien dat het aantal mbo-studenten tot 2027 licht zal toenemen. Het is de verwachting dat het totale aantal studenten stijgt van 467.700 in 2025 naar 472.000 in 2027. Daarna krimpt het mbo weer naar 443.200 leerlingen in 2040. Die trend is zichtbaar in Figuur 4.42 en Tabel 4.18. De afname op langere termijn komt vooral door de verwachte daling van het aantal jongeren. Zie Paragraaf 5.2.1 voor meer details.

Het totale aantal mbo-studenten is in deze raming voor 2024 en 2025 lager dan in de vorige raming. In 2024 zijn er 1.300 minder mbo-studenten dan geraamde in RR2024. Daarom worden in 2025 1.200 minder leerlingen geraamde dan in de vorige raming. Echter, vanaf 2027 wordt de verwachting opwaarts bijgesteld, met 3.400 extra studenten in dat jaar, oplopend tot 10.200 meer studenten in 2031 dan in de raming van vorig jaar.

De bijstelling naar boven heeft twee belangrijke oorzaken:

1. Bol⁴ : Er is een hogere instroom van vmbo-gediplomeerden en, vanaf 2026, een toename van instroom van buiten het onderwijs.
2. Bbl⁵ : Er is meer instroom uit de bol (ongediplomeerd en gediplomeerd) en van bbl-gediplomeerden die doorstuderen.

In de volgende paragrafen gaan we daar dieper op in, maar we bespreken eerst de bol-bbl-correctie.

Figuur 4.42: Aantal studenten in mbo

⁴Bol, voluit Beroepsopleidende leerweg. De student volgt vooral (theorie)lessen op de opleiding, eventueel gevolgd door een korte stage.

⁵Bbl, voluit Beroepsbegeleidende leerweg. De student volgt 1 of 2 dagen per week lessen op de opleiding, en combineert dat met praktijkervaring opdoen op een werkplek.

Tabel 4.18: Aantal studenten in mbo (x 1.000)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
RR2024	469,4	467,9	468,9	469,4	468,6	464,7	459,8	454,5	450,1
RR2025	468,4	466,6	467,7	470,6	472,0	470,1	466,2	463,0	460,3
verschil	-1,0	-1,3	-1,2	1,1	3,4	5,4	6,4	8,5	10,2

4.4.1

Correctie voor stijgende werkloosheid

De hoogte van de werkloosheid is van invloed op de verhouding van het aantal bol- en bbl-studenten in het jaar daarop. Een hogere werkloosheid leidt, met 1 jaar vertraging, tot een groter aandeel bolstudenten binnen het mbo. Een lagere werkloosheid leidt juist tot een groter aandeel dat een bbl-opleiding volgt. Daarom worden in deze raming vanaf 2025 tot en met 2029 percentages voor het aandeel bol en het aandeel bbl binnen het mbo opgelegd. Die stap noemen we de *bol-bbl-correctie*. De correctie wordt in de allerlaatste stap van de raming toegepast. Zie voor een besprekking van de methode ook Paragraaf 5.1.6 en Paragraaf 5.2.4.

We verwachten in de komende jaren een toenemend aandeel bol in het mbo. Dat komt doordat in ramingen van het CPB van september 2024 meer werkloosheid wordt verwacht. De werkloosheid in 2024 was overigens lager (3,7%) dan het CPB verwachtte voor 2024 (4%). En in 2023 was de werkloosheid ook lager. De onzekerheid van de CPB werkloosheidsprognose leidt ook tot onzekerheid in bol-bbl-verdeling binnen het mbo. We zien namelijk dat in de raming van vorig jaar het aantal bol studenten flink is overschat, omdat er een toename in de werkloosheid werd verwacht. De werkloosheid viel echter lager uit, waardoor het aantal bol studenten is overschat.

Zie ook Tabel 4.19 en Tabel 4.20.

Tabel 4.19: Effecten van correcties door conjunctuur op aantal studenten bol en bbl (x 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029
bol	12,2	16,9	24,7	31,4	38,1
bbl	-12,2	-16,9	-24,7	-31,4	-38,1
totaal mbo	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 4.20: Geraamde werkloosheid (in procenten)

	2024	2025	2026	2027	2028
werkloosheidspercentage	3,7%	3,8%	4,1%	4,3%	4,5%

4.4.2

Stand bol: minder studenten dan geraamd, groei verwacht door stijgende werkloosheid

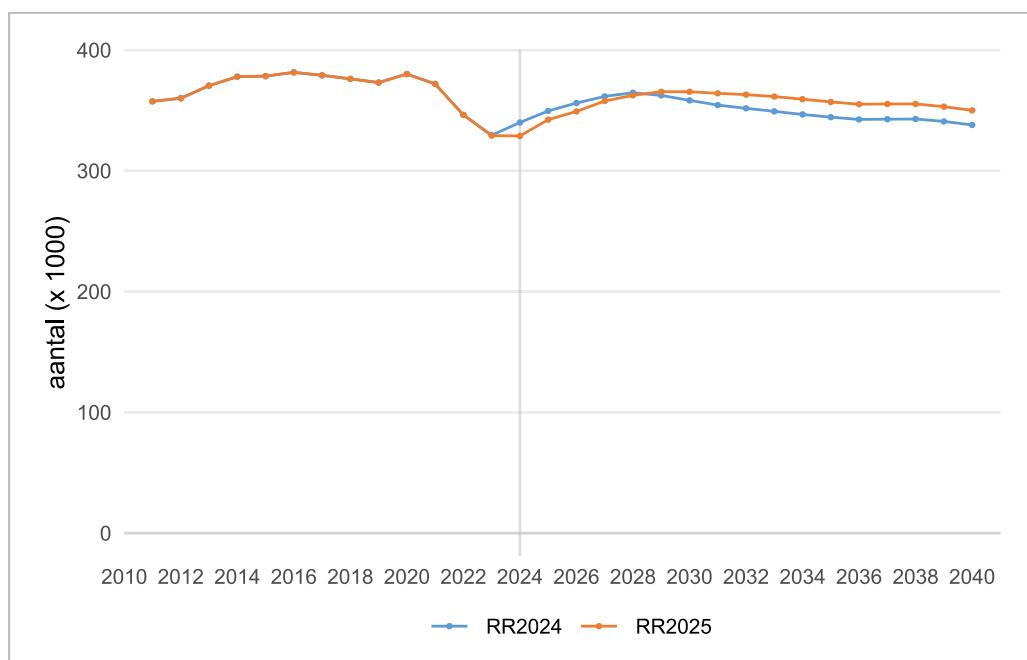
Het afgelopen jaar zijn er 328.900 bolstudenten geteld. Dat is een duidelijke daling ten opzichte van 2020, toen er nog 380.100 bolstudenten waren. De verwachting is echter dat het aantal bolstudenten de komende jaren weer groeit. In 2030 wordt hun aantal geschat op 365.500, vooral door een verwachte stijging in werkloosheid. Daardoor kiezen meer studenten voor de bol in plaats van de bbl. Na 2030 zal het aantal bolstudenten weer geleidelijk afnemen, tot een voorspelde 350.100 aantal studenten in 2040.

Het aantal bolstudenten in 2024 (328.900) is lager dan de 340.000 die in RR2024 werden geraamde. Het verschil van 11.100 studenten volgt het patroon van overschattingen in eerdere ramingen. In 2023 werden bijvoorbeeld 329.500 bolstudenten geteld, terwijl de RR2023 dit aantal op 339.700 had geraamde. Voor de komende jaren is een vergelijkbare trend zichtbaar:

de bijstellingen naar beneden zijn relatief groot in 2025, maar nemen daarna af tot 2028, met een bijstelling naar beneden van 2.200. Vanaf 2029 wordt zelfs een bijstelling naar boven verwacht.

De daling van het aantal bolstudenten in de afgelopen jaren wordt grotendeels toegeschreven aan de lage werkloosheid, die bbl aantrekkelijker maakte. Bbl-studenten zijn gemiddeld ouder en komen vaker van buiten het onderwijs.

Voor de komende jaren wordt verwacht dat de werkloosheid toeneemt, wat waarschijnlijk een groei veroorzaakt van het aantal bolstudenten tussen nu en 2030. Op langere termijn wordt echter een daling van het aantal bolstudenten verwacht. Dat wordt vooral veroorzaakt door een afnemende instroom van vmbo-gediplomeerden in de bol. Zie Paragraaf [4.4.4](#), Figuur [4.43](#) en Tabel [4.21](#).

Figuur 4.43: Aantal studenten in bol

Tabel 4.21: Aantal studenten in bol (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	329,5	340,0	349,6	356,1	361,6	364,7	362,4	358,3	354,4
RR2025	329,1	328,9	342,4	349,2	357,8	362,5	365,5	365,5	364,2
verschil	-0,3	-11,1	-7,2	-7,0	-3,8	-2,2	3,1	7,2	9,7

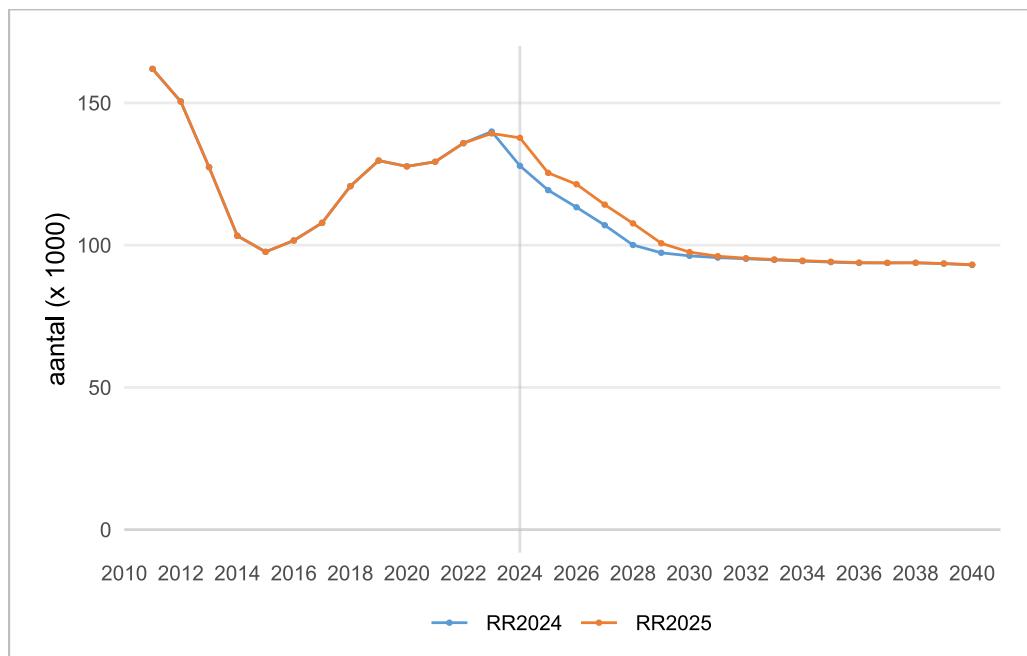
4.4.3

Stand bbl: Sterke groei afgelopen jaren, maar daling verwacht door werkloosheidsprognose

De ontwikkeling van de bbl is het tegenovergestelde van de bol, zie ook Figuur [4.44](#) en Tabel [4.22](#). Want het aantal bbl-studenten nam sinds 2014 sterk toe, van 103.300 in 2014 tot 139.300 in 2023. Nu wordt echter een daling voorzien. De telling van 2024 (137.700) is wel hoger uitgekomen dan geraamd (127.900), en ook voor de komende 5 jaar worden significante bijstellingen naar boven verwacht.

De verwachte daling vanaf dit jaar hangt samen met de bol-bbl-correctie, waarbij door meer werkloosheid de bbl minder aantrekkelijk wordt. Dat leidt tot een snelle daling van het aantal bbl-studenten van 137.700 in 2024 naar 107.700 in 2028, zoals zichtbaar in Figuur 4.43.

Na 2028 wordt een meer geleidelijke afname verwacht, tot 93.100 studenten in 2040. De langzamere daling is enerzijds het gevolg van de toepassing van de bol-bbl-correctie tot en met 2029, en anderzijds van de structurele krimp van het hele mbo, door de afnemende aantallen jongeren, zie Paragraaf 5.2.1.

Figuur 4.44: Aantal studenten in bbl

Tabel 4.22: Aantal studenten in bbl (x 1.000)

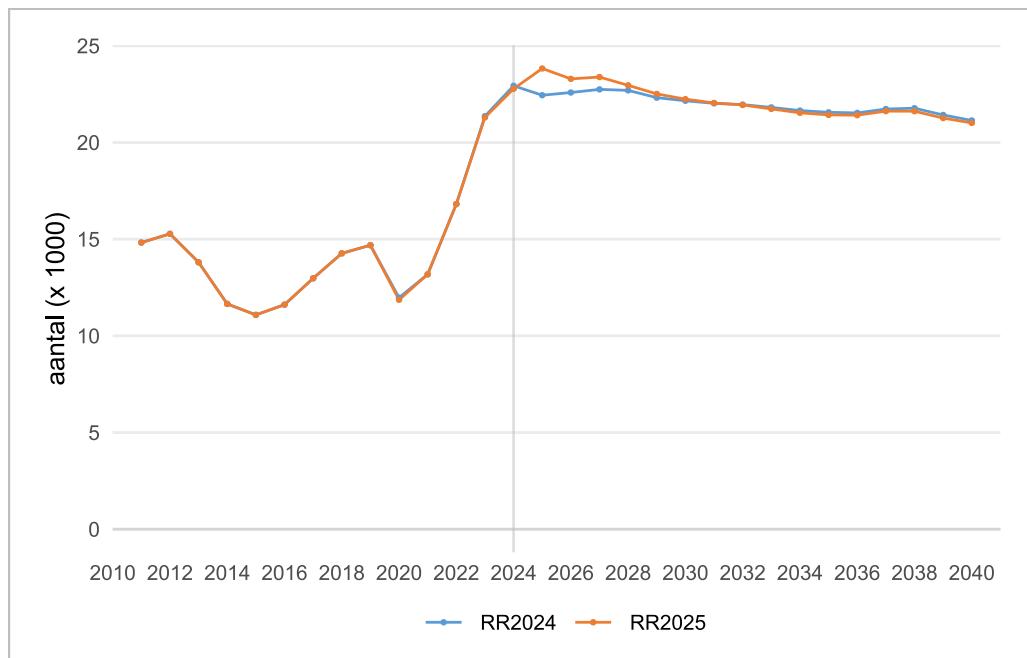
	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	139,9	127,9	119,3	113,3	107,0	100,1	97,3	96,2	95,6
RR2025	139,3	137,7	125,4	121,4	114,2	107,7	100,7	97,6	96,1
verschil	-0,7	9,8	6,1	8,1	7,2	7,6	3,4	1,3	0,5

Instroom: Meer gediplomeerde en ongediplomeerde instroom vanuit vo

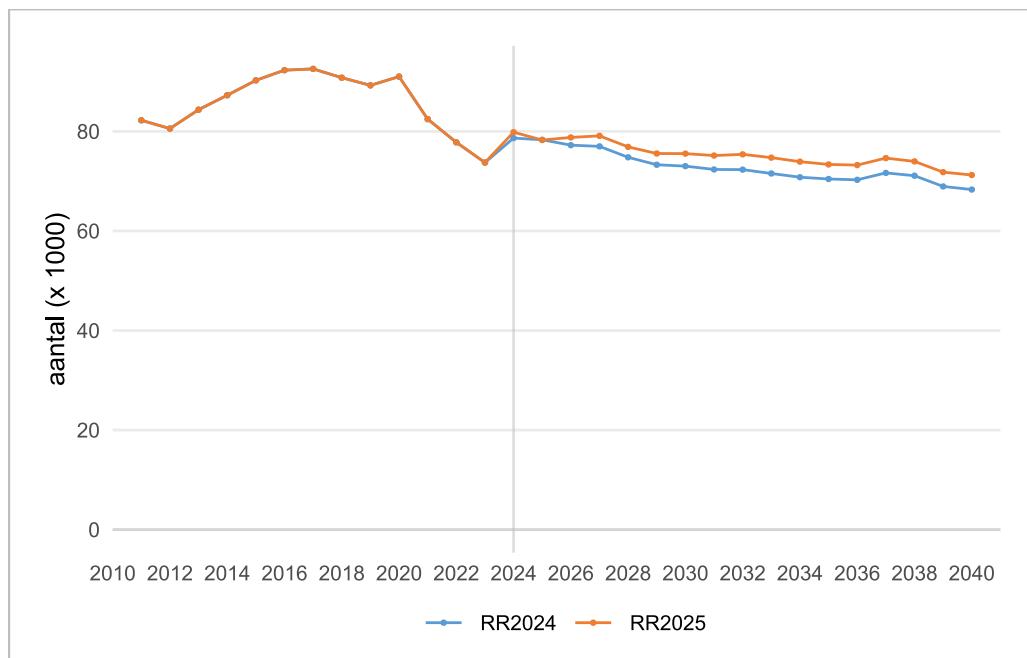
Het toenemende aantal mbo-studenten op de korte termijn is voornamelijk toe te schrijven aan een hogere instroom uit het voortgezet onderwijs (vo). De instroom van leerlingen uit het vo die het voorgaande jaar geen diploma gehaald hebben wordt tot 2030 hoger ingeschat dan in eerdere ramingen (zie Figuur 4.45). Dat komt vooral door een toename in het aantal havo- en vwo-leerlingen (4e leerjaar en hoger) die zonder vo-diploma (een startkwalificatie) doorstromen naar het mbo. Een deel van deze leerlingen heeft eerder wel een vmbo-diploma gehaald, maar er zijn ook leerlingen die helemaal zonder vo-diploma naar het mbo doorstromen. Zie Paragraaf 4.2.

Daarnaast is ook de instroom van vo-gediplomeerden naar het mbo dit jaar naar boven bijgesteld (zie Figuur 4.46).

In de volgende paragrafen wordt dieper ingegaan op de ontwikkelingen voor bol en bbl afzonderlijk.

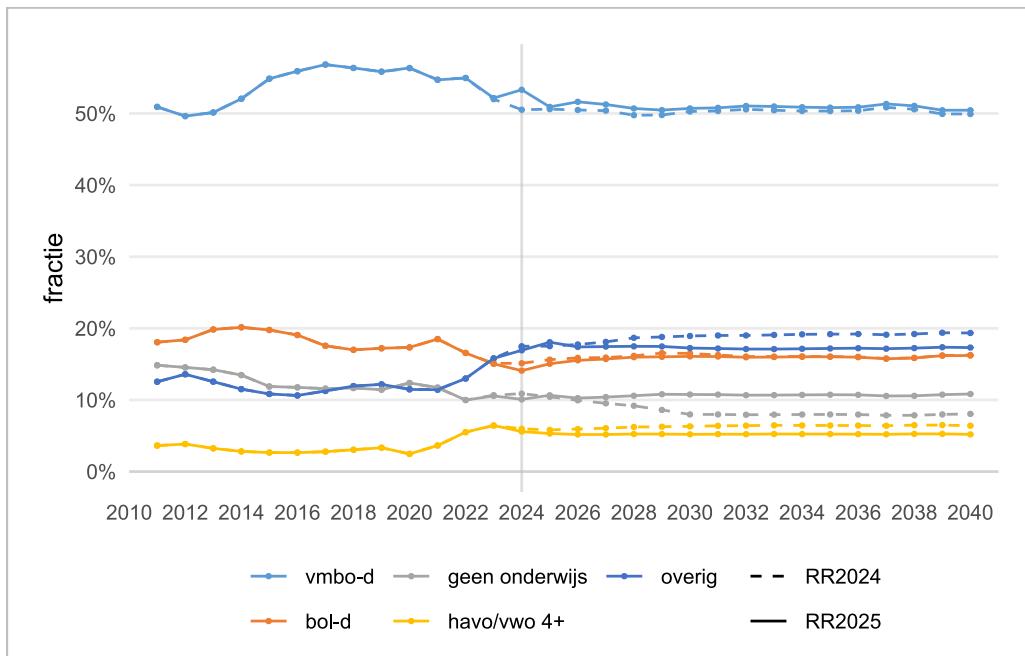
Figuur 4.45: Instroom vo ongediplomeerd in mbo (x 1.000)

Figuur 4.46: Instroom vo gediplomeerden in mbo (x 1.000)

4.4.4

Instroom bol: Hogere instroom vmbo'ers in bol verwacht

Figuur 4.47: Instroom in bol naar herkomst (fracties)

In Figuur 4.47 wordt de instroom in de bol vergeleken met vorig jaar. Daaruit blijkt dat het aantal vmbo-gediplomeerden dat doorstroomt naar bol dit jaar hoger wordt geraamd. Het aandeel vmbo-gediplomeerden dat naar de bol stroomt, werd vorig jaar voor 2024 geschat op 50,5%. Volgens de meest recente raming is hun aandeel nu 53,3%.

In absolute aantallen zijn dit jaar 68.900 vmbo-gediplomeerden doorgestroomd naar de bol. Hun aantal stijgt naar verwachting verder tot 70.100 in 2027. Daarna neemt de instroom geleidelijk af tot 63.500 in 2040. De afname na 2027 lijkt een belangrijke verklaring voor de verwachte daling van de totale bol-instroom op de langere termijn. Die daling is echter minder sterk dan in de vorige raming werd voorspeld. De methodewijziging heeft ervoor gezorgd dat de historisch neerwaartse trend in de stroom van vmbo-gediplomeerden naar bol niet meer wordt doorgetrokken naar de toekomst (zie Paragraaf 5.1.3).

De instroom vanuit ‘geen onderwijs’ wordt in de huidige raming vanaf 2026 ook naar boven bijgesteld. In 2024 ligt het aantal instromende studenten op 13.000. Hun aantal stijgt naar verwachting naar 14.300 in 2028. Dat is een aanzienlijke bijstelling ten opzichte van de raming van vorig jaar, toen voor 2028 een instroom van 11.800 werd verwacht. Ook die bijstelling is deels te verklaren door de gewijzigde methodologie, waardoor de dalende trend vanuit ‘geen onderwijs’ naar de bol niet wordt doorgetrokken.

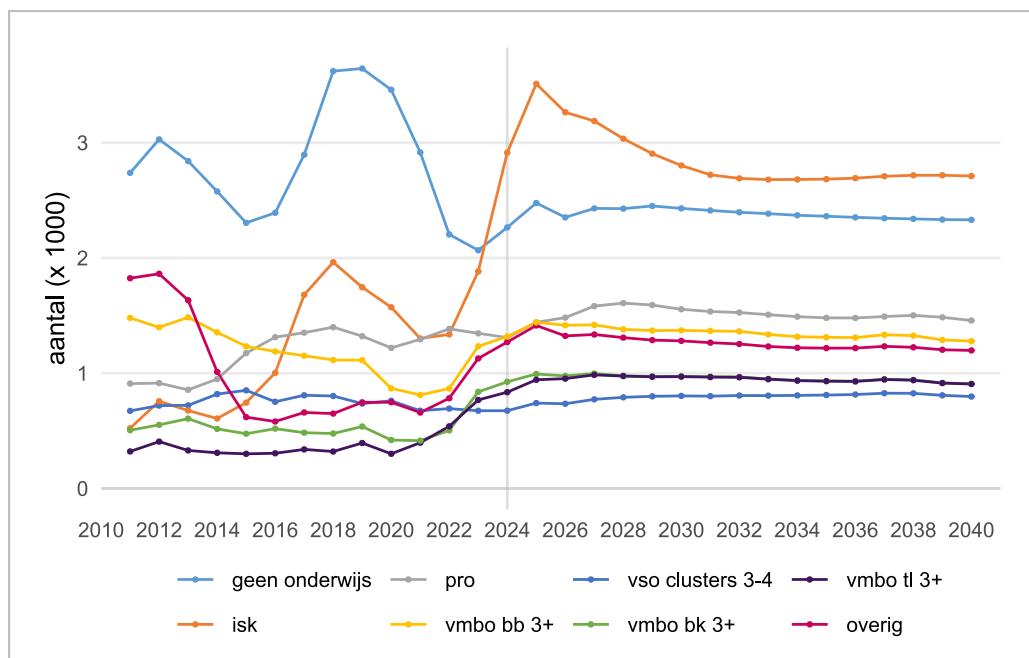
Het aantal studenten dat instroomt vanuit havo/vwo4+ (ongediplomeerd) is sinds 2020 gestegen, maar zal volgens de huidige raming de komende 2 jaar licht dalen. Daarna blijft het stabiel.

In de bol lijkt het aantal ‘stapelaars’⁶ af te nemen. Vorig jaar werd hun aantal geraamd op 20.300. Volgens de meest recente telling gaat het echter om slechts 18.200 studenten. Waarschijnlijk komt dat door de gunstige arbeidsmarkt, waarbij mensen sneller geneigd zijn om te gaan werken in plaats van door te studeren. De komende jaren wordt echter weer een stijging

⁶Stapelaars zijn studenten die na het halen van een diploma verder gaan met een andere opleiding van dezelfde (sub)soort, vaak op een hoger niveau. Hier gaat het bijvoorbeeld om studenten die met een bol 3-diploma verder gaan met een bol 4-opleiding.

verwacht, omdat de stijgende werkloosheid studenten waarschijnlijk zal stimuleren om langer door te studeren.

4.4.4.1

Opvallende groei instroom vanuit isk naar bol-entree

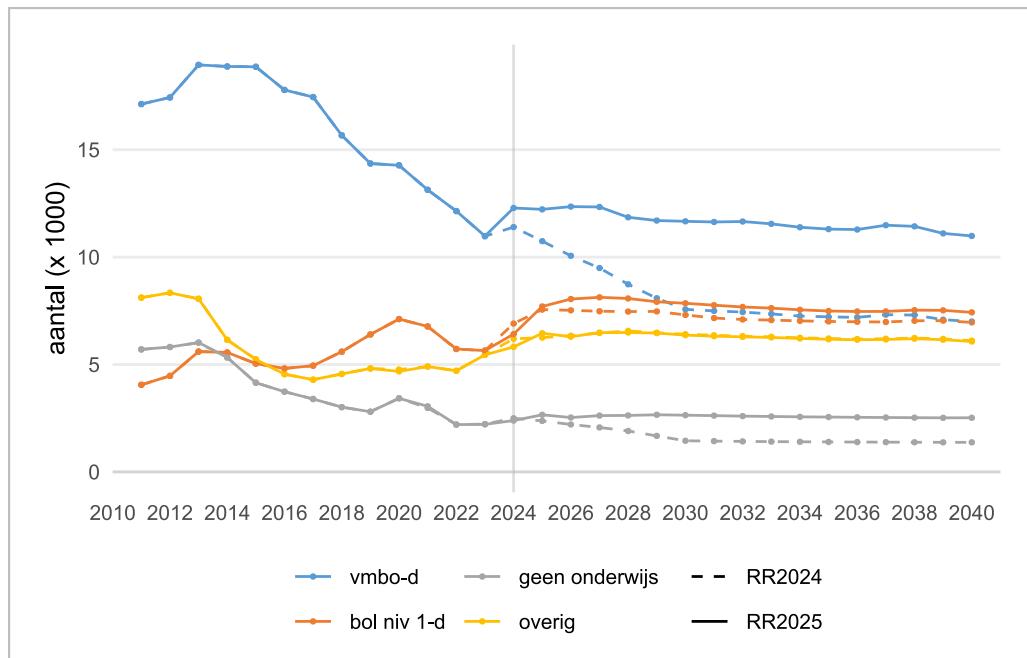
Figuur 4.48: Instroom in bol-entree naar herkomst (aantal)

Er zijn opvallende trends te zien in de instroom van de bol-entreeopleiding. De instroom uit de internationale schakelklas (isk) is sinds 2022 meer dan verdubbeld: van 1.300 in 2022 naar 2.900 in 2024. Dat wordt deels veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne, waardoor het aantal isk-leerlingen aanzienlijk is gestegen. Daarmee vormt deze groep nu de grootste instroomcategorie binnen de entreeopleiding.

Hoewel alle instroomcategorieën in de bol-entree stijgen, is de groei vanuit de isk veel forser dan die uit andere groepen. Zie Figuur 4.48.

4.4.4.2

Sterke bijstellingen in instroom naar bol niveau 2

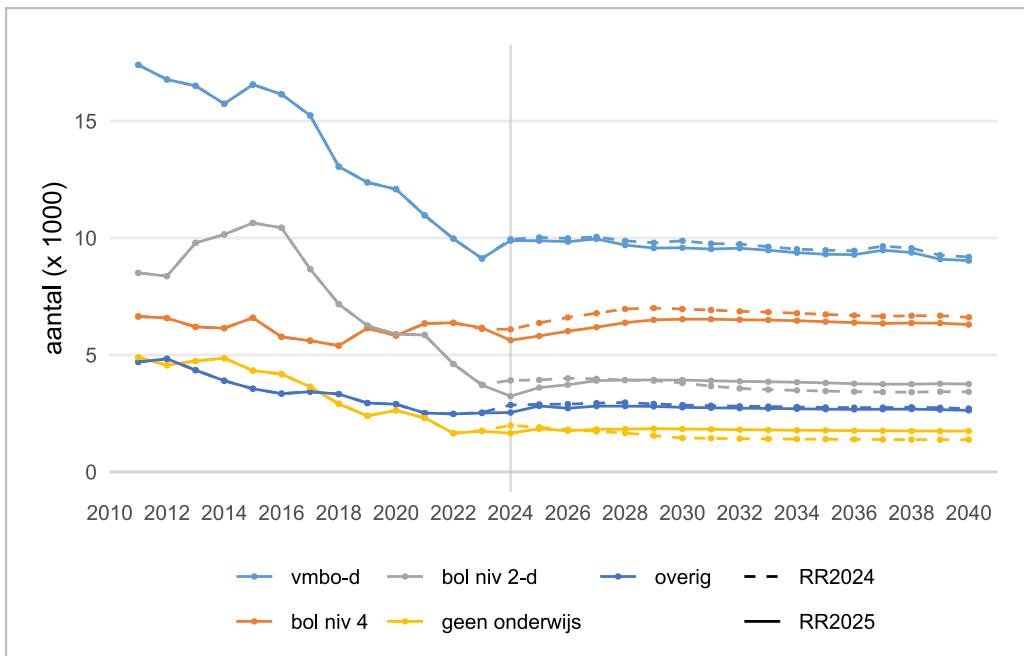
Figuur 4.49: Instroom in bol 2 naar herkomst (aantal)

De instroom in bol niveau 2 kent grote bijstellingen ten opzichte van de raming van 2024. De groep vmbo-gediplomeerden valt in de huidige raming zelfs 900 studenten hoger uit dan verwacht. Het verschil zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen door een aanpassing in de methode. Daarbij worden de langjarige trends in de overgang van vmbo-gediplomeerden naar de bol uit het verleden niet langer doorgetrokken naar de toekomst.

Voor 2030 wordt het aantal vmbo-gediplomeerden dat doorstroomt naar bol-niveau 2 nu geschat op 11.700. In de raming van 2024 was dat nog 7.600. Ook de instroom uit de categorie 'geen onderwijs' is aanzienlijk bijgesteld. In plaats van een daling, zoals geraamde in 2024, wordt nu een lichte stijging voorspeld, gevolgd door stabilisatie. Het verschil tussen de raming van dit jaar en die van vorig jaar is mede het gevolg van de methodewijziging (zie Paragraaf 5.1.3).

4.4.4.3

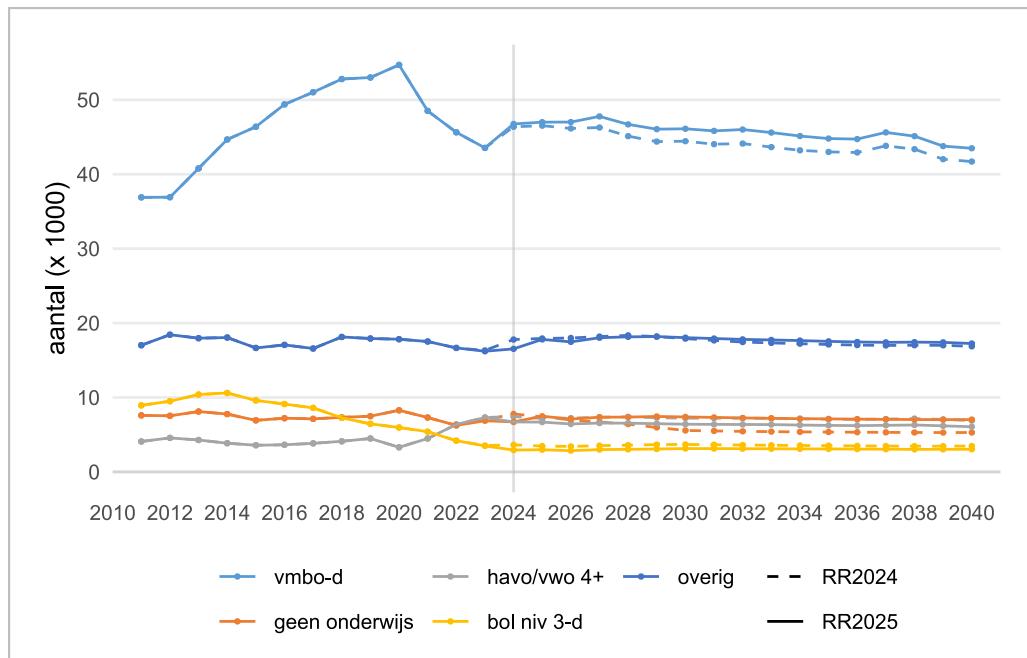
Minder stapeling naar bol niveau 3 dan verwacht

Figuur 4.50: Instroom in bol 3 naar herkomst (aantal)

De instroom in bol-niveau 3 laat zien dat in 2024 minder studenten met een bol-niveau 2 diploma doorstroomden dan werd verwacht. Het verschil tussen de raming en de telling voor 2024 is 700. Na 2024 wordt een geleidelijke toename van de instroom verwacht, waarna het aantal zich naar verwachting stabiliseert op een constant niveau. Zie Figuur 4.50.

4.4.4.4 Bijstelling naar boven voor instroom bol niveau 4

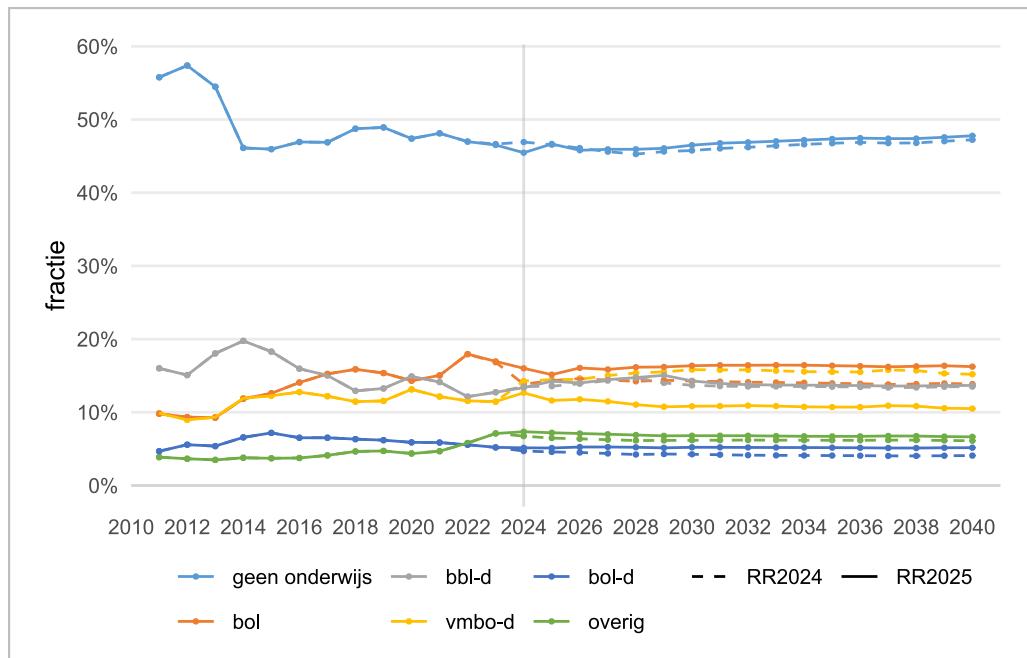

Figuur 4.51: Instroom in bol 4 naar herkomst (aantal)

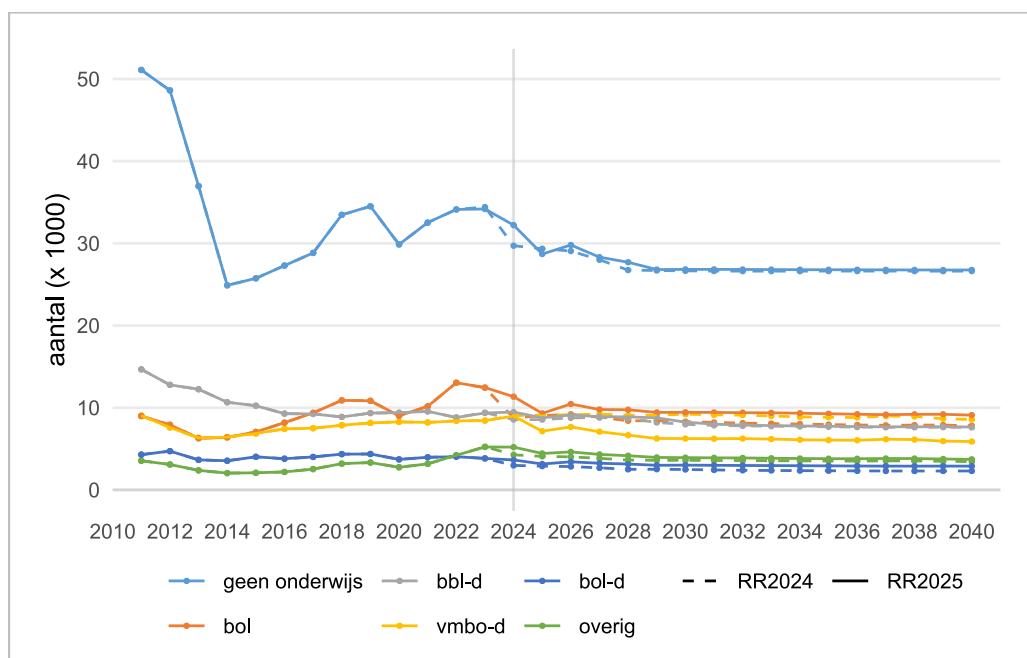
Bij bol-niveau 4 wordt het aantal studenten dat instroomt met een vmbo-diploma naar boven bijgesteld. Voor 2024 is de bijstelling 400, terwijl ze voor 2030 oploopt tot 1700 meer dan in de vorige raming. Vmbo-gediplomeerden blijven veruit de grootste groep die doorstroomt naar bol niveau 4. Zie Figuur 4.51.

4.4.5

Afname in instroom bbl: minder studenten van buiten het onderwijs en verschuiving naar bol

Figuur 4.52: Instroom in bbl naar herkomst (percentage)

Figuur 4.53: Instroom in bbl naar herkomst (aantal)

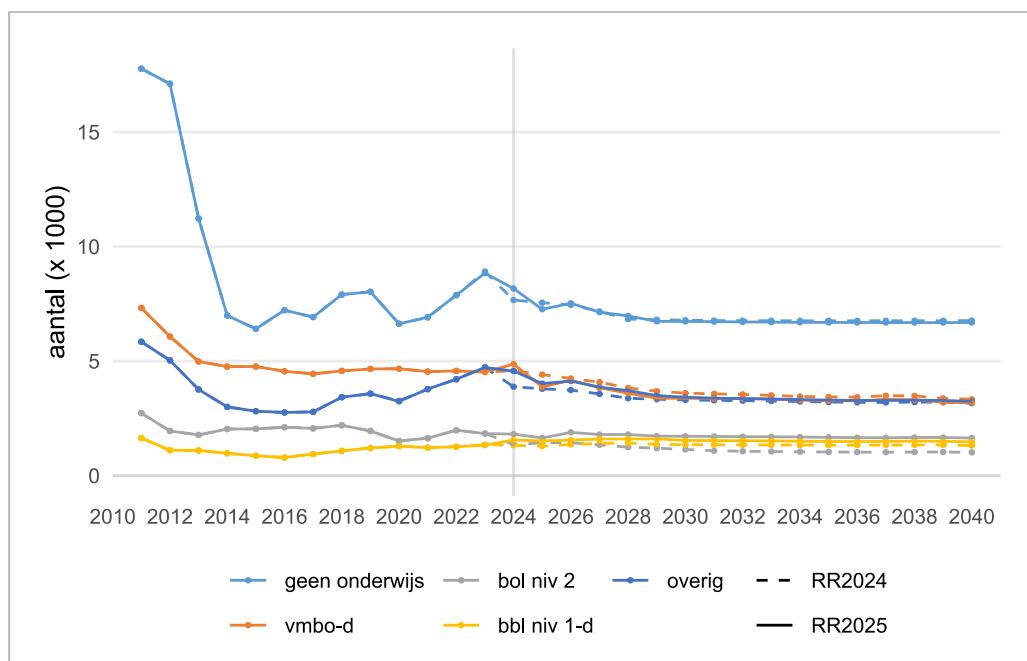
Een aanmerkelijk deel van de instroom in bbl komt traditioneel van buiten het onderwijs. In 2024 is dat 45,5% van de totale instroom. Hoewel dat patroon de komende jaren grotendeels gelijk blijft, zullen de absolute aantallen dalen. In 2024 stroomden nog 32.200 studenten van buiten het onderwijs in, maar naar verwachting daalt hun aantal in 2030 naar tot 26.800. Zie Figuur 4.53.

Het percentage studenten dat instroomt vanuit bol is in 2024 (16,0%) hoger dan vorig jaar werd geraamd (13,8%). Zie Figuur 4.52. Voor 2025 wordt echter een afname verwacht tot 15,1%. Vanaf 2029 stabiliseert dit percentage, met een verwachting van 16,2%.

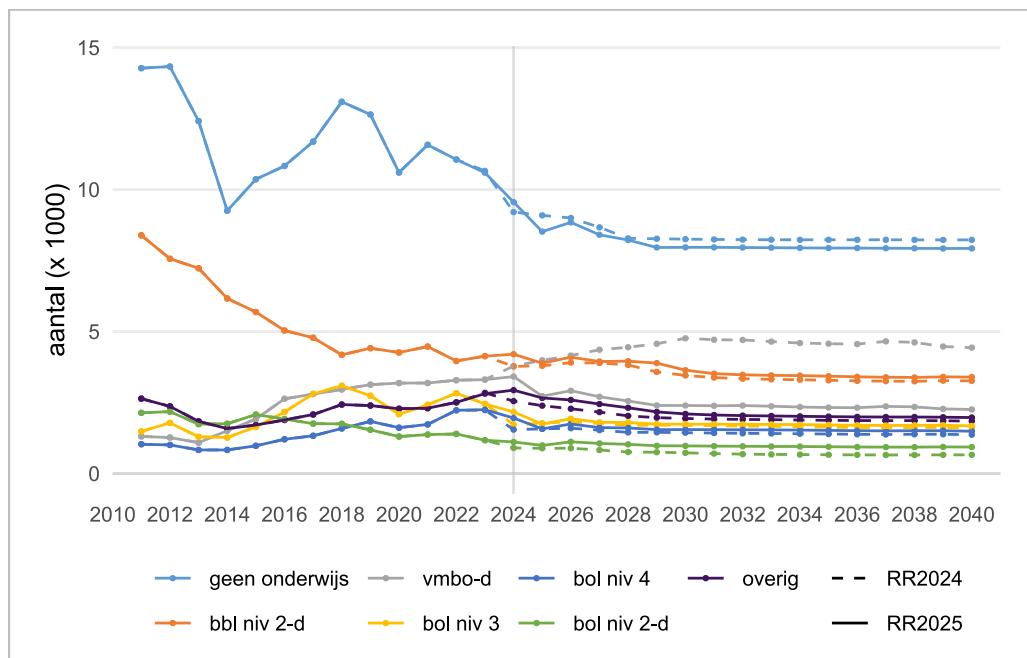
De instroom van vmbo-gediplomeerden naar de bbl neemt eveneens af. In 2024 zijn er 9.000 vmbo-gediplomeerden ingestroomd, terwijl dat aantal naar verwachting daalt naar 7.100 in 2025. Procentueel betekent dit een afname van 12,3% naar 11,6% in 2025.

De daling hangt samen met een technisch aspect van de raming, de bol-bbl-correctie (zie Paragraaf 4.4.1) Door de verwachte stijging in werkloosheid stuurt het ramingsmodel meer vmbo-gediplomeerden richting bol in plaats van de bbl.

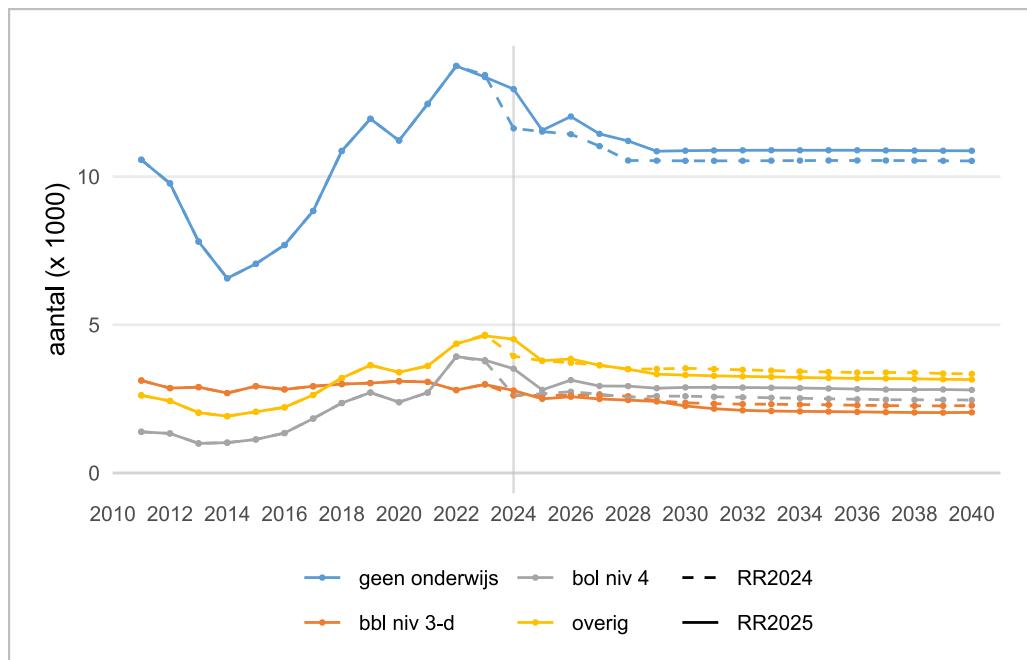
We zullen nu afzonderlijk kijken naar de instroom in niveau 2, 3 en 4. Binnen alle bbl-niveaus is de instroom vanuit geen onderwijs het grootst.

Figuur 4.54: Instroom in bbl 2 naar herkomst (aantal)

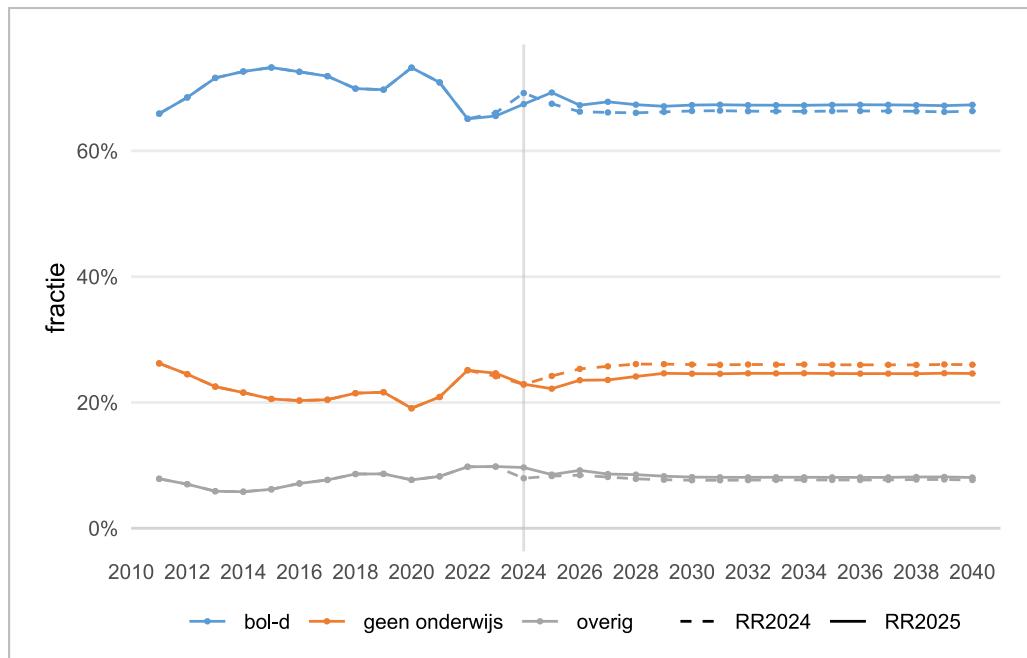
Figuur 4.55: Instroom in bbl 3 naar herkomst (aantal)

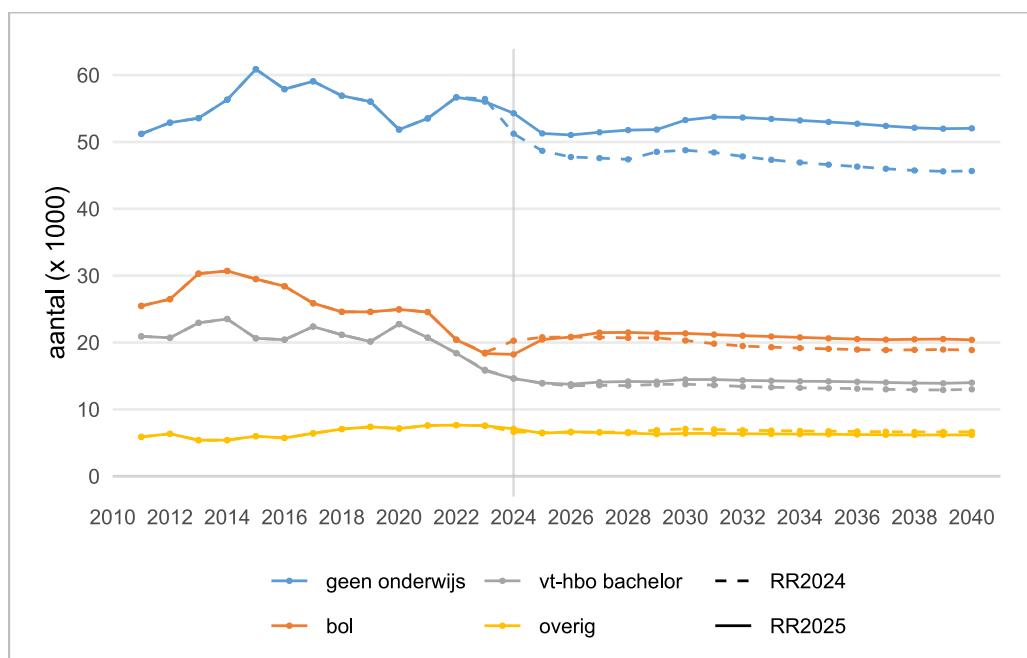
Figuur 4.56: Instroom in bbl 4 naar herkomst (aantal)

4.4.6

Uitstroom bol: Meer bolstudenten verlaten het onderwijs (met of zonder diploma)

Figuur 4.57: Bolstudenten naar bestemming (percentages)

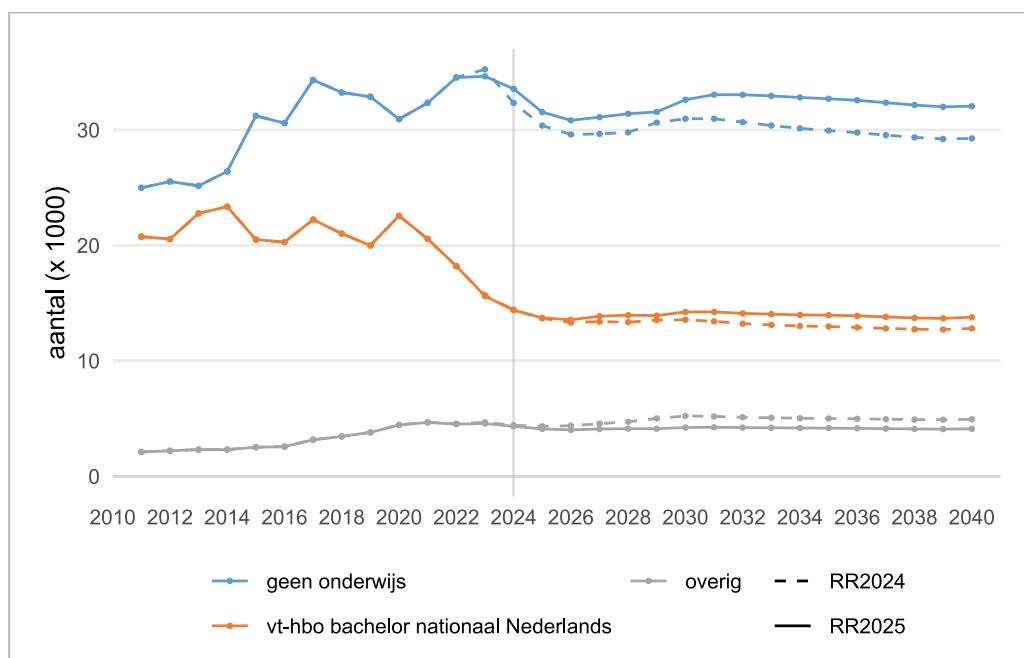
Figuur 4.58: Uitstroom uit bol (gediplomeerd) naar bestemming (aantal)

In Figuur 4.57 zien we de uitstroomgrafiek van bol-studenten, en in Figuur 4.58 die van bolgediplomeerden. In Figuur 4.57 is de groep die binnen een bolopleiding doorstroomt (bijvoorbeeld van het eerste naar het tweede jaar) niet meegenomen.

De komende jaren verlaten meer bolstudenten het onderwijs, met of zonder diploma.

- De ongediplomeerde⁷ uitstroom naar geen onderwijs is in 2024 ongeveer gelijk aan de voorspelling van RR2024. Dit is te zien in Figuur 4.57. Naar verwachting daalt de ongediplomeerde uitstroom volgend jaar door tot 22,2% om daarna weer toe te nemen tot 24,1% in 2028. De kans dat een leerling in de bol een diploma haalt doet ongeveer het omgekeerde. De kans was in 2024 67,4% en stijgt in 2025 nog naar 69,3%. Daarna is er een terugval naar 67,3% in 2028.
- Uit Figuur 4.58 blijkt dat meer mensen met een boldiploma uitstromen naar geen onderwijs. Ten opzichte van de vorige raming is dit percentage naar boven bijgesteld. Dat kan komen door de gunstige arbeidsmarktsituatie, die studenten sneller naar werk trekt. Voor 2024 is ook zichtbaar dat het aantal studenten dat binnen de bol doorstroomt - van bijvoorbeeld niveau 3 naar niveau 4 – lager uitvalt dan in RR2024 werd verwacht. Op de korte termijn wordt een toename van die studenten voorzien, waarna hun aantal op de lange termijn stabiel blijft. Daarnaast wordt de doorstroom naar hbo-bacheloropleidingen op de lange termijn naar boven bijgesteld. Dat is mogelijk het gevolg van een methodologische wijziging, zoals verder toegelicht in Paragraaf 5.1. De trends benadrukken de invloed van externe factoren, zoals de arbeidsmarkt, en interne aanpassingen in de ramingsmethodiek.

Deze patronen zijn ook duidelijk zichtbaar wanneer we de uitstroom per niveau binnen de bol analyseren. Zie Figuur 4.59 voor een gedetailleerd overzicht van de uitstroom bij bol-niveau 4, waar de meeste gediplomeerden vandaan komen.

Figuur 4.59: Uitstroom uit bol (gediplomeerd) niv 4 naar bestemming (aantal)

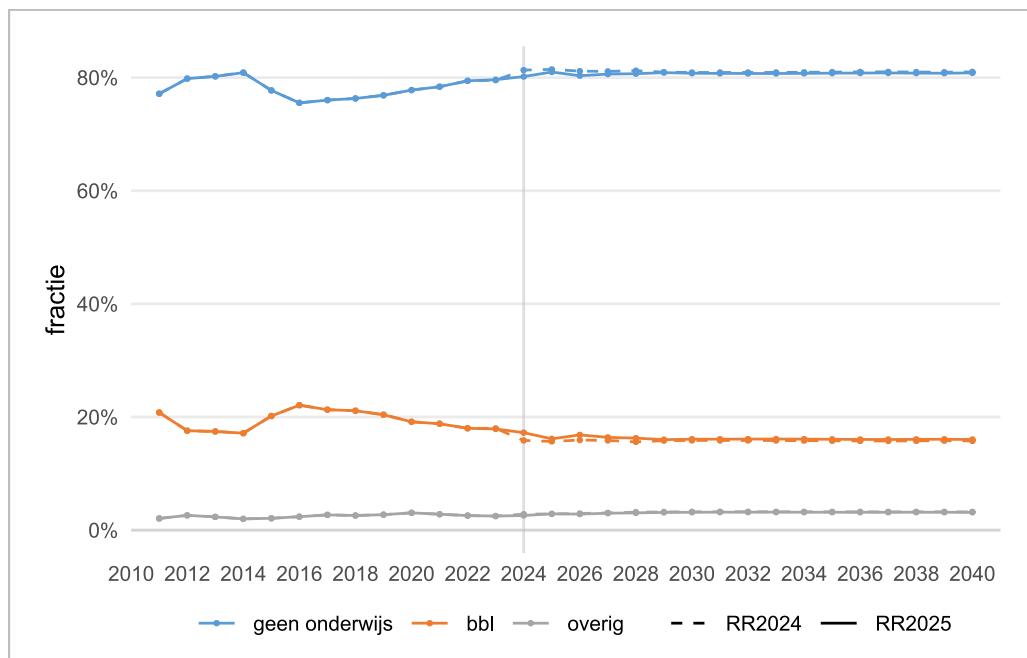
4.4.7

Uitstroom bbl: Nu meer stapelaars dan verwacht in bbl, volgend jaar meer uitstroom

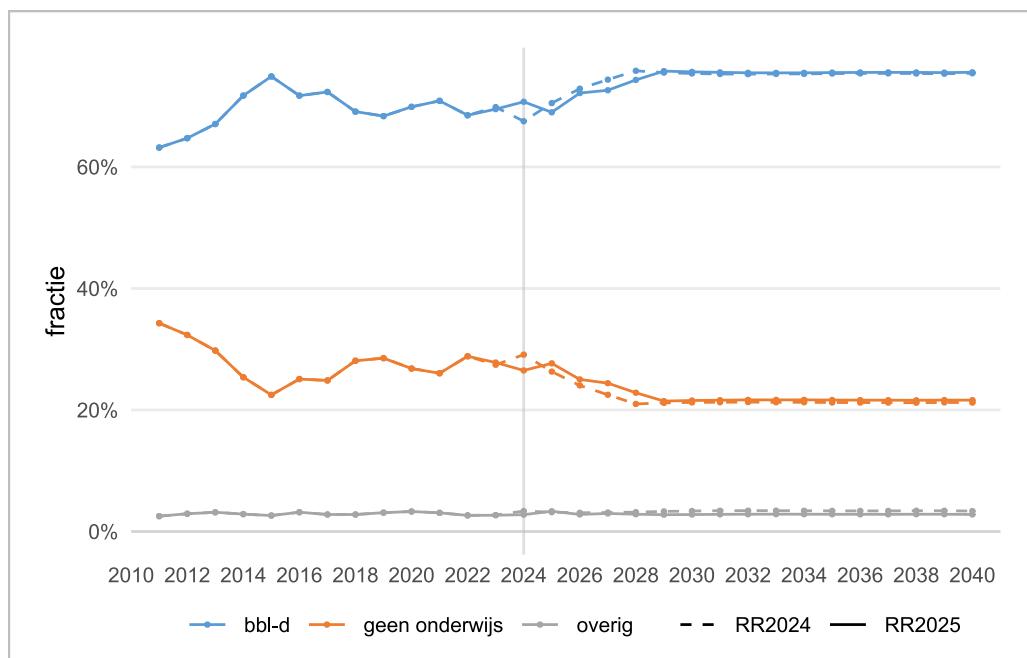
De patronen van uitstroom uit bbl na het halen van een diploma vertonen geen grote veranderingen, zoals te zien is in Figuur 4.60. In 2024 is wel een iets hoger percentage bbl-gediplomeerden (17,2%) doorgestroomd naar een volgende bbl-opleiding (stapelaars) dan werd verwacht in de RR2024 (15,9%). Dit percentage zal naar verwachting afnemen tot 16,1% in 2025 en daarna redelijk stabiel blijven. Die prognose wijkt niet veel af van die in RR2024.

⁷Ongediplomeerde uitstroom betekent niet per se dat deze studenten helemaal geen diploma hebben, enkel dat ze geen diploma hebben van de net verlaten opleiding.

Het percentage bbl-gediplomeerden dat het onderwijs volledig verlaat na het halen van een diploma neemt licht toe. Het stijgt van 80,2% in 2024 naar 81,0% in 2025, waarna het redelijk stabiel blijft.

Figuur 4.60: Uitstroom uit bbl (gediplomeerd) naar bestemming (percentage)

Figuur 4.61: Onderwijsvolgenden in bbl naar bestemming (percentage)

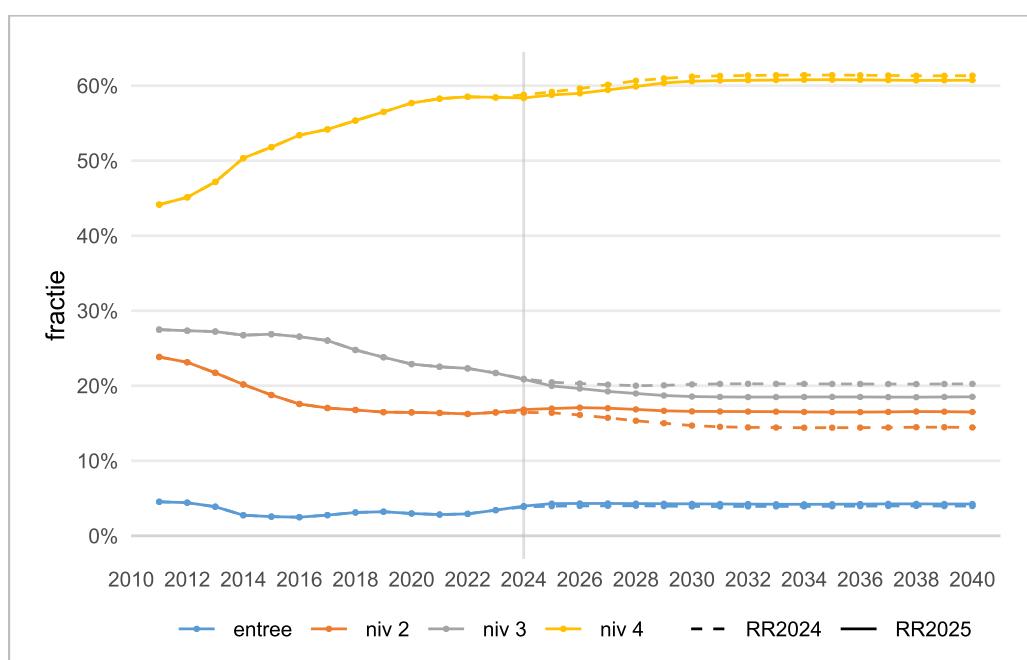
Uit Figuur 4.61 blijkt dat het percentage bbl-studenten dat een diploma haalt in 2024 (70,7%) hoger is dan vorig jaar werd geraamde (67,5%). Het percentage daalt naar verwachting in 2025

(69,0%), om vervolgens te stijgen tot 75,6% in 2030. In absolute aantal gaan het om 51.200 studenten in 2024, dalend naar 50.800 in 2025 en verder naar 46.000 in 2030. Tegen 2040 wordt een verdere daling verwacht tot 42.600.

De uitstroom zonder diploma is in 2024 19.200 (26,5%) en stijgt naar 20.400 (27,7%) in 2025. Daarna volgt een geleidelijke daling tot 13.100 (21,6%) in 2030, waarna het stabiel blijft.

De dalende aantal hangen samen met de afname van het totale aantal bbl-studenten en met de bol-bbl-correctie.

4.4.8 Mbo naar niveau

Figuur 4.62: Aandeel studenten in mbo naar niveau

De niveauverdeling binnen het mbo (zie Figuur 4.62) blijft redelijk stabiel de komende jaren. Komend jaar is de niveauverdeling als volgt:

- 4,0% in mbo-entree;
- 16,8% in mbo-niveau 2;
- 20,9% in mbo-niveau 3;
- 58,4% in mbo-niveau 4.

In 2030 is de verdeling naar verwachting als volgt:

- 4,3% in mbo-entree;
- 16,6% in mbo-niveau 2;
- 18,6% in mbo-niveau 3;
- 60,6% in mbo-niveau 4.

Zie ook Tabel 4.23 voor de absolute aantalen.

In 2024 zagen we dat 500 meer studenten in de entreeopleiding zitten dan in RR2024 was voorzien. Niveau 2 laat de grootste verschuiving zien: in 2024 zijn er 1.600 meer studenten dan geraamde in RR2024. Hun aantal groeit naar verwachting door tot 10.000 extra studenten in 2030. Niveau 3 toont juist de sterkste afname: in 2024 zijn er 600 minder studenten dan

geraamd in RR2024, en in 2030 zelfs 5.700 minder. Voor niveau 4 wordt op de korte termijn een kleinere groep voorzien dan eerder verwacht, met 2.700 minder studenten in 2024. Op de lange termijn worden juist meer studenten geraamd, met 2.400 extra studenten in 2030.

Tabel 4.23: Aantal studenten in mbo naar niveau (x 1.000)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
entree	16,0	18,5	20,1	20,3	20,4	20,2	19,9	19,7	19,5
niv 2	77,0	78,5	79,3	80,4	80,3	79,2	77,7	76,8	76,3
niv 3	101,6	97,3	93,4	92,4	90,8	89,2	87,2	86,0	85,2
niv 4	273,8	272,3	274,9	277,5	280,5	281,5	281,4	280,6	279,3
totaal	468,4	466,6	467,7	470,6	472,0	470,1	466,2	463,0	460,3

Tabel 4.24: Bijstellingen studenten in mbo naar niveau (x 1.000)

	telling	raming	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2023	2024							
entree	-0,1	0,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7	1,9	1,9
niv 2	-0,3	1,6	2,4	4,8	6,6	7,9	8,7	10,0	10,9
niv 3	-0,3	-0,6	-2,5	-2,9	-3,6	-3,8	-5,0	-5,8	-5,9
niv 4	-0,4	-2,7	-2,6	-2,3	-1,2	-0,3	1,1	2,4	3,4
totaal	-1,0	-1,3	-1,2	1,1	3,4	5,4	6,4	8,5	10,2

4.5

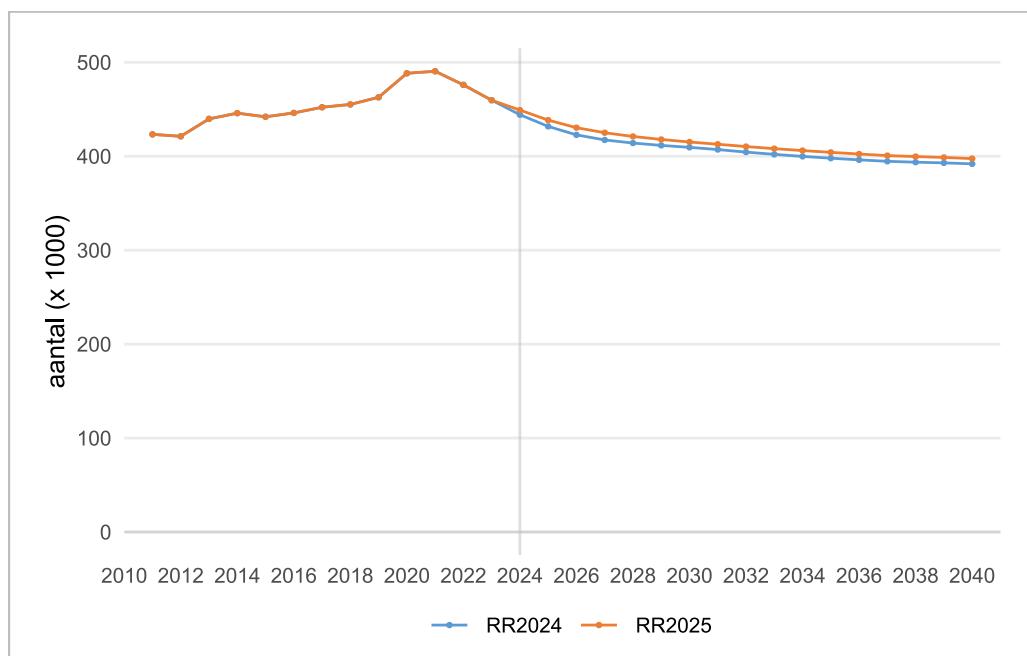
Hoger beroepsonderwijs

Het totaal aantal hbo-studenten nam af van 490.500 in 2021 tot 449.200 in 2024. De verwachting is dat de daling doorzet naar, 412.800 in 2031. Zie Figuur 4.63 en Tabel 4.25.

De daling hangt samen met de bevolkingsontwikkeling. Het aantal 17- tot 25-jarigen in Nederland neemt de komende jaren af, waardoor minder personen in het hbo verwacht worden. Het is een voortzetting van de leerlingendaling in het voortgezet onderwijs.

Het hbo heeft de komende jaren iets meer studenten dan in de vorige raming werd verwacht. In 2024 werden 449.200 studenten geteld, 5.000 (1,1%) meer dan verwacht. Dat komt doordat minder studenten ongediplomeerd uitstroomden dan was geraamde in RR2024.

Van de 449.200 hbo-studenten in 2023 doen 407.300 (90,7%) een bachelor. De rest bestaat uit 26.700 (6,0%) associate degree- en 15.200 (3,4%) masterstudenten. Het voltijdsonderwijs is fors groter dan de deeltijdvarianten met 392.100 (87,3%), tegen 57.100 (12,7%) studenten.

Figuur 4.63: Aantal studenten in hbo

Tabel 4.25: Aantal studenten in hbo (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	459,7	444,2	431,8	422,8	417,4	414,1	411,6	409,5	407,1
RR2025	459,6	449,2	438,5	430,4	425,1	421,1	417,9	415,2	412,8
verschil	0,0	5,0	6,7	7,7	7,7	7,0	6,3	5,7	5,7

4.5.1

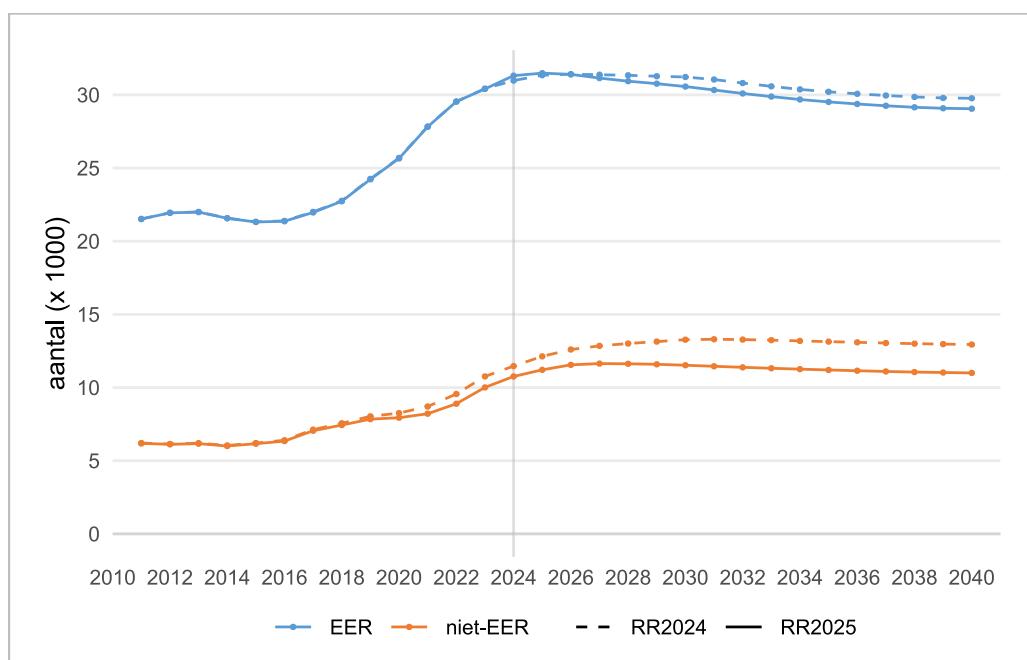
Aantal internationale studenten in het hbo komende jaren stabiel

Het aantal internationale studenten in het hbo blijft na jaren van stijging de komende jaren relatief stabiel. In 2024 zijn 42.100 internationale hbo-studenten geteld, 1.700 meer dan in 2023. De verwachting is dat het aantal studenten komend jaar met nog eens 600 zal stijgen, tot 42.700 in 2025. Na 2025 daalt het aantal internationale studenten: van 42.700 in 2025 tot 41.800 in 2031, een afname van 900 (-2,1%). De afname bestaat volledig uit EER-studenten: daarvan

neemt het aantal tussen 2025 en 2031 af met 1.200 (-3,7%). Het aantal niet-EER-studenten blijft vanaf 2025 stabiel en neemt tot 2031 slechts 200 (2,2%) toe. Zie ook Figuur 4.64 en Tabel 4.26.

Op de langere termijn worden in RR2025 minder internationale studenten in het hbo verwacht dan in RR2024. Voor 2031 worden er 2.600 (-5,8%) minder internationale studenten geraamde dan in RR2024. Dat komt grotendeels door de methodewijziging: RR2024 ging uit van een stijgende instroomkans van internationale studenten. RR2025 gaat uit van een stabiele instroomkans (zie Paragraaf 5.1.3 voor meer details).

Terwijl het aantal internationale studenten in het hbo volgens de raming afneemt, neemt het aandeel internationale studenten in het hbo toe. Dat komt doordat het aantal Nederlandse studenten sneller afneemt. In 2024 is 9,4% van de hbo-studenten een internationale student, in 2031 10,1%.

Figuur 4.64: Aantal EER en niet-EER-studenten in het hbo

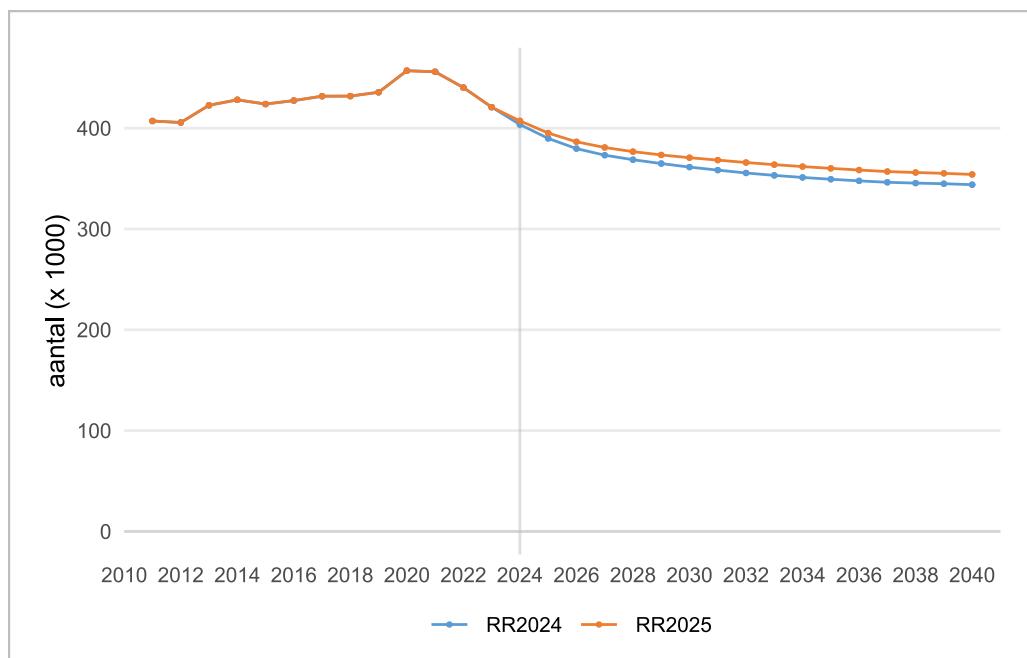
Tabel 4.26: Aantal Nederlandse, EER en niet-EER-studenten in het hbo (x 1.000)

Jaar	aantal EER	aantal Nederlands	aantal niet-EER	fractie EER	fractie Nederlands	fractie niet-EER
2017	22,0	423,2	7,0	4.9%	93.6%	1.6%
2018	22,7	425,0	7,4	5.0%	93.4%	1.6%
2019	24,2	430,7	7,8	5.2%	93.1%	1.7%
2020	25,7	454,7	7,9	5.3%	93.1%	1.6%
2021	27,8	454,5	8,2	5.7%	92.7%	1.7%
2022	29,5	437,6	8,9	6.2%	91.9%	1.9%
2023	30,4	419,2	10,0	6.6%	91.2%	2.2%
2024	31,3	407,1	10,8	7.0%	90.6%	2.4%
2025	31,5	395,8	11,2	7.2%	90.3%	2.6%
2026	31,4	387,5	11,6	7.3%	90.0%	2.7%
2027	31,1	382,3	11,6	7.3%	89.9%	2.7%
2028	30,9	378,5	11,6	7.3%	89.9%	2.8%
2029	30,8	375,5	11,6	7.4%	89.9%	2.8%
2030	30,6	373,1	11,5	7.4%	89.9%	2.8%
2031	30,3	371,0	11,5	7.3%	89.9%	2.8%

4.5.2

Aantal hbo-bachelorstudenten neemt af

Naar verwachting neemt het aantal studenten in een hbo-bachelor af: van 407.300 studenten in 2024 naar 368.300 studenten in 2031. Zie Figuur 4.65 en Tabel 4.27. De daling van het aantal hbo-bachelorstudenten hangt samen met de afname van het aantal 17- tot 25-jarigen in de komende jaren.

Figuur 4.65: Aantal studenten in hbo-bachelor

Tabel 4.27: Aantal studenten in hbo-bachelor (x 1.000)

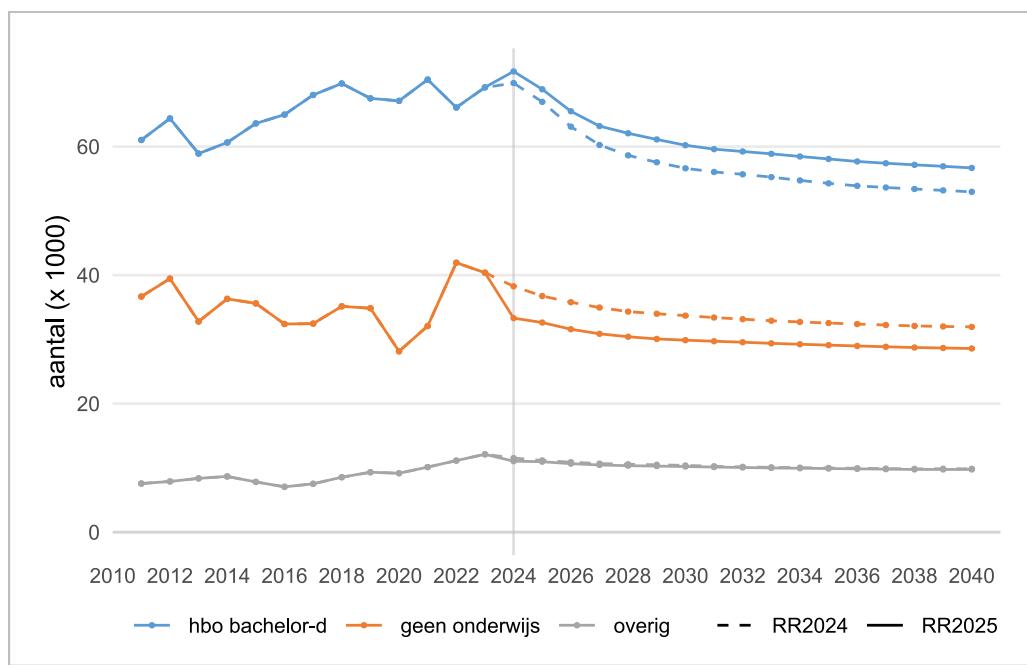
	telling	raming	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	420,9	403,6	389,8	379,7	373,2	368,7	364,9	361,4	358,4		
RR2025	420,8	407,3	395,2	386,5	380,9	376,7	373,5	370,7	368,3		
verschil	0,0	3,6	5,3	6,8	7,6	8,0	8,5	9,3	9,9		

De raming is iets naar boven bijgesteld ten opzichte van de vorige raming. In 2024 was de telling namelijk 3.600 (0,9%) meer dan geraamd. Er zijn meer Nederlandse studenten geteld (4.300) dan geraamd, maar juist minder internationale studenten (-600).

Het aantal Nederlandse studenten is voornamelijk hoger doordat de ongediplomeerde uitstroom in 2024 lager was dan vorig jaar werd verwacht. De ongediplomeerde uitstroom was in 2024 5.000 minder (-13,0%) dan geraamd.

Er zijn ook iets meer gediplomeerden dan vorig jaar verwacht. Deze toename is echter niet groot genoeg om de daling in de ongediplomeerde uitstroom volledig te compenseren. Per saldo is de uitstroom dus lager dan verwacht. Zie ook Figuur 4.66.

De lagere uitstroom werkt door in de raming: de raming is voor 2031 met 9.900 (2,8%) naar boven bijgesteld. Hierbij is voor het jaar 2031 de raming voor Nederlandse hbo-bachelorstudenten omhoog bijgesteld met 11.700 (3,7%) en de raming voor internationale hbo-bachelorstudenten naar beneden bijgesteld met 1.800 (-4,6%).

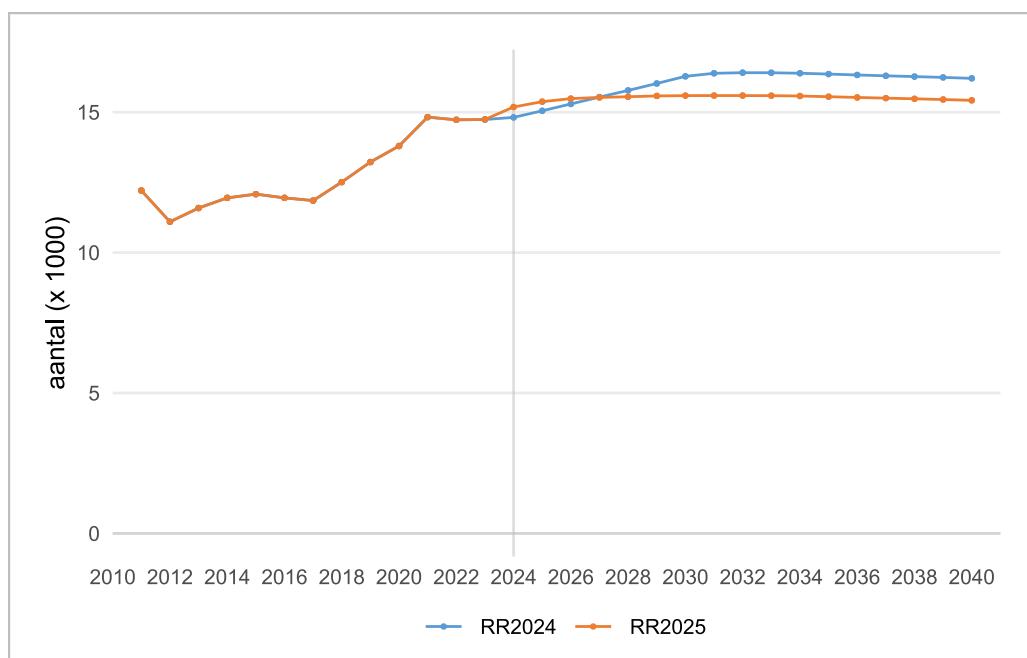
Figuur 4.66: Uitstroom van hbo-bachelor onderwijs

In de hbo-bachelor is 9,7% van de studenten een deeltijdstudent. De aantalen deeltijd- en voltijd-hbo-bachelorstudenten nemen af. De afname is het sterkst bij de voltijd hbo-bachelorstudenten: het aantal voltijdstudenten zal met 36.900 (-10,0%) afnemen tot 2031. Het aantal deeltijdstudenten zal afnemen met 2.100 (-5,2%). Daarmee stijgt het percentage deeltijdstudenten naar verwachting tot 10,1% in 2031.

In 2024 zijn er 37.400 internationale studenten in de hbo-bachelor geteld. 9,2% van de bachelorstudenten was een internationale student. Hun aantal zal nog iets toenemen: tot 38.100 in 2026. Daarna daalt het aantal internationale bachelorstudenten: in 2031 zijn er nog 36.800 internationale hbo-studenten. Het aandeel internationale studenten blijft wel licht stijgen, doordat het aantal Nederlandse studenten sneller afneemt dan het aantal internationale studenten.

4.5.3 Aantal hbo-masterstudenten stabiel

Het aantal hbo-masterstudenten blijft de komende jaren redelijk stabiel. Tot 2026 neemt het aantal hbo-masterstudenten nog met 300 toe tot 15.500. Daarna blijft het aantal hbo-masterstudenten stabiel.⁸ Dit is meer dan verwacht in RR2024. Daarin werd geraamd dat het aantal hbo-masterstudenten zou groeien tot 16.400 in 2031. Zie Figuur 4.67 en Tabel 4.28.

Figuur 4.67: Aantal studenten in hbo master

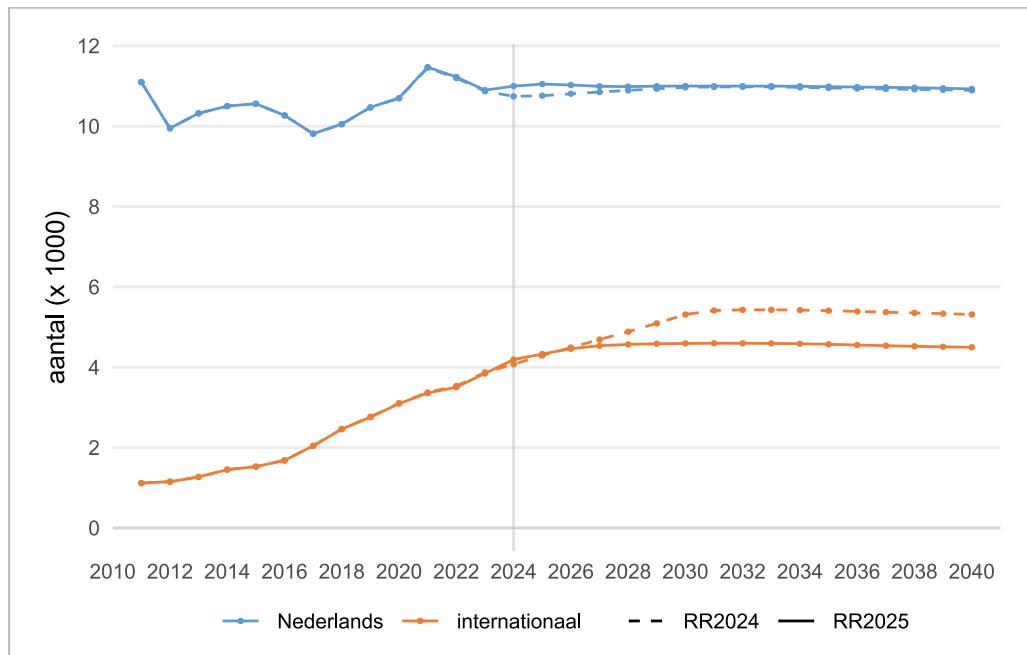
Tabel 4.28: Aantal studenten in hbo master (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	14,7	14,8	15,0	15,3	15,5	15,8	16,0	16,3	16,4
RR2025	14,7	15,2	15,4	15,5	15,5	15,6	15,6	15,6	15,6
verschil	0,0	0,4	0,3	0,2	0,0	-0,2	-0,4	-0,7	-0,8

Het verschil van RR2025 met de vorige raming is te verklaren door de methodewijziging met extrapolaties (zie Paragraaf 5.1.3). Door de extrapolaties werd uitgegaan van een stijgende instroom van internationale studenten. Omdat het aandeel internationale studenten in de

⁸De raming is in principe beleidsarm en houdt geen rekening met de geplande investeringen van het kabinet. Vanaf 2025 investeert het kabinet in een verhoging van de instroom bij de hbo-masteropleidingen voor physician assistant en verpleegkundig specialist (<https://open.overheid.nl/documenten/cbdc8f31-61f9-439f-9f2d-b8755fef5e1b/file>). Dit heeft mogelijk effect op het totaal aantal hbo-masterstudenten in de toekomst.

hbo-master aanzienlijk is (27,6%) heeft dit impact op de raming voor de hbo-master. Het aantal internationale studenten in de hbo-master stijgt de komende jaren met een paar honderd studenten tot 2031: van 4.200 in 2024 naar 4.600 in 2031. In RR2024 werd het aantal internationale studenten in de hbo-master in 2031 nog op 5.400 geraamde. Zie ook Figuur 4.68.

Figuur 4.68: Aantal studenten in hbo master

Internationale masterstudenten volgen meestal een voltijd-master. Daarom is de bijstelling ten opzichte van RR2024 het grootst bij het aantal voltijd-hbo-masterstudenten. In RR2024 was de verwachting dat het aantal voltijd-hbo-masterstudenten tussen 2024 en 2031 met 1.100 zou groeien (tot 8.200 in 2031). In de huidige raming groeit dit aantal met slechts 200: van 7.200 in 2024 tot 7.400 in 2031.

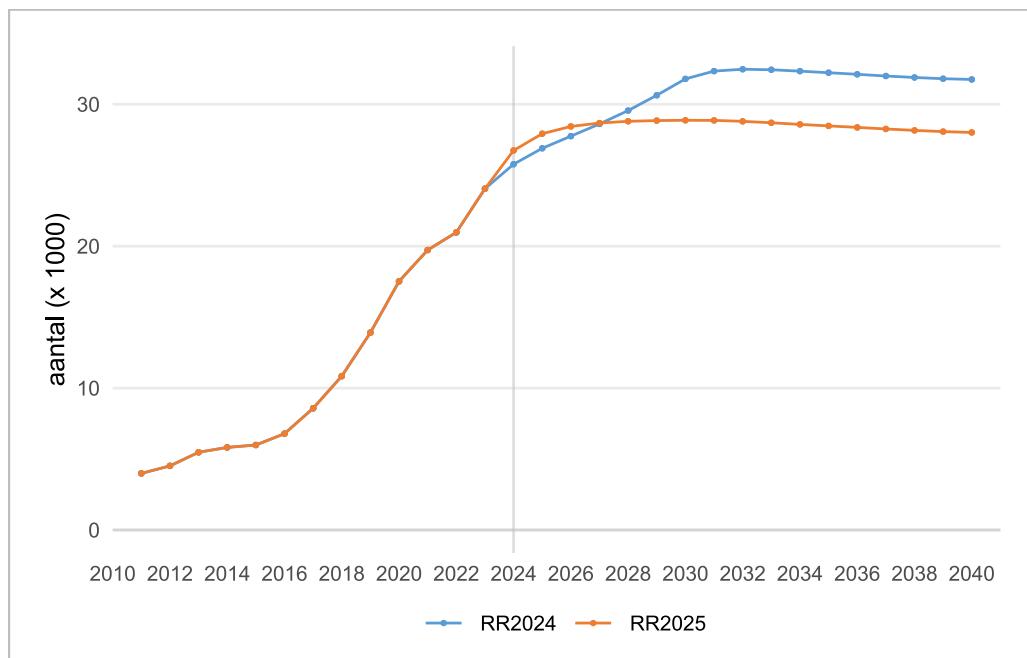
Het verschil tussen RR2024 en RR2025 is voor de deeltijd-hbo-masterstudenten heel klein. De verwachting is dat het aantal deeltijd-hbo-masterstudenten een klein beetje stijgt: van 8.000 in 2024 tot 8.200 in 2031. In 2024 was 52,2% van de hbo-masterstudenten een deeltijdstudent. Dat aandeel daalt naar 50,0% in 2031.

4.5.4

Aantal studenten in de associate degree stijgt

Het aantal studenten in de hbo-associate degree is toegenomen. In 2024 zijn er 26.700 associate degreestudenten geteld, 1.000 (3,8%) meer dan geraamde en een toename van 2.700 (11,2%) ten opzichte van het aantal studenten in 2023.

De stijging zet in deze raming door tot 28.800 in 2028. Daarna stabiliseert het aantal associate degreestudenten zich. Dit is te zien in Figuur 4.69 en Tabel 4.29.

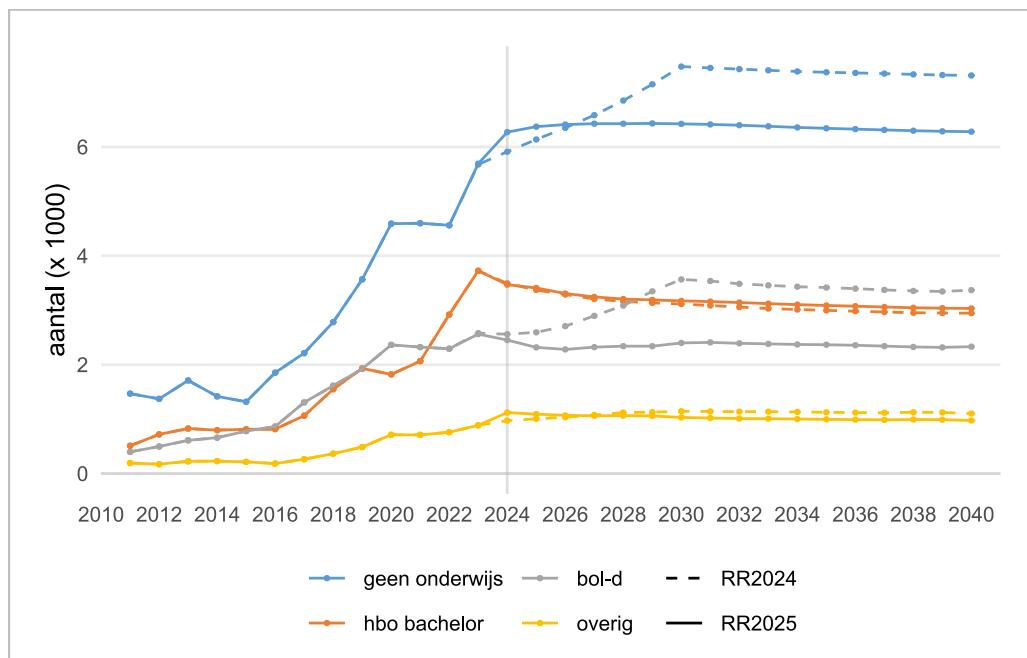
Figuur 4.69: Aantal studenten in hbo-associate degree

Tabel 4.29: Aantal studenten in hbo-associate degree (x 1.000)

	telling		raming						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	24,0	25,8	26,9	27,8	28,6	29,6	30,6	31,8	32,3
RR2025	24,0	26,7	27,9	28,4	28,7	28,8	28,8	28,9	28,9
verschil	0,0	1,0	1,0	0,7	0,1	-0,8	-1,8	-2,9	-3,5

Tot 2027 is de raming naar boven bijgesteld ten opzichte van RR2024. Deze bijstelling omhoog heeft te maken met een iets hogere instroom en een lagere ongediplomeerde uitstroom dan verwacht. De totale instroom was 13.300, 400 meer dan geraamde. Tegelijkertijd was de totale uitstroom 600 minder dan geraamde.

Na 2027 is RR2025 naar beneden bijgesteld ten opzichte van RR2024. Dat heeft te maken met de methodewijziging (zie Paragraaf 5.1.3). In RR2024 werd namelijk nog uitgegaan van een stijgende instroom tot 2030 en in RR2025 niet. Vooral de verwachte instroom vanuit de bol en van buiten het onderwijs is daardoor naar beneden bijgesteld. Zie ook Figuur 4.70.

Figuur 4.70: Instroom in de hbo-associate degree

Bij een verdere uitsplitsing naar deeltijd- en voltijd-hbo-associate degree blijven de patronen hetzelfde. Daarom zal de verhouding tussen deeltijd- en voltijdstudenten in de associate degree niet veel verschuiven: in 2024 is 36,5% van de associate degreestudenten een deeltijdstudent en in 2031 36,1%.

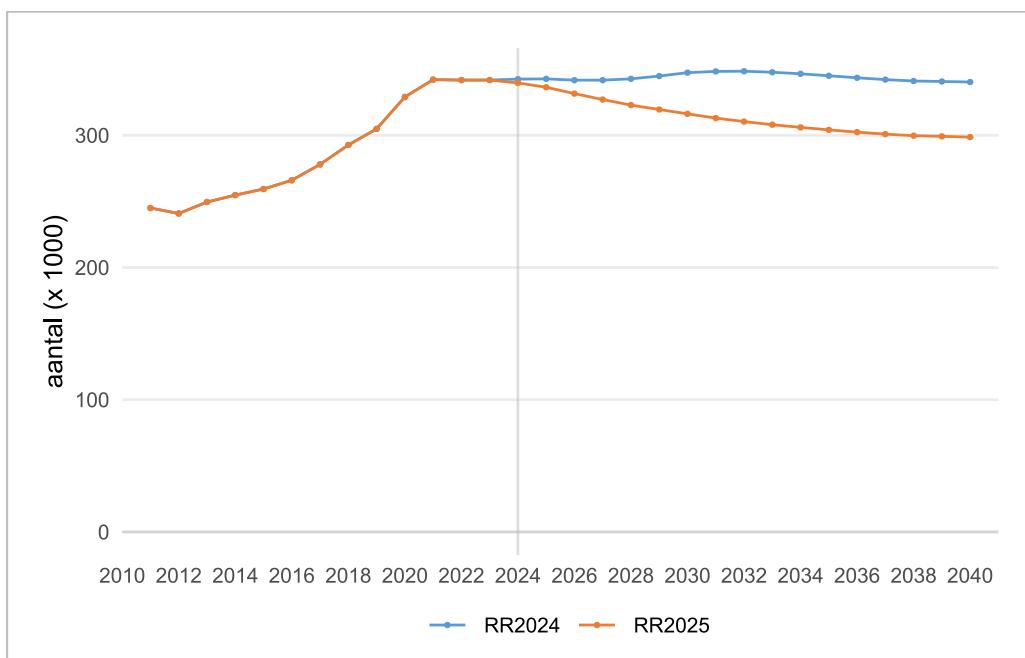
4.6

Wetenschappelijk onderwijs

Het aantal studenten in het wetenschappelijk onderwijs neemt naar verwachting de komende jaren af. In 2024 is het aantal wo-studenten met 2.100 afgenomen naar 339.600. De verwachting is dat tussen 2024 en 2034 het aantal wo-studenten met 33.600 (-9,9%) afneemt. Ter vergelijking: in de periode 2011 tot 2021 groeide het aantal wo-studenten nog met 97.100 (39,6%). Zie ook Figuur 4.71 en Tabel 4.30.

De raming van het aantal wo-studenten is naar beneden bijgesteld. Het verschil tussen de ramingen is grotendeels te verklaren door de methodewijziging (zie Paragraaf 5.1.3 voor verdere toelichting). Door de methodewijziging is de raming voor internationale studenten lager dan in RR2024. Daarnaast is de raming voor Nederlandse studenten naar beneden bijgesteld, hoofdzakelijk doordat de gediplomeerde uitstroom hoger was dan verwacht.

In 2024 was 1,3% van alle wo-studenten deeltijdstudent. Hiervan deden 3.000 studenten een deeltijd-masteropleiding en 1.300 studenten een deeltijd-bacheloropleiding.

Figuur 4.71: Aantal studenten in wo

Tabel 4.30: Aantal studenten in wo (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	341,8	342,4	342,7	341,7	341,7	342,7	344,8	347,3	348,3
RR2025	341,7	339,6	336,3	331,5	327,0	322,8	319,5	316,2	313,0
verschil	-0,1	-2,8	-6,4	-10,1	-14,7	-19,9	-25,3	-31,2	-35,3

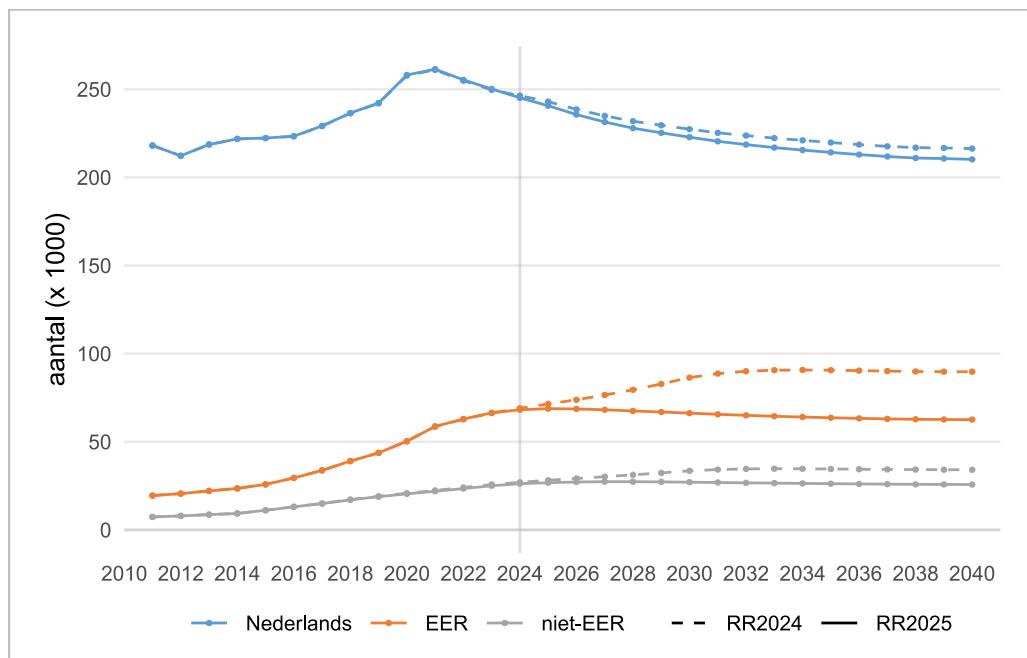
4.6.1

Aantal internationale studenten in het wo komende jaren stabiel

Naar verwachting zal het aantal internationale studenten in het wo relatief stabiel blijven de komende jaren. Dit is een trendbreuk ten opzichte van eerdere jaren: tussen 2014 en 2024 groeide het aantal internationale studenten in het wo met 61.600 (187%) naar 94.400. Voor de komende 10 jaar wordt juist een afname van 4.000 (-4%) verwacht.

Toch zal het aandeel internationale studenten in het wo naar verwachting stijgen: van 27,8% in 2024 naar 29,6% in 2031. Dit komt doordat het aantal Nederlandse wo-studenten harder daalt dan het aantal internationale wo-studenten.

Zie ook Figuur 4.72 en Tabel 4.31.

Figuur 4.72: Aantal Nederlandse, EER- en niet-EER-studenten in het wo

Tabel 4.31: Aantal Nederlandse, EER- en niet-EER-studenten in het wo (x 1.000)

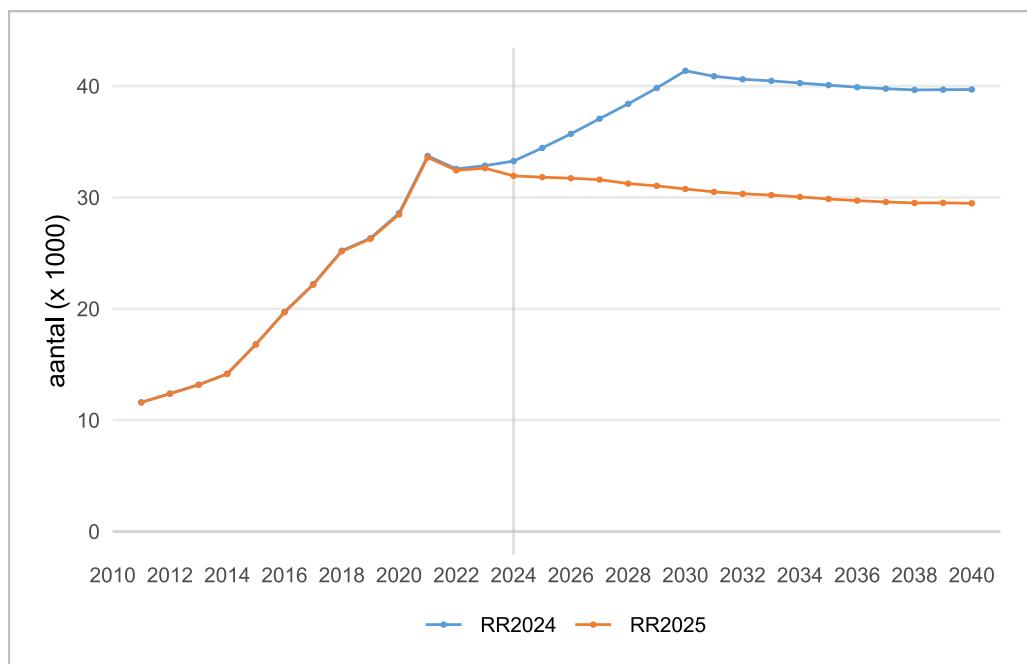
Jaar	aantal EER	aantal Nederlandse	aantal niet-EER	fractie EER	fractie Nederlandse	fractie niet-EER
2017	33,8	229,2	15,0	12.2%	82.5%	5.4%
2018	39,1	236,5	17,1	13.3%	80.8%	5.8%
2019	43,7	242,2	18,9	14.3%	79.5%	6.2%
2020	50,3	258,1	20,5	15.3%	78.5%	6.2%
2021	58,7	261,4	21,9	17.2%	76.4%	6.4%
2022	62,9	255,4	23,5	18.4%	74.7%	6.9%
2023	66,4	250,2	25,1	19.4%	73.2%	7.3%
2024	68,2	245,2	26,2	20.1%	72.2%	7.7%
2025	68,8	240,7	26,8	20.5%	71.6%	8.0%
2026	68,6	235,7	27,2	20.7%	71.1%	8.2%
2027	68,2	231,5	27,4	20.8%	70.8%	8.4%
2028	67,5	227,9	27,4	20.9%	70.6%	8.5%
2029	66,9	225,3	27,2	20.9%	70.5%	8.5%
2030	66,3	222,8	27,1	21.0%	70.5%	8.6%
2031	65,6	220,5	26,9	21.0%	70.4%	8.6%

De raming van het aantal internationale studenten is naar beneden bijgesteld. Dit heeft twee oorzaken.

Ten eerste is de instroom van internationale studenten in 2024 licht gedaald ten opzichte van vorig jaar, zie Figuur 4.73. Dit hangt mogelijk samen met recente politieke ontwikkelingen. Zo deed minister Dijkgraaf in 2022 een oproep aan hogescholen en universiteiten om niet langer actief internationale studenten te werven.⁹

Ten tweede is dit jaar een methodewijziging doorgevoerd (zie Paragraaf 5.1.3), waardoor niet meer wordt uitgegaan van een stijgende internationale instroom. In RR2024 werd nog uitgegaan van een stijgende instroom tot 2030, terwijl in de huidige raming de instroom van internationale studenten licht daalt. Dat betekent vooral op langere termijn een grote bijstelling naar beneden ten opzichte van RR2024. Voor 2031 worden nu 92.500 internationale studenten geraamd, 30.500 (-24,8%) minder dan in RR2024.

Volgens de raming zal de internationale instroom tussen 2024 en 2034 afnemen met -1900 (-5,9%). Dat heeft te maken met de verwachte bevolkingsontwikkelingen in Nederland. De raming is namelijk gestoeld op de CBS bevolkingsprognose. Die geeft aan hoeveel mensen er per leeftijd en per jaar naar verwachting in Nederland zullen wonen *inclusief* internationale studenten (zie Paragraaf 5.2.1 voor verdere toelichting). De leeftijdsgroep 17- tot 25-jarigen in Nederland zal volgens de CBS bevolkingsprognose in omvang afnemen. Daardoor neemt bij gelijke stroomkansen ook de instroom van internationale studenten in de raming licht af.

Figuur 4.73: Instroom van internationale studenten in het wo

In Figuur 4.72 en Tabel 4.31 is te zien dat niet alleen de raming van het aantal internationale studenten naar beneden is bijgesteld, maar ook de raming van het aantal Nederlandse studenten in het wo. Die ontwikkeling wordt nader toegelicht in Paragraaf 4.6.2 en Paragraaf 4.6.3.

4.6.2 Het aantal wo-bachelorstudenten daalt

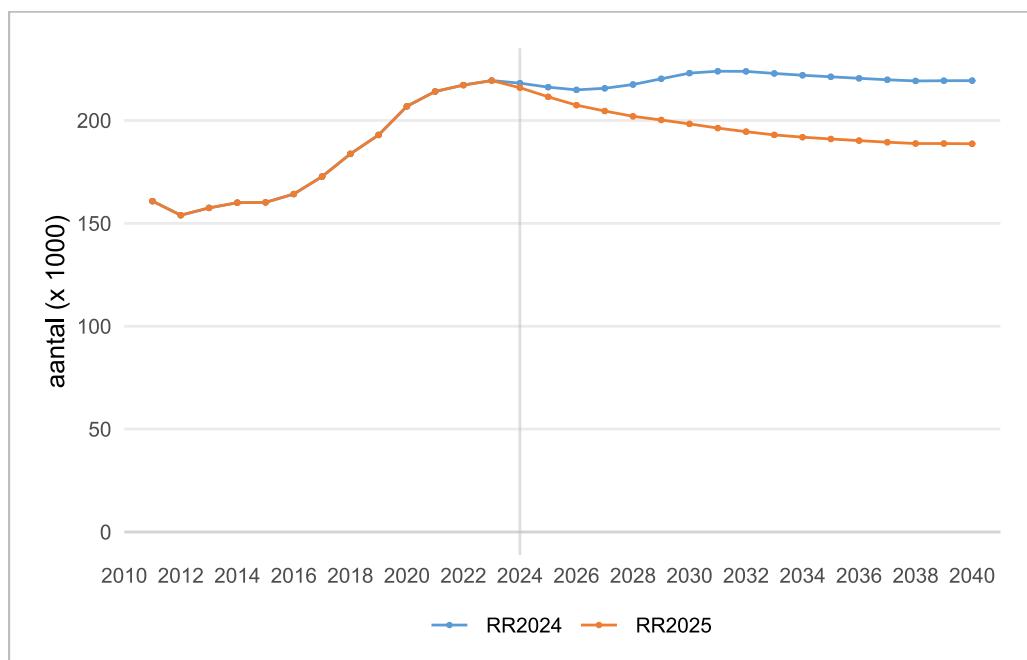
In 2024 zijn 215.900 wo-bachelorstudenten geteld, 3.400 minder studenten dan in 2023. Daarmee is het aantal wo-bachelorstudenten voor het eerst sinds 2012 gedaald. De daling zal de komende jaren voortzetten: tussen 2024 en 2034 wordt een afname verwacht van

⁹<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2022/12/22/bijlage-1-afschrift-van-brief-aan-instellingen-voor-hoger-onderwijs-over-stopzetting-wervingsactiviteiten-internationale-studenten>

ongeveer 24.000 (-11,1%) tot 191.900 in 2034. Ter vergelijking: in de periode van 2013 tot 2023 nam de omvang van het wo nog sterk toe, met 61.900 (39,3%) studenten. Zie Figuur 4.74 en Tabel 4.32.

De telling van het aantal wo-bachelorstudenten in 2024 is 2.200 (-1,0%) minder dan in RR2024. Hier zijn twee verklaringen voor:

1. De instroom van internationale studenten was -1100 (-5,5%) lager dan verwacht.
2. De gediplomeerde uitstroom van Nederlandse studenten was hoger dan verwacht. Dat resulteerde in een hogere totale uitstroom van Nederlandse studenten. De uitstroom was 1.200 (2,5%) hoger dan verwacht.

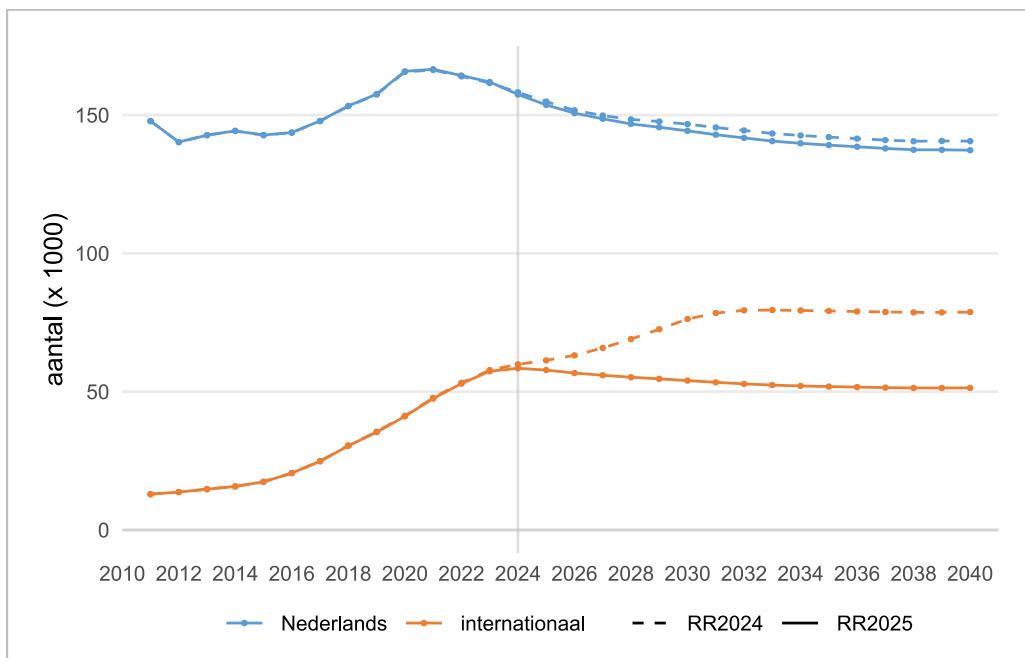

Figuur 4.74: Aantal studenten in wo-bachelor

Tabel 4.32: Aantal studenten in wo-bachelor (x 1.000)

	telling	raming							
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	219,4	218,1	216,2	214,9	215,6	217,5	220,2	223,0	223,9
RR2025	219,4	215,9	211,5	207,4	204,6	202,0	200,2	198,3	196,3
verschil	0,0	-2,2	-4,7	-7,4	-11,0	-15,4	-20,0	-24,7	-27,6

Op langere termijn is het verschil tussen deze raming en RR2024 groter. Zo is voor 2031 het aantal wo-studenten met 27.600 (-12,3%) naar beneden bijgesteld. Om deze bijstelling te verklaren bekijken we de raming voor internationale en Nederlandse wo-studenten apart (zie Figuur 4.75).

Figuur 4.75: Aantal studenten in wo-bachelor

De bijstelling is het grootst bij de raming voor internationale studenten. Voor 2031 is de raming van internationale wo-bachelorstudenten namelijk met 25.000 (-31,9%) naar beneden bijgesteld. Een deel van de bijstelling wordt verklaard doordat de instroom van internationale studenten dit jaar lager was. Dat heeft tot gevolg dat er voor toekomstige jaren ook van een lagere instroom wordt uitgegaan.

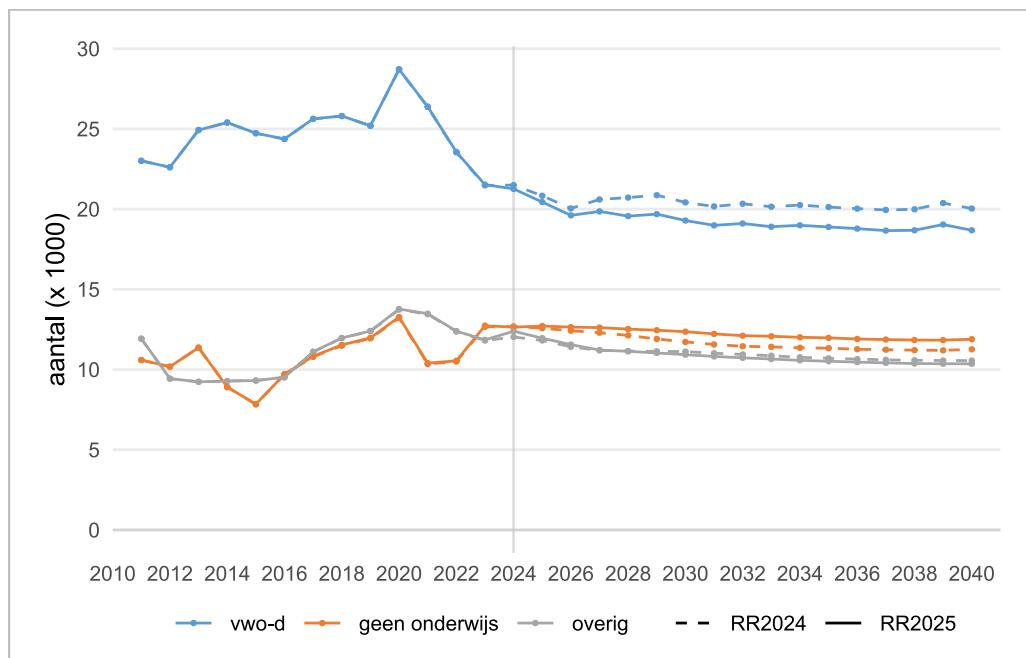
Het grootste deel van de bijstelling wordt echter veroorzaakt door de methodewijziging. In tegenstelling tot RR2024 wordt er namelijk niet meer uitgegaan van een stijgende instroom aan internationale studenten.

Ook de raming voor Nederlandse wo-bachelorstudenten is naar beneden bijgesteld: voor het jaar 2031 gaat het om een bijstelling naar beneden van 2.600 (-1,8%) studenten. De verklaring hiervoor is tweeledig.

Het eerste deel van de verklaring heeft te maken met de instroom van Nederlandse studenten. De raming van de Nederlandse instroom in de wo-bachelor is namelijk naar beneden bijgesteld. Dat komt doordat de omvang van het vwo in RR2025 naar beneden is bijgesteld (zie Paragraaf 4.2) en het aandeel vwo-gediplomeerden dat direct doorstroomt kleiner was dan verwacht. Hierdoor zal de verwachte instroom vanuit het vwo lager zijn dan in RR2024 (zie Figuur 4.76).

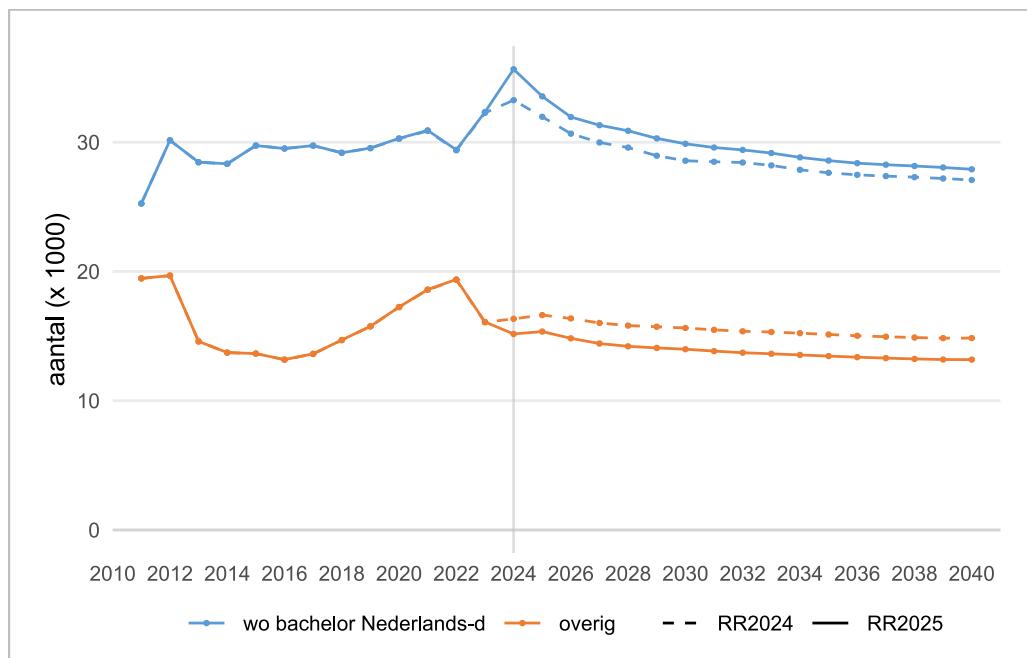
Tegelijkertijd is de raming van de instroom van buiten het onderwijs omhoog bijgesteld. Dit komt mogelijk doordat meer vwo-gediplomeerden een tussenjaar nemen.¹⁰ Uit een cohortanalyse blijkt dat het aandeel vwo-gediplomeerden dat direct gaat studeren op het wo daalt en het aandeel dat na een tussenjaar gaat studeren toeneemt (zie Paragraaf 6.1). Zo ging van de leerlingen die in 2023 hun vwo-diploma haalden 65,7% direct studeren op het wo en 15,1% na een tussenjaar. Van de leerlingen die in 2022 hun vwo-diploma haalden ging 66,7% direct studeren en 14,4% na een tussenjaar.

¹⁰Mogelijk zijn een aantal van de tussenjaarnemers bezig met een dienjaar bij defensie (https://www.tweede kamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2024Z09603&did=2024D22686).

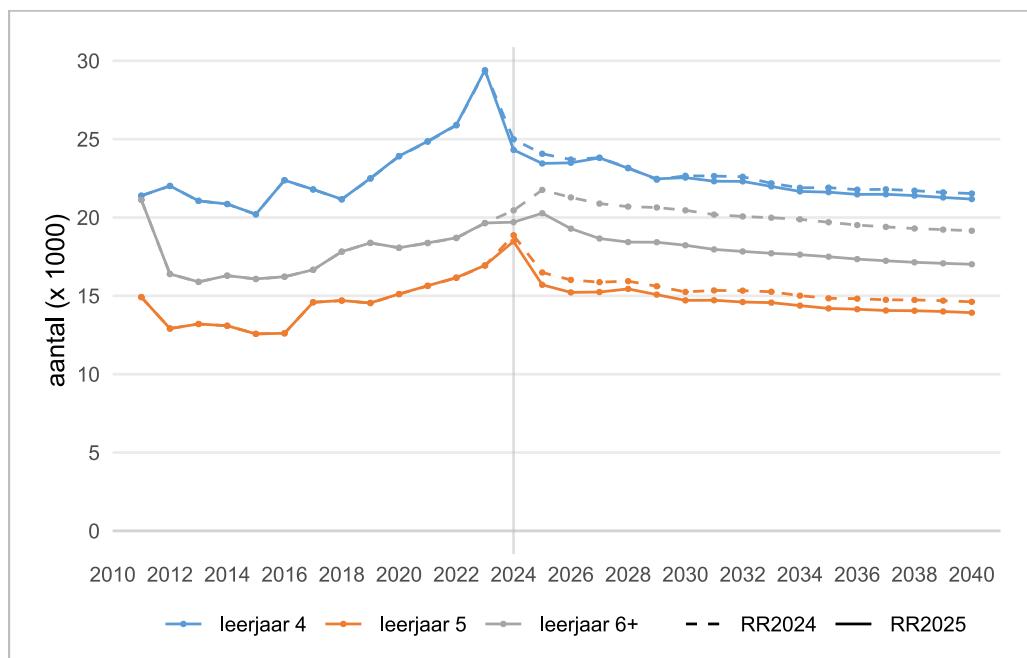
Figuur 4.76: Instroom van Nederlandse studenten in de wo-bachelor.

De tweede reden voor de negatieve bijstelling van de raming van Nederlandse wo-bachelorstudenten heeft te maken met de uitstroom (zie Figuur 4.77). De totale uitstroom uit de wo-bachelor was in 2024 hoger dan verwacht, doordat meer studenten hun diploma haalden dan verwacht. De verwachting was dat in 2024 20,6% van de studenten hun diploma haalden, maar in werkelijkheid haalde 22,0% van de studenten hun bachelordiploma. Tegelijkertijd was de ongediplomeerde uitstroom lager dan verwacht, maar niet zodanig dat het de hogere gediplomeerde uitstroom compenseert. Zo stroomde in 2024 9,4% van de studenten uit de wo-bachelor zonder diploma, terwijl de verwachting was dat 10,1% ongediplomeerd zouden uitstromen.

Figuur 4.77: Uitstroom van Nederlandse studenten uit de wo-bachelor

De hogere gediplomeerde uitstroom heeft vooral effect op de aantal studenten in hogere leerjaren. Vooral in leerjaren 5 en hoger is de kans dat een student een diploma haalt hoger dan in RR2024. Daardoor is de bijstelling naar beneden van het aantal Nederlandse wo-bachelorstudenten het grootst bij hogere leerjaren. In 2031 worden nu 2.200 (-11,0%) minder Nederlandse wo-bachelorstudenten verwacht in leerjaar 6 of hoger dan in RR2024. Zie Tabel 4.33 en Figuur 4.78.

Figuur 4.78: Aantal Nederlandse studenten in de wo-bachelor per leerjaar

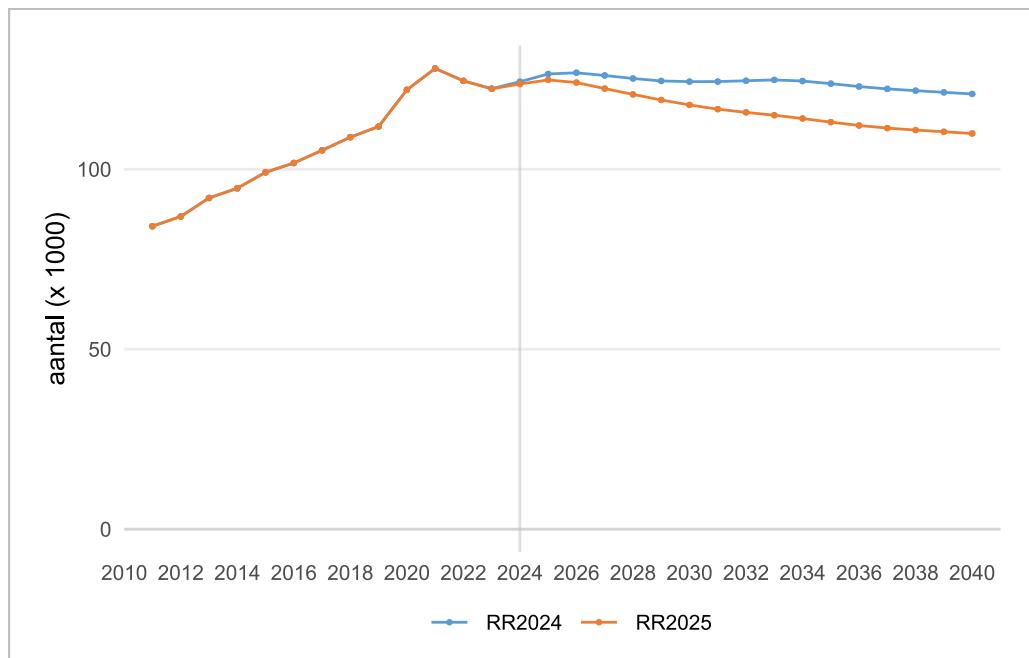
Tabel 4.33: Aandeel van studenten dat uit de wo-bachelor stroomt (gediplomeerd of ongediplomeerd) per verblijfsjaar

jaar	1	2	3	4	5	6+
gediplomeerde uitstroomkans						
RR2025	0,0%	0,0%	28,8%	46,2%	39,2%	29,5%
RR2024	0,0%	0,0%	26,5%	45,1%	36,0%	26,1%
ongediplomeerde uitstroomkans						
RR2025	8,9%	4,7%	3,5%	5,4%	19,9%	24,5%
RR2024	10,1%	5,3%	3,5%	5,4%	21,5%	26,0%

4.6.3 Aantal wo-masterstudenten zal dalen

Het aantal wo-masterstudenten is afgelopen jaar gestegen en stijgt naar verwachting komend jaar ook. Vanaf 2025 is de verwachting dat het aantal masterstudenten afneemt.

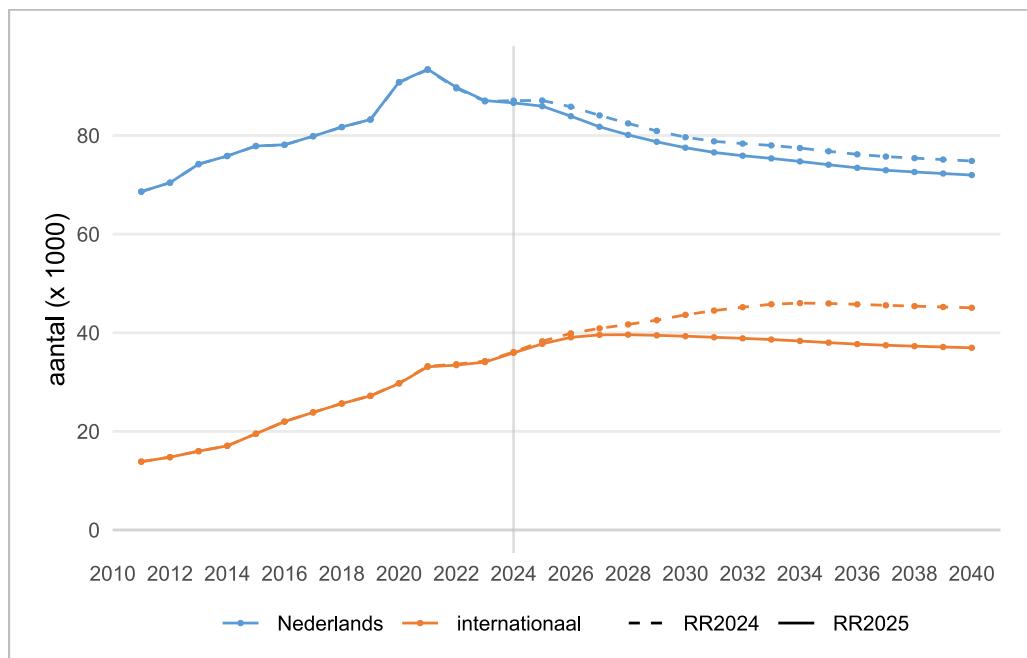
In 2024 zijn 123.700 studenten geteld, 600 (-0,5%) minder dan verwacht. De bijstelling ten opzichte van RR2024 is groter op langere termijn. In 2031 worden 116.700 studenten geraamd, 7.700 (-6,2%) minder dan in RR2024. Om de bijstelling te verklaren bekijken we de raming voor het aantal internationale studenten en het aantal Nederlandse studenten apart (zie Figuur 4.80).

Figuur 4.79: Aantal studenten in wo-master

Tabel 4.34: Aantal studenten in wo-master (x 1.000)

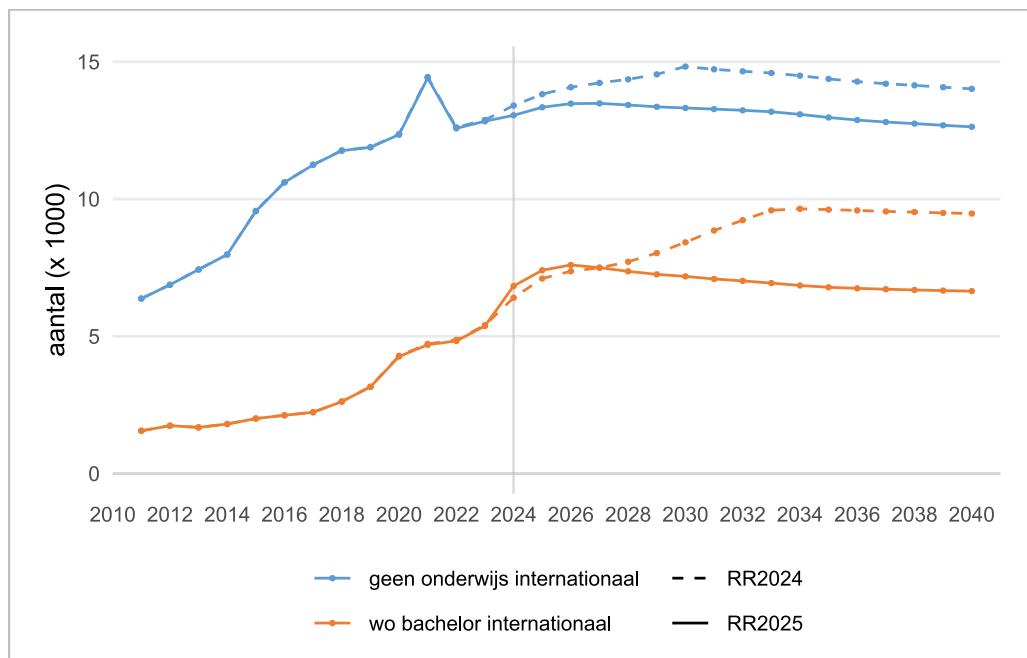
	telling	raming								
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
RR2024	122,4	124,3	126,5	126,8	126,1	125,2	124,5	124,3	124,4	
RR2025	122,3	123,7	124,8	124,1	122,4	120,8	119,2	117,9	116,7	
verschil	-0,1	-0,6	-1,7	-2,7	-3,6	-4,4	-5,3	-6,5	-7,7	

Figuur 4.80: Aantal studenten in wo-master per nationaliteit

De raming van internationale studenten is voor het jaar 2031 met 5.400 (-12,2%) naar beneden bijgesteld. De bijstelling wordt voornamelijk veroorzaakt door de methodewijziging. Hierdoor wordt niet meer uitgegaan van een stijgende instroom van internationale studenten in het wo. Zie Paragraaf 4.6.1 en Paragraaf 5.1.3 voor verdere toelichting.

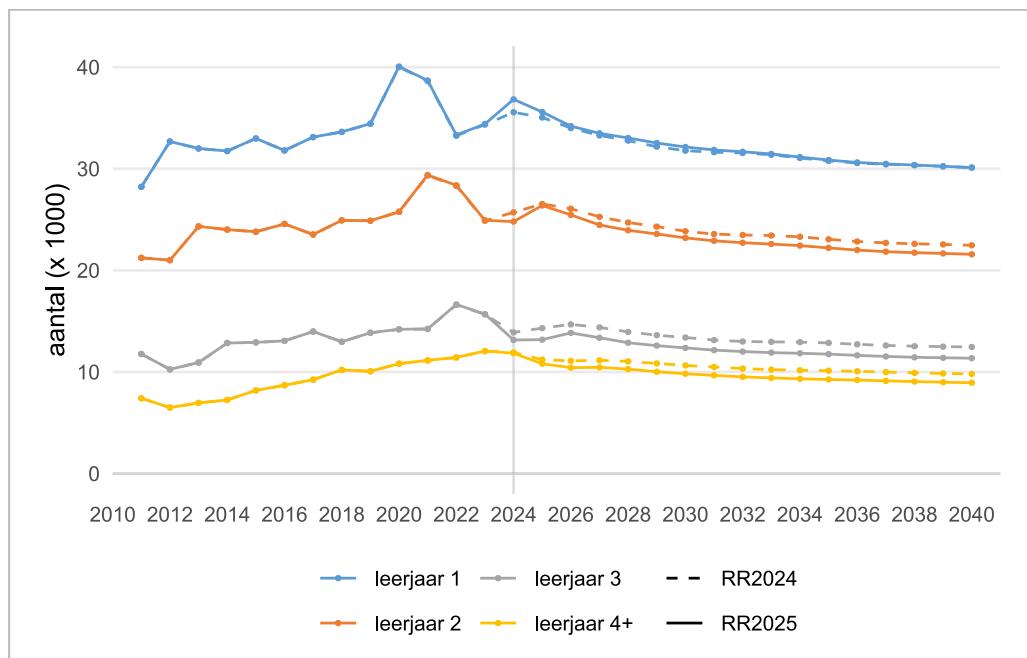
De verwachting was dat de totale internationale instroom iets zou stijgen ten opzichte van vorig jaar en dat is uitgekomen. Wel was de internationale instroom van buiten het onderwijs iets lager dan verwacht en de internationale doorstroom vanuit de wo-bachelor iets hoger dan verwacht. Zie ook Figuur 4.81.

Figuur 4.81: Internationale instroom in de wo-master naar herkomst

De raming voor het aantal Nederlandse studenten in de wo-master in 2031 heeft een bijstelling naar beneden van 2.200 (-2,9%). Dat komt hoofdzakelijk doordat meer masterstudenten hun diploma haalden dan werd verwacht. De verwachting was dat in 2024 44,4% van de Nederlandse masterstudenten een diploma zou halen, maar in werkelijkheid was dat 46,1%. In Figuur 4.82 is te zien dat de bijstelling hierdoor het grootst is bij leerjaar 3.

Ook is te zien dat het aantal Nederlandse wo-masterstudenten in leerjaar 1 in 2024 iets hoger was dan verwacht. Dat komt doordat meer studenten een bachelordiploma haalden dan verwacht, waardoor dus ook extra studenten doorstroomden naar de master.

Figuur 4.82: Aantal Nederlandse wo-masterstudenten per leerjaar

5 Verantwoording

5.1 Methoden

De referentieraming wordt uitgevoerd met een leeftijdsafhankelijk doorstroommodel. Hiermee worden stromen van personen in, door, uit en buiten het onderwijs geraamd, om tot verwachte, toekomstige aantal leerlingen en studenten te komen. In deze paragraaf gaan we in op de methodiek.

5.1.1

Doorstroommodel op basis van de onderwijsmatrix

Uitgangspunt voor de referentieraming is de onderwijsmatrix. Die vermeldt de aantalen personen die in-, door-, en uitstromen. Hieruit worden ook overgangskansen afgeleid. De aantalen en kansen worden gebruikt om de stromen in de toekomst te schatten. In de gebruikte onderwijsmatrices zitten aantalen personen, uitgesplitst naar:

- herkomst: onderwijscode in jaar t-1 (of van buiten het onderwijs);
- bestemming: onderwijscode in jaar t (of naar buiten het onderwijs);
- leeftijd;
- jaar t van de onderwijsmatrix.

Deze onderwijsmatrices worden aangevuld met personen buiten het onderwijs, uitgesplitst naar leeftijd, zodat de hele Nederlandse bevolking in elke onderwijsmatrix vertegenwoordigd is.

Een voorstelling van een deel van de matrix wordt hieronder weergegeven. Het is een schematisch voorbeeld van de matrix voor 18-jarigen in een gegeven jaar. De aantalen zijn fictief. De onderwijsmatrix bevat in werkelijkheid meer onderwijssoorten op een dieper detailniveau. ‘Geen onderwijs’ is ook een mogelijke herkomst en bestemming.

De matrix is opgesteld voor alle jaren en leeftijden. De overgangen naar vervolgonderwijs vinden uiteraard op verschillende leeftijden plaats. De leeftijd van 18 jaar is slechts ter illustratie.

Tabel 5.1: Fictief voorbeeld van een onderwijsmatrix voor 18-jarigen (aantal)

herkomst	bestemming						totaal
	havo	vwo	mbo	hbo	wo	geen onderwijs	
vmbo-diploma	5		85			10	100
havodiploma		10	10	150		30	200
vwo-diploma				20	150	30	200
totaal	5	10	95	170	150	70	500

In de matrix zien we bijvoorbeeld dat er 10 leerlingen met een havodiploma naar het mbo gaan, van de in totaal 200 18-jarigen met een havodiploma. Ook zien we dat er in totaal 95 18-jarigen naar het mbo gaan.

Voor de referentieraming worden dergelijke aantalen omgezet in overgangskansen, door de aantalen te delen op de totale herkomst. In het voorbeeld ontstaat dan het volgende.

Tabel 5.2: Voorbeeld onderwijsmatrix (overgangskansen)

herkomst	bestemming						totaal
	havo	vwo	mbo	hbo	wo	geen onderwijs	
vmbo-diploma	5%		85%			10%	100%
havodiploma		5%	5%	75%		15%	100%
vwo-diploma				10%	75%	15%	100%

Deze overgangskansen voor 18-jarigen worden vervolgens gebruikt in de referentieraming. Voor elk ramingsjaar krijgen de 18-jarigen de overgangskansen die zijn gebaseerd op bestaande overgangskansen.

In het volgende ramingsjaar zijn de 18-jarigen van dit ramingsjaar 19 geworden en zijn ze terechtgekomen op het havo, vwo, mbo, hbo, wo of hebben ze het onderwijs verlaten. Ze zullen verdeeld worden aan de hand van de overgangskansen van 19-jarigen, die op dezelfde manier zijn afgeleid uit de onderwijsmatrix.

Zo kunnen stromen (met een herkomst en bestemming) en aantallen (met een herkomst of een bestemming) geraamd worden. Daarin ontbreekt echter een aantal details. Die worden in de volgende paragrafen toegelicht.

5.1.2

De raming groeit mee met de bevolking in Nederland

De raming houdt ook rekening met het aantal geboorten. Als iedereen ieder ramingsjaar een jaar ouder wordt in de raming, ontbreken bij het eerste ramingsjaar de 0-jarigen, bij het tweede ramingsjaar de 0- en 1-jarigen, etc. Daarom wordt ieder ramingsjaar het aantal geboorten uit de bevolkingsprognose van het CBS toegevoegd.

Daarnaast wordt gecorrigeerd voor sterfte, immigratie en emigratie. Het CBS presenteert daarvan ieder jaar een raming naar leeftijd. Deze ramingen vormen, met de geboorten, de in- en uitstroom naar leeftijd. De nettobevolkingsgroei (instroom min uitstroom) wordt opgeteld bij de herkomscategorie 'geen onderwijs' voor de leeftijden waarbij de instroom groter is dan de uitstroom.

De peildatum van de bevolkingsprognose van CBS wordt door interpolatie voor de referentieraming gewijzigd van 31 december t naar 1 oktober t. Hiermee sluit de peildatum van de bevolkingsprognose aan bij de peildatum van de onderwijsmatrix.

5.1.3

Methodewijziging met ingang van RR2025

In het doorstroommodel wordt een onderscheid gemaakt tussen strategische en niet-strategische overgangskansen. Strategische overgangskansen zijn de stroomkansen tussen onderwijssoorten waar beleidsveranderingen de meeste invloed op hebben.

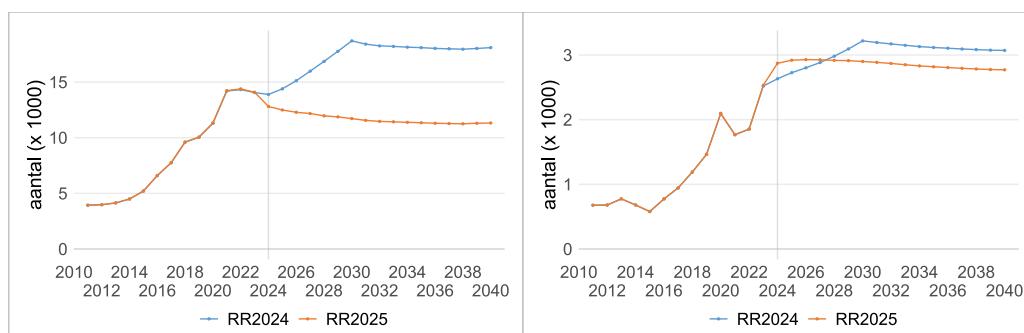
Tot en met RR2024 gingen we er bij strategische overgangskansen vanuit dat trendmatige ontwikkelingen hierin zich ook in de toekomst voortzetten. De overgangskansen uit het verleden werden als basis genomen en doorgetrokken naar de toekomst. Indien nodig werd van extrapolatie afgeweken.

Met ingang van RR2025 wordt afgestapt van het extrapoleren van strategische overgangskansen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat dit leidt tot minder nauwkeurige ramingen. Dit besluit is genomen met instemming van de BLS. Vanaf dit jaar worden de strategische overgangskansen bepaald door de laatste historische overgangskans die bekend is. Hier kan vanaf worden gestapt als er een gefundeerde argumentatie voor is. Ten opzichte van de RR2024 wordt de methode voor strategische overgangskansen gewijzigd van "extrapolatie, tenzij" in "geen extrapolatie, tenzij".

De mogelijkheid tot extrapoleren blijft behouden, maar wordt gezien als een sturing (ingreep in de standaardmethodologie). Een sturing wordt overwogen wanneer er overtuigende inhoudelijke argumenten zijn dat een raming met sturing nauwkeuriger zou zijn. Op basis van alleen een trend in historische stroomkansen wordt dus niet meer geëxtrapoleerd, tenzij er een inhoudelijke verklaring is voor de trend en de inhoudelijke verklaring ook standhoudt voor de toekomst.

Door de methodewijziging zijn de verschillen tussen RR2025 en RR2024 in specifieke gevallen toe te schrijven aan het afstappen van extrapolaties en niet zozeer aan het verschil in de bevolkingsontwikkeling of stroomkansen in het onderwijs. In het vervolg van deze paragraaf geven we hiervan twee voorbeelden.

In de onderstaande linker grafiek is de instroom van internationale studenten (EER) in een voltijd wo-bachelor te zien. Bij RR2024 is een sterke opwaartse trend in de raming te zien, die veroorzaakt is door het extrapoleren van de stroom. In RR2025 bleek dat de telling van 2024 aanzienlijk lager lag dan op basis van de stijging die in RR2024 werd verwacht. In RR2025 krimpt de stroom van internationale studenten vervolgens omdat niet meer geëxtrapoleerd wordt. In de rechter grafiek neemt de stroom van buiten het bekostigd onderwijs naar voltijd associate degree minder snel toe dan in RR2024, omdat de stroom niet meer wordt geëxtrapoleerd. Dit ondanks dat de telling van 2024 hoger is dan vorig jaar is geraamde.

Figuur 5.1: Stroom van geen onderwijs naar vt-wo bachelor internationaal EER

Figuur 5.2: Stroom van geen onderwijs naar vt-hbo associate degree

Tot en met RR2024 werden strategische overgangskansen standaard geëxtrapoleerd. Om te zien welke overgangskansen dit waren verwijzen we de lezer naar Referentieramingen OCW 2024¹. De strategische stromen die dit jaar zijn uitgezet staan in de bijlage. In RR2025 zijn er geen actieve strategische stromen.

5.1.4 Rekening houden met sturingen

Toekomstige stromen worden berekend door een compromis te vinden tussen data en sturingen. Met *data* bedoelen we hier de onderwijsmatrix (stromen in, door en uit het onderwijs) en de bevolkingsprognose (geboorten, sterfte, immigratie, emigratie). Met *sturingen* bedoelen we aanpassingen in het model die uit andere overwegingen volgen. Stel bijvoorbeeld dat het door beleidsveranderingen vrij zeker is dat bepaalde stromen toenemen. Dan is het mogelijk om het ramingsmodel te “dwingen” om deze stroom te verhogen.

Er zijn *absolute* en *relatieve* sturingen. Een absolute sturing is een aanpassing van het aantal leerlingen (zie Tabel 5.1). Als bijvoorbeeld bekend is dat niet meer dan 100 leerlingen in een bepaalde stroom kunnen voorkomen, dan is het mogelijk om die stroom af te kappen op dat aantal. Een relatieve sturing is een aanpassing van een stroomkans (zie Tabel 5.2). Als

¹ Referentieramingen OCW 2024

bijvoorbeeld aannemelijk is dat 90% van de leerlingen van een bepaalde bestemming naar een bepaalde herkomst doorstroomt, is het mogelijk om de stroomkans op 90% te zetten.

Een sturing heeft ook een gewicht, dat bepaalt hoe sterk een sturing meeveegt. Als het gewicht van een sturing op een bepaalde stroom nul is, dan wordt die stroom volledig berekend op basis van de onderwijsmatrix en bevolkingsprognose. Als het gewicht van een sturing op een bepaalde stroom oneindig is, dan wordt de stroom volledig door de sturing bepaald. Voor alle gewichten tussen nul en oneindig moet het ramingsmodel een compromis vinden tussen data en sturing.

Voor de sturingen die vanuit de extrapolaties ontstaan (zie Paragraaf 5.1.3) worden automatisch gewichten bepaald. De waarde van een gewicht is afhankelijk van hoe goed de rechte lijn door de laatste 12 tellingen gaat, gemeten met de zogenaamde R^2 . Als de lijn een goede benadering vormt, zal de sturing met een hoog gewicht worden opgelegd. Als de lijn een slechte benadering vormt, zal het gewicht laag zijn. De geëxtrapoleerde stroomkansen hebben dus invloed op de stroomkansen in het ramingsmodel, afhankelijk van hoe duidelijk de trend in het verleden was.

Voor de andere sturingen, zoals de correctie voor de invloed van werkloosheid op het mbo (zie Paragraaf 5.1.6), wordt het gewicht ‘oneindig’ gehanteerd. Dat betekent dat aan deze sturing helemaal voldaan moet worden.

5.1.5

Sturingen hebben gevolgen voor andere stromen

Als een sturing op een bepaalde stroom wordt toegepast, dan heeft dat vaak ook gevolgen voor andere stromen. Stel dat we met de extrapolatie bepalen dat de overgangskans van een havodiploma naar het hbo (zie het voorbeeld in Tabel 5.2 in Paragraaf 5.1.1, waarin de stroom van diplomering havo naar hbo 75% was) het volgende verloop moet gaan kennen:

	jaar 1	jaar 2	jaar 3 en verder
van havodiploma naar voltijd-hbo-bachelor	76%	77%	78%

In de laatste onderwijsmatrix was de gerealiseerde stroomkans van havodiploma naar voltijd-hbo-bachelor 75%, terwijl de stroomkansen van havodiploma naar andere bestemmingen tot 25% optellen. Bij elkaar was dit dus $75\% + 25\% = 100\%$. Vanaf ramingsjaar 1 wordt de stroomkans van havodiploma naar voltijd-hbo-bachelor opgehoogd, waardoor de stroomkansen niet meer tot 100% optellen. In jaar 1 zouden we hierdoor $76\% + 25\% = 101\%$ van de herkomst havodiploma verdelen. Daarbij ontstaan in de raming dus extra personen, wat niet de bedoeling is.

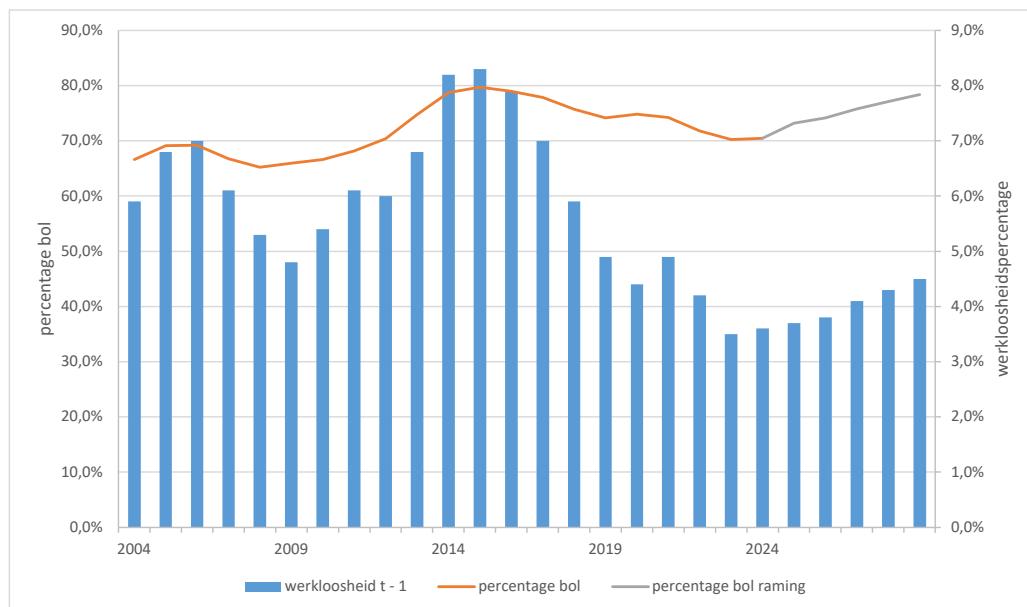
We passen daarom alle andere stromen licht aan, zodat uiteindelijk weer 100% van de gediplomeerden havo een bestemming krijgt. Dit gebeurt geautomatiseerd², waarbij ook andere sturingen en voorwaarden in acht worden genomen. Het rekenmodel probeert daarbij een zo goed mogelijke oplossing te vinden, waarbij zo min mogelijk aanpassingen nodig zijn in de overgangskansen.

5.1.6

Correctie voor invloed werkloosheid op mbo

Het aandeel bolstudenten binnen het mbo wordt gecorrigeerd op basis van de verwachte werkloosheid. Er is namelijk al 25 jaar een duidelijke correlatie tussen werkloosheid en (met 1 jaar vertraging) het aandeel voltijdbol binnen het mbo (zie Figuur 5.3).

²Het rekenmodel is speciaal voor de referentieraming ontwikkeld.

Figuur 5.3: Percentages bol en werkloosheid

Als de werkloosheid laag is, wordt een jaar later de bbl populairder, en de bol minder populair. Dit komt mede doordat er in een hoogconjunctuur meer beroepspraktijkvormingsplaatsen (bpv's) voor bbl-studenten zijn.

In Figuur 5.3 zien we ook dat het percentage bolstudenten door de jaren iets gestegen is, en de werkloosheid niet (of minder). De trend lijkt daarom los te staan van de directe effecten van de werkloosheid.

Vanwege de samenhang tussen het werkloosheidspercentage en het percentage bol, plus de gemiddelde groei van het percentage bol in de afgelopen jaren, wordt de verhouding tussen bol en bbl aangepast aan de geraamde werkloosheid. Sinds RR2009 wordt het volgende model toegepast om het aandeel bol in het mbo te berekenen:

$$v = a + b \cdot t + c \cdot w(t-1)$$

met:

- v = procentueel aandeel bol in de onderwijsdeelname in het mbo;
- t = jaartal;
- $w(t-1)$ = werkloosheidspercentage in het vorige jaar volgens de *Macro Economische Verkenning* (MEV) van het CPB.

De parameters worden geschat met OLS. De geschatte parameterwaarden staan in Paragraaf 5.2.4.

5.1.7

Informatie op elk niveau

In deze publicatie worden de meeste uitspraken over aantalen en stromen op hoog niveau gedaan: met een verdeling van onderwijs type per sector. Basisonderwijs is bijvoorbeeld de som van groep 1 tot en met groep 8. Gedetailleerdere resultaten zijn te vinden in de tabellen bij dit rapport.

De resultaten kunnen ook worden uitgesplitst naar andere dimensies, als ze in de onderwijsmatrix aanwezig zijn. De raming wordt gebruikt door verschillende afnemers, met eigen wensen. Om

zo goed mogelijk aan hun vraag te voldoen, worden de cellen in de matrix geaggregeerd naar het gewenste niveau.

5.1.8

Caribisch Nederland

De raming voor Caribisch Nederland wordt anders opgesteld dan die voor Europees Nederland, vanwege beperkte data. Zo ontbreekt een leeftijdsafhankelijk doorstroommodel dat inzicht geeft in instroom, doorstroom en uitstroom binnen het onderwijs. Hierdoor kunnen geen overgangskansen worden afgeleid.

Voor de raming van Caribisch Nederland hanteren we de aannname dat de onderwijsdeelname meegroeit met de bevolkingsontwikkeling en dat de historische verhouding behouden blijft. Naast historische leerling- en studentenaantallen is de bevolkingsontwikkeling de enige beschikbare variabele.

Per onderwijssector (primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs) en per eiland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) is gekeken naar de relevante leeftijdscategorieën in de bevolkingsprognose. Die zijn gekoppeld aan historische leerlingenaantallen, waarna de relatie tussen beide is geschat via lineaire regressie waarbij de intercept (constante) op nul is gezet. Dit is gebaseerd op de aanname dat bij een bevolking van nul er ook geen onderwijsdeelname is.

De resulterende coëfficiënt, die de verhouding tussen onderwijsdeelname en de bijbehorende bevolkingsgroep weergeeft, wordt toegepast op de toekomstige bevolkingsprognose. De historische relatie is gebaseerd op de afgelopen vijf jaar (2020-2024).

De gebruikte inputbestanden zijn:

- De bevolkingsprognose van het CBS voor Caribisch Nederland, peildatum 1 januari 2024.
- De onderwijsdeelname per sector op de eilanden, met peidata: 1 oktober 2020, 1 oktober 2021, 1 oktober 2022, 1 oktober 2023 en 1 oktober 2024.

5.2

Nieuwe brongetallen

5.2.1

Bevolkingsprognose: minder geboorten, meer migratie

De bevolking van Nederland blijft de komende jaren groeien, maar minder snel dan in de afgelopen jaren. Naar verwachting telt Nederland in de loop van 2037 zo'n 19 miljoen inwoners, en wordt in 2058 de 20 miljoen bereikt. De bevolking groeit vooral door migratie, en doordat mensen gemiddeld steeds langer leven. Tegen 2040 is een kwart van de bevolking 65 jaar of ouder. Dat meldt het CBS in de *Kernprognose 2024-2070*.

Voor de relevante leeftijdsgroepen voor het onderwijs verwacht het CBS een afname. Binnen de leeftijdsgrond 4 tot en met 11 zijn er 1.436.700 kinderen in 2024. In 2031 zijn dat er 1.404.200. De sterkste daling is te zien in de leeftijdsgrond 12 tot en met 16 jaar. In 2024 zijn er 973.200 kinderen binnen die leeftijdsgrond en in 2031 zijn dat er 925.200. Een afname is ook te zien in de leeftijdsgrond 17 tot en met 25. In 2024 zijn er 2.048.500 mensen tussen de 17 en 25 jaar en in 2031 zijn dit er 1.965.100.

Tabel 5.4: Aantal inwoners in Nederland per leeftijdscategorie (x1.000)

leeftijd	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
totaal 4-11	1436,7	1445,2	1436,4	1427,5	1417,5	1410,0	1405,8	1404,2
totaal 12-16	973,2	963,5	957,1	946,5	940,8	935,1	931,8	925,2
totaal 17-25	2048,5	2047,7	2037,8	2028,7	2012,7	1993,6	1974,9	1965,1
totaal 4-25	4458,4	4456,4	4431,3	4402,6	4370,9	4338,8	4312,5	4294,5

5.2.1.1

Minimale veranderingen aantal jonge mensen in 2024 ten opzichte van vorig jaar

In 2024 zijn er kleine bijstellingen in de relevante leeftijdsgroepen voor het onderwijs. (zie Tabel 5.5). In de leeftijdsgroep 4- tot en met 11-jarig wijkt de prognose tot 2028 licht naar boven af. In de jaren die daarop volgen, worden minder 4- tot 11-jarigen verwacht. De 12- tot en met 16-jarigen worden voor de komende jaren licht naar boven bijgesteld, met een verschil van 3.100 kinderen. De bijstellingen zijn de komende jaren het grootst bij de 17- tot en met 25-jarigen. Waarbij de prognose afwijkt met 11.100 mensen, ten opzichte van de vorige bevolkingsprognose.

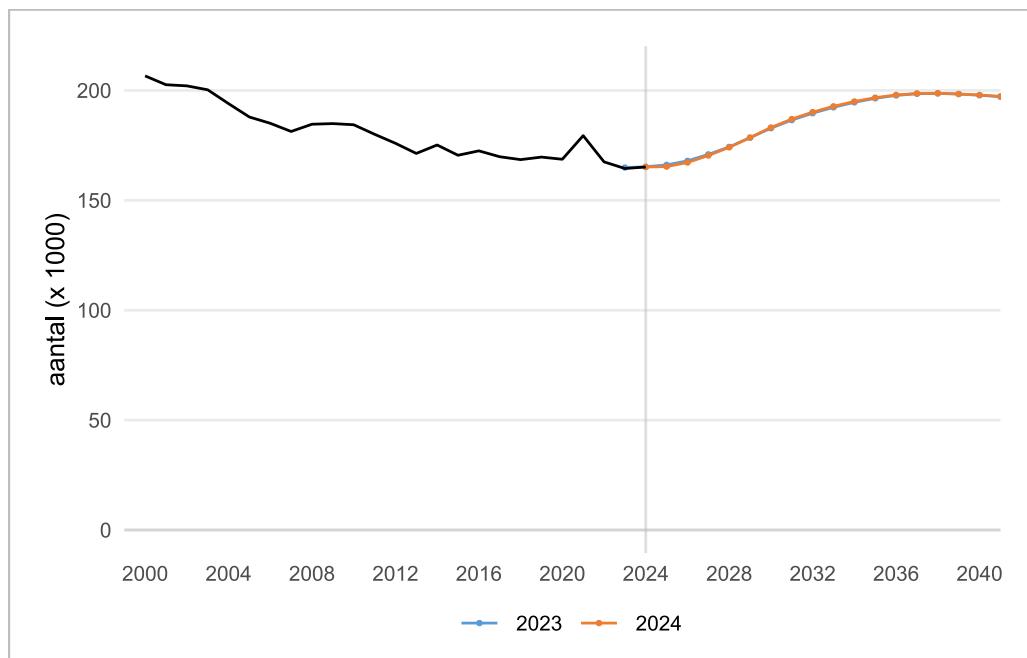
Tabel 5.5: Bijstellingen sinds vorige bevolkingsprognose (inwoners x1.000)

leeftijd	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
totaal 4-11	1,1	1,2	1,8	0,9	0,5	-0,6	-1,7	-2,6
totaal 12-16	0,8	1,4	2,0	2,8	3,3	3,5	3,3	3,1
totaal 17-25	-1,3	1,2	4,6	8,5	11,8	13,6	12,9	11,1
totaal 4-25	0,7	3,8	8,4	12,1	15,6	16,5	14,5	11,6

5.2.1.2

Kleine verwachte stijging van het aantal geboorten in 2024

In 2024 zijn er 165.200 kinderen geboren in Nederland, 133 minder dan het CBS verwachtte. Er zijn in 2024 680 kinderen meer geboren dan in 2023. Ten opzichte van de vorige bevolkingsprognose van het CBS worden net iets minder geboorten verwacht tot 2029. Voor de jaren daarna is de verwachting wat hoger, oplopend tot een verschil van bijna 500 in 2032. Na een daling van het geboortecijfer in de afgelopen jaren, zal het geboortecijfer de komende jaren toenemen. Dat is te zien in Figuur 5.4. De toename komt door een stijgend geboortecijfer onder vrouwen boven de 30, en doordat het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd stijgt.³

Figuur 5.4: Geboorten in Nederland

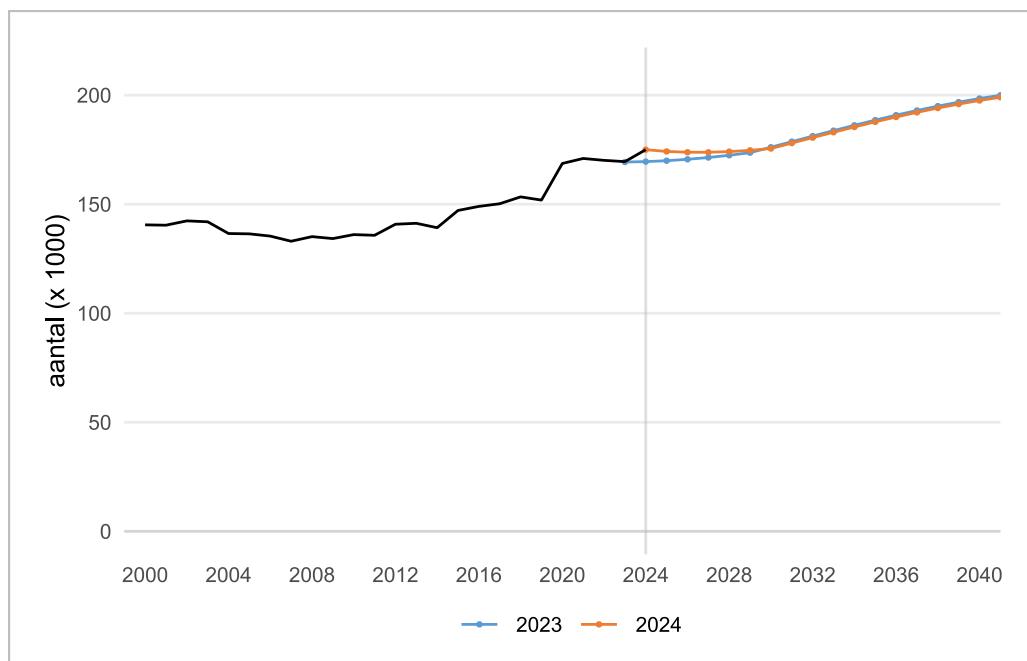
³<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/51/prognose-19-miljoenste-inwoner-verwacht-in-2037>

5.2.1.3

Kleine bijstelling van sterftecijfers in de prognose

In 2024 zijn 175.000 inwoners van Nederland overleden, meer dan de 169.500 die in de vorige prognose verwacht werden. Daarom is ook de prognose voor de komende jaren naar boven bijgesteld. Op lange termijn lijkt de nieuwe prognose op de vorige. Vanaf 2028 zijn de bijstellingen niet groter dan 1.000 overledenen.

De corona pandemie heeft in de afgelopen jaren geleid tot oversterfte. Deze trend is weer aan het afzwakken. De huidige prognose volgt de opwaartse trend die voor corona ook al zichtbaar was. Het sterftecijfer neemt jaarlijks toe door het toenemende aantal ouderen in Nederland.⁴ De prognose van sterftecijfers heeft over het algemeen een minimaal effect op de raming van het onderwijs.

Figuur 5.5: Sterfte in Nederland

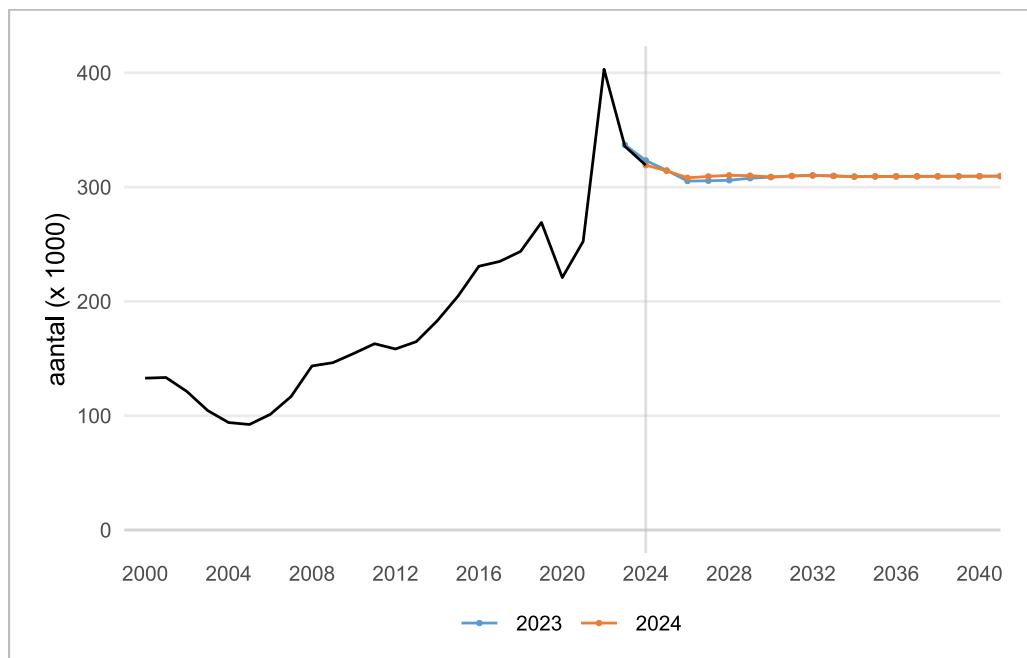
5.2.1.4

Minimale bijstelling in verwachte aantal immigranten

In 2024 kwamen 319.200 mensen naar Nederland, 3.900 minder dan in de vorige prognose werden verwacht. Op korte termijn wordt een verdere afname van het aantal immigranten verwacht naar 308.100 mensen in 2026. Op de lange termijn wordt verwacht dat jaarlijks circa 311.000 mensen naar Nederland komen. Grote gebeurtenissen, zoals het uitbreken van oorlogen of een natuurramp, hebben effect op het aantal immigranten.⁵ Bij het maken van een prognose over immigratie moet dus rekening gehouden worden met grote onzekerheden.

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/kernprognose-2024-2070-een-miljoen-inwoners-erbij-in-2037?onepage=true#c-2--Recente-ontwikkelingen-en-bijgestelde-veronderstellingen>

⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/kernprognose-2024-2070-een-miljoen-inwoners-erbij-in-2037?onepage=true#c-2--Recente-ontwikkelingen-en-bijgestelde-veronderstellingen>

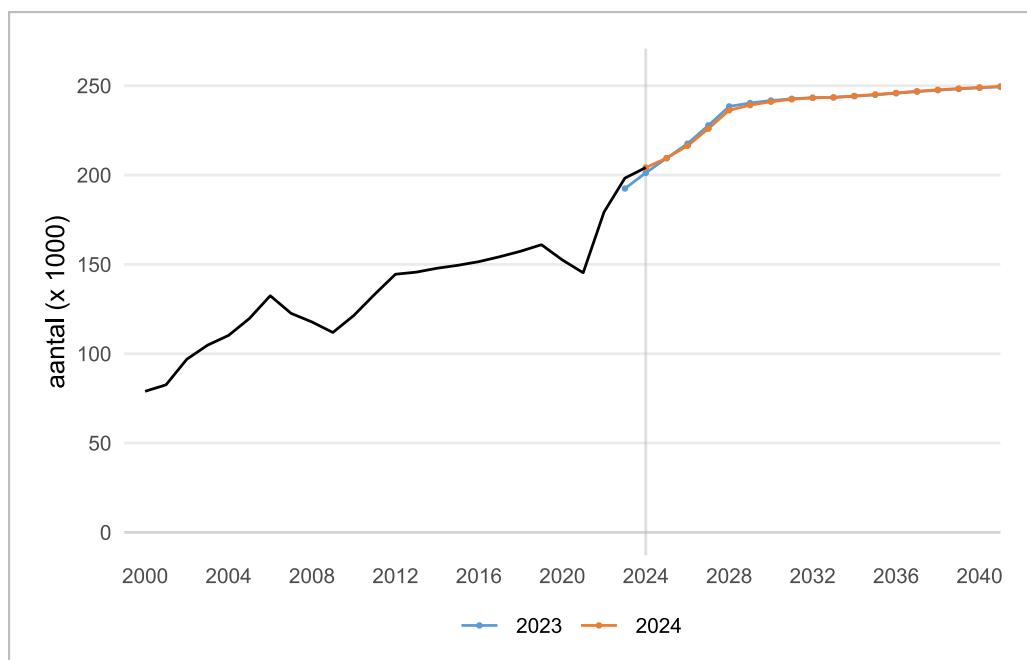

Figuur 5.6: Immigratie in Nederland

5.2.1.5

Emigratiecijfers worden minimaal bijgesteld

In 2024 emigreerden 204.200 mensen uit Nederland. Het aantal mensen dat uit Nederland verhuist, blijft oplopen tot 241.100 mensen in 2030 en blijft dan stabiel. De emigratie hangt samen met de immigratie. Mensen die immigreren emigreeren namelijk vaak weer. De verwachte groei van emigratie hangt dan ook samen met de hoge immigratiecijfers van 2022 en 2023.

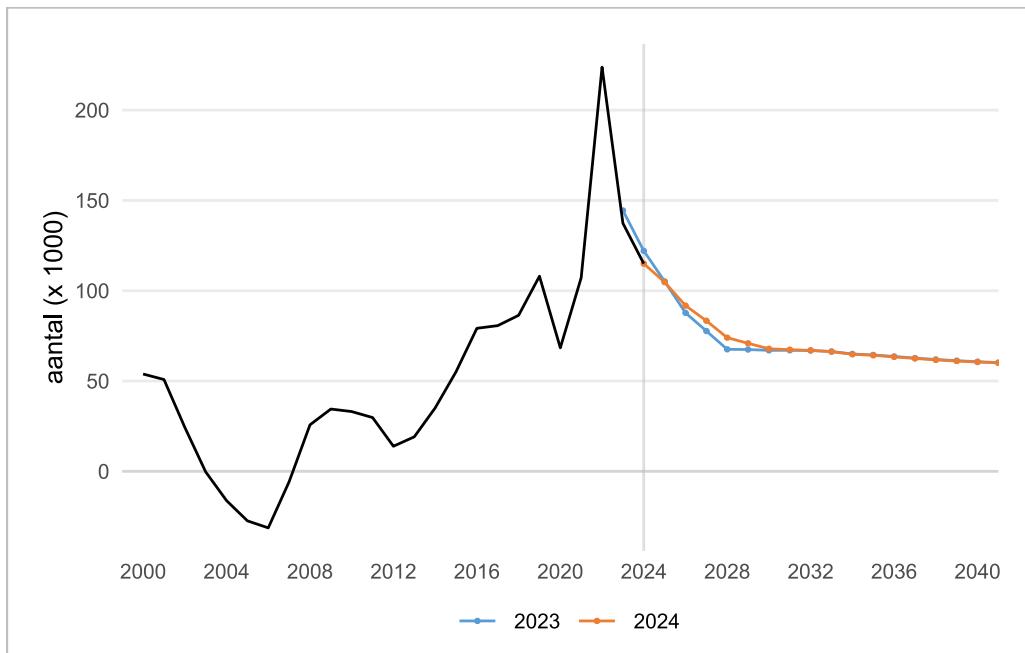

Figuur 5.7: Emigratie in Nederland

5.2.2

Ontwikkeling immigratiesaldo lijkt sterk op prognose.

In 2024 kwamen 115.000 meer mensen naar Nederland dan er vertrokken. Het migratiesaldo (immigratie min emigratie) in 2024 is 7.100 lager dan in 2023 werd verwacht. Het migratiesaldo piekte in 2022, door het uitbreken van oorlog in Oekraïne. Het migratiesaldo zal tot 2030 dalen naar 67.800. Daarna daalt het verder, maar in een lager tempo.

Figuur 5.8: Migratiesaldo in Nederland

5.2.3

Onderwijsmatrix

De onderwijsmatrix is, naast de bevolkingsprognose, de belangrijkste bron voor de referentieraming. De onderwijsmatrix is gedetailleerd en bevat gegevens op een lager niveau dan in de referentieraming gepubliceerd wordt. In de onderwijsmatrix zijn sinds Referentieraming 2024 geen aanpassingen in methodiek en structuur geweest.

In RR2025 zijn de volgende definitieve gegevens verwerkt:

- aantal leerlingen en studenten 2023-2024;
- aantal gediplomeerden 2022-2023;
- leerlingen- en studentenstromen tussen 2022-2023 en 2023-2024.

Verder zijn de volgende voorlopige gegevens verwerkt:

- aantal leerlingen en studenten 2024-2025;
- aantal gediplomeerden 2023-2024;
- leerlingen- en studentenstromen tussen 2023-2024 en 2024-2025.

In de onderwijsmatrix van het laatste jaar is de stroom van geen onderwijs naar basisonderwijs voor 4-jarigen opgehoogd. Reden daarvoor is een achterblijvende registratie van nieuwe 4-jarige basisschoolleerlingen in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD). Het verwachte aantal 4-jarige basisschoolleerlingen op 1 oktober 2024 is geschat door met pseudo-OLS de trend van de afgelopen 5 jaar van de fractie van het aantal 4-jarigen in het basisonderwijs ten opzichte van de bevolking voor de jaren 2019-2023 te extrapoleren naar 2024. Het aantal toegevoegde 4-jarige basisschoolleerlingen in schooljaar 2024-2025 is bijna honderd.

5.2.4

Werkloosheidsprognose

Voor de historische en de geraamde toekomstige werkloosheidsonwikkeling gebruiken we de middellaagtermijnverkenning (onderdeel van de Macro Economische Verkenning) van het CPB (zie gegevensbron in Paragraaf 6.6.4). Het geraamde toekomstige werkloosheidspercentage wordt gebruikt om de verwachte verhouding tussen bol en bbl te bepalen.

Sinds RR2009 wordt een model gebaseerd op de volgende formule toegepast om het aandeel bol in het mbo te berekenen:

$$v = a + b \cdot t + c \cdot w(t - 1)$$

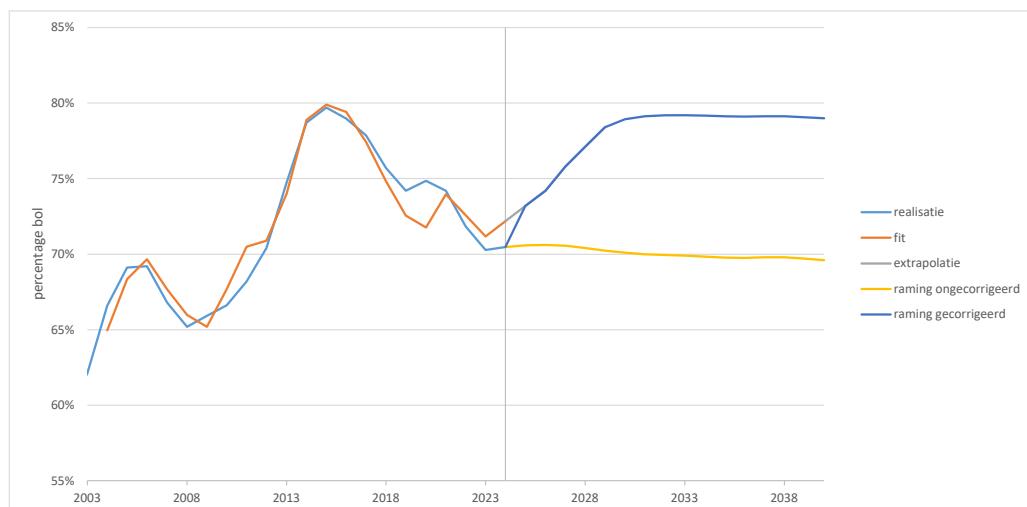
met:

- v = procentueel aandeel bol in de onderwijsdeelname in het mbo;
- t = jaartal;
- $w(t-1)$ = werkloosheidspercentage in het vorige jaar volgens de *Macro Economische Verkenning* (MEV) van CPB.

In RR2025 (met gerealiseerde aantallen tot en met 2024) zijn de volgende parameterwaarden geschat:

- a is geschat op -13,661. Deze geeft de hoogte van de lijn aan. Het is de intercept als $b = 0$ en $c = 0$.
- De geschatte waarde voor b is 0,007. Dit betekent dat sinds 2004 het aandeel bol gemiddeld met 0,7% per jaar toeneemt en deze trend naar verwachting doorzet.
- c is geschat op 2,989. Dit betekent dat er, bovenop de trend, een conjunctuureffect is: 1% meer werkloosheid leidt (met 1 jaar vertraging) tot 2,989% meer bol (ten opzichte van het hele mbo). Dus als er precies 500.000 mbo-studenten zijn, en de werkloosheid stijgt met 1%, dan gaan volgens dit model in het jaar daarop 2,989% van 500.000 = 14.945 studenten meer naar de bol, en minder naar de bbl.

In Figuur 5.9 zien we hoe het percentage bol in de referentieraming gecorrigeerd wordt, naar aanleiding van de geraamde werkloosheidspercentages in de komende jaren. De verticale as in de figuur begint niet zoals gebruikelijk op het nulpunt, om de ontwikkelingen duidelijk zichtbaar te maken. In Paragraaf 4.4.1 wordt toegelicht hoeveel studenten er door de correctie in de bol- en bbl-opleidingen geraamd worden.

Figuur 5.9: Percentage bol in correctiemodel en telling

5.3

Opbouw van de ramingen

De raming wordt opgebouwd in stappen. De raming van vorig jaar, RR2024, wordt eerst uitgekleed tot een ‘kale raming’. Vervolgens worden in stappen nieuwe gegevens toegevoegd. Het gaat om de volgende stappen:

- A) RR2024 wordt ontdaan van alle sturing, resulterend in RR2024 kaal.
- B) Het effect van het toevoegen van de nieuwe bevolkingsprognose (zie Paragraaf 5.2.1). Dit leidt tot RR2025 bevolkingsprognose.
- C) Het effect van het toevoegen van nieuwe onderwijsstroomgegevens. Dat leidt tot RR2025 kaal.
- D) Het effect van het toevoegen van geëxtrapoleerde trends in onderwijskeuzes (zie Paragraaf 5.1.3). Dat leidt tot extrapolaties in RR2025. Deze stap is gezet om de methodewijziging te analyseren (zie Paragraaf 5.1.3)
- E) Het effect van het toevoegen van mogelijke sturingen (zie Paragraaf 5.1.4), exclusief de werkloosheidscorrectie. In RR2025 zijn er geen sturingen toegepast.
- F) In deze laatste stap worden de extrapolaties uitgezet voor RR2025. Zie voor verdere uitleg Paragraaf 5.1.3.
- G) De laatste stap is het toevoegen van de werkloosheidscorrectie in het mbo (zie Paragraaf 5.1.6). Dit leidt tot RR2025.

Tabel 5.6: Bijstelling referentieraming in stappen per ramingsjaar (x 1.000)

bijstelling absoluut	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
A: RR2024 kaal	0,0	-0,5	-2,1	-5,0	-8,4	-12,1	-16,5	-20,9	-23,3
B: RR2024 bev prog	0,0	2,7	4,9	7,0	8,7	8,8	8,1	6,5	5,0
C: RR2025 kaal	-2,0	-4,5	-7,5	-8,8	-10,0	-10,2	-11,0	-11,9	-12,6
D: RR2025 extrapolaties	0,0	0,0	-0,8	-1,7	-2,6	-3,3	-4,0	-4,5	-4,7
E: RR2025 extrapolaties autofilter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
F: RR2025 kaal stap terug	0,0	0,0	0,8	1,7	2,5	3,3	4,0	4,5	4,7
G: RR2025	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	1,2
totaal	-2,0	-2,4	-4,7	-6,8	-9,7	-13,4	-19,5	-25,6	-29,6

Tabel 5.7: Opbouw van RR2025 voor 2025 in stappen

	RR2024	A	RR2024 kaal	B	RR2024 bev prog	C	RR2025 kaal	D	RR2025 extrapolaties	E	RR2025 extrapolaties autofilter	F	RR2025 kaal stap terug	G	RR2025	RR2025 -/- RR2024
bao	1357,5	0,1	1357,6	0,7	1358,3	-1,6	1356,8	0,0	1356,7	0,0	1356,7	0,0	1356,8	0,0	1356,8	-0,7
sbao	33,3	0,0	33,3	0,0	33,3	-0,4	32,9	0,0	32,9	0,0	32,9	0,0	32,9	0,0	32,9	-0,4
so-wec	35,8	-0,1	35,7	0,0	35,7	0,5	36,2	0,0	36,2	0,0	36,2	0,0	36,2	0,0	36,2	0,4
vso-wec	40,4	-0,1	40,3	0,0	40,4	-0,5	39,9	0,0	39,9	0,0	39,9	0,0	39,9	0,0	39,9	-0,5
totaal po	1466,9	0,0	1466,9	0,8	1467,7	-2,0	1465,7	0,0	1465,7	0,0	1465,7	0,0	1465,7	0,0	1465,7	-1,3
vo 1-2	353,9	-0,1	353,9	0,2	354,1	1,6	355,7	0,0	355,7	0,0	355,7	0,0	355,7	0,0	355,7	1,8
vmbo 3+	188,2	0,9	189,2	0,0	189,2	3,0	192,2	0,0	192,1	0,0	192,1	0,0	192,2	0,0	192,2	3,9
havo/vwo 3	93,7	-0,1	93,7	0,0	93,7	-0,9	92,7	0,0	92,8	0,0	92,8	0,0	92,7	0,0	92,7	-1,0
havo/vwo 4+	231,5	0,4	231,9	0,2	232,1	-7,1	225,0	0,1	225,0	0,0	225,0	-0,1	225,0	0,0	225,0	-6,5
pro	28,8	0,0	28,9	0,0	28,9	1,1	30,0	0,0	30,0	0,0	30,0	0,0	30,0	0,0	30,0	1,2
isk	25,1	0,1	25,2	1,0	26,2	-2,7	23,6	0,0	23,6	0,0	23,6	0,0	23,6	0,0	23,6	-1,6
totaal vo	921,3	1,3	922,7	1,5	924,2	-5,1	919,1	0,0	919,1	0,0	919,1	0,0	919,1	0,0	919,1	-2,2
vavo vo	5,6	1,1	6,8	0,0	6,8	-1,0	5,8	0,0	5,8	0,0	5,8	0,0	5,8	0,0	5,8	0,2
vavo roc	8,1	0,7	8,7	0,0	8,7	-1,0	7,7	0,0	7,7	0,0	7,7	0,0	7,7	0,0	7,7	-0,4
vavo isk	0,7	0,0	0,7	0,1	0,8	-0,2	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	-0,2
totaal ve	14,4	1,8	16,2	0,1	16,3	-2,2	14,0	0,0	14,0	0,0	14,1	0,0	14,0	0,0	14,0	-0,3
bol	349,6	-24,6	325,0	0,5	325,5	4,6	330,1	-0,4	329,8	0,0	329,8	0,4	330,1	12,2	342,4	-7,2
bbl	119,3	24,9	144,2	-0,1	144,2	-6,5	137,6	0,3	137,9	0,0	137,9	-0,3	137,6	-12,2	125,4	6,1
totaal mbo	468,9	0,3	469,3	0,4	469,7	-1,9	467,7	-0,1	467,7	0,0	467,7	0,1	467,7	0,0	467,7	-1,2
vt-hbo ass. degree	17,0	-0,7	16,4	0,0	16,3	1,5	17,8	0,2	18,1	0,0	18,1	-0,2	17,8	0,0	17,8	0,8
vt-hbo bachelor	350,5	-1,0	349,5	0,9	350,4	6,5	356,8	-1,2	355,6	0,0	355,6	1,2	356,8	0,0	356,8	6,4
vt-hbo master	7,3	-0,1	7,2	0,0	7,1	0,2	7,3	0,1	7,4	0,0	7,4	-0,1	7,3	0,0	7,3	0,1
dt-hbo ass. degree	9,9	-0,3	9,6	0,0	9,6	0,5	10,1	0,1	10,2	0,0	10,2	-0,1	10,1	0,0	10,1	0,2
dt-hbo bachelor	39,4	0,1	39,5	-0,1	39,4	-1,1	38,3	-0,1	38,2	0,0	38,2	0,1	38,3	0,0	38,3	-1,0
dt-hbo master	7,8	-0,1	7,7	0,0	7,7	0,3	8,0	0,0	8,1	0,0	8,1	0,0	8,0	0,0	8,0	0,3
totaal hbo	431,8	-2,0	429,8	0,8	430,6	7,9	438,5	-0,8	437,6	0,0	437,6	0,8	438,5	0,0	438,5	6,7
vt-wo bachelor	214,8	-3,3	211,6	1,6	213,1	-2,8	210,3	0,1	210,3	0,0	210,3	-0,1	210,3	0,0	210,3	-4,5
vt-wo master	123,6	-0,2	123,3	-0,2	123,1	-1,2	122,0	0,0	122,0	0,0	122,0	0,0	122,0	0,0	122,0	-1,6
dt-wo bachelor	1,4	0,0	1,4	0,0	1,4	-0,2	1,2	0,0	1,2	0,0	1,2	0,0	1,2	0,0	1,2	-0,2
dt-wo master	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0	2,9	0,0
totaal wo	342,7	-3,5	339,2	1,3	340,5	-4,2	336,3	0,1	336,4	0,0	336,4	-0,1	336,3	0,0	336,3	-6,4
totaal	3646,0	-2,1	3643,9	4,9	3648,8	-7,5	3641,3	-0,8	3640,6	0,0	3640,6	0,8	3641,3	0,0	3641,3	-4,7

5.4

5.4.1

Betrouwbaarheid van de referentieraming

Vergelijking Referentieraming 2024 met tellingen

Tabel 5.8: Vergelijking RR2024 en tellingen 2024 (x 1.000 personen)

	raming	telling	verschil	
			absoluut	relatief
bao	1354,4	1353,6	-0,9	-0,1%
sbao	33,5	33,2	-0,3	-0,8%
so-wec	35,3	35,4	0,1	0,3%
vso-wec	39,6	39,2	-0,4	-1,0%
totaal po	1462,8	1461,4	-1,4	-0,1%
vo 1-2	362,0	363,7	1,8	0,5%
vmbo 3+	189,5	190,8	1,2	0,6%
havo/vwo 3	93,3	91,8	-1,5	-1,6%
havo/vwo 4+	231,6	228,7	-2,9	-1,2%
pro	29,0	29,6	0,6	2,2%
isk	25,2	25,0	-0,2	-0,9%
totaal vo	930,6	929,6	-1,0	-0,1%
vavo vo	6,4	6,0	-0,3	-5,3%
vavo roc	8,4	8,0	-0,4	-4,9%
vavo isk	0,7	0,6	-0,1	-17,1%
totaal ve	15,5	14,6	-0,9	-5,6%
bol	340,0	328,9	-11,1	-3,3%
bbl	127,9	137,7	9,8	7,7%
totaal mbo	467,9	466,6	-1,3	-0,3%
vt-hbo ass. degree	16,3	17,0	0,7	4,3%
vt-hbo bachelor	363,7	367,9	4,1	1,1%
vt-hbo master	7,1	7,2	0,1	1,7%
dt-hbo ass. degree	9,5	9,8	0,3	2,9%
dt-hbo bachelor	39,9	39,4	-0,5	-1,3%
dt-hbo master	7,7	8,0	0,2	3,2%
totaal hbo	444,2	449,2	5,0	1,1%
vt-wo bachelor	216,7	214,6	-2,1	-1,0%
vt-wo master	121,4	120,7	-0,7	-0,6%
dt-wo bachelor	1,4	1,3	-0,1	-6,8%
dt-wo master	2,9	3,0	0,1	1,8%
totaal wo	342,4	339,6	-2,8	-0,8%
totaal	3663,4	3661,0	-2,4	-0,1%

Tabel 5.9: Vergelijking RR2024 en tellingen 2024 gediplomeerden (x 1.000 personen)

	verschil			
	raming	telling	absoluut	relatief
vmbo	86,0	85,9	-0,1	-0,1%
havo	43,2	44,3	1,1	2,6%
vwo	33,2	33,5	0,3	0,9%
totaal vo	162,4	163,7	1,3	0,8%
 vavo	 8,5	 10,1	 1,6	 19,4%
 bol	 92,8	 94,2	 1,4	 1,5%
 bbl	 54,0	 55,0	 1,0	 1,8%
totaal mbo	146,8	149,2	2,4	1,7%
 hbo ass. degree	 5,8	 5,9	 0,1	 1,7%
 hbo bachelor	 70,2	 72,0	 1,8	 2,6%
 hbo master	 5,1	 5,2	 0,2	 3,1%
totaal hbo	81,0	83,1	2,1	2,6%
 wo bachelor	 46,3	 49,1	 2,8	 6,1%
 wo master	 51,6	 54,0	 2,4	 4,7%
totaal wo	97,9	103,2	5,2	5,4%
 totaal	 496,6	 509,3	 12,7	 2,6%

5.4.2

Betrouwbaarheidsintervallen

In deze paragraaf gaan we kort in op de betrouwbaarheid van de referentieraming. De referentieraming levert standaard puntschattingen op. Het zijn de meest waarschijnlijke verwachtingen van het aantal leerlingen en studenten, per onderwijssector in een jaar. De puntschatting zegt echter niets over de betrouwbaarheid van de schatting. De uiteindelijke tellingen zullen immers afwijken van de ramingen. De vraag is hoe groot die afwijking kan zijn.

We gebruiken historische afwijkingen tussen ramingen en tellingen voor een indruk van de nauwkeurigheid. We gebruiken daarvoor de ramingen sinds RR2012. Omdat definities veranderen in de loop der jaren, ontstaan ook afwijkingen die niet ontstaan door onnauwkeurigheid van de raming. Zo werden bijvoorbeeld tot RR2021 alleen bekostigde studenten in het mbo geraamd, terwijl nu ook niet-bekostigde studenten worden geteld. Door zulke veranderingen zijn ramingen en tellingen niet helemaal vergelijkbaar.

In Tabel 5.10 tot en met Tabel 5.15 staan de procentuele afwijkingen van de ramingen sinds 2012, voor elke sector in het onderwijs. We vergelijken de verschillende ramingen door van iedere raming de betrouwbaarheid te bekijken, van het eerste ramingsjaar tot en met die van het vijfde ramingsjaar. Daarbij betekent $t+1$ het eerste ramingsjaar in die raming. Voor bijvoorbeeld RR2016 is $t+1$ gelijk aan 2016 en is $t+4$ gelijk aan 2019. De standaarddeviatie geeft de spreiding weer van de procentuele afwijkingen.⁶ De maat wordt gebruikt in de

⁶Voor een sector (po, vo, ve, mbo, hbo of wo) is de geschatte (steekproef)standaardafwijking voor j jaar vooruit de wortel van de som van de gekwadrateerde procentuele afwijkingen, gedeeld door het aantal afwijkingen min 1. Procentuele afwijkingen worden berekend door (verwachting-realisatie)/realisatie.

67%-betrouwbaarheidsintervallen⁷, weergegeven in grafiekvorm in Figuur 5.10 tot en met Figuur 5.15.

We doen in dit hoofdstuk uitspraken over de onzekerheid voor de ramingen tot en met 5 jaar vooruit. Verder vooruit is de onzekerheid nog groter, en dus minder goed in te schatten.

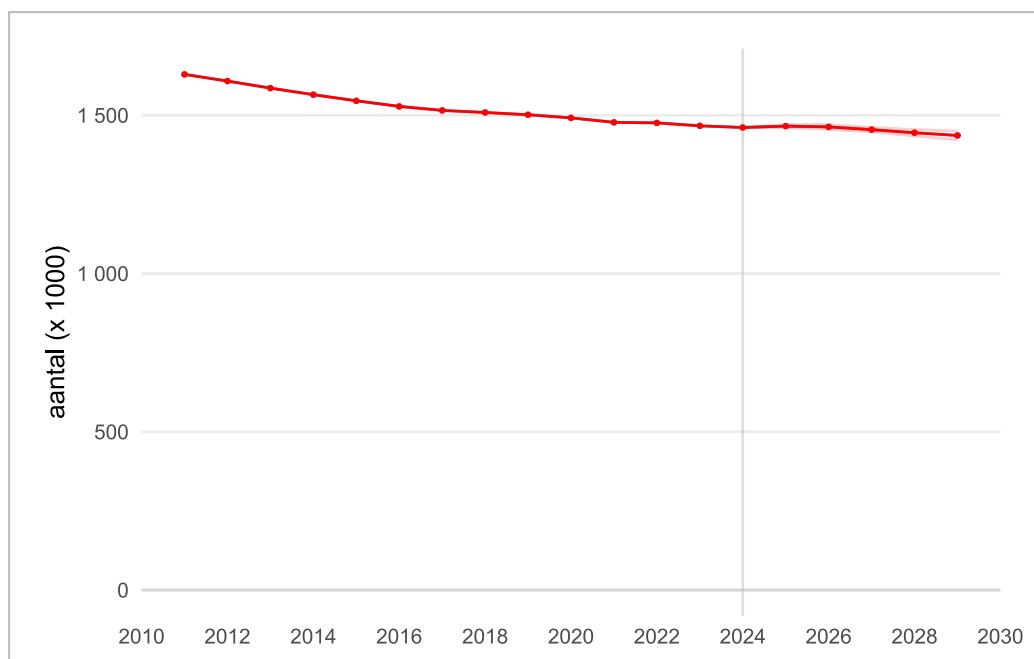
De marges zijn het kleinst in het po. Stroomfracties zijn relatief stabiel en de instroom is ook goed te voorspellen: kinderen die nu geboren worden zijn over 4 jaar vrijwel allemaal ingeschreven in het bekostigd onderwijs. Ook de deelname aan het voortgezet onderwijs is om vergelijkbare redenen betrouwbaar te voorspellen. In beide sectoren hangt de onzekerheid in de leerlingenraming nauw samen met de onzekerheid in de bevolkingsprognose. Het aantal kinderen in leerplichtige leeftijd blijkt vrij nauwkeurig voorspeld te worden in de bevolkingsprognose, op de onzekerheid over migratie na.

Na het halen van een vo-diploma heeft een leerling echter een breed scala aan keuzes binnen en buiten het vervolgonderwijs in Nederland. Daardoor speelt onzekerheid in de stroomfracties een grotere rol. Dat resulteert in bredere betrouwbaarheidsintervallen in het mbo, hbo, en wo. In hbo en wo is er tot RR2020 meestal sprake van een gemiddelde onderraming: het werkelijke aantal studenten in het hoger onderwijs lag vaak hoger dan voorspeld. Dit kwam onder andere doordat er een aantal jaren meer internationale studenten instroomden dan werd verwacht, maar ook doordat er in het vo meer leerlingen naar havo en vwo stroomden. Van RR2021 tot en met RR2023 was er juist sprake van een overraming in het hbo en wo. In het wo bleek ook RR2024 een overraming geweest te zijn. Deze onder- en overramingen worden vooral veroorzaakt door veranderende stromen van leerlingen en studenten in vo en mbo. Vooral voor het wo heeft daarnaast ook de instroom van internationale studenten impact. Die blijkt nu lager dan eerder eerder geraamd.

⁷ Intervallen met een vooraf gespecificeerde betrouwbaarheid rondom de puntschatting. De te schatten waarde valt ergens binnen deze betrouwbaarheidsintervallen. Daarbij wordt uitgegaan van de assumptie van normaliteit, waarbij de puntschatting als verwachtingswaarde wordt genomen en de berekende steekproefstandaardafwijking als standaarddeviatie.

Tabel 5.10: Afwijkingen in po (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

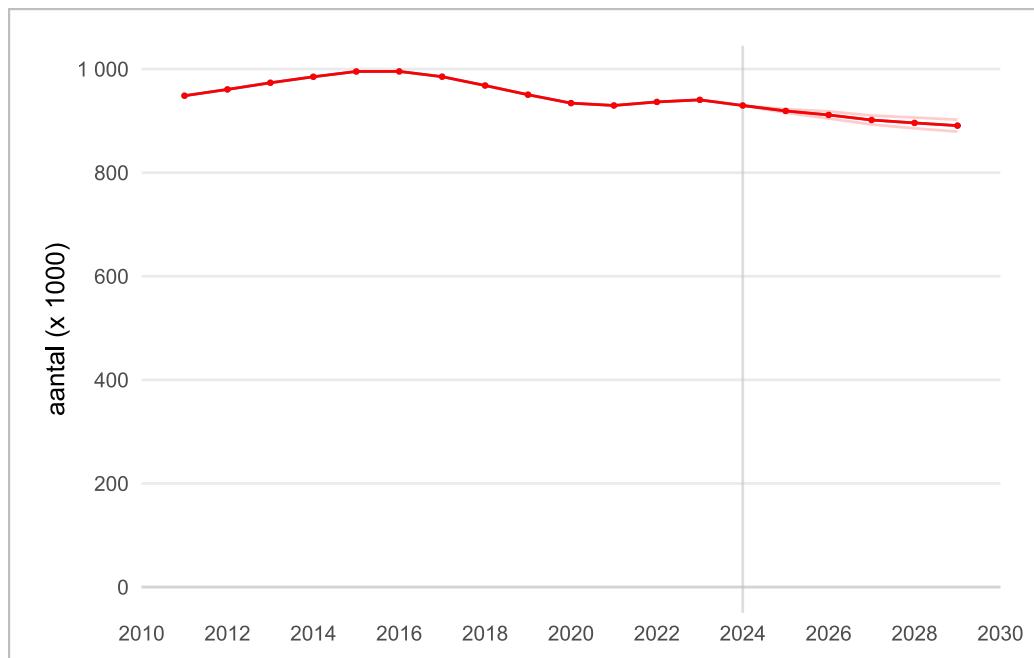
raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	0,3%	0,6%	0,8%	1,0%	1,3%
RR2013	-0,1%	-0,1%	-0,3%	-0,6%	-0,7%
RR2014	-0,1%	-0,4%	-0,6%	-0,8%	-1,3%
RR2015	-0,2%	-0,3%	-0,6%	-0,9%	-0,8%
RR2016	0,2%	0,2%	-0,1%	-0,4%	-0,6%
RR2017	-0,1%	-0,3%	-0,5%	-0,7%	-0,5%
RR2018	-0,2%	-0,3%	-0,4%	-0,5%	-1,2%
RR2019	-0,1%	-0,1%	0,0%	-0,8%	-0,9%
RR2020	0,1%	0,5%	0,1%	0,3%	0,6%
RR2021	0,1%	-0,5%	-0,6%	-0,5%	
RR2022	-0,6%	-0,6%	-0,6%		
RR2023	0,9%	1,2%			
RR2024	0,1%				
st.dev.	0,4%	0,5%	0,5%	0,7%	1,0%

Figuur 5.10: Aantal leerlingen in po met 67%-betrouwbaarheidsinterval

Tabel 5.11: Afwijkingen in vo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

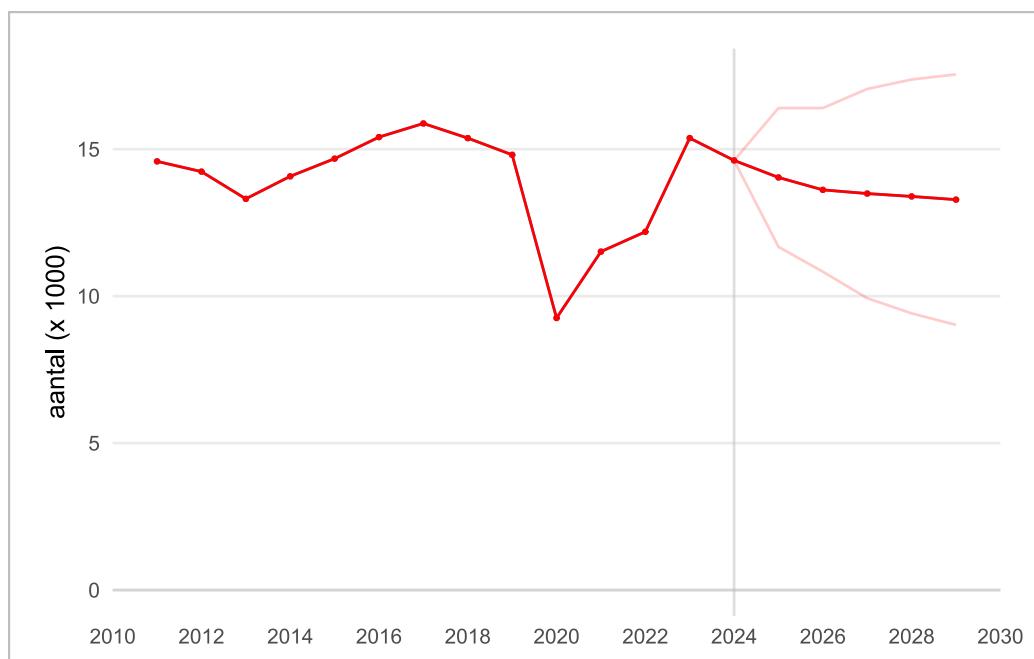
raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	-0,7%	-0,9%	-1,2%	-1,7%	-1,8%
RR2013	-0,1%	-0,3%	-0,7%	-0,9%	-0,9%
RR2014	-0,4%	-1,0%	-1,4%	-1,6%	-1,5%
RR2015	-0,7%	-1,3%	-1,7%	-1,8%	-1,9%
RR2016	0,0%	0,1%	0,5%	0,6%	1,0%
RR2017	-0,1%	0,0%	0,1%	0,7%	0,3%
RR2018	0,1%	0,3%	0,9%	0,8%	-0,4%
RR2019	0,0%	0,4%	0,2%	-0,9%	-1,6%
RR2020	0,4%	0,4%	-0,7%	-1,1%	-0,4%
RR2021	0,0%	-0,8%	-1,0%	-0,3%	
RR2022	-0,3%	-0,4%	0,2%		
RR2023	0,6%	1,3%			
RR2024	0,1%				
st.dev.	0,4%	0,8%	1,0%	1,2%	1,3%

Figuur 5.11: Aantal leerlingen in vo met 67%-betrouwbaarheidsinterval

Tabel 5.12: Afwijkingen in ve (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

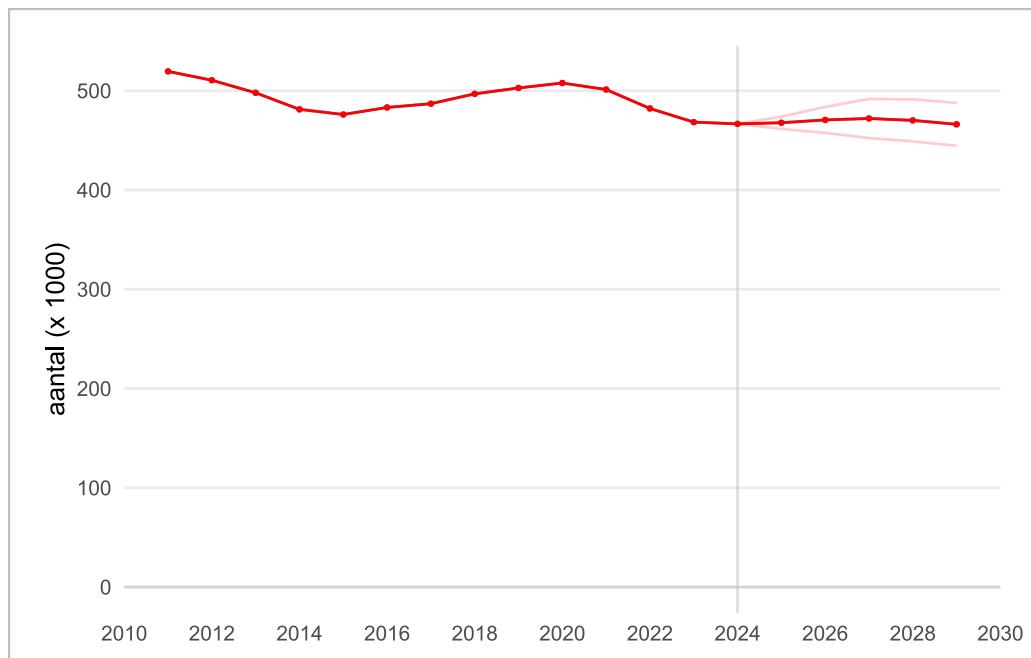
raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	5,1%	-0,1%	-9,4%	-12,6%	-13,9%
RR2013	3,2%	-7,7%	-18,6%	-23,4%	-23,8%
RR2014	-1,1%	-5,4%	-11,3%	-18,7%	-16,9%
RR2015	-0,9%	-3,2%	-5,1%	-2,6%	-1,5%
RR2016	0,0%	0,5%	5,0%	8,8%	71,8%
RR2017	-1,1%	3,7%	7,8%	71,4%	36,7%
RR2018	4,7%	8,8%	74,2%	40,0%	31,1%
RR2019	3,2%	62,1%	27,0%	17,2%	-9,3%
RR2020	56,8%	23,2%	13,8%	-11,9%	-8,9%
RR2021	6,9%	7,3%	-14,4%	-9,8%	
RR2022	3,9%	-12,1%	-5,6%		
RR2023	-13,7%	-8,3%			
RR2024	5,9%				
st.dev.	17,3%	21,0%	27,1%	30,5%	32,9%

Figuur 5.12: Aantal leerlingen in ve met 67%-betrouwbaarheidsinterval

Tabel 5.13: Afwijkingen in mbo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

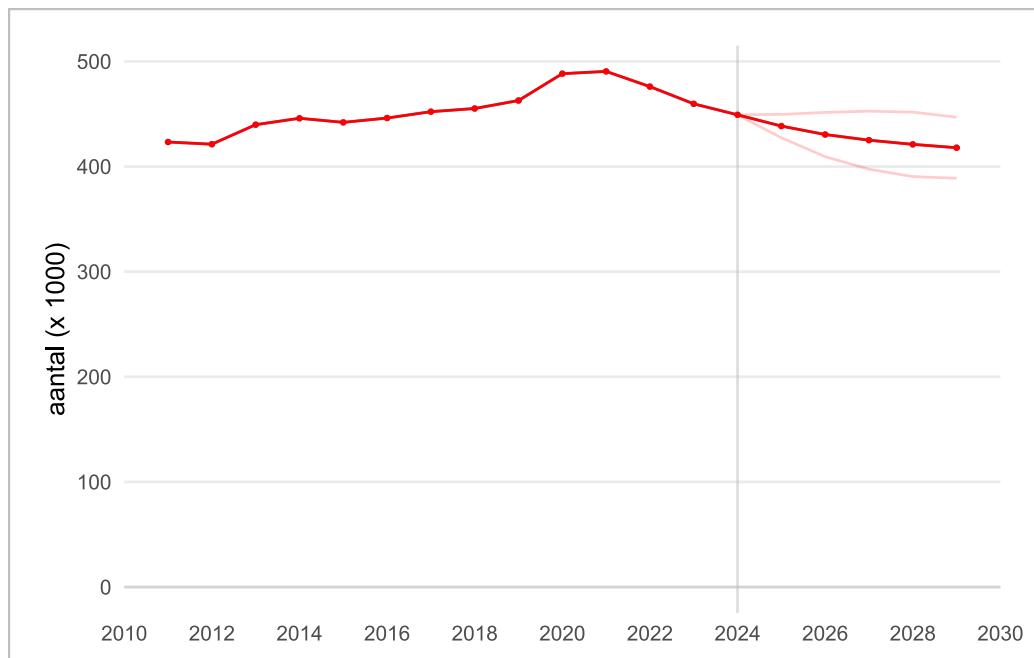
raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	-0,6%	2,0%	5,9%	5,0%	2,9%
RR2013	0,8%	4,3%	6,1%	5,5%	5,5%
RR2014	1,9%	3,8%	3,4%	0,2%	-1,4%
RR2015	-0,1%	-1,5%	-2,6%	-4,4%	-5,6%
RR2016	-1,8%	-2,8%	-4,4%	-5,3%	-6,6%
RR2017	-1,1%	-2,7%	-3,7%	-5,5%	-5,7%
RR2018	-2,2%	-3,7%	-6,1%	-6,8%	-5,2%
RR2019	-1,1%	-2,8%	-3,0%	-1,1%	-0,1%
RR2020	-1,5%	-1,1%	1,5%	2,9%	2,2%
RR2021	-0,2%	2,0%	2,9%	1,9%	
RR2022	2,1%	2,9%	2,0%		
RR2023	0,5%	0,3%			
RR2024	0,3%				
st.dev.	1,4%	2,8%	4,3%	4,6%	4,8%

Figuur 5.13: Aantal studenten in mbo met 67%-betrouwbaarheidsinterval

Tabel 5.14: Afwijkingen in hbo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

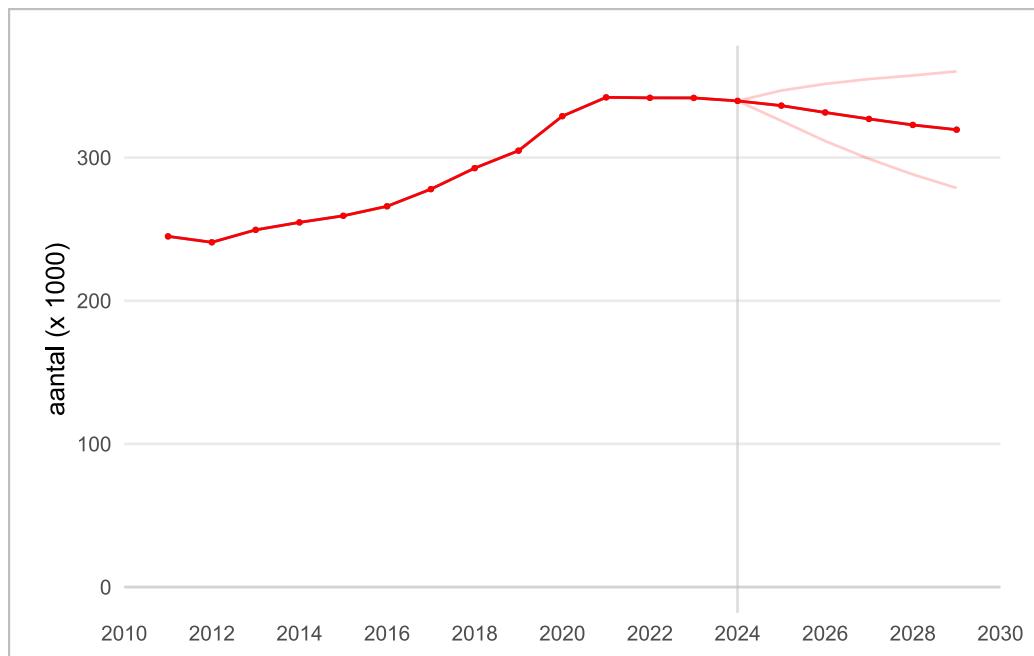
raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	1,4%	-1,8%	-2,2%	-0,3%	-0,1%
RR2013	-3,9%	-7,0%	-6,2%	-6,7%	-7,9%
RR2014	-0,7%	0,1%	0,0%	0,3%	0,3%
RR2015	0,5%	0,2%	-0,4%	-0,6%	-1,9%
RR2016	-1,5%	-2,9%	-3,9%	-5,6%	-10,7%
RR2017	-1,4%	-2,5%	-4,7%	-10,2%	-11,4%
RR2018	-1,6%	-3,9%	-9,2%	-9,9%	-7,8%
RR2019	-2,6%	-8,5%	-9,8%	-8,1%	-6,1%
RR2020	-5,6%	-6,2%	-3,9%	-1,4%	-0,5%
RR2021	1,8%	6,0%	10,4%	12,5%	
RR2022	2,8%	6,3%	7,8%		
RR2023	2,5%	2,9%			
RR2024	-1,1%				
st.dev.	2,6%	5,0%	6,7%	7,5%	7,1%

Figuur 5.14: Aantal studenten in hbo met 67%-betrouwbaarheidsinterval

Tabel 5.15: Afwijkingen in wo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)

raming	t + 1	t + 2	t + 3	t + 4	t + 5
RR2012	1,9%	-0,6%	-1,5%	-2,1%	-3,3%
RR2013	-3,6%	-7,3%	-8,7%	-10,4%	-13,5%
RR2014	-3,2%	-5,9%	-8,0%	-11,4%	-14,9%
RR2015	-4,5%	-7,2%	-11,1%	-15,1%	-17,8%
RR2016	-2,4%	-5,9%	-9,7%	-12,0%	-17,1%
RR2017	-3,0%	-6,3%	-8,4%	-13,6%	-15,3%
RR2018	-3,2%	-5,0%	-10,1%	-11,5%	-9,4%
RR2019	-1,5%	-6,5%	-8,0%	-6,0%	-4,3%
RR2020	-5,5%	-7,1%	-5,2%	-3,7%	-2,0%
RR2021	0,6%	4,1%	7,0%	10,3%	
RR2022	3,4%	6,4%	9,7%		
RR2023	2,9%	5,3%			
RR2024	0,8%				
st.dev.	3,2%	6,2%	8,7%	11,0%	13,1%

Figuur 5.15: Aantal studenten in wo met 67%-betrouwbaarheidsinterval

6 Bijlagen

De bijlagen gaan verder op volgende pagina's.

6.1 Doorstroom naar hoger onderwijs

Tabel 6.1: Doorstroom havo-gediplomeerden

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
havo-gediplomeerden (x 1.000)	38,0	39,8	41,4	40,6	42,1	42,4	44,0	43,7	44,6	45,5	48,1	47,1	48,3	48,2	53,2	49,0	45,4	42,0	44,3
direct naar hbo	78,3%	77,9%	77,8%	78,8%	78,3%	78,3%	76,8%	81,6%	82,8%	75,9%	74,5%	74,7%	74,6%	74,2%	77,0%	72,3%	69,0%	69,4%	70,4%
direct naar mbo	4,1%	3,8%	3,7%	3,4%	3,3%	3,3%	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,2%	2,8%	2,9%	2,8%	3,1%	3,3%	3,6%	3,9%	4,3%
direct naar vavo-havo	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,4%	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
direct naar vavo-vwo	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,7%	0,8%	0,7%	0,7%	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,5%
direct naar vwo	4,8%	4,9%	4,2%	3,9%	3,9%	3,7%	3,8%	3,2%	3,6%	5,1%	5,2%	5,4%	4,9%	5,0%	5,4%	7,2%	6,7%	6,0%	4,6%
indirect naar hbo na 1 jaar	5,9%	6,1%	6,9%	7,0%	7,7%	8,0%	9,5%	6,3%	4,8%	8,6%	9,3%	9,5%	9,9%	10,7%	7,4%	8,9%	11,7%	11,6%	
indirect naar mbo na 1 jaar	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,7%	0,6%	0,7%	0,6%	0,4%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,7%	0,8%	1,0%	1,0%	
indirect naar vavo-havo na 1 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	
indirect naar vavo-vwo na 1 jaar	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	
indirect naar vwo na 1 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar wo na 1 jaar	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	
indirect naar hbo na 2 jaar	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%	1,2%	1,4%	1,1%	0,8%	1,0%	1,3%	1,4%	1,5%	1,7%	1,4%	1,2%	1,7%	1,9%		
indirect naar mbo na 2 jaar	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	
indirect naar vavo-havo na 2 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar vavo-vwo na 2 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar vwo na 2 jaar			0,0%											0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar wo na 2 jaar	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	
na 3 jaar nog geen vervolgonderwijs	4,2%	4,5%	4,4%	3,8%	3,8%	3,5%	3,4%	2,9%	2,8%	3,5%	3,7%	3,8%	3,7%	3,7%	4,0%	4,3%	4,7%	6,9%	19,7%

In bovenstaande tabel is te zien of en hoeveel leerlingen na het behalen van een diploma dat toegang geeft tot het hoger onderwijs in het hoger onderwijs gaan studeren. Dat kunnen ze direct na het behalen van hun diploma doen of ze kunnen eerst een andere opleiding volgen. Een havo-gediplomeerde kan bijvoorbeeld eerst naar het vwo gaan om later – na wel of niet halen van het vwo-diploma – alsnog het hoger onderwijs in te stromen.

Tabel 6.2: Doorstroom vwo-gediplomeerden

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
vwo-gediplomeerden (x 1.000)	29,2	30,3	32,4	34,1	31,6	32,6	32,1	32,8	31,8	33,2	32,7	34,5	35,2	35,1	38,5	36,8	35,6	33,1	33,5
direct naar hbo	13,5%	13,3%	12,6%	13,2%	12,4%	11,7%	11,1%	12,2%	11,0%	9,8%	8,6%	8,6%	8,9%	8,9%	10,2%	9,6%	9,5%	9,9%	10,0%
direct naar mbo	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%
direct naar vavo-vwo	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,4%	0,5%	0,4%	0,4%	0,5%	0,4%	0,6%	0,6%	0,7%	0,8%
direct naar wo	71,9%	71,5%	70,9%	71,1%	71,6%	70,7%	70,7%	76,2%	80,1%	74,7%	74,7%	74,5%	73,5%	72,1%	75,0%	72,1%	66,5%	65,6%	64,2%
indirect naar hbo na 1 jaar	2,0%	2,0%	2,3%	2,3%	2,2%	2,6%	2,9%	1,6%	1,3%	1,9%	2,1%	2,0%	2,2%	2,4%	2,0%	2,4%	3,2%	3,1%	
indirect naar mbo na 1 jaar	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	
indirect naar vavo-vwo na 1 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar wo na 1 jaar	7,8%	8,2%	9,1%	8,9%	9,7%	10,4%	11,3%	6,4%	4,3%	9,1%	9,9%	10,3%	10,5%	12,1%	8,0%	10,2%	14,4%	15,1%	
indirect naar hbo na 2 jaar	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	0,5%	
indirect naar mbo na 2 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar vavo-vwo na 2 jaar																			
indirect naar wo na 2 jaar	0,7%	0,7%	0,8%	0,6%	0,6%	0,9%	0,5%	0,4%	0,4%	0,7%	0,8%	0,7%	0,9%	0,6%	0,7%	0,9%	1,1%		
na 3 jaar nog geen vervolgonderwijs	3,2%	3,3%	3,5%	3,2%	2,5%	2,8%	2,8%	2,6%	2,4%	3,0%	2,9%	2,9%	3,0%	2,9%	3,1%	3,4%	3,7%	5,2%	24,8%

In bovenstaande tabel is te zien of en hoeveel leerlingen na het behalen van een diploma dat toegang geeft tot het hoger onderwijs in het hoger onderwijs gaan studeren. Dat kunnen ze direct na het behalen van hun diploma doen of ze kunnen eerst een andere opleiding volgen. Een havo-gediplomeerde kan bijvoorbeeld eerst naar het vwo gaan om later – na wel of niet halen van het vwo-diploma – alsnog het hoger onderwijs in te stromen.

Tabel 6.3: Doorstroom bol4-gediplomeerden

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
bol niveau 4-gediplomeerden (x 1.000)	42,5	44,0	44,7	45,4	45,8	46,5	47,1	49,3	51,3	53,8	53,4	59,7	57,7	56,7	56,9	57,8	57,4	55,7	52,3
direct naar hbo	52,3%	50,9%	49,1%	50,6%	49,3%	47,3%	46,3%	48,9%	48,4%	41,0%	41,3%	41,1%	40,8%	40,4%	43,7%	41,5%	37,5%	35,5%	34,1%
direct naar mbo	2,4%	2,4%	2,1%	2,3%	1,9%	1,8%	2,0%	2,1%	1,9%	2,0%	1,8%	1,7%	1,6%	1,5%	1,8%	1,9%	1,6%	1,6%	1,6%
direct naar vavo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
indirect naar hbo na 1 jaar	4,4%	4,5%	5,8%	5,6%	5,9%	6,3%	7,0%	5,4%	4,7%	6,7%	7,3%	7,2%	7,6%	8,8%	6,8%	6,5%	7,5%	7,8%	
indirect naar mbo na 1 jaar	0,6%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%	1,0%	1,0%	0,9%	0,8%	0,9%	0,8%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%	
indirect naar vavo na 1 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar wo na 1 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
indirect naar hbo na 2 jaar	1,5%	2,0%	2,1%	1,8%	1,6%	1,9%	1,9%	1,3%	1,5%	2,1%	2,2%	2,2%	2,6%	2,6%	1,9%	2,2%	2,5%		
indirect naar mbo na 2 jaar	0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	0,6%	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%	0,5%	0,5%	0,6%	0,5%	0,5%	0,6%		
indirect naar vavo na 2 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
indirect naar wo na 2 jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
na 3 jaar nog geen vervolgonderwijs	38,1%	39,0%	39,6%	38,3%	39,7%	41,0%	41,2%	40,7%	42,0%	46,6%	45,8%	46,2%	45,9%	45,0%	44,3%	46,3%	49,3%	54,1%	64,3%

In bovenstaande tabel is te zien of en hoeveel leerlingen na het behalen van een diploma dat toegang geeft tot het hoger onderwijs in het hoger onderwijs gaan studeren. Dat kunnen ze direct na het behalen van hun diploma doen of ze kunnen eerst een andere opleiding volgen. Een havo-gediplomeerde kan bijvoorbeeld eerst naar het vwo gaan om later – na wel of niet halen van het vwo-diploma – alsnog het hoger onderwijs in te stromen.

6.2 Stromen die in RR2024 geëxtrapoleerd werden

Tabel 6.4: Strategische stromen van herkomst naar bestemming die in RR2024 zijn gebruikt

herkomst	bestemming
bbo	bao1-7
sbaö	bao1-7
so	bao1-7
bao8	bao8
bbo	bao8
sbaö	bao8
bol4-d	bbi12
brj2	bbi12
havo-d	bbi12
hbo-d	bbi12
mavo-d	bbi12
vbo-d	bbi12
bbo	bbi34
bol4-d	bbi34
havo-d	bbi34
hbo-d	bbi34
mavo-d	bbi34
vbo-d	bbi34
bao8	brj1
bbo	brj1
sbaö	brj1
so	brj1
bbo	brj2
brj2	brj2
bbo	brj3
brj2	brj3
bbo	havo3
brj2	havo3
bbo	havo4
mavo-d	havo4
bbo	havo5
bbo	mavo3
brj2	mavo3
bao8	pro
bbo	pro
brj2	pro
sbaö	pro
so	pro
bao8	sbaö
bbo	sbaö
sbaö	sbaö
so	sbaö
bao8	so
bbo	so
sbaö	so
so	so
bbo	vavo
bol4-d	vavo
brj2	vavo

herkomst	bestemming
havo-d	vavo
mavo-d	vavo
vwo-d	vavo
bbo	vbo3
brj2	vbo3
ba08	vso
bbo	vso
brj2	vso
mavo-d	vso
sba0	vso
so	vso
bbo	vwo3
brj2	vwo3
bbo	vwo5
havo-d	vwo5
bbo	bol12
brj2	bol12
havo-d	bol12
mavo-d	bol12
vbo-d	bol12
bbo	bol34
bol4-d	bol34
havo-d	bol34
hbo-d	bol34
mavo-d	bol34
vbo-d	bol34
vwo-d	bol34
hbo-d	hbo-b-ned
bbo	hbo-ab-intnieteer
hbo-d	hbo-ab-intnieteer
hbo-d	wo-b-ned
bbo	wo-b-inteer
hbo-d	wo-b-inteer
bbo	hbo-a-ned
bol4-d	hbo-a-ned
havo-d	hbo-a-ned
hbo-d	hbo-a-ned
vwo-d	hbo-a-ned
bbo	hbo-ab-inteer
hbo-d	hbo-ab-inteer
bbo	wo-b-intnieteer
hbo-d	wo-b-intnieteer
bbo	hbo-m-ned
hbo-d	hbo-m-ned
bbo	wo-m-ned
hbo-d	wo-m-ned
bbo	hbo-m-inteer
hbo-d	hbo-m-inteer
bbo	wo-m-inteer
hbo-d	wo-m-inteer
bbo	wo-m-intnieteer
hbo-d	wo-m-intnieteer

herkomst	bestemming
bbo	hbo-m-intnieteer
hbo-d	hbo-m-intnieteer
ba08	isk
bbo	isk

6.3

Lijst van Figuren

1 Afgelopen twaalf ramingen, waarbij de laatste drie zijn uitgelicht	3
3.1 Onderwijsdeelname per leeftijd en jaar, van 4- tot en met 16-jarigen	22
3.2 Onderwijsdeelname per leeftijd en jaar van 17- t/m 23-jarigen	23
3.3 Onderwijsdeelname per leeftijd, jaar en sector van 17- t/m 23-jarigen	23
4.1 Aantal leerlingen in het primair onderwijs	26
4.2 Aantal leerlingen in het basisonderwijs	27
4.3 Instroom naar basisonderwijs naar herkomst.	28
4.4 Uitstroom naar basisonderwijs op percentages herkomst	29
4.5 Uitstroom vanuit bao (zonder uitstroom naar vo)	30
4.6 Aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs	30
4.7 Instroom naar speciaal basisonderwijs per herkomst	31
4.8 Uitstroom vanuit sbao op percentages herkomst	32
4.9 Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs	33
4.10 Aantal leerlingen in cluster 3 en 4	34
4.11 Instroom in speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)	35
4.12 Uitstroom uit het speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)	36
4.13 Uitstroom 'overig' uit het speciaal onderwijs uitgesplitst op aantal (x 1.000) .	36
4.14 Aantal leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (x 1.000)	37
4.15 Instroom in vso-wec op aantal- grote stromen (x 1.000)	38
4.16 Instroom in vso-wec op aantal- reststromen (x 1.000)	38
4.17 Uitstroom in voortgezet speciaal onderwijs op aantal (x 1.000)	38
4.18 Aantal leerlingen in vo	40
4.19 Aantal leerlingen in vo 1-2	41
4.20 Uitstroom uit brugjaren, naar bestemming (percentage)	42
4.21 Aantal leerlingen in vmbo 3+	43
4.22 Aantal leerlingen dat van de brugklas doorstroomt naar vmbo-b 3+	44
4.23 Aantal leerlingen dat van de brugklas doorstroomt naar vmbo-k 3+	44
4.24 Aandeel leerlingen dat blijft zitten in vmbo-b/k 3	44
4.25 Aandeel leerlingen dat blijft zitten in vmbo-g/t 3	44
4.26 Slagingspercentage van leerlingen in vmbo b/k 4	45
4.27 Slagingspercentage van leerlingen in vmbo g/t 4	45
4.28 Aantal leerlingen in havo/vwo 3	45
4.29 Aantal leerlingen in havo/vwo 4+	46
4.30 Doorstroom van havo 4/5 naar bol niveau 3/4 (x 1.000)	47
4.31 Aantal leerlingen dat in havo 4 doubleert	47
4.32 Slagingspercentage van leerlingen in havo 5	48
4.33 Slagingspercentage van leerlingen in vwo 6	48
4.34 Aantal leerlingen in pro	48
4.35 Instroom van (s)bao en isk leerlingen in pro	49
4.36 Aantal leerlingen in isk	50
4.37 Stroom van geen onderwijs naar isk	51
4.38 Aantal leerlingen in ve	52
4.39 Aantal leerlingen in vavo vo	53

4.40 Aantal leerlingen in vavo roc	54
4.41 Aantal leerlingen in vavo isk	55
4.42 Aantal studenten in mbo	56
4.43 Aantal studenten in bol	58
4.44 Aantal studenten in bbl	59
4.45 Instroom vo ongediplomeerd in mbo (x 1.000)	60
4.46 Instroom vo gediplomeerden in mbo (x 1.000)	60
4.47 Instroom in bol naar herkomst (fracties)	61
4.48 Instroom in bol-entree naar herkomst (aantal)	62
4.49 Instroom in bol 2 naar herkomst (aantal)	63
4.50 Instroom in bol 3 naar herkomst (aantal)	64
4.51 Instroom in bol 4 naar herkomst (aantal)	65
4.52 Instroom in bbl naar herkomst (percentage)	66
4.53 Instroom in bbl naar herkomst (aantal)	66
4.54 Instroom in bbl 2 naar herkomst (aantal)	67
4.55 Instroom in bbl 3 naar herkomst (aantal)	68
4.56 Instroom in bbl 4 naar herkomst (aantal)	68
4.57 Bolstudenten naar bestemming (percentages)	69
4.58 Uitstroom uit bol (gediplomeerd) naar bestemming (aantal)	69
4.59 Uitstroom uit bol (gediplomeerd) niv 4 naar bestemming (aantal)	70
4.60 Uitstroom uit bbl (gediplomeerd) naar bestemming (percentage)	71
4.61 Onderwijsvolgenden in bbl naar bestemming (percentage)	71
4.62 Aandeel studenten in mbo naar niveau	72
4.63 Aantal studenten in hbo	74
4.64 Aantal EER en niet-EER-studenten in het hbo	75
4.65 Aantal studenten in hbo-bachelor	76
4.66 Uitstroom van hbo-bachelor onderwijs	77
4.67 Aantal studenten in hbo master	78
4.68 Aantal studenten in hbo master	79
4.69 Aantal studenten in hbo-associate degree	80
4.70 Instroom in de hbo-associate degree	81
4.71 Aantal studenten in wo	82
4.72 Aantal Nederlandse, EER- en niet-EER-studenten in het wo	83
4.73 Instroom van internationale studenten in het wo	84
4.74 Aantal studenten in wo-bachelor	85
4.75 Aantal studenten in wo-bachelor	86
4.76 Instroom van Nederlandse studenten in de wo-bachelor.	87
4.77 Uitstroom van Nederlandse studenten uit de wo-bachelor	88
4.78 Aantal Nederlandse studenten in de wo-bachelor per leerjaar	88
4.79 Aantal studenten in wo-master	89
4.80 Aantal studenten in wo-master per nationaliteit	90
4.81 Internationale instroom in de wo-master naar herkomst	91
4.82 Aantal Nederlandse wo-masterstudenten per leerjaar	92
 5.1 Stroom van geen onderwijs naar vt-wo bachelor internationaal EER	95
5.2 Stroom van geen onderwijs naar vt-hbo associate degree	95
5.3 Percentages bol en werkloosheid	97
5.4 Geboorten in Nederland	99
5.5 Sterfte in Nederland	100
5.6 Immigratie in Nederland	101
5.7 Emigratie in Nederland	101
5.8 Migratiesaldo in Nederland	102
5.9 Percentage bol in correctiemodel en telling	103
5.10 Aantal leerlingen in po met 67%-betrouwbaarheidsinterval	109

5.11 Aantal leerlingen in vo met 67%-betrouwbaarheidsinterval	110
5.12 Aantal leerlingen in ve met 67%-betrouwbaarheidsinterval	111
5.13 Aantal studenten in mbo met 67%-betrouwbaarheidsinterval	112
5.14 Aantal studenten in hbo met 67%-betrouwbaarheidsinterval	113
5.15 Aantal studenten in wo met 67%-betrouwbaarheidsinterval	114

6.4**Lijst van Tabellen**

1 Bijstellingen in het onderwijs per sector (x 1.000 leerlingen/studenten)	4
3.1 Deelname per onderwijstype (x 1.000 leerlingen/studenten)	11
3.2 Diploma's per onderwijstype (aantallen x 1.000)	12
3.3 Deelname per onderwijstype (geïndexeerd op 2024 = 100)	13
3.4 Diploma's per onderwijstype (geïndexeerd op 2023/2024 = 100)	14
3.5 Deelname per onderwijstype (verschil met referentieraming 2024, x 1.000 leerlingen/studenten)	15
3.6 Diploma's per onderwijstype (verschil met referentieraming 2024, aantallen x 1.000)	16
3.7 Deelname per onderwijstype (verschil met referentieraming 2024, relatief)	17
3.8 Diploma's per onderwijstype (verschil met referentieraming 2024, relatief)	18
3.9 Aantal leerlingen en studenten op Bonaire	19
3.10 Aantal leerlingen op Sint Eustatius	19
3.11 Aantal leerlingen op Saba	19
3.12 Aantal omgerekende voltijds studerende studenten aan de Open Universiteit	20
3.13 Onderwijsdeelname naar sector en leeftijd ten opzichte van de leeftijdsgroep	24
4.1 Aantal leerlingen in het primair onderwijs (x 1.000)	26
4.2 Aantal leerlingen in het basisonderwijs (x 1.000)	28
4.3 Aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs (x 1.000)	31
4.4 Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs (x 1.000)	33
4.5 Aantal leerlingen in het speciaal onderwijs naar cluster (x 1.000)	33
4.6 Aantal leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (x 1.000)	37
4.7 Aantal leerlingen in vo (x 1.000)	40
4.8 Aantal leerlingen in vo 1-2 (x 1.000)	42
4.9 Aantal leerlingen in vmbo 3+ (x 1.000)	43
4.10 Aantal leerlingen in havo/vwo 3 (x 1.000)	45
4.11 Aantal leerlingen in havo/vwo 4+ (x 1.000)	46
4.12 Aantal leerlingen in pro (x 1.000)	49
4.13 Aantal leerlingen in isk (x 1.000)	50
4.14 Aantal leerlingen in ve (x 1.000)	52
4.15 Aantal leerlingen in vavo vo (x 1.000)	53
4.16 Aantal leerlingen in vavo roc (x 1.000)	54
4.17 Aantal leerlingen in vavo isk (x 1.000)	55
4.18 Aantal studenten in mbo (x 1.000)	57
4.19 Effecten van correcties door conjunctuur op aantal studenten bol en bbl (x 1.000)	57
4.20 Geraamde werkloosheid (in procenten)	57
4.21 Aantal studenten in bol (x 1.000)	58
4.22 Aantal studenten in bbl (x 1.000)	59
4.23 Aantal studenten in mbo naar niveau (x 1.000)	73
4.24 Bijstellingen studenten in mbo naar niveau (x 1.000)	73
4.25 Aantal studenten in hbo (x 1.000)	74
4.26 Aantal Nederlandse, EER en niet-EER-studenten in het hbo (x 1.000)	76
4.27 Aantal studenten in hbo-bachelor (x 1.000)	77
4.28 Aantal studenten in hbo master (x 1.000)	78
4.29 Aantal studenten in hbo-associate degree (x 1.000)	80
4.30 Aantal studenten in wo (x 1.000)	82
4.31 Aantal Nederlandse, EER- en niet-EER-studenten in het wo (x 1.000)	83
4.32 Aantal studenten in wo-bachelor (x 1.000)	85
4.33 Aandeel van studenten dat uit de wo-bachelor stroomt (gediplomeerd of ongediplomeerd) per verblijfsjaar	89
4.34 Aantal studenten in wo-master (x 1.000)	89

5.1	Fictief voorbeeld van een onderwijsmatrix voor 18-jarigen (aantallen)	93
5.2	Voorbeeld onderwijsmatrix (overgangskansen)	94
5.4	Aantal inwoners in Nederland per leeftijdscategorie (x1.000)	98
5.5	Bijstellingen sinds vorige bevolkingsprognose (inwoners x1.000)	99
5.6	Bijstelling referentieraming in stappen per ramingsjaar (x 1.000)	104
5.7	Opbouw van RR2025 voor 2025 in stappen	105
5.8	Vergelijking RR2024 en tellingen 2024 (x 1.000 personen)	106
5.9	Vergelijking RR2024 en tellingen 2024 gediplomeerden (x 1.000 personen) . .	107
5.10	Afwijkingen in po (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	109
5.11	Afwijkingen in vo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	110
5.12	Afwijkingen in ve (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	111
5.13	Afwijkingen in mbo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	112
5.14	Afwijkingen in hbo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	113
5.15	Afwijkingen in wo (in procenten voor t + 1 t/m t + 5 sinds RR2012)	114
6.1	Doorstroom havo-gediplomeerden	116
6.2	Doorstroom vwo-gediplomeerden	117
6.3	Doorstroom bol4-gediplomeerden	118
6.4	Strategische stromen van herkomst naar bestemming die in RR2024 zijn gebruikt	119
6.7	De geraamde categorieën voor het onderscheid tussen nationale en internationale studenten	129

6.5 Lijst van begrippen en afkortingen

6.5.1 Lijst van begrippen

bestemming	de onderwijssoort die leerlingen en studenten in het volgende jaar volgen
deelnemer, leerling, student	persoon die op 1 oktober staat ingeschreven in het Nederlands bekostigd onderwijs
éénclijferbestanden	bestand per onderwijssector met inschrijvingen en resultaten van alle studenten in de sector van het bekostigd onderwijs in Nederland
gediplomeerde	persoon die tussen twee, elkaar opvolgende peildata (1 oktober), één of meerdere diploma's heeft gehaald
geen onderwijs	het deel van de bevolking dat in het betreffend jaar geen onderwijs volgt aan een bekostigde onderwijsinstelling. Geen onderwijs bij herkomst (instroom) betekent dat men in het voorgaande jaar geen bekostigd onderwijs gevuld heeft. Geen onderwijs bij bestemming (uitstroom) betekent dat men in het volgend jaar geen bekostigd onderwijs volgt
herkomst	de onderwijssoort die leerlingen en studenten volgden in het voorafgaande jaar
instroom	personen die in het voorgaande jaar niet waren ingeschreven in de betreffende onderwijssoort
jaar	inschrijving in schooljaar (po of vo) of studiejaar (in mbo/hbo/wo) op 1 oktober van dat jaar. Bij gediplomeerden heeft een jaar betrekking op de periode tussen 1 oktober van het jaar ervoor en 1 oktober van dat jaar, omdat het hele jaar een diploma gehaald kan worden
leeftijd	leeftijd die de personen hebben op peildatum 1 oktober van het bestemmingsjaar
strategische stroom	verzameling van stromen waarvan een trend in een gezamenlijke stroomfractie wordt geëxtrapoleerd

6.5.2 Lijst van afkortingen

Toevoegingen aan afkortingen:

- vt(-) of dt(-) voor een afkorting geeft aan of het om voltijd- of deeltijdopleidingen gaat.

- een nummer achter een afkorting geeft het rangnummer van een leerjaar of verblijfsjaar aan. In het mbo kan het ook niveau betekenen: 1 (entree), 2, 3 en 4. De niveaus in het mbo worden ook regelmatig samen gepresenteerd: niveaus 1/2 en niveaus 3/4.
- (-)d achter een afkorting betreft gediplomeerde leerlingen of studenten.

ad	associate degree
bao	basisonderwijs
bbl	beroepsbegeleidende leerweg
bbl 1/2	beroepsbegeleidende leerweg, niveau entree en 2
bbl 3/4	beroepsbegeleidende leerweg, niveau 3 en 4
bbo	bevolking buiten bekostigd onderwijs, zie geen onderwijs in lijst van begrippen
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba, drie bijzondere gemeenten van Nederland, ook bekend als Caribisch Nederland
BLS	Begeleidingscommissie Leerlingen- en Studentenramingen
bol	beroepsopleidend leerweg, voltijd (het voormalig middelbaar beroepsonderwijs)
bol 1/2	beroepsopleidend leerweg, niveau entree en 2
bol 3/4	beroepsopleidend leerweg, niveau 3 en 4
BRIN	Basisregistratie Instellingen, register van onderwijsinstellingen (oude benaming van RIO)
brj	brugjaren in het voortgezet onderwijs
BRON	Basisregister Onderwijs, verzameling van gegevens van leerlingen en studenten (oude benaming van ROD)
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CLR	Coördinatiegroep Leerlingen Ramingen
CN	Caribisch Nederland, ook bekend als BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius, Saba)
CPB	Centraal Planbureau
dt	deeltijdonderwijs
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DUO/IP	DUO, afdeling Informatieproducten
ECTS	European Credit Transfer System, studiepunt
EER	Europese Economische Ruimte, landen met toegang tot de interne markt van de Europese Unie, die ook gebonden zijn aan het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. Personen uit deze landen, aangevuld met Zwitserland en Suriname, worden op dezelfde wijze bekostigd als studenten met de Nederlandse nationaliteit
FEZ	directie Financieel-Economische Zaken van het Ministerie van OCW
FIN	Ministerie van Financiën
FIN/IRF	Inspectie der Rijksfinanciën van het Ministerie van Financiën
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
havo/vwo 3	het derde leerjaar van het havo en het vwo samen
havo/vwo 4+	havoleerjaren 4+5 en vwo-leerjaren 4+5+6
hbo	hoger beroepsonderwijs
ho	hoger onderwijs (hbo + wo)
HO&S	directie Hoger Onderwijs en Studiefinanciering van het Ministerie van OCW
IP	zie DUO/IP
IRF	zie FIN/IRF
isk	internationale schakelklassen in voortgezet onderwijs
IvhO	Inspectie van het Onderwijs

Kennis/PSB	directie Kennis van het Ministerie van OCW, afdeling Prognoses, Scenario's en Beleidsstatistiek
Iwoo	leerwegondersteunend onderwijs, onderdeel van het vmbo
mavo	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (benaming voor vmbo-tl)
mbo	middelbaar beroepsonderwijs, vanaf 1997 bestaat het uit bol + bbl
MBO	directie Middelbaar Beroeps Onderwijs van het Ministerie van OCW
MBO Raad	brancheorganisatie voor de scholen in het mbo
MEV	Macro-economische verkenningen
MLT	middellangetermijnverkenningen
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OLS	<i>Ordinary least squares</i> (kleinste kwadraten; regressiemethode)
OU	Open Universiteit
p-OLS	<i>Pseudo-ordinary least squares</i> , lineaire extrapolatie waarbij de lijn wordt verhoogd of verlaagd zodat ze door de laatst geobserveerde waarde gaat
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
po	primair onderwijs (bao + sbao + (v)so)
PO	directie Primair Onderwijs van het Ministerie van OCW
PO-Raad	sectororganisatie van het primair onderwijs
pro	praktijkonderwijs: kan beschouwd worden als de voortzetting van vso-mlk
PSB	zie Kennis/PSB
RIO	Registratie Instellingen en Opleidingen (voorheen BRIN geheten)
ROA	Research Centre for Education and the Labour Market
ROD	Register Onderwijsdeelnemers, verzameling van gegevens van leerlingen en studenten (voorheen BRON geheten)
RR20XX	Referentieraming met 20XX het betreffende jaar
sbao	speciaal basisonderwijs, kan beschouwd worden als de voortzetting van de schoolsoorten so-lom en so-mlk
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
so	speciaal onderwijs
so-wec	speciaal onderwijs, vallend onder de <i>Wet op de expertisecentra</i>
UNL	Universiteiten van Nederland, koepelorganisatie van publieke universiteiten van Nederland, voorheen Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU)
vavo	voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
vavo roc	vavoleerlingen ingeschreven bij een mbo-instelling
vavo vo	vavoleerlingen ingeschreven bij een vo-instelling
vbo	voorbereidend beroepsonderwijs (benaming voor vmbo-kl + vmbo-bl)
VH	Vereniging Hogescholen, vereniging van bekostigde hogescholen, voorheen HBO-raad
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, ingevoerd in 1999-2000, kan beschouwd worden als de voortzetting van mavo en vbo
vmbo 3+	vmbo, leerjaren 3 en hoger
vmbo b(b)	vmbo basisberoepsgerichte leerweg
vmbo g(l)	vmbo gemengde leerweg
vmbo k(b)	vmbo kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo t(l)	vmbo theoretische leerweg
vo	voortgezet onderwijs
VO	directie Voortgezet Onderwijs van het Ministerie van OCW
VO-raad	vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs
vso	voortgezet speciaal onderwijs
vso-wec	voortgezet speciaal onderwijs, vallend onder de <i>Wet op de expertisecentra</i>

vt	voltijd (voor ho inclusief dual)
vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
wo	wetenschappelijk onderwijs
wo b	wo-bachelor
wo b-d	wo-bachelordiploma
wo m	wo-master
wo m-d	master- of doctoraaldiploma

6.6

6.6.1

Bronvermelding van gebruikte basisgegevens

Onderwijsmatrix

De onderwijsmatrix vormt de basis voor de referentieraming. DUO beheert sinds 1990 de inschrijvingsgegevens van alle leerlingen en studenten (hiervoor beheerd door het CBS). Ook beheert DUO de gegevens van diploma's.¹ Deze gegevens worden door DUO-afdeling Informatieproducten verwerkt tot de onderwijsmatrix.

De basis voor de stroomgegevens zijn de ROD-bestanden, de op onderwijsnummers gebaseerde basisbestanden uit het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) van DUO. Deze bestanden zijn vervolgens door DUO bewerkt tot “éencijferbestanden” op grond van afspraken tussen DUO, OCW, IvhO en de sectorraden. éencijferbestanden van twee opeenvolgende jaren worden aan elkaar gekoppeld voor een onderwijsmatrix met de stroomgegevens tussen die twee jaren.

De onderwijsmatrices bevatten ook de telgegevens (de per jaar getelde aantalen leerlingen, studenten en gediplomeerden), die voortkomen uit de éencijferbestanden. Ze maken namelijk als randtotalen onderdeel uit van de onderwijsmatrices. De stromen opgeteld naar herkomst geven de telling in het herkomstjaar, en opgeteld naar bestemming die in het bestemmingsjaar. De aantalen leerlingen en studenten in 2024-2025 en aantalen gediplomeerden in 2023-2024 betreffen voorlopige tellingen.

Om internationale studenten apart zichtbaar in de hoofdraming op te nemen, is het hoger onderwijs sinds RR2024 uitgesplitst in vijf categorieën studenten. Deze vijf categorieën zijn nodig om Nederlandse, overige EER-studenten en niet-EER studenten te ramen volgens zowel de OCW- als de NUFFIC-definitie. De OCW-definitie maakt deze indeling op basis van de laatst bekende nationaliteit. De NUFFIC deelt studenten volgens een andere definitie in: studenten met een niet-Nederlandse nationaliteit worden als Nederlands gezien als ze een diploma in het Nederlandse vo- of mbo-onderwijs hebben behaald. Tabel 6.7 geeft een overzicht van de vijf geraamde categorieën en hoe deze zich verhouden tot de OCW- en NUFFIC-definitie. De aantalen in dit rapport zijn gebaseerd op de OCW-definitie, omdat dit de bekostigingsrelevante definitie is.

Tabel 6.7: De geraamde categorieën voor het onderscheid tussen nationale en internationale studenten

Categorie	Nationaliteit	Vooropleiding	OCW definitie	NUFFIC definitie
nationaal Nederlands	Nederlands	n.v.t.	Nederlands	Nederlands
nationaal EER	EER	in Nederland	EER	Nederlands
internationaal EER	EER	EER	EER	EER
nationaal niet-EER	niet-EER	in Nederland	niet-EER	Nederlands
internationaal niet-EER	niet-EER	niet-EER	niet-EER	niet-EER

6.6.2

Historische aanpassingen in de onderwijsmatrices

1983 t/m 1990 CBS-onderwijsmatrices, met uitzondering van instroomgegevens van bbl (uit OVL-tellingen). Herkomstaantallen bao naar groep zijn geschat op basis van bestanden bao naar leeftijd.

¹ **Specifiek voor vo:** alle gediplomeerden aan bekostigde instellingen. Dit is inclusief vso-leerlingen die aan een bekostigde vo-instelling het vo-diploma halen. En het is exclusief diploma's aan particuliere instellingen en exclusief vo-staatsexamens.

Specifiek voor mbo: alle gediplomeerden aan bekostigde mbo-instellingen, ongeacht of het diploma is bekostigd of niet. Het is dus exclusief particulier mbo.

Specifiek voor vavo: alle gediplomeerden vavo aan bekostigde mbo-instellingen. Dit is dus exclusief particulier vavo.

Specifiek voor ho (mbo+wo): alle gediplomeerden aan bekostigde ho-instellingen, exclusief de Open Universiteit. Dit is dus exclusief de aangewezen ho-instellingen.

Let wel: er wordt over gediplomeerden gesproken, niet over diploma's. Diploma's van personen die binnen een jaar meerdere diploma's halen, worden ontdubbeld.

1991 t/m 2016	DUO-onderwijsmatrices. Vanaf het jaar 2010 is een vernieuwde onderwijsmatrix gebruikt. Ten opzichte van oudere onderwijsmatrices is de specificatie van de onderwijssoorten in de herkomst- en bestemmingsdimensie sterk uitgebreid sinds 2010.
2009-2010	Omdat het ROD-bestand 2009-2010 voor het po nog niet compleet beschikbaar was, moesten de stroomgegevens van het po in onderwijsmatrix 2010 nog deels geschat worden. Onderwijsmatrix 2011 is de eerste onderwijsmatrix die volledig is gebaseerd op onderwijsnummergegevens.
2017-2018	Met ingang van dit jaar is het lwoo niet meer meegenomen als aparte strategische stroom. Door de dalende aantallen in het lwoo, door een andere invulling via de samenwerkingsverbanden, is een aparte strategische stroom niet realistisch. Het lwoo is met ingang van schooljaar 2017-2018 bij de strategische stroom van de afzonderlijke brugjaren gevoegd. De hierbij optredende minieme verschillen zijn in een aparte notitie aangegeven.
2020-2021	Basisschoolleerlingen aan ligplaatscholen zijn voor het eerst opgenomen in alle onderwijsmatrices. In de referentieraming is het (voortgezet) speciaal onderwijs onderscheiden naar clusters 1+2 enerzijds en 3+4 anderzijds. Tevens is de verdeling tussen speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs op basis van leeftijd strikter gemaakt. Dit heeft vooral gevolgen voor de onderwijsmatrices tot en met 2013. Daarnaast zijn ho-studenten onderscheiden naar nationaal/internationaal en zijn niet-bekostigde mbo-studenten (inclusief examendeelnemers) toegevoegd in alle onderwijsmatrices in verband met mogelijke aanpassingen van de referentieraming in de toekomst.
2021-2022	Niet-bekostigde mbo-studenten aan bekostigde mbo-instellingen (exclusief examendeelnemers) zijn in de referentieraming voor het eerst opgenomen in de aantallen mbo-studenten. Verder is de uitsplitsing van mbo naar sector gewijzigd naar sectorkamer. In hbo-bachelor is er verschuiving van de sector groen naar de sectoren onderwijs en economie. Daarnaast zijn de toegestane leeftijden voor vavo met 1 (vavo-havo, vavo-vwo) of 2 jaar (vavo-mavo) verlaagd. In het vo wordt in de brugjaren groen onderwijs aan agrarische opleidingscentra niet meer apart onderscheiden.
2023-2024	In alle onderwijsmatrices is de peildatum van de leeftijd gewijzigd van 31 december t naar 1 oktober t. Tevens is de rand van alle onderwijsmatrices gewijzigd van de Nederlandse bevolking op 1 januari t+1 naar de Nederlandse bevolking op 1 oktober t. Studenten in het hoger onderwijs zijn verder onderscheiden naar Nederlandse nationaliteit, EER-nationaliteit en niet-EER-nationaliteit. In het vo zijn internationale schakelklassen apart onderscheiden.

6.6.3

Bevolkingsprognose

Het CBS stelt jaarlijks een bevolkingsprognose op. Voor de Referentieraming 2025 is gebruik gemaakt van de verwachte ontwikkeling van de Nederlandse bevolking zoals beschreven in de Bevolkingsprognose 2024-2070 en gepubliceerd op 17 december 2024.

6.6.4

Raming van de werkloosheid

De verwachte werkloosheid wordt gebruikt om de verhouding tussen bol en bbl in het mbo te schatten. De geraamde cijfers voor de werkloze beroepsbevolking voor de komende jaren zijn afkomstig uit het zogenaamde *Macrobriefje Economische Verkenningen*, dat het Ministerie van Financiën (FIN) voor andere ministeries beschikbaar stelt. Dit heeft het voordeel dat de cijfers dan consistent zijn met andere cijfers die voor de Rijksbegroting gebruikt worden, maar het nadeel is dat deze gegevens niet openbaar beschikbaar zijn. De geraamde cijfers voor de totale beroepsbevolking in de komende jaren halen we uit de cMEV2024, die het CPB in augustus 2023 publiceerde (zie <https://www.cpb.nl/augustusraming-2023>). Specifiek zijn deze te vinden in de ‘verzamelde bijlagen met lange reeksen t/m 2028 (MLT)’, tabblad Bijlage_10_cMEV24 (‘kerndegegevens arbeidsmarkt’). Uit deze twee series cijfers berekenen we de werkloosheidspercentages.

6.7

Ledenlijst BLS

<i>Naam</i>	<i>Organisatie</i>
Wendy Smits	CBS en ROA (voorzitter BLS)
Tom van der Horst	VO-raad, vertegenwoordigt ook PO-Raad
Akko Bijl	MBO Raad
Faraaz Azizahamad	Vereniging Hogescholen
Victor Maijer	Universiteiten van Nederland
Robert Vermeulen	Universiteit Leiden
Lenny Stoeldraijer	CBS
Frank van Erp	CPB
Lex Herweijer	SCP
Jessie Bakens	ROA
Kristian Bakker	PBL

De BLS heeft ook enkele toehoorders, adviserende leden zonder stemrecht:

<i>Naam</i>	<i>Organisatie</i>
Teun Broeders	Ministerie van Financiën/Inspectie der Rijksfinanciën
Jesper van Elk	OCW/FEZ
Arrian Rutten	DUO/IP

6.8

Opstellers van deze publicatie

Deze publicatie is opgesteld door het projectteam referentieramingen. Dit projectteam bestaat uit medewerkers van de afdeling Kennis en Strategie/PSB van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en medewerkers van de afdeling IP van DUO. Aan de gegevensbasis, de productie van de raming en het rapport hebben de volgende personen meegewerkten:

Huub van Breugel (OCW/Kennis en Strategie/PSB)
Tobias Brils (DUO/IP)
Reinoud Hamming (DUO/IP)
André Klapper (DUO/IP)
Astrid van Leeuwen (DUO/IP)
Thijs Noordzij (OCW/Kennis en Strategie/PSB)
Cheyenne Ramada (OCW/Kennis en Strategie/PSB)
Arrian Rutten (DUO/IP)

De referentieraming is vastgesteld door Rob de Werd, directeur OCW/Kennis en Strategie. De publicatie is gecoördineerd door de Coördinatiegroep Leerlingen Ramingen (CLR). Betrokkenen bij de toetsing van de resultaten van dit jaar zijn:

Denise Heiligers (Kennis en Strategie)
Arrian Rutten (DUO/IP)
Floor Stuurwold (OPO)
Yvo Greijdanus (OPO)
Marcel Goedhart (MBO)
Paul Flach (HO&S)
Wouter Platenburg (HO&S)
Sjanneke Vernooij (HO&S)
Saskia van Velthoven (HO&S)
Wesley van Ommeren (HO&S)
Jesper van Elk (FEZ)
Rosanne van Rooijen (FEZ)
Martijn Filak (FEZ)
Marc Suters (FEZ)
Chiara Beekhuizen (FEZ)
Ronald Flohil (FEZ)
Janneke Roor (FEZ)
Susanne van Langen- van Stuivenberg (FEZ)
Jasper Weenink (FEZ)